

Plani Zhvillimor Komunal i Junikut 2024 - 2032

**Mirësevini në Kullat e Junikut!
Freskohuni me ujin e Erenikut!
Pushoni në Moronicë!
Ngjituni në Gjeravicë!**

Ky dokument është përgatitur nga Komuna e Junikut, bartëse e të cilit është Drejtoria për Urbanizëm, Kadastër dhe Mjedis. Procesi është përkrahur nga Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinorë dhe Infrastrukturës(MMPHI). Financimi i Procesit të hartimit të këtijë dokumenti është realizuar nga Komuna e Junikut dhe Helvetas Swiss Intercooperation

Junik, Shtator 2024

Fjala e kryetarit

"Zonja dhe Zotërinjë,

Me kënaqësi të veçantë ju drejtohem sot për të folur mbi karakterin unik të Junikut dhe për të shprehur ftesën time për të gjithë qytetaret e Junikut për bashkëpunim në planifikimin dhe zhvillimin e qendrueshëm të komunës sonë .

Juniku, një komunë relativisht e re, e themeluar si Pilot komunë më 26 shtator 2005 dhe e certifikuar zyrtarisht më 13 gusht 2008, është një dëshmi e përkushtimit të Qeverisë Lokale, qytetarëve dhe një numëri të madh partnerësh vendor e ndërkombëtar.. Së bashku, kemi hartuar dhe miratuar dokumente strategjike, si Planin e Zhvillimit Urban (PZHU), Planin Rregullues Urban për "Qendrën", Planin Zhvillimor për Konzervimin e Trashëgimisë Kulturore, Strategjinë e Zhvillimit Lokal dhe tani, Planin Zhvillimor Komunal (PZHK). Ky i fundit, sidomos, dallohet si një nga dokumentet më të rëndësishme që përcakton zhvillimin hapësinor të komunës tonë.

Procesi i kujdesshëm i hartimit të Planit Zhvillimor të Junikut respekton Ligjin për Planifikim Hapësinor, udhëzimet dhe parimet e përcaktuara nga ky ligj. Krijimi i këtij Plani ka një rëndësi të jashtëzakonshme, pasi është përgatitur nga stafi ynë komunal, përfshirë ekspertë në fusha të ndryshme brenda drejtorive komunale. Për këtë, kemi mbështetjen e ekspertëve të konzorciumit InfraPLUS-PLAN 2. Gjatë këtij procesi, kemi patur gjithashtu mbështetjen profesionale të Institutit për Planifikim Hapësinor (Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor në përgjithësi). Duke hartuar këtë Plan me burimet tona njerëzore dhe me një kosto financiare shumë të vogël, Juniku ka treguar një qasje alternative ndaj praktikave të përdorura deri më tani nga komunat tjera në Kosovë.

Plani Zhvillimor Komunal (PZHK) i Junikut ka rëndësi të jashtëzakonshme për ne, duke ofruar një vizion të qartë dhe duke caktuar orientimet për zhvillimin ekonomik, shoqëror, fizik dhe hapësinor deri në vitin 2032 dhe më tej.

Planifikimi përcakton shtyllat kryesore të zhvillimit të ardhshëm për komunën, duke u fokusuar në turizmin bazuar në potencialin natyror dhe kulturor, bujqësinë dhe agrobiznesin, eksplorimin e përdorimit të potencialit pyjor dhe energjinë alternative. Për të arritur vizionin tonë, duhet të investojmë edhe në arsimimin dhe avancimin e kapaciteteve tona njerëzore në këto fusha dhe ato që ndërlidhen me to. Do të kemi një fokus të veçantë tek të rinjtë, duke pas parasysh popullatën e re dhe entuziastike për punë. Prandaj, nëpërmjet realizimit të propozimeve dhe projekteve të përcaktuara në këtë plan, synojmë të ofrojmë mundësi punësimi për këtë kategori. Kështu, do të parandalojmë migrimin e tyre dhe, në përgjithësi, do të përmirësojmë mirëqenien sociale për të gjithë banorët e Junikut, pa marrë parasysh moshën apo gjininë.

Në procesin e hartimit të këtij dokumenti, kemi treguar përkushtim, përgjegjësi në punë dhe kemi mbajtur një bashkëpunim të shkëlqyer me partnerët tanë të përfshirë në këtë proces. Kemi qenë transparentë ndaj qytetarëve, duke i përfshirë ata në fazat e ndryshme të hartimit të këtij dokumenti. Për këtë arsye, besoj se në zbatimin e këtij Plani, do të kemi përkrahjen para së gjithash të qytetarëve dhe të gjithë përfaqësuesve të rëndësishëm, qofshin ata qeveritarë, nga sektori publik apo privat dhe përfaqësues të shoqërisë civile. Natyrisht, duke marrë parasysh buxhetin komunal shumë modest, Komuna e Junikut është e përkushtuar dhe e hapur për bashkëpunim edhe me donatorët në zbatimin e projekteve të këtij Plani.

Banorët e Junikut kanë lënë gjurmë pozitive në historinë e Kosovës, dhe jemi të gatshëm të bëjmë histori përsëri.

Prandaj, Juniku është një vend unik, dhe ftoj të gjithë banorët e Junikut të tregohen të veçantë, të bashkuar në realizimin e këtij vizioni për zhvillimet e ardhshme në Junik.

Faleminderit."

Kryetari i Komunës

Ruzhdi Shehu

LISTA E KONTRIBUESËVE NË HARTIMIN E PZHK-së**EKIPI PUNUESDDHE PËRKRAHËS – Grupet punuese profesionale dhe GKK:**

Hasan Krasniqi, *inxh. i dip. i Elektoteknikës*; Komuna Junik - Udhëheqës i Projektit
Arian Xhuli, *inxh. i dip. i ndërtimtarisë*; Komuna Junik – Manager i Projektit
Ferdone Tofaj, *inxh. e dipl. e arkitekturës*; Komuna Junik - Anëtar i ekipit
Leonita Jasiqi, *Drejtoreshë për Administratë të Përgjithshme* - Anëtar
Myrtë Veliaj, *Drejtor për Shërbime Publike, Inspektion, Mbrojtje dhe Shpëtim* - Anëtar
Zenel Kuci, *Drejtor për Shëndetësi dhe Mirëqenje Sociale* - Anëtar
Leonard Lolluni, *Drejtor për Zhvillim ekonomik* - Anëtar
Arian Xhuli, *Zyrtar për ndërtim* – Anëtar
Arten Hamza, *Zyrtar Kryesorë Financiar* - Anëtar
Xhemë Shehu, *Zyrtar i lartë për gjeodezi* – Anëtar
Hysen Imeri, *udhëheqës i sektorit për Shërbime Publike dhe Inspektion* – Anëtar
Ali Gacaferi, *zyrtar për Bujqësi dhe Zhvillim Rural* – Anëtar
Artan Krasniqi, *Zyrtar e lartë për Arsime* – Anëtare

KONSULENTË TË JASHTËM:

Musa Islamaj, *inxh. i dip. i ndërtimtarisë*; InfraPLUS-Plan 2- Anëtar i ekipit
Bardh Hoxha, *inxh. i dip. i Elektoteknikës*; InfraPLUS-Plan 2- Anëtar i ekipit
Driton Lleshi, *inxh. i dip. i Arkitekturës*; InfraPLUS-Plan 2- Udhëheqës i Projektit
Edmond Rexhepi, *inxh. i dip. i komunikacionit*; InfraPLUS-Plan 2– Anëtar i ekipit
Njomza Blakaj, *inxh. i dip. i ndërtimtarisë*; InfraPLUS-Plan 2– Anëtar i ekipit
Sylejman Daka, *Phd. Dip. Hidroteknikës*; InfraPLUS-Plan 2– Anëtar i ekipit
Jetmir Avdiaj, *inxh. i dip. i gjeodezisë*; InfraPLUS-Plan 2– Anëtar i ekipit
Sami Shatri, *inxh. i dip. i Elektoteknikës*; InfraPLUS-Plan 2- Anëtar i ekipit
Elez Krasniqi, *Ekspert mjedisi*; InfraPLUS-Plan 2- Anëtar i ekipit
Besart Duraku, *Gjeograf; GIS ekspert*; InfraPLUS-Plan 2- Anëtar i ekipit
Armend Avdiu, *Siguri dhe shëndet në punë*; InfraPLUS-Plan 2- Anëtar i ekipit
Nimon Dreshaj, *ISO 9001:2015*; InfraPLUS-Plan 2- Anëtar i ekipit
Idriz Shala, *Gjeograf; GIS ekspert*
Nadire Lleshi, *Ekspert mjedis*

LISTA E AKRONIMEVE DHE SHKURTESAT

AKP Agjencia Kosovare e Privatizimit
ASK Agjencia e Statistikave të Kosovës
BE Bashkimi Evropian
ME Ministria e Ekonomisë
IPH Instituti për Planifikim Hapësinor
ZHEL Zhvillimi Ekonomik Lokal
NVM Ndërmarrje të vogla dhe të mesme
OJQ Organizata joqeveritare
OSBE Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
PHK Plani Hapësinor i Kosovës
PZHK Plani Zhvillimor Komunal
PZHU Plani Zhvillimor Urban
HZ Harta Zonale Komunale
PRrH Plani Rregullues i Hollësishëm
HZK Harta Zonale e Kosovës
UNHCER Komisioni i lartë i kombeve të bashkuar për refugjatë

NVM Ndërmarrje të vogla dhe të mesme
VJF Vendbanime Jo Formale
QRTK Qendra Regjionale e Trashëgimisë Kulturore
ShFMU Shkollë Fillore dhe e Mesme e Ultë
ShML Shkollë e Mesme Lartë
MMPHI Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
MKRS Ministria për Kulturë, Rini dhe Sport
MFPT Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve
KAB Korniza Afatmesme Buxhetore
DAP Drejtoria e Administratës së Përgjithshme
DSHP Drejtoria për Shërbime Publike
DKRS Drejtoria për Kulturë, Rini dhe Sport
DBF Drejtoria për Buxhet dhe Financa
DZHE Drejtoria për Ekonomi, dhe zhvillim
DUKM Drejtoria për Urbanizëm Kadastër dhe Mjedis

TABELA E PËRMBAJTJES

1	HYRJA	13
1.1	Prezantimi i përmbajtjes	14
1.2	Informata për vendimet dhe miratimet e Kuvendit Komunal në lidhje me PZHK	15
1.2.1	Vendimi i Kuvendit të Komunës për hartimin e PZHK-së	15
1.2.2	Vendim i KK për miratimin dhe zbatimin e PZHK-së	18
1.2.3	Vendim për formimin e GKK	19
1.2.4	Vendim për pëlqim mjedisor	20
1.3	Informata për kornizën strategjike të marrë parasyshë gjatë hartimit të PZHK-së	23
1.3.1	Strategjitë sektoriale afatshkurta, afatmesme dhe afatgjata në nivel lokal dhe qendror	23
1.3.2	Strategjitë prej planeve të mëparshme komunale	24
1.3.3	Strategjitë rajonale dhe ato të komunave fqinje	26
1.3.4	Udhëzimet, përgjegjësitë dhe kërkesat që burojnë nga konteksti i gjerë i planifikimit siç janë planifikuar në - Planin Hapësinor të Kosovës dhe Hartën Zonale të Kosovës	28
1.3.5	Zhvillimet strategjike	31
1.4	Informata për procesin e planifikimit	31
1.4.1	Përshkrimi dhe listimi i prezantimeve publike, konsultimeve, takimeve rishikuese dhe mekanizmave të përdorur për të angazhuar publikun në procesin e planifikimit	34
1.4.2	Të dhënat e marra nga qytetarët dhe mënyra e trajtimit të tyre gjatë procesit të planifikimit	37
1.4.3	Qëllimet e Planit Zhvillimor Komunal të Junikut	37
2	PROFILI KOMUNAL	39
2.1	Historia e zhvillimit	39
2.2	Gjendja ekzistuese komunës	40
2.2.1	Lokacioni – Pozita gjeografike	40
2.2.2	Karakteristikat gjeografike	41
2.3	Kapacitetet njerëzore dhe financiare të komunës	43
2.3.1	Perspektiva e politikave fiskale	43
2.3.2	Kapacitetet njerëzore dhe organizative në fushën e planifikimit hapësinorë	49

3 VLERËSIMI I GJENDJES	50
3.1 Konstatime gjeografike dhe mjedisore	50
3.2 Trendët dhe prognozat demografike	50
Trendi dhe prognoza demografike	51
3.3 Gjendja e secilës fushë sektoriale dhe nevojave përkatëse, kërkesave dhe mundësive për zhvillim.....	52
3.3.1 Analiza e projekteve të realizuara nga aprovimi i PZHK së mëhershme	57
3.4 Identifikimi i implikimeve hapësinore për komunën.....	58
3.5 Identifikimi i nevojave që duhen adresuar dhe plotësuar në mënyrë që të tejkalohen sfidat kryesore të zhvillimit hapësinor	59
Fushat tematike	60
3.6 Zhvillimi ekonomik, Përmbledhje dhe vlerësim i ekonomisë lokale	60
3.6.1 Përmbledheje e resurseve dhe shërbimeve turistike, hapësirat për akomodim dhe ushqim - potenciale për zhvillimin e turizmit	65
3.7 Infrastruktura teknike	67
3.7.1 Inventari i infrastrukturës ekzistuese	67
3.7.2 Vlerësimi i nevojave në të ardhmen për infrastrukturë teknike.....	68
3.7.3 Kapacitetet e nevojshme të infrastrukturës së zgjeruar apo të re	69
3.8 Infrastruktura e transportit dhe transporti.....	70
3.8.1 Shtrirja dhe gjendja e rrugëve ekzistuese	70
3.8.2 Shtrirja dhe kategoria e rrugëve të planifikuara nga niveli qendrorë	71
3.8.3 Linjat transportuese ndërkomunale brenda komunës urbane dhe rurale	71
3.8.4 Vlerësim i nevojave në të ardhmen për infrastrukturë transporti	73
3.9 Infrastruktura publike dhe sociale	74
3.9.1 Inventar i ndërtimeve dhe shërbimeve mjekësore, arsimore, postës, administratës publike etj.	75
3.9.2 Inventar i ndërtimeve dhe shërbimeve për veprimtari sociale, kulturore, sportive, për komunitetin, parqeve publike etj.	77
3.9.3 Vlerësimi i nevojave për ndërtime në të ardhmen për të gjitha shërbimet publike dhe sociale.....	78
3.10 Mjedisi dhe sipërfaqet me rrezikshmëri	79
3.10.1 Ndotja e ajrit.....	79
3.10.2 Ndotja e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë	79
3.10.3 Degradimi i tokës	79
3.10.4 Ndotja nga zhurmat	79

3.10.5 Përmbytjet.....	79
3.10.6 Erozioni dhe sedimentimi	80
3.10.7 Rrëshqitjet e tokës, Prerja e pyjeve:.....	80
3.10.8 Tërmetet.....	80
3.10.9 Sipërfaqet me ndotje të lartë - Ndryshimet klimatike.....	80
3.10.10 Sipërfaqet e rrezikuara nga zjarri	81
3.10.11 Masat e nevojshme të parandalimit dhe mbrojtjes.....	81
3.11 Asetet e trashëgimisë natyrore, kulturore dhe turistike	82
3.11.1 Asetet e trashëgimisë natyrore	82
3.11.2 Asetet e trashëgimisë kulturore	84
3.12 Vendbanimet.....	89
3.13 Banimi	90
3.13.1 Analiza e nevojave për Banim dhe identifikimi i numrit të njësive banimore në bazë të rritjes së parashikuar të popullsisë	90
3.13.2 Analiza e kushteve të Banimit si dhe rekomandimet për përmirësimin e tyre	92
3.13.3 Analiza e ndërtesave të zbrazëta si dhe mundësia e ripërdorimit të tyre	92
3.13.4 Trendet e ndërtimit si dhe çmimet mesatare të ndërtesave për banim	92
3.13.5 Identifikimi i tokës së mjaftueshme për banim, përfshirë banimin për familjet me të ardhura më të ulëta	93
3.14 Vendbanimet joformale	93
3.15 Shfrytëzimi i tokës	95
4 KORNIZA E ZHVILLIMIT HAPËSINOR.....	117
4.1 Vizioni për të ardhmen e Komunës.....	117
4.1.1 Parimet e përgjithshme për zhvillim	118
4.2 Qëllimet dhe Objektivat.....	119
4.2.1 Qëllimet dhe Objektivat sipas fushave tematike.....	120
4.3 Koncepti i Zhvillimit Hapësinor	123
4.3.1 Skenarët e propozuar hapësinor	125
Skenari i “trendit”	125
Skenari “Qendrorë”	128
Skenari i “Unifikimit”	130
Skenari i “Përzgjedhur”	132
4.4 Koncepti i Zhvillimit Hapësinor i skenarit të përzgjedhur.....	135
4.4.1 Prioritetet strategjike që rrjedhin nga Skenarët.....	135

4.4.2 Zhvillimet e planifikuara sipas Fushave	136
Zhvillimi ekonomik i propozuar	136
Infrastruktura teknike	139
Infrastruktura publike dhe sociale	139
Vendbanimet, popullsia, banimi i planifikuar dhe vendbanimet joformale	140
Mbrojtja e mjedisit, dhe trashëgimia natyrore dhe kulturore	142
Shfrytëzimi i planifikuar i tokës	143
Shënimi i ndërtimeve të rëndësishme, projekteve strategjike ose zonës së veçantë e cila veq është aprovuar në planin hapësinor të Kosovës ose planet e zonave të veçanta	143
4.4.3 Elementet e konceptit të zhvillimit hapësinor	144
Nyjet	144
Korridoret	144
Plotësimi dhe dendësimi	144
Mbajtja nën kontrollë	144
Mbrojtja	144
Zonat e rritjes	144
5 PRIORITETET E ZHVILLIMIT STRATEGJIK DHE PLANI I VEPRIMIT .	145
5.1 Implementimi i strategjisë	145
5.1.1 Resurset e nevojshme financiare, njerëzore dhe hapësinore për arritjen e objektivave dhe planeve	146
5.1.2 Efektiviteti dhe afati kohor	146
5.2 PRIORITETET E ZHVILLIMIT STRATEGJIK SIPAS FUSHAVE TEMATIKE	147
5.2.1 Analiza e kapaciteteve financuese për zbatimin	152
5.3 Plani i Veprimit për secilin projekt, masë dhe veprim që dalin nga prioritetet strategjike	152
5.4 Procesi i monitorimit dhe vlerësimit	161
6 PARAQITJA HARTOGRAFIKE	162

LISTA E GRAFIKAVE

Fig 1: Plani Hapësinor i Kosovës.....	30
Fig 2: Procesi i punës në hartimin e PZHK-së	33
Fig 3: Pozita Gjeografike	41
Fig 4: Llojet e veprimtarive në Junik.....	65
Fig 5: Njesitë funksionale në Junik	95
Fig 6: Shfrytëzimi i tokës sipas HILUCS.....	98
Fig 7: Koncepti i zhvillimit hapësinorë.....	124
Fig 8: Skenari i "TRENDIT"	127
Fig 9: Skenari i "QENDRORË"	129
Fig 10: Skenari i "UNIFIKIMIT"	131

LISTA E TABELAVE

Tab. 1: Parashikimi i të hyrave buxhetore komunale	44
Tab. 2: Vlerësimet e hershme të buxhetit 2020.....	44
Tab. 3: Limitet fillestare sipas qarkores buxhetore 2020/01	45
Tab. 4: Projektioni i të hyrave Buxhetore nga granti i përgjithshëm dhe të hyrat vetanake 2020/2022 të Komunës së Junikut	45
Tab. 5: Korniza afatmesme buxhetore 2020/2022 sipas kufijve fillestar.....	46
Tab. 6: Korniza afatmesme buxhetore 2020/2022 sipas Qarkores 2020/02	46
Tab. 7: Shpërndarja e shpenzimeve buxhetore për periudhën 2024/2026 pas qarkores së dytë	47
Tab. 8: Popullsia e Junikut gjatë viteve, (Burimi: ESK).....	50
Tab. 9: Popullsia sipas moshës dhe gjinisë.....	51
Tab. 10 Projektet e realizuara në vite	57
Tab. 11 Sipërfaqet e rrezikuara nga erozioni	62
Tab. 12 Kategoria e pyjeve	63
Tab. 13 Rrjeti rrugore.....	70
Tab. 14 Lidhjet e transportit Urban	72
Tab. 15 Pasqyron përfshirjen e numrit të fëmijëve, nxënësve, personelit administrativ, technik dhe mësimdhënësve për të gjitha nivelet e Institucioneve Edukativo Arsimore në komunën e Junikut, për vitin 2023-2024.....	76
Tab. 16 Objektet e trashëgimisë kulturore në zonën urbane (burimi Plani Zhvillimor Urban, 2007	86
Tab. 17 Kategorizimi i tokës bujqësore të kulturës arë:	97
Tab. 18 Lokalitetet turistike dhe potenciali turistik dhe objektet e propozuara	137
Tab. 19: Zhvillimi i kulturave bujqësore sipas zonave:	138

LISTA E HARTAVE TË PZHK

Plan 1: GJENDJA, Harta e hipsometrisë së terrenit.....	100
Plan 2: GJENDJA, Kategoritë e tokës Bujqësore	101
Plan 3: GJENDJA, Shfrytëzimi i tokës	102
Plan 4: GJENDJA, Harta e erozionit.....	103
Plan 5: GJENDJA, Objektet Fetare dhe varrezat në zonën Urbane	104
Plan 6: GJENDJA, Objektet Fetare dhe varrezat në nivel Komunal.....	105
Plan 7: GJENDJA, Dendësia e popullsisë	106
Plan 8: GJENDJA, Zhvillimi ekonomik	107
Plan 9: GJENDJA, Infrastruktura rrugore dhe transporti	108
Plan 10: GJENDJA, Rrjeti Hidrologjik në zonën Urbane	109
Plan 11: GJENDJA, Rrjeti Hidrologjik në nivel Komunal	110
Plan 12: GJENDJA, Menaxhimi i Mbeturinave	111
Plan 13: GJENDJA, Infrastruktura Sociale në zonën Urbane	112
Plan 14: GJENDJA, Infrastruktura Sociale në nivel Komunal	113
Plan 15: GJENDJA, Rrjeti i Kanalizimit.....	114
Plan 16: GJENDJA, Rrjeti i Ujësjellësit	115
Plan 17: GJENDJA, Trashëgimia Kulturore dhe Natyrore	116
Plan 18: Skenari i Përzgjedhur	134
Plan 19: Harta e zhvillimit hapësinor Komunal	163
Plan 20: Harta e shfrytëzimit të planifikuar të tokës.....	164
Plan 21: Harta e Planit të zhvillimit ekonomik.....	165
Plan 22: Harta e Planit të Infrastruktures së transportit	166
Plan 23: Harta e Planit të transportit urban dhe rural	167
Plan 24: Harta e Planit të Energjisë elektrik dhe termike.....	168
Plan 25: Harta e Planit të ujësjellësit dhe kanalizimit.....	169
Plan 26: Harta e Planit të ujësjellësit dhe drenazhimit	170
Plan 27: Harta e telekomunikacionit dhe instalimeve të ngjajshme	171
Plan 28: Harta e planit të hapësirave publike dhe sociale	172
Plan 29: Harta e planit të hapësirave sportive	173
Plan 30: Harta e planit të hapësirave të hapura publike dhe të gjelbra	174
Plan 31: Harta e planit të menaxhimit të varrezave	175
Plan 32: Harta e planit për mbrojtjen e trashëgimisë natyrore dhe kulturore	176
Plan 33: Harta e planit për mbrojtjen e rrezeve natyrore.....	177
Plan 34: Harta e planit për Menaxhimin e mbeturinave dhe riciklim.....	178

1 HYRJA

Planifikimi Hapësinor si disiplinë multisektoriale dhe proces i referohet hapësirës e cila na rrethon dhe në të cilën bashkëveprojmë duke i dhënë shprehje gjeografike politikave ekonomike, sociale, kulturore dhe atyre ekologjike/mjedisore/ të shoqërisë. Sipas Komunitetit Evropian (1997), planifikimi hapësinor i referohet metodave që përdoren nga sektori publik për të ndikuar në shpërndarjen e aktiviteteve në hapësirë.

Në Kosovë, korniza për zhvillim hapësinor është e përcaktuar me Ligjin për Planifikim Hapësinor dhe aktet përcjellëse që dalin nga ky Ligj. Me këtë legjislacion përcaktohen përgjegjësitë dhe kompetencat në fushën e planifikimit, parimet të cilat duhet respektuar gjatë hartimit të dokumenteve të planifikimit, procedurat e shqyrtimit publik dhe pjesëmarrjes e përfshirjes së pjesëmarrësve të ndryshëm në procesin e planifikimit. Kurse Plani Hapësinor i Kosovës jep orientimet dhe udhëzimet e ardhshme të zhvillimit hapësinor të Kosovës dhe udhëzimet për hartimin e Planeve Zhvillimore Komunale.

Plani Zhvillimor Komunal (PZHK) i Junikut si Plan me karakter strategjik multisektorial përcakton caqet afatgjata të zhvillimit ekonomik, shoqëror dhe hapësinor të komunës dhe përfshin periudhën 10 vjeçare. Për shkak të harmonizimit të zhvillimeve hapësinores në nivel të Kosovës, ky Plan, duhet të jetë në përputhshmëri me Planin Hapësinor të Kosovës. Plani Zhvillimor i Komunës, duhet të kuptohet më shumë se sa vetëm shfrytëzim i tokës, meqë ai ka të bëjë më shumë me një strategji të integruar për rregullimin e ardhshëm të hapësirës, duke përcjellë një vizion të qartë për të cilin është arritur pajtueshmëri si dhe zotim të palëve me interes për të punuar drejt arritjes së qëllimeve dhe orientimeve strategjike që përcjellin atë vizion. Dhe duke qenë në rolin e harmonizuesit dhe udhëzuesit të zhvillimeve të ardhshme në komunë, në sferat e ndryshme të orientuar kah veprimi, PZHK ofron mundësi për marrjen e vendimeve që kanë të bëjnë me shfrytëzimin e hapësirës, përcaktimin e regjimit të mbrojtjes dhe zhvillimit të saj dhe vendosjes së veprimtarive ekonomiko-sociale e mjedisore në territorin e komunës së Junikut. Rëndësia e veçantë e PZHK-së për shkak të qasjes integruese gjatë hartimit të tij dhe karakterit multisektorial që ka, qëndron edhe në atë se ky Plan duhet të tentojë të minimizojë konfliktet ndër sektoriale dhe vë në pah përparësitë dhe potencialin zhvillimor të Junikut.

1.1 PREZANTIMI I PËRMBAJTJES

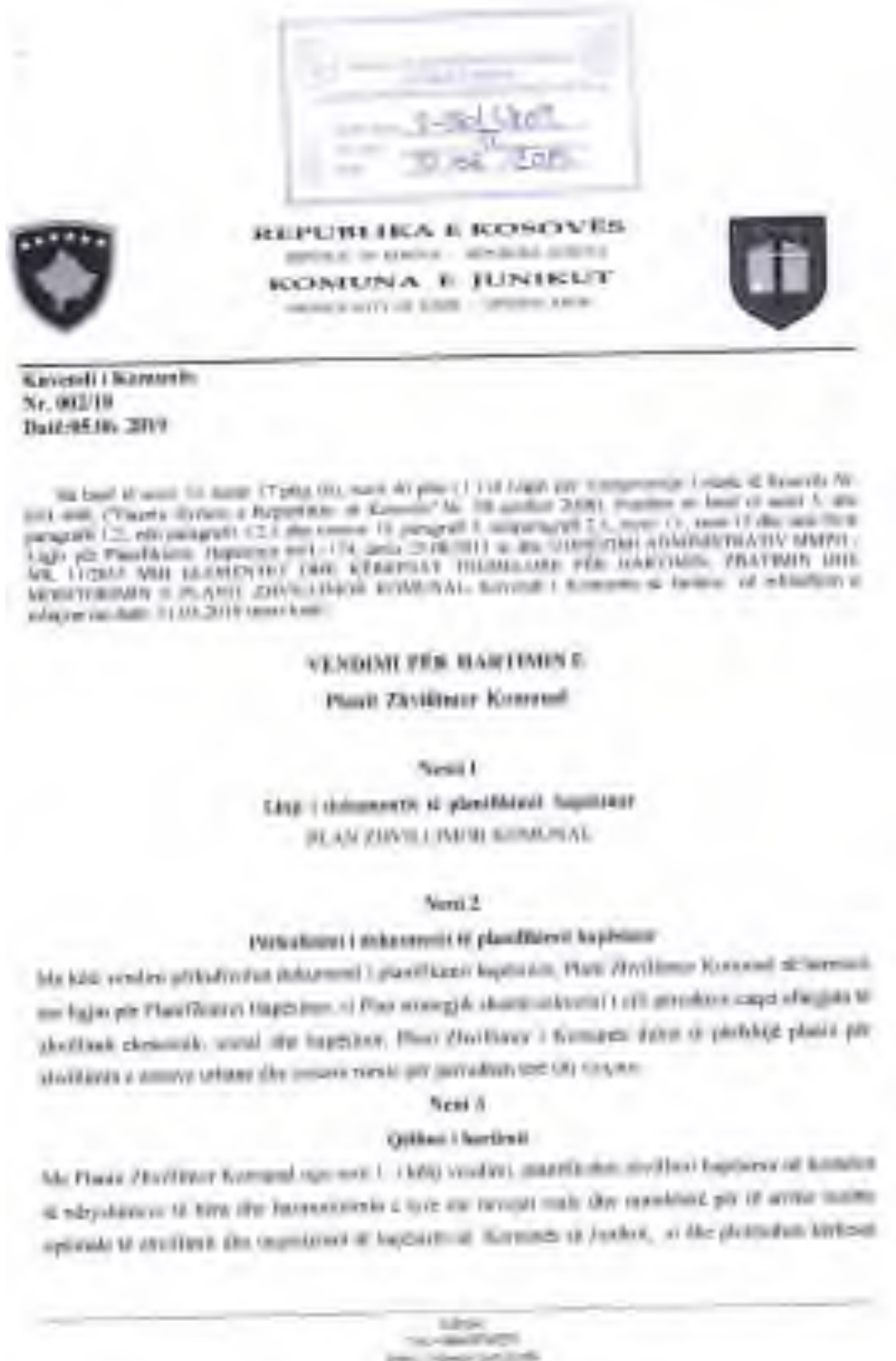
Hartimi i Planit Zhvillimor i Komunës së Junikut është përgatitur nën udhëheqjen e Drejtorisë për Urbanizëm Kadastër dhe Mjedis si dhe drejtorive të tjera përkatëse komunale. Për ta realizuar me sukses këtë projekt janë mbajtur takime dhe punëtori, ku propozimet planifikuese janë diskutuar me stafin e drejtorisë.

Ky plan, në përpikëri i përmbahet UDHËZIMIT ADMINISTRATIV NR.11/2015 MBI ELEMENTET DHE KËRKESAT THEMELORE PËR HARTIMIN, ZBATIMIN DHE MONITORIMIN E PLANIT ZHVILLIMOR KOMUNAL nga MMPH dhe atë:

1. HYRJA
2. PROFILI I KOMUNËS
3. VLERËSIMI I GJENDJES
4. KORNIZA E ZHVILLIMIT HAPËSINORË
5. PRIORITETET STRATEGJIKE ZHVILLIMORE DHE PLANI I VEPRIMIT
6. UDHËZIME MBI ÇËSHTJET E INTERPRETIMIT TE PLANIT ZHVILLIMOR KOMUNAL GJATË HARTIMIT TË HARTAVE ZONALE, PLANEVE RREGULLUESE TË HOLLËSISHME DHE PLANEVE TË TJERA

1.2 INFORMATA PËR VENDIMET DHE MIRATIMET E KUVENDIT KOMUNAL NË LIDHJE ME PZHK

1.2.1 Vendimi i Kuvendit të Komunës për hartimin e PZHK-së

Ngjort për të përgatitur Planin strategjik urban-urbanor, i cili përfshin planifikimin dhe zhvillimin e zonës urbane dhe zonës rurale.

Neni 4

Kalibri i territorit

Zona Kalandre në territorin e Komunës së Junikut jep:

Zona Kalandre:		Sipër ¹	Sipër ²
	ha	74631212	74631212
	ha	885181	885181

Neni 5

Subjekti përgjegjës për hartim

Hartimi i hartimit të Planit Zhvillimor Komunal caktohet Drejtoria për Urbanizëm, Kadashtë dhe Mjedis.

Neni 6

Mjetet dhe mekanizmat e nevojshëm për hartim

Mjetet për hartim të Planit Zhvillimor Komunal përfshijnë: (a) hartimi i Komunës së Junikut; Drejtoria për Urbanizëm, Kadashtë dhe Mjedis koordinon procesin e hartimit të Planit Zhvillimor Komunal me strukturat sektoriale dhe hartimet ushtarake brenda komunës.

Neni 7

Altit i hartimit

Hartimi i hartimit të dokumentit të planifikimit hartohet sipas (a) të kësaj vendimi është i obliguar që dokumentin e planifikimit hartohet të hartohet në altit prej 18 masive nga dhe o hyrjes në faqet e kësaj vendimi.

Neni 8

Konsultimi Publik

Projekti i Planit Zhvillimor Komunal para finalizimit duhet të jetë në konsultim publik dhe në shprehim publik. Përfshirja e Planit Zhvillimor Komunal në shprehim publik dhe kështu për shprehim e shprehim dhe konsultim të të gjitha qytetarëve që shprehim publik.

Figure 9

Schall & Vothhamsdorfer

Dokazano: i glasnikom, neposredno, Pao Zvečanu komunalni kartotek, po potrebi izdati 3 (tri) karte.

Page 10

Gjela cyrtar

Debitulazni i planifikacija implemen-tacija resni i u kliju vladati duhet u jenu ne gubiti viziju i
Komunicirati sa svim akterima (organizacijama) koja su u to vladara dnu i vizije i implementacije projekta.

Abstract 88

Myrja de Ieq

Mit Unterstützung von Karsenski & Karsenski als Herausgeber, Ky. Versuchen, damit die Fachwelt den neuesten Stand der Forschung zu kennen, ist die Zeitschrift *Journal of the American Chemical Society*, Nr. 103, C-1040 (die polnische) zu empfehlen. Zeitschrift der Karsenski.

doi:10.1186/1475-2875-14-907-1078

1.2.2 Vendim i KK për miratimin dhe zbatimin e PZHK-së

N/A – vendoset kur të miratohet

1.2.3 Vendim për formimin e GKK

III. Ky Vendim kyç në (faq) pas përfundimit nga Kryetari i Komunes.

Mënyra e marrjes së vendimit:

- Anëtarët e Komunitetit,
- Anëtar i Komunes.

Kryetari
Arben Kaci

1.2.4 Vendim për pëlqim mjedisor

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastruktura
Ministertsi Sredine, Prostornoog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

Kabineti i Ministrit / Kabinet Ministra / Cabinet of the Minister

DATE/A:	14.02.2024
REFERENCE:	23/6736/036/MMPEH
REK/ZA/TO:	Komuna e Junikut
CC:	
PERMES/THRU/THROUGH:	
WGA/OD/FROM:	Liburn Alia, Ministri i Ministrisë së Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastruktura
TEMA/SUBJEKAT/SUBJECT:	Vendim

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastruktura, ka pranuar kërkesën nga Komuna e Junikut me nr.: 0736/036/DMMU, dhe pas shqyrtimit të bërë ka vendosur atëherë në vendim të bashkangjitur kësaj letërpërcjelle.

1. Vendimi për Pëlqim Mjedisor për Raportin për Vlerësim Strategjik Mjedisor për Planin Zhvillimor Komunal.

Me respekt,

Page 1 nga 3

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastruktura
Adresa: Prishtinë, Rr. Dëshmorët e Kosovës, Nr. 100-101
Telefon: +383 64 200 0000
Faks: +383 64 200 0001
E-mail: gjendim@mmpeh.gov.kg

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada – Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministerstvo Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

Kabine i Ministrit / Kabinat Ministra / Cabinet of the Minister

Ministri i Ministrisë së Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës, duke u bazuar në nenin 93 paragrafi 4, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, nenin 10 të Ligjit Nr.06/L-113 për Organizimin dhe Funkcionimin e Administratës Shtetërore dhe Agjencive të Posaçme (Gazeta Zyrtare, Nr.7, 01 Mars 2015), nenin 11 paragrafi 1, nën paragrafi 1.5 të Ligjit Nr. 08/L-117 për Qeverinë e Republikës së Kosovës (Gazeta Zyrtare, Nr.34/22 dt. 18.11.2022), Shërbësi 1 për 10 të Rregullores (QRK) Nr.14/2023 për Fushat e Përgjegjësisë Administrative të Zyrës së Kryeministrit dhe Ministrive si dhe nenin 13 të Ligjit për Vlerësimin Strategjik Mjedisor Nr. 03/L-230 (Gazeta Zyrtare Nr. 83 / 29 tetor 2010), nxjerr:

VENDIM

I APROVOHET kërkesa e Komunës së Junikut për pajtim me Përligjen Mjedisor për Vlerësimin Strategjik Mjedisor për Planin Zhvillimor Komunal.

Arsyetim

Gjatë shqyrtimit të kërkesës së Komunës së Junikut, Komisioni për shqyrtimin e Raportëve të VSM-së i Ministrisë së Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës ka konstatuar se Komuna e Junikut ka cituar të gjitha dokumentet e parapara me Ligjin Nr. 03/L-230 për Vlerësimin Mjedisor si dhe i ka përmbushur të gjitha obligimet tjera ligjore përshirë organizimin e debatit publik, publikimin e

Faqe 2 nga 3

Adresa Çapëse: 100 Durrës, rrethi i Mitrovicës - "Rrethi" Ekip 17, nr. 17/1 - 10000 Prishtinë

Telëfoni: +383 61 306-03-907

<http://www.komuna-junik.org> / [E-mail: info@komuna-junik.org](mailto:info@komuna-junik.org)

Shprehjet e VGM në mënyrën e Komiteteve për komente dhe trajtimin e komenteve të marra nga palët e interesit.

Këshilla Juridike: Kërkesë kështu vendoset para e pakësuar mund të jetë konflikt administrativ me padi në Gjykatën Themelore në afat prej 30 ditësh nga data e pranimit të të njëjtës.

Ministria e Shërbimit, Planifikimit Hapësiror dhe Infrastruktura

Nr. 23/6738/ /24 datë 19.01.2024

Prezhtinë

T'i dërgohet:

1. Parashkrimi i kërkesës
2. Komiteti për VGM
3. Inspektorati i MAMPIT-it
4. Pjesë e Sekretariatit të Përgjithshëm
5. Kabineti i Ministrit
6. Arhivi i MAMPIT-it
7. Drejtoria për komunikim me publikun
8. Komiteti i Komiteteve të Junikut

Faqe 3 nga 3

Kuvendi Komunal i Junikut, Shërbimi i Shërbimit, Planifikimit Hapësiror dhe Infrastruktura
Tirana - 11000
Telefon: +383 46 411 111
Fax: +383 46 411 112
Email: komiteti@kuvendikomunalijunik.gov.kk

1.3 INFORMATA PËR KORNIZËN STRATEGJIKE TË MARRË PARASYSHË GJATË HARTIMIT TË PZHK-SË

1.3.1 *Strategjitë sektoriale afatshkurta, afatmesme dhe afatgjata në nivel lokal dhe qendror*

Gjatë përgatitjes së PZHK-së komuna është mbështetur në strategjitë sektoriale afatshkurta, afatmesme dhe afatgjata në nivel lokal dhe qendror, organizuar në fushat vijuese tematike:

- Fusha ekonomike
- Infrastrukturë teknike
- Infrastruktura e rrugore dhe e transportit
- Infrastruktura publike dhe sociale
- Mjedi dhe sipërfaqet me rrezikshmëri
- Vendbanimet dhe banimi
- Trashëgimia Natyrore dhe kulturore
- Vendbanimet joformale
- Shfrytëzimi i tokës

1.3.2 Strategjitë prej planeve të mëparshme komunale

a. Plani Zhvillimor Komunal i miratuar nga Kuvendi Komunal i Junikut në 2011

PZHK i Junikut i miratuar nga Kuvendi Komunal i Junikut më 2011 paraqet, së bashku me PZHU, dokumentin bazë për hartimin e PZHK-së. PZHK ofron informata rreth profilit të Komunës dhe analizë të gjendjes ekzistuese; **vizionin** (i referohet dokumentit të integruar të Vizionimit) dhe përcakton synimet afatgjata për zhvillimin e qytetit të Junikut si dhe kornizën zhvillimore dhe strategjike me Programet dhe Projektet konkrete për zbatim.

b. Plani Zhvillimor Urban i miratuar nga Kuvendi Komunal i Junikut në qershor 2009

PZHU i Junikut i miratuar nga Kuvendi Komunal i Junikut më qershor 2009 paraqet dokumentin bazë për hartimin e PZHK-së. PZHU ofron informata rreth profilit të zonës Urbane dhe Komunës si dhe një analizë dhe të gjendjes deri 2009; **vizionin** (i referohet dokumentit të integruar të Vizionimit) dhe përcakton synimet afatgjata për zhvillimin e qytetit.

Synimet zhvillimore për të ardhmen e Junikut janë:

- **Mbrojtja dhe evidentimi i trashëgimisë natyrore dhe kulturore:** Bazuar në vlerat e evidentuara të trashëgimisë kulturore, historike dhe natyrore objektivi i kësaj strategjie është të evidentojë dhe të vendosë efikasitet në resurset ekzistuese, t'i përfshijë ato në procesin e planifikimit duke siguruar vazhdimësinë e konservimit dhe transmetimin e vlerave që ato bartin. Të promovojë këto pasuri dhe të japë direktiva për përdorimin e tyre në funksion të turizmit historiko-kulturor, turizmit natyror dhe agroturizmit.
- **Dendësimi i planifikuar dhe zhvillimi infrastrukturor:** Zhvillim i ambientit të ndërtuar drejtuar nga shfrytëzimi më efikas i territorit urban, brenda kufirit ekzistues të ndërtimeve me qëllim të dendësit. Dendësimi i qendrave të banuara ekzistuese duke respektuar strukturën shoqërore dhe identitetin e komunitetit banues. Zhvillimi i infrastrukturës bazë: rrugë, ujësjellës, kanalizime, telekomunikacion, si përgjigje ndaj nevojave ekzistuese dhe zhvillimeve të parashikuara.
- **Zhvillimi i aktiviteteve dhe shërbimeve shoqërore:** Fuqizimi dhe promovimi i jetës në komunitet nëpërmjet ndërhyrjeve në strukturën e shërbimeve. Përforsimi i hapësirës publike dhe integrimi me funksionet komunale. Krijimi i poleve rekreative me influencë urbane, si elemente integrimi dhe shoqërimi ndërmjet komuniteteve.
- **Zhvillimi i ekonomisë:** Zhvillimi ekonomik synon fuqizimin e sektorit privat. Promovimi i aktivitetit tregtar, krijimi i organizmave të funksioneve si dhe pajisjeve ndihmëse që lidhen me to, është një nga elementet e rëndësishëm për ekzistencën e qendrës urbane. Ruajtja e strukturës së ekonomive të vogla familjare, krijimi i kushteve për zhvillimin e tyre janë në simbiozë me zhvillimet e tjera qytetare. PZHU jep detaje të hollësishme mbi zbatimin dhe kushtet e përcaktuara nga Qeverisja Lokale për Rregullimin e hapësirës dhe objektet me rëndësi për Kosovën dhe Komunën; ndërtimin e objekteve të banimit; rregullimin e zonave dhe tërësive

me vlera të veçanta; masat për mbrojtjen e peizazheve; vlerave natyrore dhe tërësive kulturo-historik; mënyrën e trajtimit të hedhurinave; masat për pengimin e ndikimeve të dëmshme në mjedis; parandalimin e ndikimit negativ social; rregullimin e ndërtesave destinimi i të cilave është në kundërshtim me destinimin e planifikuar. Dokumenti i PZHU-së ofron mundësi për përmirësimin e hapësirë urbane të Junikut dhe hap dyert për hartimin e PRRU-ve.

b. Planet Rregulluese Urbane: Qendra e Junikut (2009), Njesia Gacafer Pepsh (2012), Njesia Krasniq Bajraktar (2013).

Keto dokumente ofrojnë një analizë të detajizuar për qendrën e Junikut, njësinë Gacafer-Pepsh dhe njësinë Krasniq-Bajraktarë duke studiuar atributet fiziko-geografike; qasjen kulturore dhe peizazhin etj. PRRU është shkalla e tretë e planifikimit urban në komuna dhe shpreh detaje të hollësishme për rregullimin e hapësirës në përputhje me Planin Zhvillimor Urban (PZHU).

PRRU ep këto synime zhvillimore për qendrën e Junikut:

Shfrytëzimi ekonomik dhe dendësimi i truallit urban; Krijimi i nukleve katalitike shumë-funksionale; Nxitja e përdorimit të përzier të truallit; Rikualifikimi i "perdeve" ndërtimore; Vënia në regjim, konservimi i tërësive hapësinore; Vënia në regjim, konservimi e trashëgimisë kulturore; Përforcimi i hapësirës publike; Krijimi i vendtakimeve dhe trajektores turistike; Rregullimi i trafikut të motorizuar dhe rritja e sigurisë në rrugë etj.

c. Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të Junikut (2007)

Ky dokument përfshin një analizë urbane dhe arkitektonike të Junikut duke konsideruar gjithë komponentët për zhvillim urban, duke u fokusuar në veçanti në vlerat kulturore dhe historike.

Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të Junikut vazhdon me vlerësimin e potencialin të bjeshkëve; kanaleve me ujë natyral; fshatrave (Jasiq, Gjocaj) dhe ndan sugjerime për shfrytëzimin e hapësirave publike.

Hapat e ardhshëm në përmirësimin e hapësirave sipas Planit të Konservimit janë:

Pastrimi i mbeturinave urbane - propozohet që të shpallet dita e pastrimit të Komunës me të cilin rast gjithë shoqëria aktivizohet në një ekip për pastrimin e mbeturinave;

Rigjenerimi i objekteve të rrënuara dhe shfrytëzimi i tyre – Komuna e Junikut ka shumë objekte të rrënuara dhe të pashfrytëzueshme. Por, shumica e këtyre objekteve apo në disa raste mure me vlera kulturore kanë një potencial për ta bërë Junikun vend tërheqës, prandaj sugjerohet rindërtimi i objekteve të rrënuara apo pastrimi i atyre që nuk nevojiten;

Kompletimi i objekteve me fasadë – objekte të pakompletuara janë dukuri e shpeshtë në Junik prandaj sugjerohet të promovohen aktivitete gjithëpërfshirëse në fasadim apo lyre dhe rregullimin e estetikës së qytetit.

Në Përfundim, Plani i Konservimit dhe Zhvillimit shpreh që Juniku do ta arrij një zhvillim të qëndrueshëm vetëm nëse konservon traditat e vjetra të ndërtimit dhe nëse ruhen vlerat rurale dhe urbane të regjionit.

d.Dokumenti i Integruar i Vizionit

Dokumenti i Përbashkët i Vizionit doli nga rezultatet e 4 grupeve tematike të zhvilluara në Punëtorinë e mbajtur në Ohër në tetor 2007. Këto rezultate janë prezantuar publikisht para një publiku më të gjerë më 13 nëntor 2007 në Kullën e Ramë Zyberit në Junik. Ky dokument është miratuar pas një debati të thellë në mes të pjesëmarrësve nga Këshilli Joformal i Shoqërisë Civile dhe përfaqësuesve të komunës.

Deklarata e Vizionit për Junikun e përpiluar fillimisht nga grupet punuese në punëtori dhe zhvilluar më tej edhe me banorët e Junikut është: "Juniku, vend themel i traditës dhe odës si institucion, "Park Etnografik" i trashëgimisë natyrore dhe kulturore, ruajtja e së cilës do të gjenerojë zhvillim të qëndrueshëm dhe mirëqenie për banorët e vet, me vend të merituar në ofertën turistike rajonale dhe integritet evropian."

Qëllimet strategjike të nxjerra nga procesi i Vizionimit dhe të transmetuara edhe nëpërmjet PZHU-së, janë:

- Juniku qytezë turistike;
- Mbrojtja dhe vënia në pah e vlerave të trashëgimisë natyrore dhe kulturore;
- Dendësimi i planifikuar i qytezës dhe zhvillimi infrastrukturor;
- Zhvillimi i aktiviteteve dhe shërbimeve sociale;
- Zhvillimi i aktiviteteve ekonomike

Rezultatet e këtij dokumenti janë reflektuar në masë të madhe në hartimin e PZHU-së dhe PRRU-ve për Junikun.

e.Strategjia Zhvillimore Lokale 2009

Ky dokument ka të bëjë me një analizë të përgjithshme mbi zgjidhjen e problemeve me të cilat ballafaqohen viset rurale. Hartimi i kësaj strategjie ka të bëjë me bashkimin e sektorit publik dhe të atij privat, për të bërë analiza të përbashkëta për të zhvilluar së bashku veprimet praktike me pikëpamjet afatgjate.

Synimet strategjike për Junikun janë:

1. Aplikimi i teknologjive të reja në prodhimtarinë bujqësore,
2. Zhvillimi i turizmit dhe promovimi i trashëgimisë kulturore,
3. Menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit,
4. Grumbullimi dhe përpunimi i prodhimeve bujqësore – pyjore,
5. Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës rurale,
6. Vëmendje më e madhe për të rinjtë.

Zbatimi i Strategjisë Zhvillimore Lokale, akterëve dhe institucioneve lokale u siguron përmirësimin e aftësive për të vlerësuar mjedisin e tyre që të marrin veprime të përbashkëta, lidhje midis sektorëve, shtimin maksimal të vlerës dhe se fundi lidhet me viset tjera në rajon dhe me tere botën.

1.3.3 Strategjitë rajonale dhe ato të komunave fqinje

Pozita gjeografike e Junikut, karakteristikat topografike dhe veçoritë natyrore, përveç që e lidhin komunën e Junikut me ato fqinje, paraqesin njëherit edhe fusha me interes të përbashkët dhe mundësi për bashkëpunim ndërkomunal dhe ndërkufitar.

Duke marrë parasysh që komunat fqinje si ajo e Deçanit dhe Gjakovës, janë një hap më përpara në fushën e planifikimit hapësinor (komuna e Deçanit ka të miratuar PZHK dhe PZHU dhe ajo e Gjakovës është më e kompletuar sa i përket dokumenteve të planifikimit ka të miratuar PZHK-në, PZHU-në dhe 9 PRRU), komuna e Junikut në fillim të procesit të hartimit të PZHK-së ka konsultuar dokumentet e planifikimit hapësinor të këtyre dy komunave. Qëllimi i njohjes me këto dokumente, ka qenë që të identifikohen Projektet nga PZHK e Deçanit dhe Gjakovës të cilat kanë ndërlidhje apo dhe janë në interes të përbashkët me zhvillimin hapësinor të ardhshëm të komunës së Junikut.

a. Projektet e identifikuar nga PZHK e Deçanit e që janë me interes të përbashkët edhe për Komunën e Junikut

- Linja hekurudhore (e propozuar) Gjakovë – Deçan – Pejë
- Ndërtimi i shtigjeve të skijimit në bjeshkët e Belegut (Projekt i përbashkët me Komunën e Deçanit)

b. Projektet e identifikuar nga PZHK e Gjakovës e që janë me interes të përbashkët edhe për Komunën e Junikut

- Linja hekurudhore (e propozuar) Gjakovë – Deçan – Pejë
- Linja hekurudhore (e propozuar) Gjakovë – Ponohec – Morinë - Shëngjin
- Universiteti i Gjakovës
- Aeroporti i Gjakovës

c. Plani Hapsinor parku Kombetar i Bjeshkëve të Nemura

Komuna e Junikut benë pjesë me 8.4 %, e gjithë sipërfaqës së Parkut Kombetar B.N osë 5270,494, prej të cilavë

Z1 = 355,19 osë 6.74, %

Z2 = 4444,06 osë 84,32, %

Z3 = 471,244 osë 8 , 94 %

Komuna e Junikut Karakterizohet me:

Rrjedhjen e lumit Erenik(i cili buron nga Liqejt e Gjaravicës, pershkon per rreth fshatrave Gjocaj dhe Jasiq, vazhdon ne anen perendimore te Junikut dhe derdhet ne lumin drini i Bardhe) .

Moronicën: Gjocaj – Jasiq, Judovën livadhin e Madhe Gropen e Erenikut ku përfshihet (Stanishta e Goqajve, Berishës, Gacaferit, Shehve) Qarrshizën ku përfshihen (Stanishta e Mirocëve, Gaxherrëve, stanishta e Hereqit dhe Jasiqit), Zallin e Rupës (ku përfshin stanishtën e Gjocaj dhe vendbanimin Sharra).

Bjeshka e Rupës (stanishta e Dobroshit) , Bjeshka e Tropojës (Stanishta e Tropojës) Pllaqica e Junikut (stanishta e Shalajve stanishta e Malokeve dhe stanishta e gacaferit)

Të gjitha këto vendbanime janë të evidentuar në zonën e III – (tretë), P H BN.

Në aspektin potencial turistik veçohet zona turistike Gjeravica, Liqejt e Gjeravicës, Liqeni i Zemër, Liqeni i Tropojës, Maja e Rupës, Judova, Moronica, Gurra e Hasan Agës dhe krejt Zona e II-të që është e evidentuar në Planin Hapsinor të Parkut Kombëtar” Bjeshkët e Nemuna” i cili lejon të ndërtohen Ski lifte, teleferikëve dhe

shtyllat për shpërndarjen e energjisë elektrike ,ndërtimin e shtigjeve te skijimit, ndërtimin e rrugëve ku lidhin territoret te cilat i përkasin zonës së III-të etj.

Aktivitetet ne këto zona zhvillohen gjatë gjithë vitit dhe jan të shumta aktivitete qendrimi në natyr të lirë gjueti, turizm shëndetsor, alpinizëm, ecje malore, Qklizëm malor,kampingje,ekskurzione ditore dhe fundjavore.

Proritetet strategjike të PHPK, "Bjeshkët e Numuna:

- Mbrojtja e elementeve mjedesore (ajri, uji dhe toka) nga ndotja dhe degradimi;
- Mbrojtja e të gjitha llojeve të vegjitacionit pyjor nga degradimi dhe prerja ilegale e tyre;
- Mbrojtja nga fatkeqësitë natyrore dhe të shkatruara nga faktori njeri;
- Zhvillimi i bujqësisë tradicionale, blektorisë dhe bletarisë me qëllim të përfimit ekonomik dhe zhillimit të ekoturizmit;
- Krijimi i imazhit të parkut dhe promovimi i turizmit;
- Sigurimi i infrastrukturës rrugore dhe transporti;
- Sigurimi i infrastrukturës së energjis elektrike;
- Sigurimi i infrastrukturës ujore;

Përpos, propozim phpk, "Bjeshkët e Nemura" në dokumentin e PZHK –së, jan konstatuar edhe strategjitë si në vijim:

- Strategjia Rajonale për promovim të investimeve - Plani i Veprimit
- Strategjia Rajonale për Transport - Plani i Veprimit
- Strategjia rajonale për Turizëm - Plani i Veprimit

1.3.4 Udhëzimet, përgjegjësitë dhe kërkesat që burojnë nga konteksti i gjerë i planifikimit siç janë planifikuar në - Planin Hapësinor të Kosovës dhe Hartën Zonale të Kosovës

Dokumentet të cilat janë marrë për bazë gjatë hartimit të PZHK-së janë:

- Plani Hapësinor i Kosovës (2009-2020)
- Plani Zhvillimor Komunal (2011)
- Plani Zhvillimor Urban i Junikut (2009)
- Planet Rregullues Urban: Qendra e Junikut (2009), Njesia Gacafer Pepsh (2012), Njesia Krasniq Bajraktar (2013).
- Raporte, Plane dhe Strategjitë sektoriale të Komunës dhe Ministrive
 - Plani i Konservimit dhe Zhvillimit të Junikut (2007)
 - Raportet Sektoriale të Drejtorive të Komunës
 - MTI (2008), Projektet e Produktit Turistik në Rajonin Turistik të Bjeshkëve të Nemuna (Alpet Shqiptare)
 - MMPH (2007), Raporti për gjendjen në natyrë
 - MPB (2007), Vlerësimi i rreziqeve
 - ESK (2009), Popullsia, ekonomitë familjare sipas vendbanimeve dhe organizimi territorial i Kosovës deri në vitin 2008
 - MEM (200), Projektet e mini-hidrocentraleve në Kosovë

Dokumente tjera në dispozicion:

- Dokumenti i Integruar I Vizionimit për Junikun (2008)
- Studimi i parafisibilitetit për identifikimin e burimeve ujore për hidrocentrale të vogla në Kosovë (MEM, '06)
- MMPH (2003), Studimi mbi arsyeshmërinë e shpalljes së territorit të Bjeshkëve të Nemuna Park Nacional
- Juniku, Ofertë Atraktive për Turizëm (2009)
- Elaborate kadastrale
- Instituti për Studime të Avancuara GAP (2009), Juniku-Raporti Komunal, etj.

Strategjitë që rrjedhin nga Plani Hapësinor i Kosovës (2009-2020)

Plani Hapësinor i Kosovës (PHK) është dokument i cili jep orientimet dhe përcakton shtrirjen hapësinore të zhvillimeve në të ardhmen (deri 2020) në gjithë territorin e Republikës së Kosovës. PHK shërben edhe si udhëzues në hartimin e Planeve Zhvillimore Komunale.

Me qëllim të paraqitjes së kahjeve të zhvillimeve hapësinore, duke marrë parasysh edhe karakteristikat gjeografike, natyrore, veprimtaritë socio- ekonomike etj, PHK identifikon katër zona të cilave u janë dhënë ngjyrat dhe emrat në bazë të tipareve karakteristike të zonës.

* Thesari i Kosovës/zona e gjelbërt/ - zonë industriale, shërbyese tregtare, agroindustriale me qendër kryesore Mitrovicën.

* Porti i Kosovës/zona e kaltërt/ - zonë administrative, arsimore, shërbyese, tregtare, agroindustriale, turistike me qendër kryesore Prishtinën

Kopshtet e Kosovës/zona e portokalltë/- zonë kulturo-turistike, agroindustriale dhe shërbyese tregtare. Qendrat kryesore: Prizreni dhe Peja.

* Urat e Kosovës/zonat e verdha/- zonë shërbyese, tregtare, agroindustriale e turistike me qendrat apo ura lidhëse me shtetet fqinje: Ferizaji, Gjlani dhe Gjakova.

Fig 1: Plani Hapësor i Kosovës

* Juniku në Planin Hapësor të Kosovës përfshihet në Zonën e Verdhë, ajo e “Urave të Kosovës”. Kjo hapësirë zë pjesën jugperëndimore të Kosovës dhe përbëhet nga komunat: Deçan, Rahovec, Malishevë dhe Gjakovën si qendër më e madhe Komunale. Kjo zonë karakterizohet me vlera të mëdha të trashëgimisë natyrore e kulturore, të cilat paraqesin potencial për zhvillimin e shërbimit tregtar, agroIndustriisë, Industriisë së lehtë dhe turizmit rekreativ dhe atij kulturor.

Vizioni për Zonën e Verdhë: Urë e zhvillimit të lidhjeve të Kosovës me rajonin, rrjet funksional i qyteteve të fuqishme dhe fshatrave dinamike, atraktive për të jetuar dhe punuar në to. Duke shfrytëzuar kapacitetet e infrastrukturës, pozitën gjeografike dhe pasuritë e shumta natyrore, kulturore dhe humane, të zhvillohet në një hapësirë të qëndrueshme ekonomike agro-industriale, tregtare, shërbyese dhe turistike.

Qëllimet e përgjithshme për Zonën e Verdhë relevante për Junikun:

- Zhvillimi i rrjetit të vendbanimeve, me qeverisje e shërbime publike në favor të qytetarit, me rritje të kualitetit të jetesës së qytetarëve, punësimit, barazisë sociale.

- Mbështetje ZHEL për ZHEK – shfrytëzimi i përparësive konkurruese,
- Zhvillimi i lidhjeve efikase brenda urbane, ndër-urbane me hapësirat e tjera dhe më gjerë në rajon përmes rrjetit të zhvilluar të infrastrukturës (rrugore, hekurudhore, ajrore dhe TIK).
- Përkrahja zhvillimeve për arsim bashkëkohor e përkrahës të kërkesave të tregut
- Ruajtja dhe zhvillimi i trashëgimisë kulturore, turizmit kulturor e rekreativ,
- Zhvillim të lidhjeve tregtare e shërbyese ndërkufitare me Shqipërinë,
- Aeroporti civil i Gjakovës si mundësi për zhvillim ekonomik
- Zhvillimi i shërbimeve tregtare, agro-industriale, turistike, me intensifikim të politikave për mbrojtje dhe rimëkëmbje të mjedisit.

Juniku dhe zonat me interes për Kosovën: Sipas PHK në "Hapësirën e Verdhë" si zona me interes të veçantë konsiderohen:

Kullat e Dukagjinit; Kalimet kufitare (Prush e Qafë Morinë); Aeroporti i Gjakovës; Liqeni akumulues – Radoniqi; Çarshia e Madhe – Gjakovë; Manastiri i Deçanit etj.

1.3.5 Zhvillimet strategjike

- Lidhja e Kosovës me Detin Adriatik përmes porteve Durrës dhe Shën Gjin, përkatësisht ndërtimi i autostradës Merdare-Durrës dhe si alternativa dhe ndërtimi rrugës Gjakovë-Shën Gjin (korridori "Adriatik Alpe")
- Lidhja e rrjetit të brendshëm me: Korridorin VIII dhe Korridorin X, Magjistralen e Adriatikut
- Zgjerimi i rrjetit të distribuimit të energjisë elektrike me vendet fqinje dhe
- Instalimi i gypave të gazsjellësit – FAZA 4

1.4 INFORMATA PËR PROCESIN E PLANIFIKIMIT

Ky proces nisi në gjysmën e dytë të vitit 2019 dhe kur nga Kuvendi i Komunës nxirren vendimet për hartimin e PZHK-së dhe kur njëkohësisht obligohet Drejtoria për Urbanizëm, Kadastër dhe mjedis të jetë bartëse e këtij plani të sipërpërmendur.

U fillua me profilin e zhvillimit hapësinor të pjesës urbane dhe të asaj komunale: me marrjen dhe mbledhjen e të gjitha informative gjeografike, fizike, mjedisore dhe socio-ekonomike nga Drejtoritë komunale dhe kompanitë publike. Në proces janë inkuadruar në mënyrë intensive të gjitha drejtoritë, e sidomos stafi profesional i tyre, si dhe ekipi komunal i planifikimit i cili ka qenë i formuar më parë.

Në vazhdimësi janë dhënë raportet dhe strategjitë sektoriale nga drejtoritë dhe kompanitë publike rajonale në nivel komunal në të cilat është paraqitur gjendja aktuale, janë specifikuar nevojat, është bërë SWOT-analiza, është përshkruar vizioni për të ardhmen dhe janë përcaktuar prioritet strategjike në fusha tematike. Raportet e tilla janë të protokolluara dhe të regjistruar nga secila drejtori dhe si të tilla janë pjesë e dokumentacionit shtesë të këtij procesi.

Më pastaj janë formuar grupet punuese të ndara në fusha tematike sipas Ligjit për Planifikim Hapësinor dhe atë në fushat e:

- demografisë dhe të çështjeve sociale,
- shfrytëzimit të tokës dhe mjedisit,
- infrastrukturës teknike,
- zhvillimit ekonomik

Secila fushë kishte kryetarin, koordinatorin dhe anëtarët, ku ishin të përfshirë profesionistët e profilit përkatës.

Gjithashtu është formuar Grupi Këshillues i Komunitetit (GKK)

Që nga fillimi i procesit e deri para shpalljes së shqyrtimit publik për të dy dokumentet janë mbajtur një numër i madh takimesh të niveleve të ndryshme.

Pas mbledhjes së të gjitha shënimeve, propozimeve, vërejtjeve, si dhe komenteve nga këto takime, në mënyrë intensive u fillua me analizën e gjendjes me metodën SWOT, një herë nga grupet punuese, e më pastaj me organizimin e WORKSHOP-it me grupet përkatëse.

Më pastaj u intensifikuan aktivitetet nga grupet punuese të rrethit të ngushtë së bashku me përfaqësuesit e kompanive private dhe me grupin e profesionistëve komunalë. Kështu edhe erdhëm në përfundim të draft dokumentit, si rezultat i përpjekjes së përbashkët, hartimi i të cilit fitoi në cilësi.

Procesi i Hartimit të Planit Zhvillimorë Komunal të Komunës së Junikut

Kuvendi | **Kryetari**

Vendimi PZHK
Vendimi VSM
Vendimi GRC

Grupet Punuese
- Shërbime (shërbime dhe shërbime)
- Komunikimi dhe IT (komunikimi)
- Infrastrukturë
- Zhvillimi Ekonomik

GRC
Grupi i Kryefunksionarëve të Komunitetit

Raportet Sektoriale

W

Diskutimi Publik - Profili dhe Analiza e Gjendjes

Diskutimi Publik - Vizioni dhe Objektivat Zhvillimore

Diskutimi Publik - Kemiçia, Skenarët dhe Koncepti Zhvillimorë

Diskutimi Publik - Prioritetet Strategjike

Diskutimi Publik - Plan i Veprimit (ONLINE)

Draft PZHK i Junikut

Qytetarët, Shoqëria Civile, Komuniteti i Biznesit, Grupet e Interesit, Bashkësitë fetare etj.

Verifikimi dhe Harmonizimi me Kërkesat dhe Politikat Komunale

Dorëzimi dhe prezantimi i PZHK sipas Nenit 11, pikat 1.9 dhe 1.9.1 para Shqyrtimit Publik. (verifikimi i përputhshmërisë me Planin Hapësinor të Kosovës)

1.4.1 Përshkrimi dhe listimi i prezantimeve publike, konsultimeve, takimeve rishikuese dhe mekanizmave të përdorur për të angazhuar publikun në procesin e planifikimit

Përveq takimeve interne, janë mbajtur shumë takime dhe workshope me qytetarë, shoqëri civile, shoqata biznesi etj lidhur me informata, kërkesa dhe trajtime të këtij plani. Këtu do të cekim vetëm Diskutimet Publike.

- **Diskutimi i parë publik**

Tema: Profili Komunal, Analiza dhe Vlerësimi i Gjendjes

Data: 28.02.2020

Foto

Lista e pjesëmarrjes

UNIVERSITY OF TORONTO

Faculty of Education - Department of Educational Studies

EDUCATION 4010 - EDUCATION, CULTURE, AND SOCIETY (3.00 CREDITS)

Student Name: _____
Student ID: _____

SECTION 0001/0010/0011

Please Print/Type Name & Section (001-001)
 Your Profile Number (on the student card page)

No.	First Name	Last Name	Section	Phone	E-mail	Signature
1	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
2	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
3	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
4	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
5	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
6	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
7	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
8	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
9	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
10	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
11	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
12	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
13	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
14	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
15	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
16	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
17	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
18	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
19	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	
20	Adam	Adams	001-001	416-291-1234	adam@utoronto.ca	

- **Diskutimi i dytë publik**
Tema: Vizioni, Qëllimet dhe Objektivat
Data: 03.06.2020

Foto

Lista e pjesëmarrjes

- **Diskutimi i tretë publik**
Tema: Skenarët Hapësinorë dhe Koncepti Zhvillimorë
Data: 26.04.2021, Bizneset
27.04.2021, Shoqëria Civile
26.08.2021, Qytetarët
Në këto Diskutime është identifikuar edhe Skenari i Përzgjedhur

Foto

Lista e pjesëmarrjes

Vërejtje: Shpallja nuk gjendet në faqen e Komunës pasi që kur është shpallur diskutimi, faqja e komunës ishte përkohësisht jasht funksionit

- **Diskutimi i katërt publik**
Tema: Vizioni, Qëllimet dhe Objektivat
Data: 19.07.2021

Foto

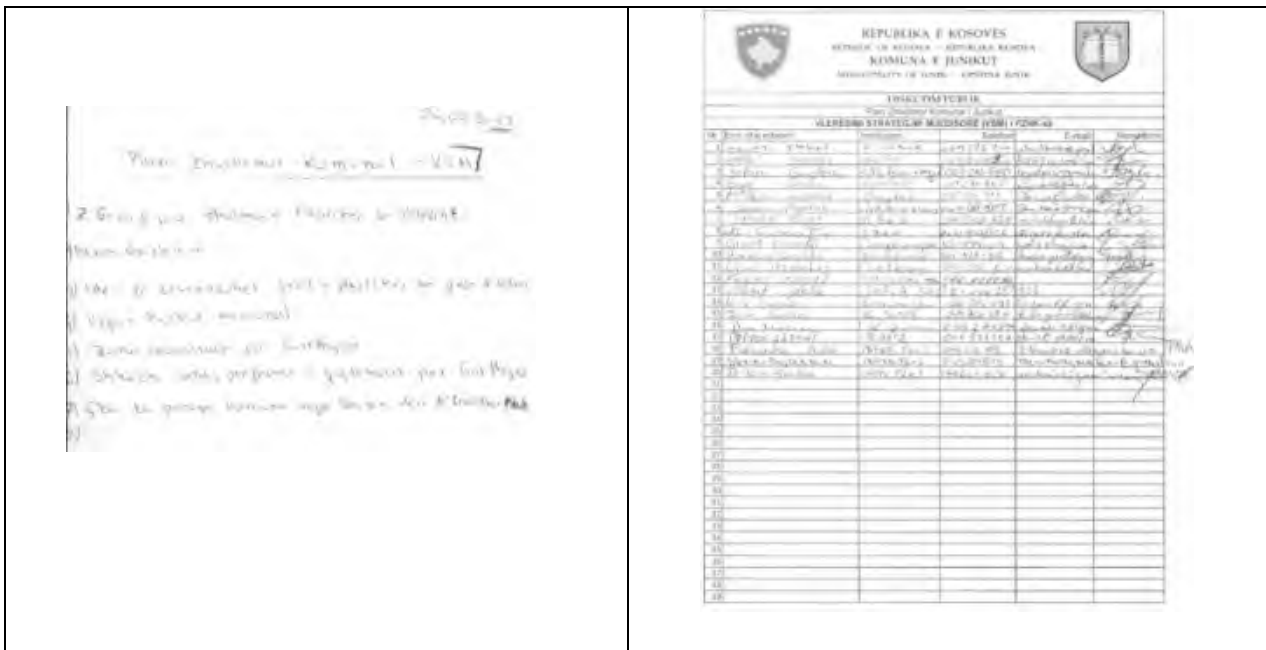
Lista e pjesëmarrjes

- **Diskutimi i pestë publik** – është mbajtur me datë 05.10.2021 online në platformën ZOOM. Tema ishte Plani i Veprimit
- **Diskutimi i katërt publik**
Tema: Vizioni, Qëllimet dhe Objektivat
Data: 19.07.2021

Kërkesat

Lista e pjesëmarrjes

1.4.2 Të dhënat e marra nga qytetarët dhe mënyra e trajtimit të tyre gjatë procesit të planifikimit

Në përgjithësi kërkesat dhe komentet e qytetarëve kanë qenë individuale dhe ato janë aprovuar pasi që nuk kanë shkakuar kundërthanie me objektivat dhe qëllimet e këtij plani.

1.4.3 Qëllimet e Planit Zhvillimor Komunal të Junikut

Qëllimi i Planit Zhvillimor Komunal (PZH) është të ofrojë vizion dhe synime të qarta për zhvillimin e ardhshëm hapësinor të Komunës dhe të përcaktojë programet, politikat zhvillimore dhe veprimet për të arritur synimet e përcaktuara. Kështu do të orientohet banimi; si të ruhen por edhe zhvillohen resurset natyrore dhe vlerat e trashëgimisë kulturore në dobi të zhvillimit ekonomik dhe mirëqenies sociale; si të lehtësohet qarkullimi i banorëve, por, të ofrohet edhe qasje më e lehtë për vizitorë, etj. janë disa nga çështjet për të cilat PZH ofron zgjidhje. Komuna e Junikut është komunë e vogël shikuar nga aspekti demografik dhe territorial, por, me mundësi dhe potencial për zhvillim, falënderuar pozitës ndërkufitare dhe potencialit natyror që posedon, ruajtjes së traditave dhe trashëgimisë kulturore e mbi të gjitha popullatës së re dhe entuziaste për përparimin e komunës. PZH synon që këtë potencial ta ruajë, zhvillojë në mënyrë të qëndrueshme e racionale dhe promovojë në interes të junikasve por edhe interes kombëtar. Plani përcakton Projektet me prioritet, që do të kryhen për qëllime publike, andaj duhet t'i shërbejë si bazë komunës për negociata me palë të ndryshme, siç janë Ministrinë apo Investuesit privat për zbatimin e Projekteve Komunale në mënyrë strategjike.

Synim tjetër i procesit të hartimit të PZH shikuar nga aspekti institucional është të kontribuojë edhe në zhvillimin e kapaciteteve njerëzore dhe organizative në fushën e planifikimit strategjik hapësinor, marrë parasysh faktin që ky është Plani i parë hapësinor për komunën dhe komuna e Junikut është komunë e re.

2 PROFILI KOMUNAL

2.1 HISTORIA E ZHVILLIMIT

Sipas historisë, Juniku së pari ishte pjesë e Dardanisë Ilire, më pas e Perandorisë Romake, Bizantine e më vonë në kuadër të Perandorisë Osmane. Materialet arkeologjike të zbuluara me gjetje rasti ose kërkime të tërthorta të terrenit, vendbanimi antik "Kështjella e Junikut – (Gradina e madhe dhe Gradina e Vogël)" i zbuluar në grykën e Lumit Erenik së bashku me materialin epigrafik të gjetur në këtë vendbanim, si dhe një mori vendbanimesh tjera të Junikut, mbetjet antike të gjetura në rrafshin aluvial të Erenikut, etj dëshmojnë se Juniku ka qenë një vendbanim ilir.

Të dhënat arkeologjike të shekujve VIII-X tregojnë se në ato vise ku nuk është vendosur kolonizimi sllav ka lulëzuar një kulturë thjeshtë shqiptare që është quajtur kultura e Komanit emër ky i një fshati në luginën e Rrafshit të Dukagjinit.

Gjatë kohës së feudalizmit të zhvilluar, Juniku sikurse Gjakova e rrethinat e saj si dhe tërë Kosova ishin përfshirë në shtetin feudal Serb. Në kohën e Mbretërisë së Jugosllavisë, shqiptarët ishin shumicë dërmuese e popullsisë në rrethinën e Junikut, por që është shoqëruar me migrime masive të popullsisë të shkaktuara nga ngjarjet historike, ekonomike, politike, etj.

Në fillim të sundimit osman, bazuar në defterët osmanë, përkatësisht në ata të Sanxhakut të Shkodrës të vitit 1485, Juniku ishte fshat shumë i madh dhe sikurse Gjakova ishte krijuar para ardhjes së këtij sundimi. Juniku deri më 26.IX.1462 qeverisej nga Leka i III-të Dukagjini. Në këtë kohë, Juniku edhe pse ishte fshat, përshkruhet si qendër tregu ashtu sikur Gjakova. Njihej me emrin Lunik dhe poashtu ishte edhe qendër e kazasë Alltun-Ilia me gjithsej 52 shtëpi.

Gjatë shekujve XV-XVI, kisha ortodokse serbe e cila pranoi vasalitetin e sulltanit, përpiquej në çdo mënyrë t'i serbizojë shqiptarët ortodoksë, dhe t'i ortodoksojë ata katolikë. Islamizimi i popullsisë së Junikut ishte një goditje e rëndë për pozitën e kishës ortodokse serbe, pasi popullsia e Junikut dhe rrethinat e saj ishin islamizuar, në këmbim të lejit të ekzistencës së kishës së Deçanit. Kështu në vitin 1570-1571, në Junik ndërtohet xhamia e parë në lagjen Çoku (Krasniq) e emërtuar sipas lagjes. Më vonë u ndërtua edhe Xhamia në lagjen Hoxhaj (Qendër) në qendër të Junikut. Islamizimin e përqaftuan edhe një pjesë e aristokracisë shqiptare për të ruajtur privilegjet e veta klasore.

Nga fundi i shek. XVI, rrethina e Altun-ilu, Peja e Gjakova janë përfshirë në kufijtë e Sanxhakut të Dukagjinit. Kjo gjendje është ruajtur edhe gjatë shekullit XVII-të.

Gjatë viteve 1945-1960 Juniku ekziston si komunë. Ndryshimet politike të sistemit të atëhershëm rezultuan me suprimimin e komunës së Junikut në vazhden e ristrukturimit të qeverisjes lokale (eliminohen rrethet), me ç'rast Juniku inkorporohet brenda komunës së Deçanit.

Më 22 korrik 2005, nënshkruhet Urdhëresa Administrative të UNMIK-ut nr. 2005/11 për themelimin e pesë Pilot Njësi Komunale përfshirë Junikun. Sipas vendimit të UNMIKU nr. 2005/21, MAPL bën përcaktimin e përbërjes territoriale për secilën Pilot Njësi Komunale.

Kurse me hyrjen në fuqi të Kushtetutës së Kosovës (15 qershor 2008) dhe miratimin e ligjit për vetëqeverisjen lokale në komunat, Juniku certifikohet si Komunë (më datë 13 gusht 2008, sipas shkresës njoftuese nga MAPL me numër protokolli: 02-527) me të njëjtat kompetenca dhe përgjegjësi si komunat tjera në Republikën e Kosovës, me zonat kadastrale Jasiq dhe Gjocaj.

Burimi: të dhënat historike nga Komuna

2.2 GJENDJA EKZISTUESE KOMUNËS

2.2.1 Lokacioni – Pozita gjeografike

Pozita: Juniku ndodhet në pjesën perëndimore të Kosovës, pranë Alpeve Shqiptare. Ka territor me sipërfaqe prej 77.77 km² dhe shtrihet në gjerësi gjeografike prej 42° e 22' dhe gjatësi gjeografike prej 20°26'.

Ka pozitë të përshtatshme gjeografike sepse shtrihet deri në veri-perëndim të fushës së Dukagjinit, përballë grykës së lumit Erenik, i cili buron nga Liqejtë e Gjeravicës dhe dredhon nëpër luginat e Alpeve Shqiptare.

Territori i komunës së Junikut shtrihet deri në veri-perëndim të fushës së Dukagjinit, dhe kufizohet me komunën e Deçanit, komunën e Gjakovës, Republikën e Shqipërisë dhe Republikën e Malit të Zi.

Distanca Junik-Pejë është 25 km, Junik- Gjakovë është 20 km që kalon nëpërmjet fshatit Batushë, ndërsa distanca nga Juniku deri në Rastavicë (magjistralla Pejë-Gjakovë) është 5,5 km.

Fig 3: Pozita Gjeografike

2.2.2 Karakteristikat gjeografike

Topografia: Komuna e Junikut ka pozitë të përshtatshme gjeografike para grykës pitoreske të lumit Erenik. Lartësia mbidetare e Junikut shkon nga 450 deri në 600 metra mbi nivelin e detit. Vet qyteza e Junikut, gjendet në lartësi mbidetare 593 m. Maja më e lartë është Gjeravica, me lartësi mbidetare 2656 m e cila është gjithashtu edhe pika më e lartë në Kosovë e Alpeve Shqiptare. Gjithashtu ekzistojnë dhe dy maja të larta në afërsi të Gjeravicës, nga pjesa perëndimore Maja e Gusanit me lartësi mbidetare 2539 m. ndërkah nga pjesa veriperëndimore Maja e Rupës me lartësi mbidetare 2501 m.

Veçoritë natyrore: Juniku ka lloje të ndryshme peizazhesh, nga ai hidrografik (lumenjtë Erenik dhe Travë), peizazhe fushore (fusha e Junikut) dhe peizazhe kodrinore apo malore (Gjeravica, Maja e Gusanit, Maja e Rupës, Rrasa e Zogut, Jedova, Moronica). Me datën 28.08.2008 Kuvendi Komunal i Junikut ka shpallur Moronicën “zonë të veçantë të komunës së Junikut”. Kjo zonë mendohet të jetë “parku i ardhshëm i qytezës e cila do të përdoret përpos aktiviteteve tjera edhe për zhvillimin e gastronomisë tradicionale me karakter të përkohshëm, që do të jetë si urë lidhëse në mes të parkut etnografik dhe parkut nacional Bjeshkët e Nemuna”. Në tërësinë e tij, Juniku paraqitet si entitet që ka qenë, është dhe do të jetë i lidhur ngushtë me natyrën.

Kushtet klimatike: Juniku ka klimë kontinentale, por, me disa tipare mesdhetare. Kjo klimë është e përshtatshme për kultivimin e kulturave të ndryshme bujqësore. Mesatarja e temperaturës është 21° C në verë dhe -11° C në dimër. Sasia mesatare e të reshurave është afër 670 mm³, kurse në sezonin e vegjetacionit (prej muajit të IV-IX) afër 330 mm³.

Lumenjtë dhe sipërfaqet ujore: Lumi Erenik është më i madhi dhe më i rëndësishmi i rajonit, i cili shërben gjithashtu si burim uji edhe për ujitjen e fushës së Junikut. Ereniku buron nga Liqejtë e Gjeravicës. Ujërat që rrjedhin përkatësisht vijnë nga kurorat e maleve, nga Gropa e Erenikut dhe nga Alpet Shqiptare, formojnë rrjedhat sipërfaqësore të ujërave. Nëse menaxhohet mirë dhe nuk ka keqpërdorime të ujit, ka sasi të mjaftueshme edhe për ujitje dhe ujë të pijes.

Përbërja e tokës: Nga sipërfaqja prej 77.769,931 Ha, sa ka komuna e Junikut, afërsisht 4.439 Ha (57.08%) janë tokë bujqësore. Livadhet e kullotat zënë sipërfaqe prej rreth 2.000 Ha (45.05%) nga sipërfaqja e përgjithshme e tokës bujqësore si dhe pyjet që zënë mbi 3.029 Ha (38.95%) që paraqesin potencial për zhvillim. Në zonën urbane të Junikut dominon tokë relativisht e thellë e përshtatshme për prodhime bujqësore, ndërsa, në pjesët tjera jashtë zonës urbane dominon tokë e cekët e përshtatshme për kullosa dhe zhvillim të pylltarisë (shih më gjerësisht kaptinën 2.4.1 shfrytëzimi i tokës).

Flora dhe fauna: Afërsia me natyrën ka bërë të mundur që Juniku të jetë i pasur në planin e biodiversitetit. Biodiversiteti reflekton shumëllojshmërinë e qenieve të gjalla varësisht se në cilën zonë zhvillohen. Ky koncept përmbledh gjithashtu laramaninë brenda llojit, ndërmjet llojeve dhe ndërmjet ekosistemeve (elaborim më i gjerë është bërë në kapitullin e biodiversitetit).

Konkluzion: Juniku si komunë relativisht e vogël ka pozitë të volitshme ndërkufitare dhe lidhje të shkurtra me qytetet përreth: Deçani, Peja dhe Gjakova . Pozita e volitshme gjeografike e Junikut paraqet një mundësi për zhvillim ekonomik të komunës dhe bashkëpunim ndërkufitar. Gjeomorfologjia e Junikut si dhe veçoritë natyrore të komunës së Junikut paraqesin vlera dhe potencial të madh për zhvillim.

2.3 KAPACITETET NJERËZORE DHE FINANCIARE TË KOMUNËS

Korniza afatmesme buxhetore komunale 2024-2026 ofron një shpjegim të plotë të politikave/prioriteteve të tanishme dhe afatmesme të komunës, projeksionet lidhur me mënyrën në të cilën buxheti i komunës do të bëjë përmbushjen apo përkrahjen e prioriteteve, si dhe parashikimet rreth performancës ekonomike të komunës.

Objektivat e kornizës afatmesme buxhetore komunale

Me kornizën afatmesme buxhetore 2024–2026 të Komunës së Junikut synohen të arrihen këto objektiva:

- Zhvilloj, promovoj dhe rigjeneroj infrastrukturën lokale;
- Përmirësoj ambientin për të jetuar;
- Përmirësoj sigurinë dhe shëndetin e komunitetit;
- Zhvilloj sferën e shëndetësisë, arsimit, kulturës dhe sportit;
- Ofroj mjete për nevojtarët dhe të dëmtuarit;
- Përkrah dhe zhvilloj biznesin dhe aftësitë individuale të talentëve etj.

2.3.1 Perspektiva e politikave fiskale

Korniza makroekonomike

Komuna nuk udhëheqë drejtpërdrejtë politikën makroekonomike (kjo është kompetencë e qeverisë qendrore), prandaj Korniza Afatmesme Buxhetore e Komunës është në përputhje me kornizën makroekonomike të Kosovës dhe sipas dokumenteve të Kornizës Afatmesme të Shpenzimeve (KASH) 2024-2026 të përpiluar nga Qeveria e Kosovës.

Parashikimi i të hyrave komunale

Të hyrat komunale të Komunës sonë realizohen në bazë të Rregullores mbi Taksat, Ngarkesat dhe Gjobat Komunale, Rregullores mbi Tatimin në Pronë si dhe dispozitave tjera ligjore të cilat përcaktojnë llojet e ndryshme të të hyrave komunale me të cilat komuna ka të drejtë të caktoj dhe inkasoj të hyra, siç janë licencat e bizneseve dhe të hyrat tjera vetanake komunale.

Bazën e të hyrave komunale e përbëjnë Tatimi në pronë të cilat të hyra duhet shpenzuar ekskluzivisht në sferën e projekteve për investime kapitale në infrastrukturën rrugore, ujësjellës, kanalizim etj.

Tab. 1: Parashikimi i të hyrave buxhetore komunale

	Burimet e te hyrave	2023 Buxheti	2024	2025	2026
			Projeksioni		
1	Gjithsej grantet ndërqeveritare	1,718,016	1,991,780	2,098,768	2,202,666
2	Gjithsej te hyrat vetanake te komunës	159,330	208,056	216,073	227,996
2.1	Te hyrat nga shërbimet kadastrave	13,111	16,001	16,028	16,157
2.2	Te hyrat nga urbanizmi	8,200	16,000	17,000	18,500
2.3	Te hyrat nga administrata	7,200	8,000	8,500	9,000
2.4	Te hyrat nga lejet për ush.vepr. bizneseve	10,300	15,000	15,800	16,300
2.5	Te hyrat nga tatimi ne pronë	71,537	104,589	107,980	114,520
2.6	Të hyrat nga tatimi ne tokë	30,482	22,916	23,515	24,669
2.7	Regjistrimi i Automjeteve	6,300	8,000	8,200	8,300
2.8	Te hyrat nga shëndetësia	6,900	8,000	8,500	9,000
2.9	Te hyrat nga shërbimet e inspektimit	4,200	5,000	5,500	6,000
2.10	Të hyrat tjera	1,100	4,550	5,050	5,550
	TOTALI	1,877,346	2,199,836	2,314,841	2,430,662

Tab. 2: Vlerësimet e hershme të buxhetit 2020

Emri i Drejtorisë/Programit '000 euro	Viti buxhetor (2023)					Vlerësimi i hershëm Viti 1 (2024)					Vlerësimi i hershëm Viti 2 (2025)					Vlerësimi i hershëm Viti 3 (2026)				
	P&M	M&Sh	Shpenz.komunale	Subvencione	Kapitali	P&M	M&Sh	Shpenz.komunale	Subvencione	Kapitali	P&M	M&Sh	Shpenz.komunale	Subvencione	Kapitali	P&M	M&Sh	Shpenz.komunale	Subvencione	Kapitali
<u>Zyra e Kryetarit</u>	76.3	7.7	0.2	52		84.9	9.3	0.2	52		85.2	9.3	0.2	55		85.6	9.3	0.2	60	
<u>K. Komunal</u>	59.4	4.0				148.7	4.0				148.7	4.0				148.8	4.0			
<u>D. per planifikim urban, Gjeodezi dhe kadastrer</u>	49.5	17.8			190	62.2	16.9			188	62.4	19.2			255	62.7	23.1			275
<u>D. per Administratë të përgjithshme</u>	85.7	47.1	7.2		35	100.9	43.3	7.2		15	101.3	43.3	7.2		15	101.7	43.4	7.2		15
<u>D. Buxhet dhe Financave</u>	63.9	7.9	0.1			76.4	8.2	0.1			76.7	8.2	0.1			77.0	8.2	0.1		
<u>D. Ekon. Buqesi, pylltari dhe turizem</u>	52.8	10.0	0.4		80	64.8	10.0	0.4		80	65.1	10.0	0.4		100	65.3	10.0	0.4		125
<u>D. Shërbimeve Publike</u>	53.9	38.8	13.6		55	71.8	35.8	13.9		55	72.0	39.8	14.6		55	72.3	48.8	15.3		85
<u>D. e Arsimit</u>	35.5	4.5				41.3	4.5				41.5	4.5				41.6	4.5			
<u>D. e Shëndetësisë</u>	17.5	2.9				21.2	3.2				21.3	3.2				21.4	3.2			
<u>ZKK</u>	6.9					7.7					7.7					7.7				
TOTALI:	501.4	140.7	21.4	52	360	680	135.2	21.7	52	338	681.99	141	22.4	55	425	684.06	155	23.1	60	500
Arsimi fillor	301.8	39.5	5.0		10	380.9	39.5	5.0		10	382.2	39.5	5.0		10	383.5	39.5	5.0		10
Arsimi I mesem	122.2	17.1	3.6			143.3	17.1	3.6			143.9	17.1	3.6			144.5	17.1	3.6		
QKMF	234.2	37.6	5.7		10	288.5	52.5	6.2		10	289.5	55.5	6.2		20	290.5	57.5	6.2		35
Mirënjënia Sociale	11.4	1.8	2.0			11.9	2.4	2.0			12.0	2.4	2.0			12.0	2.4	2.0		
SUB TOTALI	1170.9	236.7	37.7	52	380	1505	246.7	38.5	52	358	1509.6	256	39.2	55	455	1514.7	271	39.9	60	545

SPECIFIKACION

BUXHETI KOMUNAL JUNIK	VITI 2023 (000 EURO)	VITI 2024 (000 EURO)	VITI 2025 (000 EURO)	VITI 2026 (000 EURO)
	1,877	2,200	2,315	2,431

Vlerësimet e hershme të programeve buxhetore

Me vlerësimet e hershme të shpenzimeve buxhetore përfshihen kornizat e shpenzimeve të secilit program buxhetor duke u bazuar në burimet e të hyrave dhe duke u modifikuar vetëm nga treguesit makro-ekonomik dhe fiskal dhe duke pas për bazë buxhetin e aprovuar për vitin 2023.

Kjo kornizë paraqet parashikimin 3 vjeçar të shpenzimeve të përgjithshme komunale. Të hyrat komunale janë paraqitur me një trend rritës për vitin 2024 gjithashtu edhe për dy vitet tjera pasuese me një trend të rritjes për çdo vjet.

Grandet qeveritare kanë rritje për vitin 2024 gjithashtu me një trend të rritjes në vitet pasuese të cilat më pastaj do të inkorporohen në vlerësimet pasuese të shpenzimeve buxhetore sipas qarkoreve Buxhetore dhe limiteve të buxhetit të cilat do të përcaktohen nga Komisioni i grandeve të MFPT.

Projeksionet e shpenzimeve të buxhetit komunal

Më datën 15.05.2023 kanë arritur limitet e para buxhetore për komunat për periudhën 2024/2026. Granti fillestar i Qeverisë për Komunën e Junikut është si vijon:

Tab. 3: Limitet fillestare sipas qarkores buxhetore 2020/01

Limiti fillestar	Granti i Arsimit	Granti i Shëndetësisë	Granti i Përgjithshëm	Gjithsej granti Komunal
2024-Kufijtë e financimit	544,726	343,227	1,103,827	1,991,780
2025-Parashikimet	561,067.83	360,289	1,177,312	2,098,768
2026-Parashikimet	577,900	378,408	1,246,358	2,202,666

Tab. 4: Projektioni i të hyrave Buxhetore nga granti i përgjithshëm dhe të hyrat vetanake 2020/2022 të Komunës së Junikut

K. K. Junik	Buxheti - 2024	Buxheti – 2025	Buxheti – 2026
Të hyrat nga granti qeveritar	1,991,780	2,098,768	2,202,666
Të hyrat vetanake	208,056	216,073	227,996
TOTALI	2,199,836	2,314,841	2,430,662

Tab. 5: Korniza afatmesme buxhetore 2020/2022 sipas kufijve fillestar

K. K. Junik	Buxheti - 2024	Buxheti - 2025	Buxheti – 2026
Paga dhe mëditje	1,504,676	1,509,642	1,514,688
Mallra dhe shërbime	246,660	255,999	271,074
Shpenzime komunale	38,500	39,200	39,900
Subvencione	52,000	55,000	60,000
Investime kapitale	358,000	455,000	545,000
TOTALI	2,199,836	2,314,841	2,430,662
Burimet e financimit			
Granti i Qeverisë	1,991,780	2,098,768	2,202,666
Të hyrat vetanake	208,056	216,073	227,996
TOTALI	2,199,836	2,314,841	2,430,662

Më datën 16.08.2023 kemi pranuar Qarkoren Buxhetore 2024/02 për Komuna në të cilën janë të specifikuara struktura e shpenzimeve sipas Kategorive ekonomike për vitin 2024 dhe parashikimet për 2025-2026. Sipas kësaj Qarkoreje Buxhetore Buxheti total i Komunës së Junikut është i njëjtë me qarkoren e parë në shumë prej 2,199,836.00€. Struktura e shpenzimeve për Komunën e Junikut sipas Qarkores 2024/02 është:

- Paga dhe mëditje 1,445,893.00
- Mallra dhe Shërbime 246,660.00
- Shpenzime Komunale 38,500.00
- Subvencione dhe transfere 62,000.00
- Shpenzime Kapitale 406,784.00
- Totali 2,199,836.00**

Tab. 6: Korniza afatmesme buxhetore 2020/2022 sipas Qarkores 2020/02

K. K. Junik	Buxheti – 2024	Buxheti - 2025	Buxheti – 2026
Paga dhe mëditje	1,445,893	1,450,230	1,454,581
Mallra dhe shërbime	246,660	249,867	256,613
Shpenzime komunale	38,500	41,311	43,996
Subvencione	62,000	67,580	71,635
Investime kapitale	406,784	505,854	603,837
TOTALI	2,199,836	2,314,841	2,430,662
Burimet e financimit			
Granti i Qeverisë	1,991,780	2,098,768	2,202,666
Të hyrat vetanake	208,056	216,073	227,996
TOTALI	2,199,836	2,314,841	2,430,662

**Planifikimi i buxhetit në kategorinë e pagave nuk është i mjaftueshëm dhe pritet që të ketë minus të theksuar në këtë kategori pasi që mjetet e ndara në këtë kategori sipas qarkores 2024/02 nuk mjaftojnë për mbulimin e pagave për vitin 2024.*

Në tabelën vijuese pas pranimit të limiteve finale do të paraqesim shpërndarjen e buxhetit final sipas programeve për vitet 2024/2026

Tab. 7: Shpërndarja e shpenzimeve buxhetore për periudhën 2024/2026 pas qarkores së dytë

Emri i Drejtorisë/Programit '000 euro	Vlerësimi i hershëm Viti 1 (2024)					Vlerësimi i hershëm Viti 2 (2025)					Vlerësimi i hershëm Viti 3 (2026)				
	P&M	M&Sh	Shpenz.komunale	Subvencione	Kapitali	P&M	M&Sh	Shpenz.komunale	Subvencione	Kapitali	P&M	M&Sh	Shpenz.komunale	Subvencione	Kapitali
Zyra e Kryetarit	85.4	9.3	0.2	62		85.7	9.3	0.2	67.58		85.9	9.3	0.2	71.64	
K. Komunal	134.8	4.0				135.2	4.0				135.6	4.0			
D. per planifikim urban, Gjeodezi dhe kadastr	53.6	16.9			159.33	53.8	19.2			50	53.9	23.1			45
D. per Administratë të përgjithshme	99.2	43.3	7.2		13	99.5	38.3	7.7			99.8	38.3	7.7		0
D. Buxhet dhe Financave	66.1	8.2	0.1			66.3	8.2	0.1			66.5	8.2	0.1		
D. Ekon. Buqësi, pylltari dhe turizem	63.5	10.0	0.4		129.46	63.7	10.0	0.4		87.764	63.9	10.0	0.4		163.84
D. Shërbimeve Publike	54.5	35.8	13.9		85	54.7	38.7	16.2		213.09	54.8	39.4	17.4		260
D. e Arsimit	35.8	4.5				35.9	4.5				36.0	4.5			
D. e Shëndetësisë	22.3	3.2				22.3	3.2				22.4	3.2			
ZKK	8.0					8.1					8.1				
TOTALI:	623.24	135.16	21.7	62	386.78	625.103	135.367	24.511	67.58	350.85	626.97	140.11	25.746	71.64	468.84
Arsimi fillor	373.1	39.5	5.0		10	374.2	39.5	5.0		100	375.4	39.5	5.6		100
Arsimi i mesëm	144.3	17.1	3.6			144.7	17.1	3.6			145.1	17.1	3.6		
QKMF	292.7	52.5	6.2		10	293.6	55.5	6.2		55	294.5	57.5	7.1		35
Mirënjënia Sociale	12.5	2.4	2.0			12.6	2.4	2.0			12.6	2.4	2.0		
SUB TOTALI	1445.9	246.66	38.5	62	406.78	1450.2	249.867	41.311	67.58	505.85	1454.6	256.61	43.996	71.64	604
SPECIFIKACION															
BUXHETI KOMUNAL JUNIK	VITI 2024 (000 EURO)					VITI 2025 (000 EURO)					VITI 2026 (000 EURO)				
	2 200					2 315					2 431				

Në tabelën vijuese pas pranimi të limiteve finale do të paraqesim kapacitetet financiare dhe njerëzore të Komunës së Junikut për vitet 2024/2026

Tab. 8: Kapacitetet njerëzore dhe financiare të komunës

Institucioni	Numri i të punësuarëve	Të hyrat Buxhetore (€)		
		2024	2025	2026
Zyra e Kryetarit	8	156 854.47	162 690.68	167 002.66
Zyra e Kuvendit Komunal	15	138 812.06	139 216.50	139 622.15
Drejtorja e Administratës së përgjithshme	14	162 721.42	145 560.06	145 858.64
Drejtorja për Buxhet dhe Financa	9	74 435.53	74 632.14	74 829.33
Drejtorja e Shërbimeve Publike dhe Inspekcioni	8	189 143.92	322 574.60	371 641.77
Drejtorja e Zhvillimit Ekonomik	10	203 371.69	161 868.23	238 132.35
Drejtorja e Planifikimit Urban dhe Mjedisit	7	229 803.58	122 935.54	122 081.97
Drejtorja për Arsim, Kulturë, Rini dhe Sport	5	40 253.98	40 359.81	40 465.94
SH.F. "Edmond Hoxha"	50	427 613.22	518 738.73	520 418.61
SH.M. "Kuvendi i Junikut"	18	164 978.35	165 411.18	165 845.29
Drejtorja e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale	2	25 452.99	25 519.74	25 586.70
QKMF	33	361 443.32	410 320.65	394 100.61
Shërbimet Sociale	2	16 918.80	16 956.36	16 994.03
Zyra Komunale për Komunitete	1	8 033.67	8 057.77	8 081.94
TOTAL	182	2 199 837.00	2 314 841.99	2 430 661.99

2.3.2 Kapacitetet njerëzore dhe organizative në fushën e planifikimit hapësinorë

Komuna e Junikut, ka nevojë në vazhdimësi për ngritjen e kapaciteteve njerëzore dhe organizative.

Me çështjet e Planifikimit Hapësinor dhe Urban në Junik mirret Drejtoria për Urbanizëm, Kadastër dhe Mjedis. Kjo Drejtori aktualisht numëron 6 punëtorë, përfshirë drejtorin. Fusha e planifikimit si dhe ajo e banimit dhe ndërtimit mbulohet me tre zyrtarë (një inxhinier të arkitekturës dhe dy të ndërtimtarisë). Kjo d.m.th që këta zyrtar duhet të merren me planifikim por edhe të lëshojnë dokumente ndërtimi si dhe kryejnë punë të tjera mbikëqyrje të Projekteve Investive etj

Nga ana tjetër, kjo Drejtori ende nuk ka staf të punësuar për çështjet mjedisore, sistemin e adresave edhe legalizim të objekteve. Andaj plotësimi i Drejtorisë me kuadër profesionist, ngritja e vazhdueshme e kapaciteteve të tyre për t'i përballuar sfidat e planifikimit hapësinor si dhe riorganizimi i Drejtorisë për Planifikim, Kadastër dhe Mjedis janë veprime të domosdoshme.

Organet inspektuese janë të ndara nga Drejtoria e Urbanizmit dhe në rastin e Junikut veprojnë në kuadër të Drejtorisë për Shërbime Publike. Një funksionim i tillë i Inspektionit kërkon koordinim më të madh mes Drejtorive në kryerjen e punëve të inspektionit, zbatimit të dispozitave të planit dhe monitorimin e zhvillimeve në hapësirë. Mekanizmat për zbatim të Planeve dhe kontrollimin e zhvillimeve në komunë duhet të fuqizohen si nga aspekti profesional poashtu edhe vendim marrës.

Drejtorja për Urbanizëm, Kadastër dhe Mjedis, përveç punëve të tjera merret edhe me lëshimin e dokumentacionit të ndërtimit. Praktikë botërore sidomos në vendet e zhvilluara janë të orientuara rreth lehtësisë të procedurave të dhënies së lejeve gjë që kontribuon pengimin e zhvillimeve të pakontrolluara dhe ndërtimeve pa leje. Prandaj thjeshtësimi i procedurave dhe dokumenteve të ndërtimit si dhe informimi i popullsisë, janë aspekte që duhet synuar.

Me Ligjin për Ndryshimin e Ligjit për Planifikim Hapësinor Komunitat poashtu obligohen të themelojnë dhe mirëmbajnë bazën e të dhënave të planit hapësinor të Komunës i cili duhet të jetë i lidhur dhe në harmoni me sistemin e të dhënave në vend. Për nevojat e hartimit të PZHK-së, Juniku ka arritur të krijojë bazën e të dhënave hapësinore dhe ka trajnuar një pjesë të stafit në përdorimin e GIS-t për përpilimin e hartave. Mirëpo për nevojat e ardhshme të zbatimit të dispozitave të ligjit hapësinor dhe tutje të monitorimit të gjendjes në terren dhe revidimit të planeve në çdo pesë vite, ka nevojë në vazhdimësi për trajnime në nivele më të avancuara të stafit të Drejtorisë (sidomos sektorit të Kadastrit) në këtë fushë.

Fusha e Planifikimit Hapësinor është një disiplinë shpesh edhe e paqartë për një pjesë të madhe të popullsisë. Gjendja aktuale e zhvillimeve të pakontrolluara në hapësirë, është rezultat përveç tjerash edhe i vetëdijes jo fort të lartë të popullsisë për rëndësinë e planifikimit hapësinor. Prandaj PZHK ngrit në pah edhe nevojën për ngritjen e vetëdijes së popullsisë për rëndësinë e planifikimit hapësinor.

3 VLERËSIMI I GJENDJES**3.1 KONSTATIME GJEOGRAFIKE DHE MJEDISORE**

Juniku si komunë relativisht e vogël ka pozitë të volitshme ndërkufitare dhe lidhje të shkurtra me qytetet përreth: Deçani, Peja dhe Gjakova . Pozita e volitshme gjeografike e Junikut paraqet një mundësi për zhvillim ekonomik të komunës dhe bashkëpunim ndërkufitar. Gjeomorfologjia e Junikut si dhe veçoritë natyrore të komunës së Junikut paraqesin vlera dhe potencial të madh për zhvillim.

3.2 TRENDËT DHE PROGNOZAT DEMOGRAFIKE

Popullsia-Gjendja - Sipas statistikave të vitit 1981 dhe disa shenimeve të pasluftës, kur Juniku u themelua si Pilot Njësi Komunale, numëronte rreth 12.500 banorë, përfshir fshatrat: Gjocaj, Jasiq, Voksh, Sllup dhe Rastavicë. Ndërsa në vitin 2008 me miratimin e Kushtetutës dhe Ligjit për Kufijtë Administrativë Juniku bëhet komunë me dy zona kadastrale. Zona kadastrale e Junikut dhe zona kadastrale Gjocaj dhe Jasiq dhe vlerësohet të ketë 9.600 banorë me diasporën (sipas LFPL).

Tab. 9: Popullsia e Junikut gjatë viteve, (Burimi: ESK)

		Popullsia							
		1948	1953	1961	1971	1981	1991	2011	*2023
1	Gjocaj	210	180	138	161	215	306	31	15
2	Jasiq	231	376	190	251	295	306		
3	Junik	2391	2439	3024	3445	4553	5490	6053	6344
	Gjithsej	2832	2995	3352	3857	5063	6102	6084	6359
		Ekonomitë Familjare							
		1948	1953	1961	1971	1981	1991	2011	*2023
1	Gjocaj	34	24	18	25	24	40	4	2
2	Jasiq	27	56	24	29	30	33		
3	Junik	378	385	462	460	541	690	766	804
	Gjithsej	439	465	504	514	595	763	770	806

Vërejtje: Të dhënat për vitin 2023 janë parashikime nga ASK, ndërsa ekonomitë familjare janë përllogaritur sipas numrit mesatar të anëtarëve.

Të dhënat e fundit zyrtare nga ESK (2011), tregojnë se Juniku si vendbanim sipas regjistrimit 2011 ka 766 ekonomi familjare, respektivisht 804 të përllogaritura për vitin 2023. Sipas administratës tatimore dalin se janë 1219 ekonomi familjare. Numri banorëve është 6370 sipas ASK, 770 objekte ndërtimore, kurse fshatrat Jasiq- Gjocaj kanë 2 ekonomi familjare me gjithsej 7 anëtarë dhe 38 objekte ndërtimore. Mesatarja e ekonomive familjare është 6 anëtarë për familje. Në tabelën e mëposhtme janë të dhënat për popullsinë sipas moshës dhe gjinisë. Më se 37% e popullsisë janë nën moshën 20 vjeçare. Raporti gjinor është pothuajse i balancuar (F:M=50.40%: 49.60%). Popullsia i përket etnisë shqiptare.

Tab. 10: Popullsia sipas moshës dhe gjinisë

Vendbanimet	Grupi 1			Grupi 2			Grupi 3			Grupi 4		
	0- 14 vjec			15- 19 vjec			20- 64 vjec			≥ 65 vjec		
	m	f	Σ	m	f	Σ	m	f	Σ	m	f	Σ
Gjocaj	2	2	4	1	1	2	11	10	21	0	0	0
Jasiq												
Junik	873	804	1,677	294	276	570	1,696	1,694	3,390	168	252	420
Gjithsej ne komune	875	806	1,681	268	304	572	1,707	1,704	3,411	168	252	420
Përqindja			28%			9%			56%			7%

TRENDI DHE PROGNOZA DEMOGRAFIKE

Popullsia e Junikut paraqitet mjaft “delikate” ndaj ndryshimeve ekonomike sado të vogla qofshin ato, apo edhe nga faktorë të jashtëm të cilët influencojnë zhvillimet demografike dhe ekonomike në qytezë. Sipas parashikimeve të më hershme të bazuara në të dhëna të atëhershme aktuale, vlerësimi i rritjes së popullsisë tani duket më i vogël dhe bazuar në vlerësimet e ASK-së për nivel të Kosovës pritet që në vitin 2028 të arrihet vlera maksimale me mundësi reale që pas këtij viti të ketë stagnim apo edhe zvogëlim të vogël të popullsisë. Zhvillimi ekonomik tani është më i rëndësishëm se asnjëherë më parë për të ndaluar dhe krijuar kushte dhe mundësi të kthimit të diasporës. Por, pavarësisht kësaj, mund të thuhet se Juniku është vendbanim në zhvillim me mundësi reale për t'u ndërtuar dhe zhvilluar, prandaj është i domosdoshëm kontrolli dhe udhëzimi i këtij zhvillimi.

Parashikimi demografik i bazuar në metodologjinë dhe të dhënat aktuale statistikore pritet të jetë më së shumti rreth 7400 në vitin 2029. Këto të dhëna bazohen në numrin e popullsisë rezidente. Ky numër sigurisht do të jetë më i madh nëse do të krijohen kushte dhe mundësi të reja të zhvillimit dhe tërheqjes sidomos të diasporës me oferta dhe mundësi konkrete.

3.3 GJENDJA E SECILËS FUSHË SEKTORIALE DHE NEVOJAVE PËRKATËSE, KËRKESAVE DHE MUNDËSIVE PËR ZHVILLIM

Kjo analizë shqyrton ndikimin e çështjeve të hulumtuara të cilat në formë të përparësive, dobësive, mundësive dhe rreziqeve (SWOT analizat), paraqesin faktorët kryesorë për zhvillimet e ardhshme.

P	Përparësitë
	<u>Gjendja fiziko-gjeografike</u> - Pozita e mirë gjeografike me potencial natyror ende të pashfrytëzuar - Prania e peisazheve ujore, fushore dhe malore (lumit Erenik, maja e Gjeravicës, liqejt, kanioni i Junikut, kullosat) - Flore dhe faune te pasur <u>Gjendja socio-ekonomike</u> • zhvillimi social/demografia - Karakteri vital i popullsisë Junikase (populli e re dhe e aftë për punë) - Nivel i lartë i sigurisë dhe respektit të ndërsjellë shoqëror - Diasporë e fortë dhe përkrahëse e fuqishme e zhvillimeve - Qasje e lehtë në shërbimet e shëndetësisë dhe arsimit • zhvillimi ekonomik - potencial për zhvillimin e bujqësisë dhe agro-biznesit - Potenciali pyjor - Vetëdijesimi për zhvillim e bujqësisë dhe agro-biznesit - Afërsia me zonat ku zhvillohet turizmi malor, historik dhe kulturor - Interesimi i madh i popullsisë për zhvillimin e turizmit - Tradita në kultivimin e zejeve tradicionale (përpunimin e leshit, thurjes së rrobave tradicionale, qëndisjes) - Nivel i kënaqshëm i bashkëpunimit mes sektorit publik-privat - Infrastruktura fizike dhe shërbimet publike - Qasje e lehtë në infrastrukturën rrugore - Lidhjet në rrugë regjionale në gjendje relativisht të mirë - Burime të mjaftueshme të ujit dhe furnizimi i mirë me ujë të pijes <u>Shfrytëzimi i tokës/vendbanimet dhe banimi</u> - Dendësia relativisht e ulët e ndërtimit në zonën urbane - Shtrirje policentrike të lagjeve (sipas PZHU) - Hapësira ende të lira për zhvillim të ardhshëm <u>Mjedisi, peizazhet dhe zonat e rrezikuara nga ndotja, degradimi dhe fatkeqësitë natyrore</u> - Nuk ka shumë ndërtime pranë shtratit të lumit, - Nuk ka aktivitete ndotëse industriale, - Prezencë e peizazheve lumore, malore, fushore, - Lloje relikte të florës dhe faunës me vlera shkencore dhe farmaceutike, - Resurse natyrore me potencial të zhvillimit turistik <u>Trashëgimia kulturore</u> - Interesim i lartë i qeverisë dhe banorëve për zhvillimin dhe promovimin e vlerave të trashëgimisë kulturore - Lokacion i njohur për trashëgimi kulturore- kullat, mullinjtë, valavicat - Vend historik - Kuvendi i Junikut 21-25 Maj 1912 <u>Sistemi i planifikimit hapësinor (aspekti organizativ)</u> - Staf i ri dhe i motivuar për njohuri të reja dhe avancim

- Përkrahje politike për të zhvilluar këtë sektor

D Dobësitë

Gjendja fiziko-gjeografike

- Pozita ndërkufitare dhe resurset natyrore relativisht pak të shfrytëzuara në favor të zhvillimit të gjithmbarshëm

Gjendja socio-ekonomike

- zhvillimi social/demografia
- Mungesa e të dhënave zyrtare për demografi
- Shkallë e lartë e papunësisë,
- Migrimi i të rinjëve,
- Mungesa e hapësirave publike dhe të funksioneve të rekreacionit
- zhvillimi ekonomik
- Buxheti komunal është i vogël dhe nuk mbulon kërkesat e mëdha për investime në sektorin e ekonomisë.
- Mos kultivimi i tokës bujqësore; qasja në tokat bujqësore ende e vështirë
- Kultivim i ulët i kulturave intensive dhe industriale
- Mungesa e organizimit në sektorin e bujqësisë (ende nuk ka shoqatë të fermerëve, sektori i bujqësisë mbulohet vetëm me një zyrtar komunal)
- Rregullimi- komosacioni i tokave bujqësore dhe sistemi i ujitjes,
- Konkurrenca jolojale e tregut dhe kosto e lartë e shpenzimeve të fermerëve
- Sektori i pylltarisë ende i centralizuar; komuna nuk ka kompetenca në menaxhimin e pyjeve
- Potenciali i pylltarisë ende i pa hulumtuar
- Potenciali i energjisë alternative ende i pashfrytëzuar
- Mungesë kapacitetesh dhe njohurish në ofrimin e shërbimeve në sektorin e turizmit dhe hotelërisë
- Mos promovimi i vlerave të trashëgimisë natyrore dhe kulturore dhe artizanateve
- Niveli i lartë i interesit për kredi jo favorizues për sektorin privat dhe banorët

Infrastruktura fizike dhe shërbimet publike

- Infrastruktura fizike
- Kërkesat për investime në infrastrukturën rrugore janë të mëdha; buxheti i limituar;
- Qasja deri në Bjeshkët e Junikut, pengon zhvillimin e turizmit,
- Mirëmbajtja relativisht e dobët e rrugëve
- Mungon infrastruktura përcjellëse e rrjetit infrastrukturor (shërbimet e transportit publik, infrastruktura e këmbësorëve sidomos për qasje në Bjeshkë etj)
- Shërbimet publike
- Komuna ka kompetenca të limituara në ofrimin e disa shërbimeve komunale
- Komuna nuk ka mbulueshmëri të plotë për qytetarët me shërbimet publike (kanalizim)

Shfrytëzimi i tokës/vendbanimet dhe banimi

- Ka prezencë të Vendbanimeve joformale (VJF)
- Vendbanimet Gjocaj dhe Jasiq janë gati të depopulluara

Mjedisi, peisazhet dhe zonat e rrezikuara nga ndotja, degradimi dhe fatkeqësitë natyrore

- Ndotja e ujit të lumenjve dhe dheut nga mbeturinat dhe derdhja e ujërave të zeza
- Prerja e pyjeve me pasoja rreziku në paraqitjen e erozionit dhe humbjen e biodiversitetit
- Zjarret në pyje-dukuri e shkaktuar kryesisht nga pakujdesia

Trashëgimia kulturore

- shkatërrimi i kullave gjatë dhe pas luftës
- mungesa e fondeve për restaurimin e trashëgimisë
- Mungesë e kapaciteteve komunale për të trajtuar trashëgiminë kulturore

Sistemi i planifikimit hapësinor (aspekti organizativ)

- Juniku, ka nevojë për konsolidim të sistemit të planifikimit dhe ngritjen e kapaciteteve

M Mundësitë

Gjendja fiziko-gjeografike

- Ndërlidhja me shtetet fqinje

Gjendja socio-ekonomike

- zhvillimi social/demografia
- Burimet njerëzore, mosha e re e popullsisë dhe aktive në punë
- Projektet në realizim e sipër mundësi për të përmirësuar shërbimet në arsim dhe shëndetësi
- Përkushtimi i qeverisjes vendore në të gjitha nivelet për të prodhuar programe zhvillimi për Junikun dhe promovimin e tij në rajon e më gjerë
- zhvillimi ekonomik
- Potencial për zhvillimin e bujqësisë dhe agrobiznesit si dhe ndërmarrjeve agro-përpunuese
- Mundësi për ngritjen e pemishteve intensive
- Sipërfaqet e punueshme dhe potencial i mjaftueshëm ujor për ujitjen e tokave
- Potencial për zhvillim të pylltarisë, blegtorisë dhe bletarisë,
- Potencial për zhvillimin e energjisë alternative (panelet solare, hidrocentralet e hapura, biomasa, etj)
- Resurset natyrore, kulturore dhe historike potencial për zhvillimin e turizmit dhe hotelarisë

Infrastruktura fizike dhe shërbimet publike

- Mundësi për kyçje në rrugë regjionale dhe atyre me lidhje nder- kufitare
- Mundësi e përfitimit nga projektet mbi bashkëpunimin ndër komunal me Pejen, Gjakovën e Deçanin
- Zhvillimi i infrastrukturës së këmbësorëve brenda dhe jashtë zonës urbane (ajo jashtë zonës urbane mund të shfrytëzohet edhe për sport, rekreacion për banorët, turistët vendor dhe ndërkombëtar)
- Mundësi e përmirësimit të furnizimit me ujë meqë ka burime ujore me potencial zhvillimi,
- Mundësi e shfrytëzimit të fondeve për zhvillimin e studimeve për energji alternative
- Menaxhim më i mirë i mbeturinave me marrjen përsipër të kompetencave nga komuna për kryerjen e këtij shërbimi (sidomos të grumbullimit)

Shfrytëzimi i tokës/vendbanimet dhe banimi

- Trajtimi i vendbanimeve të depopulluara, vendbanimit joformal dhe banimit mundësi e mirë për të përmirësuar jetën e qytetarëve të Junikut
Mjedisi, peisazhet dhe zonat e rrezikuara nga ndotja, degradimi dhe fatkeqësitë natyrore

- Fuqizimi i kapaciteteve komunale për menaxhim të resurseve natyrore dhe rreziqeve nga fatkeqësitë
- Shfrytëzimi i programeve të ndryshme të donatorëve për mbrojtjen e mjedisit dhe ruajtjen e biodiversitetit

Trashëgimia kulturore

- Ngritja e kapaciteteve humane dhe organizative komunale
- Bashkëpunim me donatorë rreth hartimit të planeve dhe projekteve të trashëgimisë
- Bashkëpunim ndër komunal rreth zhvillimit dhe promovimit të trashëgimisë kulturore (inicimi i hartimit të planit hapësinor për Kullat e Dukagjinit)

Sistemi i planifikimit hapësinor (aspekti organizativ)

- Fuqizimi i sektorit të planifikimit hapësinor dhe ngritja e vazhdueshme e kapaciteteve të stafit

K Kërcënimet

Gjendja fiziko-gjeografike

- Mospërkrahja e realizimit të projekteve që mundësojnë bashkëpunim ndërkufitar dhe tejkuftar

Gjendja socio-ekonomike

- zhvillimi social/demografia
- shkallë e lartë e papunësisë
- Emigracion dhe largim i kapaciteteve intelektuale
- zhvillimi ekonomik
- Humbja e tokës bujqësore
- Pamundësia e plasimit të produkteve të Junikut

Infrastruktura fizike dhe shërbimet publike

- Mospërkrahja e zhvillimit të projekteve infrastrukturore
- Mos-ofrimi i shërbimeve publike adekuate për qytetarët ka pasoja në kualitetin e jetës dhe kjo mund të rezultojë edhe me rritjen e migrimit të popullsisë në kërkim të kushteve më të mira jetësore si dhe mos-ofrimin e kushteve optimale për zhvillim të turizmit

Shfrytëzimi i tokës/vendbanimet dhe banimi

- Mosrespektim i rregullave urbane në procedurat e ndërtimit
- Probleme në mos regjistrimin e pasurive të paluajtshme

Mjedisi, peisazhet dhe zonat e rrezikuara nga ndotja, degradimi, fatkeqësitë natyrore dhe të tjera

- Degradim i brezit të lumit Ereniku dhe ndotja me mbeturina inerte ose organike
- Prerja e pakontrolluar e pyjeve-rrezik i humbjes së këtij resursi
- Mungesa e kompetencave lokale për menaxhim të pyjeve
- rreziqet nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera (vërshimet, erozioni, tërmetet, erërat, zjarret në pyje) janë rrezik për jetën e banorëve dhe mund të dëmtojnë në masë të madhe resurset natyrore dhe biodiversitetin që zhvillohet në to.

Trashëgimia kulturore

- Shkatërrimi i trashëgimisë kulturore
- Mungesa e investimeve në trashëgimi kulturore

Sistemi i planifikimit hapësinor (aspekti organizativ)

- Mos-vendosja e një sistemi të mirëfilltë të planifikimit hapësinor, do të ketë pasoja në zhvillimin e qëndrueshëm të gjithmbarshëm të Junikut

→ Kërkesat dhe mundësitë për zhvillim

Analiza e situatës nxjerr këto përfundime duke vënë në pah çështjet me prioritet të cilat duhet adresuar për periudhën për të cilën hartohet Plani.

- Pozita gjeografike, resurset natyrore që spikatin Junikun (sidomos maja më e lartë Gjeravica) si dhe potenciali kulturor duhet shfrytëzuar në favor të zhvillimit ekonomik.
- Popullsia junikase karakterizohet me një shkallë të mesme të varfërisë dhe sikurse e gjithë popullsia e Kosovës, nivel shumë të lartë të papunësisë. Popullsia është shumë e re dhe aktive për punë. Nëse nuk krijohen kushte për zhvillim ekonomik dhe mundësi punësimi, situata e tillë do të keqësohet edhe më tej dhe kjo do të rriste edhe më tej dëshirën e të rinjve për të migruar në kërkim të kushteve më të mira për jetesë dhe në skenarin më të keq edhe paraqitjen e dukurive negative të shoqërisë. Zhvillimi ekonomik është në shkallë të ulët.
- Junikasit kanë pasur traditë të zhvillimit të disa sektorëve të caktuar të ekonomisë (bujqësisë, blegtorisë etj) në të kaluarën. Analiza e gjendjes së zhvillimit të këtij sektori ka vënë në pah disa shtylla mbi të cilat mund të bazohet zhvillimi ekonomik: Turizimi i bazuar në natyrë dhe ai kulturor; bujqësia përfshirë blegtorinë, bletarinë, pylltaria dhe energjia alternative. Ky zhvillim kryesisht bazohet në potencialin dhe resurset natyrore, por pavarësisht kësaj vlerëson edhe zhvillimin e sektorëve tjerë shërbyes dhe infrastrukturës përcjellëse që mbështesin këta sektorë.
- Është vlerësuar si e rëndësishme siguri i qasjes në bjeshkë dhe ngritja e infrastrukturës së këmbësorëve në këtë zonë. Kjo për arsye se vlerësohet se nuk mund të ketë një zhvillim të mirëfilltë të turizmit nëse nuk trajtohet edhe problemi i arritshmërisë së lehtë në këtë zonë turistike (frekuentohet nga turistët vendorë apo ndërkombëtarë) apo edhe shfrytëzuesve të cilët shfrytëzojnë potencialin sportiv e rekreativ të zonës.
- Analiza ka vlerësuar se është me rëndësi që vendbanimet të kenë një trajtim adekuat. Trajtimi i vendbanimit joformal duhet të lidhet ngushtë me trajtimin e vendbanimeve Jasiq dhe Gjocaj të cilat janë në zbraze e sipër.
- Ndotja e ujit dhe e tokës nga mbeturinat dhe derdhja e ujërave të zeza janë çështje brengosëse ashtu siç është edhe prezenca e dukurive negative (prerja e pyjeve, zjarret, nxjerrja e zhavorit, veprimet e gurthyesve) dhe fatkeqësive natyrore (tërmetet, vërshimet, ...) të cilat sjellin pasoja për jetën e banorëve dhe rrezikimin e biodiversitetit. Nga ana tjetër, vlerësohet se ekzistojnë mundësi të shumta përfshirë edhe programe të ndryshme donatorësh, për të përmirësuar gjendjen mjedisore, ruajtjen e resurseve dhe biodiversitetit.
- Është evidentuar që trashëgimia kulturore po shkatërrohet nga viti në vit. Veprimet për mbrojtjen dhe zhvillimin e këtij resursi kërkojnë buxhet shumë

të madh. Buxheti i komunës nuk mund t'i përballojë kostot e mëdha të restaurimit ndaj dhe si mundësi pothuajse e vetme shihet bashkëpunimi me donatorë që ofrojnë programe dhe projekte investive në fushën e trashëgimisë.

- Një Plan nuk është strategjik, nëse nuk adreson edhe aspektin institucional. Juniku si komunë, ka nevojë për zhvillimin e mirëfilltë të Sektorit për Planifikim Hapësinor (i cili do të jetë bartësi kryesor i zbatimit të Planit) duke adresuar vazhdimisht nevojën për ngritjen e kapaciteteve sidomos atyre humane në këtë lëmi.

3.3.1 Analiza e projekteve të realizuara nga aprovimi i PZHK së mëhershme

Tab. 11 Projektet e realizuara në vite

VITI	NR	PROJEKTET E REALIZUARA
2020	1	Rehabilitim i rrugëve lokale
	2	Ndertim i rrjetit sekondar të kanalit për ujë të zeza
	3	Asfaltimi i rrugëve lokale
	4	Blerja e Automjetit për nevojat e komunës
	5	Hapja e rrugëve fushore
	6	Ndertimi i E-kioskut në objektin e komunës
	7	Ndertimi i aneksit në objektin e komunës
	8	Rregullimi i hapsirave rekreative rreth lumit erënik
	9	Ndërtimi i qendrës për Kulturë, Turizëm dhe Agrobiznes
	10	Vendosja e kamerave për siguri publike
	11	Hapja e rrugëve fushore
	12	Ndërtimi i shtëpizës Bjeshkatore Alpine në Junik
	13	Asfaltimi i rrugës Junik-Gjocaj
	14	Ndërtimi i pendës dhe kanaleve të ujitjes
	15	
2021	16	Rehabilitim i rrugëve lokale
	17	Asfaltimi i rrugëve lokale
	18	Asfaltimi i rrugës lokale Junik - Jasiq
	19	Hapja e rrugëve fushore
	20	Ndërtimi i rrjetit të ndriçimit publik
	21	Projekti për Komuna transparente, efektive dhe llogaridhënëse
2022	22	Asfaltimi i rrugës lokale Junik - Jasiq
	23	Rehabilitim i rrugëve lokale
	24	Ndërtimi i kanaleve të ujitjes
	25	Asfaltimi i rrugëve lokale
	26	Hapja e rrugëve fushore
	27	Ndërtimi i ujësjellësit në lagjen Agim Ramadani
	28	Ndërtimi i stacionit të autobusëve

	29	Asfaltimi i rrugës Junik Jasiq Gjocaj
	30	Ndërtimi i qendrës për kulturë turizëm dhe Agrobiznes
2023	31	Ndërtimi i parkut të lojërave për fëmijë
	32	Blerja e Automjetit për nevoja të Komunes
	33	Bashkefinancim i projekteve
	34	Ndërtimi i kanaleve të ujitjes topilla Gaxherr
	35	Rehabilitim i rrugëve Lokale në qytetin e Junikut
	36	Hapja e rrugëve fushore lokacioni Trojet, Gjocaj etj
	37	Rekonstruimi i rrugës Gaxherr Bajraktar
	38	Ndërtimi i kanalizimit sekondar të ujërave të zeza lokacioni B
	39	Ndërtimi i rrethojës dhe rregullimi i oborrit në QPS dhe QKMF
	40	Rregullimi i hapsirave sportive, rekreative dhe të ambientit
	41	Furnizim me gjenerator për Objektin e Komunes
	42	Ndriqimi i hapsirave publike përgjatë shtratit të lumit Erenik
	43	Hapja dhe rregullimi i rrugës në fshatin Gjocaj
	44	Ndërtimi i shtegut për biçikleta përgjatë shtratit të lumit Erenik
	45	Asfaltimi i rrugës lokale Junik - Jasiq
	46	Kanalizimi i ujërave të zeza lokacioni moronice dhe lagja krasniq
	47	Ndërtimi i mureve mbrojtëse lokacioni Tofaj dhe Pepsh
	48	Furnizim me pajisje për analizë Laboratorike në QKMF

3.4 IDENTIFIKIMI I IMPLIKIMEVE HAPËSINORE PËR KOMUNËN

Parimet e formojnë një kuadër për zhvillim, por edhe duhet të përkrahen ofertat për realizimin e vizionit dhe të arrihen synimet afatgjate të komunës të cilat janë:

- **Zhvillimi hapësinor i bazuar në plane**

Të gjitha zhvillimet e ardhshme hapësinore në Junik duhet të përcjellin planet dhe rregullat sipas Ligjit për Planifikim Hapësinorë dhe të gjitha aktet normative që e rregullojnë këtë fushë.

- **Zhvillimi i qëndrueshëm**

Përdorimi i të gjitha burimeve duhet të plotësojë nevojat e njerëzve në ditët e sotme, duke mbrojtur mjedisin në atë mënyrë që gjeneratat e ardhshme të mund t'i plotësojnë nevojat e tyre në një të ardhme të pa definuar. Kjo përfshin të gjitha zhvillimet ekonomike, sociale dhe mjedisore, si dhe mbrojtjen e trashëgimisë natyrore dhe kulturore.

- **Zhvillimi i barabartë**

Për të gjitha pjesët e qytetit dhe për të gjitha grupet e popullsisë duhet të sigurohen mundësi të barabarta dhe përparësi për të gjitha zhvillimet.

- **Zhvillimi kompakt**

Për të mbrojtur tokën e vlefshme bujqësore dhe zonat e ndjeshme të lumenjve, si dhe për të bërë promovimin e përdorimit racional të tokës, duhet të synohet një zhvillim kompakt me densitet të rregullt.

- **Promovimi i sinergjive dhe ndalimi i konflikteve të mundshme**

Përmes bashkëpunimit dhe koordinimit në zhvillimin e sektorëve të ndryshëm të Junikut dhe vendbanimeve përreth, mund të dallohen dhe të ndalohen konfliktet e mundshme me promovimin e sinergjive.

- **Integrimi evropian**

Për të përkrahur integrimin e Kosovës në BE, zhvillimi duhet të përcjellë sa më shumë rregullat evropiane dhe të synojë të arrijë standarde evropiane.

3.5 IDENTIFIKIMI I NEVOJAVE QË DUHEN ADRESUAR DHE PLOTËSUAR NË MËNYRË QË TË TEJKALOHEN SFIDAT KRYESORE TË ZHVILLIMIT HAPËSINOR

Sfida 1-Juniku ka pozitë të mirë gjeografike dhe ndërkufitare dhe një potencial natyror dhe kulturor por të cilat nuk janë të shfrytëzuara. Ekonomia e Junikut nuk është e zhvilluar sa duhet përkundër që turizmi, bujqësia përfshirë blegtorinë, bletarinë, pylltarinë dhe energjinë alternative paraqesin potenciale për zhvillim ekonomik.

Sfida 2- Popullsia e Junikut është shumë e re dhe aktive për punë; në anën tjetër niveli i papunësisë është i relativisht i lartë.

Sfida 3- Migrimi i të rinjve dhe humbja e trurit (intelektualëve) një sfidë e veçantë.

Sfida 4- Mungesa e institucioneve publike dhe hapësirave publike, atyre për kulturë, sport e rekreacion është evidente.

Sfida 5- Mbulueshmëria me rrjetin rrugor është relativisht e mirë, nuk ka rrugë tranzit për transport të rëndë, poashtu qasje në bjeshkë ka nevoj për investim.

Sfida 6- Transporti publik jo i organizuar; mungesë e infrastrukturës përcjellëse të tij si dhe asaj për këmbëtorë.

Sfida 7- Shërbimet publike (ujësjellësi, kanalizimi, telekomunikimi, furnizimi me rrymë etj.) nuk mbulojnë 100% territorin e Komunës së Junikut, në kuptimin që jo të gjitha familjet në Junik kanë qasje në këto shërbime.

Sfida 8- Toka bujqësore është një resurs i rëndësishëm por që po humbet nga zhvillimet aktuale.

Sfida 9- Vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj janë pothuajse të depopulluara. Popullsia e saj është e zhvendosur në qytet konkretisht në lagjen “Agim Ramadani” e cila edhe konsiderohet si vendbanim joformal.

Sfida 10- Mjedis relativisht i pastër, megjithatë prezentë ndotja e ujit dhe tokës për shkak të hedhjes së mbeturinave në lumenj dhe brigjet e tyre si dhe derdhja e pakontrolluar e ujërave të zeza

Sfida 11- Degradimi i vlerave natyrore (prerja e pyjeve) dhe fatkeqësitë natyrore (vërshimet, tërmetet, shembja e dheut etj.) mund të nxisin rreziqe dhe kenë pasoja katastrofale.

Sfida 12- Juniku ka vlera të veçanta të trashëgimisë kulturore.

Sfida 13- Juniku si komunë, nuk ka arritur ende të konsolidojë një sistem të mirëfilltë të Planifikimit Hapësinor.

Tejkalimi i këtyre sfidave është i planifikuar në PIP-in (Plani për Investime Publike) i Komunës së Junikut.

FUSHAT TEMATIKE

Të dhënat për fushat tematike nuk kufizohen vetëm në fushat tematike në vazhdim por merret gjendja në të gjitha pjesët tjera të PZHK-së.

3.6 ZHVILLIMI EKONOMIK, PËRMBLEDHJE DHE VLERËSIM I EKONOMISË LOKALE

1 - Bujqësia dhe aktivitetet bujqësore në komunën e Junikut

Bujqësia: është veprimtari e rëndësishme në komunën e Junikut. Juniku ka 4.439 Ha tokë bujqësore e cila paraqet 57.08% të sipërfaqes së përgjithshme. Ky është indeks relativisht i lartë krahasuar me mesataren në Kosovë që sillet prej 0.15-0.18 Ha tokë bujqësore për kokë banori (limiti kritik është 0.17 Ha) dhe atë në Europë (0.52 Ha/1b). Toka bujqësore pas luftës kultivohet me një shkallë më të ulët për shkak të konkurrencës joreale në treg dhe mos aplikimit i të mbjellurave profitabile nga fermerët. Aktivitetet bujqësore në Junik zhvillohen qoftë në zonën urbane (për shkak të tipologjisë së banimit me oborre të mëdha) poashtu edhe atë rurale. Ndërsa kulturat më të zhvilluara bujqësore janë: gruri, misri, fasulja, thekra, pastaj perimet si: specat, domatet, lakrat dhe qepët. Në masë mesatare kultivohen kulturat e pemëtarisë si: molla, dardha, vishnja, boronica, mjedra dhe dredhëza,

por, kohëve të fundit shihet tendenca e rritjes së mëtejshme të sipërfaqeve të pemishteve, me një favorizim të rritjes së kapacitetit të ujitjes. Duke iu falënderuar cilësisë së tokës dhe klimës, Juniku karakterizohet edhe me kulturat e bimëve me veti mjekuese si: lincuri, rrudhani dhe disa lloje të këpurdhave.

Perimekultura/Lavërtaria: Në komunën e Junikut nuk është ende aq e zhvilluar perime-kultura dhe lavërtaria. Kultivohen një numër i vogël bimëve lavërtare. Në sipërfaqe të vogla bimë foragjere dhe pemë. Nga perimtaria i kemi mbi 90Ha me pemë të imta dhe të larta - Pemishte. Intensive janë 44 Ha kurse ekstensive 46 Ha. Interesimi i ulët i fermerëve për kultivim ndodh edhe për arsyet e kostos së lartë të shpenzimeve. Ajo që vihet re është zhvillimi i pakët i kulturave intensive dhe industriale e sidomos kultivimi në ambiente të mbyllura – serra.

Qasja në tokat bujqësore: Problematikë në vete paraqet qasja në tokat bujqësore. Kjo për arsye se një pjese e konsiderueshme e rrugëve nga banoret njihet si e përkohshme dhe pronaret kane qasje te kufizuar ne pronat e tyre.

Sistemi i ujitjes së tokave bujqësore: Nën sistemin e ujitjes janë 960 Ha tokë punuese. Komuna në këtë aspekt është duke u ndihmuar nga Ministria e Bujqësisë dhe donatoret tjerë kane ndërtuar disa penda ne lumin Erenik dhe Lumi i Qetë (Trava), si dhe një pjese te konsiderueshme te kanaleve te ujitjes. Me këto projekt janë futur në sistemin e ujitjes pjese e madhe e tokave bujqësore. Realizimi i këtij projekti padyshim që do ta përmirësojë pak situatën, por, jo në tërësi. Ka nevojë për ngritjen e kanaleve që do ta dërgonin ujin në çdo pjesë të tokave bujqësore. Kështu fermerëve do t'iu lehtësohet puna për zënien e ujit nga lumi Erenik dhe futjen e ujit në sistemin e ujitjes. Ka vite që ujitja e tokave bujqësore bëhet nga ky lum meqë sasia e ujit është e mjaftueshme për ujitje. Nevojitet që kanalet kryesore dhe ato ndihmëse të rregullohen dhe mirëmbahen.

Blegtoria: Përkundër faktit që ajo pësoi dëme shumë të mëdha gjatë luftës (dëmet rezultuan me humbjen e rreth 90% të gjedheve, 85% të deleve, 100% të pulave dhe rreth 50% të dhive) blegtoria paraqet një drejtim tjetër strategjik të zhvillimit ekonomik të Komunës së Junikut. Sipërfaqja e madhe me livadhe e kullota brenda territorit të komunës si dhe nga tradita e zhvillimit të kësaj lamie janë faktorë favorizues për zhvillimin e blegtorisë (sidomos në kultivimin e gjedheve dhe dhenve). Sipas të dhënave nga Strategjia Zhvillimore Lokale (2009), në Junik ekzistojnë 55 ferma të vogla dhe 66 ferma të mëdha të specializuara. Në territorin Komunal janë 300 gjedhe, 1200 bagëti e imtë, 1250 koshere bletësh.

Organizimi: Në këtë drejtim është me rëndësi të shikohen edhe çështjet nga aspekti institucional dhe organizativ. Stimulimi i bujqve dhe fermerëve nga ana e Ministrisë (MBPZHR) për rritjen e shfrytëzueshmërisë së tokës bujqësore respektivisht ngritjen e fermave duke respektuar standardet e BE, është i ulët.

Tab. 12 Sipërfaqet e rrezikuara nga erozioni

Fermt	Krerë lopë
fermat e vogla	10 -20 krerë
fermat e mesme	20-50 krerë
ferma të mëdha	mbi 50 krerë

Kjo për arsye se Ministria përcjell standardet e BE, dhe këto standarde kërkojnë bashkëpunim më të madh të bujqve rreth komasacionit të tokave bujqësore (kjo bëhet edhe me qëllimin e mbrojtjes së tokës bujqësore nga fragmentimi).

MBPZHR me politikën e saj stimulon fermerët të kategorisë së mesme dhe të lartë, gjë që nënkupton që fermerët e vegjël duhet të bashkojnë fermt e tyre duke u organizuar në formë kooperativash. Sipas parametrave të MBPZHR, Juniku nuk ka nevojë për më shumë se dy ferma. Sipas informatave nga komuna e Junikut, mendohet se ekzistojnë rreth 954 dele të shpërndarë në 7 fermerë dhe diku 250 lopë në rreth 30 fermerë të kësaj komune. Janë gjithsej 5 fermerë që kanë mbi 10 krerë lope qumështore të cilët kanë përfituar nga stimulimi i MBPZHR.

Ndërtimi i ujëmbledhësve dhe sistemi i ujitjes përmes rrjetit gypor do të ndikojë pozitivisht në zhvillimin e bujqësisë, duke marrë parasysh qasjen me të lehtë në ujë për ujitjen e tokave.

E rëndësishme të ceket është edhe mungesa e organizimit: në Junik ende nuk ka shoqatë të bujqve dhe fermerëve dhe fusha e bujqësisë mbulohet me vetëm një punëtor profesional në kuadër të komunës. Shqetësim paraqet edhe fakti që bujqësia nuk shihet si profesion profitabil nga të rinjtë.

Pylltaria

Sipërfaqja pyjore në Komunën e Junikut është rreth 3,444 hektar apo 43% të territorit të Komunës. Në pronësi private janë rreth 1315ha rreth 22% e pyjeve. Rreth 50% e pyjeve janë të reja rreth moshës 30 vjeçare me lloje gjetherënëse (fletor) dhe lloje gjethembajtëse (halor). Nga llojet fletorë më të njohurat janë: Ahu, Gështenja; Dushqet, Shkoza, Mështekna, Panjat, Verri etj. Dominojnë pyjet e Ahut me 79 % të sipërfaqes pyjore. Prej llojeve halorë më të njohurat janë: Bredhi, Hermoqi, Aeneni, Rrobulli dhe kulturat pyjore të Pishës së Zezë. Pyjet e gështenjës, dushkut dhe shkozës, janë pyje kryesisht në pronësi private dhe janë të shtrira në sipërfaqe prej rreth 1% të sipërfaqes së përgjithshme. Verri, Plepi i Egër, Panja, Mështekna etj. shtrihen kryesisht në pronësi publike dhe në sipërfaqe të vogla.

Për të gjitha llojet ekzistojnë kushte optimale për rritje të drurëve të një kualiteti të lartë. Rritje vjetore e masës drurore në gjithë sipërfaqen pyjore është ~5.07 m³/Ha. Potenciali i zhvillimit të pylltarisë në Junik në favor të zhvillimit të industrisë së drurit dhe përpunimit final ende nuk është hulumtuar. Aktualisht ato shfrytëzohen për prodhimin e drurit për djegie, meqë, tregu dhe organizimi i mirëfilltë që një sasi e konsiderueshme nga pyjet e ahut të shfrytëzohet për nevoja të industrisë së drurit mungon.

Rritja (shtimi) mesatar vjetor i vëllimit të masës drunore është llogaritur të jetë rreth 5.07 m³/ha.

Tab. 13 Kategoria e pyjeve

Nr	Llojet pyjore	Sipërfaqja (ha)	Vëllimi (m ³)
1	Pyll i larte shumë moshor	2423	607393
2	Pyll i degraduar	333	62347
3	Pyll i larte njëmoshor	97	21093
4	Pyll cungishte	360	51633
5	Shkurre	0	0
6	Sipërfaqe joproductive	231	
	Totali:	3,444	74,2466

Nga ana tjetër vështirësitë në zhvillimin e këtij sektori, shihen edhe tek kompetencat në menaxhim të pyjeve për faktin e shpalljes së Parkut Nacional Bjeshkët e Nemura i cili jep në kompetencë menaxhimin në pjesën më të madhe të pyjeve të komunës së Junikut Agjensionit për Menaxhimin e Parkut Kombëtar Bjeshkët e Nemura. Transferimi i kompetencave për mbrojtjen e pyjeve dhe shfrytëzimin jep mundësi për të krijuar një situatë të re sidomos në pyjet në pronësi publike. Është me se e nevojshme që rolet dhe përgjegjësitë për të gjitha palët e përfshira të sqarohen dhe kuptohen sepse menaxhimi i pyjeve ka nevojë për të adresuar si potencialin e zonës po ashtu edhe nevojat e komunitetit për produktet pyjore dhe shërbimet për një menaxhim të qëndrueshëm. Modeli aktual i menaxhimit të pyjeve për tu aplikuar në këtë situatë të re me kompetencat e decentralizuara për pyjet akoma nuk është i sqaruar. Ngritja e kapaciteteve Komonale për menaxhim pyjesh është esenciale. Sektori i pyjeve private është dobët i organizuar dhe me institucionalizim të kufizuar që shpie tek një Sektor i pylltarisë që nuk siguron kuadër dhe shërbime të nevojshme optimale për sektorin privat. Shumica e pyjeve kanë menaxhim të pa qëndrueshëm dhe prerjet ilegale mbesin problem serioz. Në sektorin privat të pyjeve kjo ndodh për shkak që korniza ligjore e sektorit privat dhe e decentralizimit të menaxhimit të pyjeve nuk është e rregulluar plotësisht. Ekziston një nivel i ulët i përfshirjes së akterëve vendor, siç janë komunat dhe komunitetet në sektorin e pylltarisë duke rezultuar në rregullim të limituar të menaxhimit të pyjeve lidhur me nevojat e këtyre akterëve dhe duke i kufizuar mundësitë për zhvillim ekonomik. Hapat e parë në zhvillimin e pylltarisë private janë hedhur me themelimin e Shoqatës së Pronarëve të Pyjeve me përkrahjen e projektit të SNV – SIDA, për forcimin e menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve. Zhvillimi i sektorit privat dhe decentralizimi pyjeve i ep një mundësi të mirë zhvillimit ekonomik rural. Sidomos në zonat e largëta, sektori i pylltarisë është një ndër sektorët që siguron të ardhura dhe mundësi punësimi. Aktualisht, për shkak të kushteve të kufizuara, pyjet nuk përdoren dhe nuk menaxhohen në mënyrë të duhur (ka degradim dhe shterrim resursesh pyjore). Kushtet e duhura (institucionale, sociale dhe ekonomike) mund ta ndryshojnë këtë, ku pyjet private dhe të decentralizuara janë duke kontribuar në ekonominë rurale dhe duke i ruajtur shërbimet pyjore në dobi të shoqërisë duke kontribuar në mirëqenien sociale dhe ekonomike.

Silvikultura: Silvikultura është pak e zhvilluar në Junik. Në këtë territor funksionojnë disa fidanishte të vogla në sipërfaqe jo më të mëdhe se një hektar.

2 - Industria dhe Prodhimtaria

Në komunën e Junikut **industria** nuk është e zhvilluar. Ekzistojnë disa kompani të cilat merren me përpunimin e asfaltit dhe zhavorrit si dhe së fundmi fabrika për përpunimin e ujit. Punësimi në këto kompani bëhet në bazë të nevojave dhe është kryesisht sezonal. Siç u cek më lartë potencial për zhvillimin e industrisë së drurit ende nuk është hulumtuar. Nga ana tjetër nëse rritet fondi i blegtorisë ka mundësi për zhvillimin e industrisë së mishit në të ardhmen.

Projektet e parapara me PZHU në Sektorin e Ekonomisë

- Krijimi i pikave me karakter grumbullimi, përpunimi dhe konservimi i pemëve, perimeve dhe frutave pyjore
- Ngritja e tregut rural ku do të përfshihen dhe aktivitete të magazinimit dhe përpunimit të produkteve bujqësore-blegtorale si dhe një qendër shpërndarëse për rajonin
- Trajtime të fermerëve për përdorimin e mjeteve dhe metodave të avancuara në sektorin e agrobiznesit
- Kurse për artizanate për përmirësimin e cilësisë dhe të dizajnit të punimeve të dorës
- Institucionalizimi i grupeve të fermerëve, përpunuesve dhe shitësve të prodhimeve bujqësoro-blegtorale

3 – Zejtaria dhe artizanatet

Traditat e junikasve njihen në kultivimin e zejeve si për përpunimin e leshit, thurjes së rrobave tradicionale, qëndisjes, etj.. Me qëllim të ruajtjes së traditave por edhe përfitimit, shërbimeve dhe kultivimit të produkteve të zejtarisë duhet t'i kushtohet rëndësi e veçantë. Zhvillimi i tij duhet të shihet i ndërlidhur me zhvillimin e turizmit.

4 – Tregtia dhe Bizneset

Sektori i tregtisë është pak i zhvilluar përkundër faktit që pas luftës së vitit 1999, në Junik ka pasur një rritje të regjistrimit të bizneseve private. Aktualisht në Junik gjithsej janë të evidentuara 121 biznese që ushtrojnë veprimtaritë e tyre. Shumica nga këto, janë të regjistruara në Ministrinë e Tregtisë dhe Industrisë, të paregjistruara janë 18. Prej tyre shumica e ndërmarrjeve janë biznese familjare kryesisht si ndërmarrje tregtare dhe me gjithsejtë 140 të punësuar në sektorin privat. Komuna e Junikut ka përgatitur edhe Strategjinë për Zhvillim Lokal e cila i kushton rëndësi të veçantë zhvillimit dhe përkrahjes së biznesit.

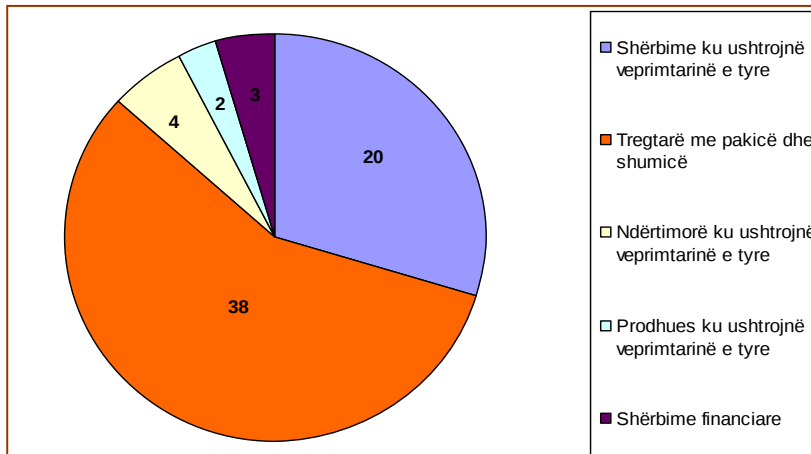

Fig 4: Llojet e veprimtarive në Junik

5 - Shërbimet financiare

Këto shërbime në Junik kryhen përmes filialit të Banka Ekonomike. Ekziston edhe Ria që ofron pagesat dhe transferet i cili ofrojnë kredi në sektorin e bujqësisë, blegtorisë. Këto institucione i ofrojnë sektorit privat kredi dhe këshilla për kredi. Megjithatë, niveli i lartë i interesit për kredi nuk i favorizon banorët apo zhvillimin e biznesit.

3.6.1 Përmbledheje e resurseve dhe shërbimeve turistike, hapësirat për akomodim dhe ushqim - potenciale për zhvillimin e turizmit

Aktualisht turizmi nuk është sektor i zhvilluar në këtë komunë edhe pse potenciali natyror dhe ai kulturor ekziston. Potenciali turistik i komunës së Junikut është ngushtë i lidhur me pozitën gjeografike dhe vlerat kulturore e natyrore të komunës të cilat ofrojnë kushte për zhvillimin e turizmit malor/veror dhe dimëror, turizmit rekreativ dhe atij kulturor.

Shikuar në aspektin e zhvillimit turistik komuna e Junikut ndahet në katër zona me lokalitetet turistike: zona urbane: me potencialin e zhvillimit të turizmit kulturor dhe atij rekreativ; Zona e Eko-fshatërave: Gropa e Erenikut, Berish, Qershise, Pllaqice, Rrasa e Zogut; Zona Gryka e Junikut me lokalitetet turistike: Liqejtë e Gjeravicës, Burimet e Erenikut, Lugu i Gjatë dhe Rrasa e Zogut, si dhe Zona e Zharres me

lokalitetet: Kështjella e Junikut (Gradina e madhe dhe Gradina e vogël), Jedova, Zharra, Jasiq dhe Gjocaj (shih më gjerësisht kaptinën e potencialit natyror). Aktualisht komplekset/zonat më të vizituara nga turistët janë: Maja e Gjeravicës me dy liqejtë natyror; lumi Erenik, Kanioni i Junikut, Moronica, Kullat, etj.

Sektori i turizmit është ngushtë i lidhur me zhvillimin e hotelerisë dhe gastronomisë (kuzhinës). Hotelet dhe objektet që ofrojnë shërbime hotelerie në Junik janë një numër i konsiderueshëm të cilat menaxhohen nga sektori privat. Kapaciteti i këtyre objekteve hoteliere është i kënaqshëm. Meqë turizmit i është dhënë prioritet si sektor i zhvillimit në të ardhmen, atëherë duhet marrë parasysh edhe ngritjen e kapaciteteve hoteliere. Përveç hotelerisë, faktorë tjerë të cilët gjithashtu ndikojnë në zhvillimin e turizmit janë: qasja (arritshmëria) deri te objektet/lokacionet turistike; konkurrenca; promovimi (marketingu); aktivitetet (ngjarjet kulturore, sportive, argëtuese etj.) etj. Këto elemente mungojnë shumë në Junik ndaj ka nevojë për veprime të menjëhershme në këto fusha.

Konkluzion: Sipërfaqet e mëdha me pyje, livadhe e kullosa paraqesin faktorë favorizues të zhvillimit të blegtorisë përcjellur me mundësinë e zhvillimit të industrisë ushqimore. Juniku ka pasur traditë në zhvillimin e sektorit të blegtorisë ndaj dhe kjo traditë duhet të fuqizohet edhe më tutje. Potenciali pyjor paraqet një mundësi për zhvillimin e industrisë së drurit dhe biomasës mirëpo, ka nevojë për hulumtim dhe studim më të detajuar se si të arrihet kjo. Në anën tjetër, edhe pse ajo po zhvillohet në masë të vogël sidomos pas luftës, bujqësia mbetet një sektor i rëndësishëm i zhvillimit ekonomik nëse rritet interesimi për kultivimin e kulturave intensive dhe industriale sidomos kultivimi në sera dhe krahas kësaj fuqizimi i sektorit privat për t'i kushtuar rëndësi më të madhe zhvillimit të agro-biznesit. Në këtë aspekt një kujdes i veçantë duhet t'i kushtohet ruajtjes dhe parandalimit të humbjes së tokës bujqësore nga zhvillimet aktuale. Përparësi për zhvillim në këtë sektor paraqet pemëtaria e cila ka treguar një trend të rritjes së kultivimit. Turizmi i bazuar në natyrë dhe ai kulturor është i dukshëm dhe paraqitet si një ndër potencialet më të fuqishme për zhvillim ekonomik, por, që vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet edhe zhvillimit të infrastrukturës turistike dhe të sektorëve tjerë përcjellës të tij si: hotelerisë, artizanateve, kulturës, sportit e rekreacionit etj. Pasuritë ujore, sidomos lumi Erenik paraqet një potencial të madh në të ardhmen në zhvillimin e sektorit të energjisë së ripërtëritshme/alternative.

3.7 INFRASTRUKTURA TEKNIKE

3.7.1 *Inventari i infrastrukturës ekzistuese*

Furnizimi me energji elektrike - Furnizimi me energji elektrike në komunën e Junikut është relativisht i dobët dhe natyrisht këtë e vështirëson edhe rrjeti i vjetruar energjetik. Shërbimi i furnizimit me rrymë kryhet nga Korporata Elektroenergjitike e Kosovës (KEK). Sipas një informacioni të marrë nga KEDS, Divizioni i Rrjetit, Distrikti Pejë, dalja 10 kV e Junikut për momentin furnizohet nga linja TS 100/10 kV që vjen nga Lluka e Epërme në Deçan e cila furnizon qytezën e Junikut, Gjocajt dhe Jasiqin. Në aspektin energjetik kjo dalje 10 kV bën pjesë në daljet më të mbingarkuara dhe gjendja teknike e saj është e paqëndrueshme. Si rrjedhojë e kësaj në realizim e sipër është projekti për shkarkimin e kësaj daljeje.

Infrastruktura e rrjetit elektrik të nivelit të TU 0.4 kV është relativisht në gjendje jo të mirë teknike duke përfshirë edhe vetë qendrën e Junikut. Pjesa më e madhe është linjë ajrore me shtylla të betonit dhe të drurit shumë të vjetruara sikurse edhe trafostacionet e mbingarkuara të cilat nuk i kënaqin kërkesat e konsumatorëve.

Telekomunikacioni – Ne rrjetin e radio televizionit dhe internetit operojnë dhe funksionojnë disa operatore si : PTK, IPKO, KUJTESA, dhe TELKOS. Rrjeti 3G dhe 4G funksionon në pjesën më të madhe të komunës së Junikut. Nga të dhënat e PTK, Telkos dhe Ipko, aktualisht në komunën e Junikut ka rreth 1000 kyçje në rrjetin e telefonisë dhe internetit. Duke marrë parasysh aspiratat për zhvillimin e turizmit, padyshim që teknologjia informative dhe krijimi i një shoqërie informative ka rëndësi të madhe, ndaj investimet në zgjerimin e shtrirjes së rrjetit të telekomunikimit janë të nevojshme.

Ujësjellësi - Rrjeti i ujësjellësit është në gjendje mesatarisht të mirë. Ka mjaft burime të pastërta ujore të cilat momentalisht shfrytëzohen dhe 97% e banorëve furnizohet me ujë të pijes¹ nga ujësjellësi. Në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj rrjeti i ujësjellësit nuk është i organizuar, por, ato furnizohen me ujin nga burimet natyrore që vjen me rënie të lirë. Rrjeti ka afërsisht 15 km tuba të ujit në gjendje të mirë dhe 1.4 km në gjendje më të dobët. Aktualisht ujësjellësi i Junikut menaxhohet nga KRU "Hidrodrini" nga Peja, nëpërmjet Njësisë Operative në Junik. Furnizimi me ujë të pijes është i mirë me përjashtim të muajit Gusht dhe Shtator ku ka edhe reduktime të ujit. Ka edhe mjaft burime tjera të ujit për pije por në mungesë të donacioneve kanë mbetur të pa shfrytëzuara. Cilësia e ujit që përdoret në Junik është jashtëzakonisht e mirë (ku edhe është vërtetuar me analizat e bëra të ujit).

Qyteti i Junikut furnizohet me ujë të pijes prej katër burimeve:

- Nga "Burimi i Goçit" (gati tërë qyteti furnizohet prej këtij burimi dhe ku cilësia e ujit është më e mira, furnizimi bëhet me 30 l/sec. Në sezon të verës kur ka reduktime niveli i ujit bie, furnizimi bëhet me 14 l/sec. ndërsa depoja e rezervuarit ka kapacitet prej 600 m³ ujë. "Burimi i Goçit" gjendet në lartësinë mbidetare 1200 m.

¹ Burimi: Strategjia e Zhvillimit Lokal (2009)

- Burimi "Livadhi i Madh" i cili gjendet ne lartesis mbidetare 1280m, ku cilësia e ujit është shumë e mirë.
- Nga burimi i quajtur "Lipovica" (furnizohet një pjesë e Lagjes Gacafer, 7 shtëpi). Është njeri nga burimet me të vjetra, gjegjësisht 40 vjet i vjetër. Ky burim ka kapacitet të furnizimit 6-16 l/sec. Nga ky burim nuk ka reduktime të furnizimit me ujë.
- Nga burimi në Shkozë (furnizohet e tërë Lagjja "Agim Ramadani" rreth 600 banorë).

Burimi i Goçit është burimi më aktiv, përderisa tri burimet tjera janë të vjetra dhe kanë kapacitet më të vogël furnizimi.

Kanalizimi - Rrjeti i ujërave të zeza është në gjendje relativisht të mirë . Ky rrjet e mbulon pothuajse gjithë territorin e banuar të komunës. Rrjeti i kanalizimit në fshatrat Gjocaj dhe Jasiq nuk ekziston dhe derdhja e ujërave të zeza nga familjet që jetojnë atje bëhet në natyrë. Në të ardhmen duhet të mendohet për zgjidhjen e këtij problemi.

Menaxhimi i Mbeturinave - Në komunën e Junikut, shërbimi i grumbullimit dhe transportimit të mbeturinave komunale dhe i pastrimit të rrugëve kryesore kryhet nga ndërmarrje private e cila e ka shtrirë aktivitetin e saj në të gjitha vendbanimet. Tash për tash grumbullimi i mbeturinave kryhet derë më derë për ekonomitë familjare dhe bizneset, ku katër herë në muaj bëhet pastrimi i tyre nga ndërmarrja e cekur më lartë. Deponimi i mbeturinave bëhet në deponinë qendrore rajonale të Pejës në fshatin Sferkë/Klinë. Juniku tani ka një deponi të mbeturinave inerte në të cilën bëhet trajtimi i mbeturinave inerte.

Sistemi i ngrohjes - Ngruhja në Junik nuk kryhet me një sistem qendror, por, operon në baza individuale dhe kryhet në masë të madhe me lëndë drurore, energji elektrike dhe alternative. Përdorimi i masës drurore ka pasoja në degradimin e pyjeve dhe ndotjen e mjedisit.

3.7.2 Vlerësimi i nevojave në të ardhmen për infrastrukturë teknike

Përkundër investimeve të bëra në përmirësimin e shërbimeve publike, në Junik ende ka nevojë për investime të mëdha për të arritur mbulueshmëri më të mirë. Rrjeti i ujësjellësit është në gjendje mesatarisht të mirë (100% e banorëve furnizohet me ujë të pijes). Në Jasiq dhe Gjocaj rrjeti nuk është i organizuar (banorët furnizohen me ujë nga burimet natyrore). Rrjeti ende i pakompletuar i kanalizimit, mungesa e ofrimit të shërbimit për grumbullimin e mbeturinave dhe funksionimit të këtij shërbimi në tërësi, intervenimet e nevojshme për përmirësimin e rrjetit të vjetër furnizues me energji elektrike dhe shfrytëzimin e potencialit për zhvillim të energjisë alternative si dhe zhvillimin dhe rritjen e shfrytëzueshmërisë së teknologjisë informative si komponentë e rëndësishme në zhvillimin e turizmit janë sfida të kësaj fushe.

3.7.3 Kapacitetet e nevojshme të infrastrukturës së zgjeruar apo të re

Furnizimi me energji elektrike - Situata me furnizim do të përmirësohet me përmirësimin e rrjetit dhe trafave ekzistuese si dhe ndërtimin e TS-ve (trafave) të reja në lagjen Krasniq. Meqenëse, ky lokalitet është në rritje dhe në ndërtim e sipër është e nevojshme që këto rrjete elektrike ekzistuese të zëvendësohen me rrjete të reja kabllorë nëntokësore me një infrastrukturë të harmonizuar sipas standardeve më të reja për të evituar rreziqet e mundshme dhe ofruar furnizim kualitativ. Nëse në të ardhmen e afërt do të realizoheshin edhe projektet e ndërtimit të hidrocentraleve të hapura (Digave), kjo do të ndikonte në furnizim më të mirë me energji, krijonte lehtësi në ngarkesën e rrjetit si dhe kursim të energjisë.

Ujësjetësi - Nevoja elementare për kokë banori në Junik është 200 l/ditë. Në të ardhmen e afërt, parashihet që të rritet sasia e furnizimit me ujë edhe nga burimet tjera ekzistuese të cilat tash nuk shfrytëzohen. Burim tjetër që do të mund të shfrytëzohet në të ardhmen është burimi "Gurrat e Hasan Agës" i cili ka kapacitet për të mbuluar edhe fshatrat Jasiq dhe Gjocaj.

Kanalizimi - Rrjeti i kanalizimit në fshatrat Gjocaj dhe Jasiq nuk ekziston dhe derdhja e ujërave të zeza nga familjet që jetojnë atje bëhet në natyrë. Në të ardhmen duhet të mendohet për zgjidhjen e këtij problemi.

Menaxhimi i Mbeturinave - Komuna planifikonë të formojë Ndërmarrjen Komunale për menaxhimin e mbeturinave.

3.8 INFRASTRUKTURA E TRANSPORTIT DHE TRANSPORTI

3.8.1 Shtrirja dhe gjendja e rrugëve ekzistuese

Korridoret dominuese rrugore në komunën e Junikut janë rrugët regjionale të cilat lidhin Junikun me qendrat më të afërta si Deçani, Peja dhe Gjakova. Gjendja fizike e këtyre akseve është relativisht e mirë, dhe përmes tyre përballohet ngarkesa e trafikut të shkallës së mesme.

Tab. 14 Rrjeti rrugore

Kategoria e rrugës	Nr	Rrugët	M	Gjendja fizike	Trafiku
Rrugë rajonale: (rrugët publike të cilat bëjnë lidhjen e qendrave me rëndësi ekonomike të dy apo më tepër regjioneve)	3	1) Junik-Voksh-Deçan e cila bën lidhjen me rrugën regjionale Pejë-Gjakovë që çon në Deçan dhe Pejë 2) Junik-Rastavicë lidhet përsëri me rrugën Pejë-Gjakovë. 3) Junik-Batushë- Ponošec bën lidhjen me fshatrat malore në jug-perëndim të tij dhe me qytetet e Shqipërisë së Veriut dhe Gjakovës	9558	1)Relativisht e mirë 2)Relativisht e mirë 3)Relativisht e mirë	1)Relativisht i ngarkuar 2)Trafik i mesëm 3)Trafik i lehtë
Rrugë lokale: Rrugë lokale e ka kuptimin e rrugës publike, zyrtarisht të kategorizuar si rrugë lokale, që lidhë hapësirat e banueshme brenda vendbanimeve të një komunë	1	1) Rruga Junik-Dobrosh-Gjakovë që lidh qendrën me fshatrat e pjesës juglindore duke vazhduar për në Gjakovë. 2) Rruga Junik-Pacaj-Gjakovë që lidh qendrën me fshatrat e pjesës juglindore duke vazhduar për në Gjakovë. 3) Rruga Junik-Nivokaz-Gjakovë që lidh qendrën me fshatrat e pjesës juglindore duke vazhduar për në Gjakovë. 4) Rruga Junik-Hereq-Gjakovë që lidh qendrën me fshatrat e pjesës juglindore duke vazhduar për në Gjakovë. 5) Rruga Junik – Gjeravice që lidh qendrën me fshatrat Gjocaj dhe Jasiq dhe Bjeshket e Gjeravices. 6) Rruga Junik-Prelep-Drenoc-Deçan që	3596	Relativisht e mirë	Trafik i lehtë

		lidh qendrën me fshatrat e pjesës veriperendimore duke vazhduar për në Deçan.			
Rrugë lokale: Rrugët brenda vendbanimeve urbane apo qyteteve, me përjashtim të atyre që zyrtarisht janë kategorizuar si rrugë nacionale apo regjionale.	25	1) Rrugët që lidhin lagjet	22000	E mirë/të pa kategorizuara	Trafik rural

3.8.2 Shtrirja dhe kategoria e rrugëve të planifikuara nga niveli qendrorë

Qasja në Junik arrihet nëpërmjet këtyre katër rrugëve kryesore:

- lidhja me rrugën regjionale Pejë-Gjakovë, rrugë regjionale 5,5 km (deri në udhëkryqin e Rastavicës)
- lidhja me Gjakovë/Shqipëri nëpër Ponošec, 2,3 km në territor të Junikut (deri te Batusha)
- lidhja me Gjakovë nëpër Dobrosh, rrugë komunale, 3,5 km në territor të Junikut
- lidhja me Gjakovë nëpër Nivokaz, rrugë komunale, 3,2 km në territor të Junikut
- lidhja me Gjakovë nëpër Pacaj, rrugë komunale
- lidhja me Gjakovë nëpër Hereq, rrugë komunale
- lidhja me Deçan nëpër Voksh, rrugë regjionale, 2 km në territor të Junikut)
- lidhja me Deçan nëpër Prelep dhe Drenoc, rrugë komunale

Të gjitha lidhjet janë rinovuar rishtas (mbulojë e re asfalti në të gjitha lidhjet dhe disa rikonstrukcione të kryera në lidhjen e Deçanit) dhe janë në gjendje të mirë dhe shërbejnë për nevojat e transportit aktual.

3.8.3 Linjat transportuese ndërkomunale brenda komunës urbane dhe rurale

Transporti me autobus: Në komunën e Junikut transporti publik i brendshëm nuk funksionon. Por, në këtë komunë funksionon transporti i nxënësve si dhe linja e autobusëve ndërkomunalë. Përmes këtyre autobusëve udhëtarët lëvizin në drejtime të ndryshme si të fshatrave për rreth ashtu edhe në qytetet tjera. Pra ka linja të rregullta udhëtimi për Deçan, Gjakovë, Pejë e Prishtinë.

Lidhje të drejtpërdrejta dhe të shpejta janë të orientuara drejt Deçanit e Pejës. Gjakova mund të arrihet më shpesh duke pasur parasysh që shërbimet për në

Deçan edhe më tutje veprojnë përmes rrugës magjistrale ku udhëtarët mund të lidhen me shërbimet e rregullta që udhëtojnë në drejtimin mes Pejës dhe Gjakovës.

Tab. 15 Lidhjet e transportit Urban

Lidhja	Numri i nisjeve	Distanca km	Koha e udhëtimit (minuta)
Junik-Deçan-Pejë-Prishtinë	13	110	20 / 35 / 120
Junik-Deçan-Pejë	9	12,5 / 28,0	20 / 35
Junik-Batushë-Gjakovë	9	2 / 25,5	20 / 40
Junik-Rastavicë-Gjakovë	3	5.5 / 22,5	15 / 45
Junik-Gjakovë nëpërmjet shërbimeve të Deçanit dhe lidhjes në linjën kryesore rrugore	22	23	40

Transporti hekurudhor: Në territorin e komunës së Junikut nuk kalon linja hekurudhore. Kjo linjë nuk kalon as pranë këtij territori. Stacioni më i afërt i trenit ndodhet në qytetin e Pejës dhe të Klinës. PZHK i Gjakovës parasheh lidhjen hekurudhore me Deçanin dhe Pejën, e cila do të kalojë paralel me rrugën regjionale Gjakovë-Deçan-Pejë dhe kjo paraqet një mundësi për Junikun të kyçet në linjat hekurudhore në të ardhmen.

Qasja nga ajri: Lidhja e Lokalitetit të Junikut përmes rrugëve ajrore kryhet zakonisht përmes Aeroportit të Prishtinës. Gjatësia e rrugës prej Junikut deri në Aeroport është 100 km, e cila kalohet përmes Pejës apo Gjakovës, ku distanca përafërsisht është e njëjtë. Lidhje tjetër alternative është edhe Aeroporti i Shkupit (Maqedoni), ku rruga prej Junikut është e gjatë rreth 250 km. Si alternativë tjetër për lidhje ajrore mund të jetë edhe Aeroporti i Kukësit (Shqipëri). Në këtë aeroport mund të shkohet më shpejt edhe se në Prishtinë sepse është më afër. Gjatësia e rrugës është rreth 80 km.

Infrastruktura e shtigjeve për këmbësorë : Në nivel ndërkomunal rrugët e vogla komunale, rrugët e jo te kategorizuara dhe rrugët e thjeshta fushore ose këmbësorike, kanë kontribut të rëndësishëm në infrastrukturën e transportit intern (ecja apo ngasja e biçikletës nëpër qytetë) dhe si atraksion turistik. Nga vërtetimi dhe diskutimi me grupin punues dhe nga vizita në vendbanim, shihet qartë se lëvizshmëria interne është e lartë. Investimet tërësore në këtë fushë janë të mirëseardhura përderisa ecja në mal (hiking) dhe çiklizmi malor si zhvillim turistik mund të shihet vetëm si një strategji afatgjate që do të zhvillohet hap pas hapi. Komuna e Junikut ka punuar një segment të shtegut për biçikleta dhe pritet të fillojë punimet në zbatimin e projektit për shtigje të çiklistëve të përcjellura edhe me trotuare aty ku infrastruktura dhe çështja e pronësisë ka lejuar një gjë të tillë. Mirëpo kjo iniciativë pozitive nuk mund të ketë efekt nëse nuk zgjidhet edhe çështja e mirëmbajtjes (shtegu i biçikletave nuk duhet të pushtohet nga veturat që kalojnë, pasi që akumulon pluhur dhe copëza, gjë që e bëjnë të papërshtatshme për ngasje).

Shërbimet e transportit me Taxi : Në Junik shërbimet taksi ofrohen nga vetura taksi te regjistruara te cilat operojnë sipas kohëve te parapara për operim.

3.8.4 Vlerësim i nevojave në të ardhmen për infrastrukturë transporti

Të gjitha lidhjet janë rinovuar rishtas (mbulojë e re asfalti në të gjitha lidhjet dhe disa rikonstruksione të kryera në lidhjen e Deçanit) dhe janë në gjendje të mirë dhe shërbejnë për nevojat e transportit aktual.

Megjithatë disa prej çështjeve që duhet të trajtohen janë:

- Lidhja me magjistralen Pejë-Gjakovë është e orientuar në drejtim të Deçanit. Si karakteristikë e saj është një shpat i pjerrët që kalon nëpër lagjen Gaxherr. Një lidhje tjetër duke përdorur rrugën/shtegun komunal që lidh Hotelin Oda e Junikut me rrugën regjionale do të jetë i favorshëm për transport mallrash me shpate më të buta. Kjo gjithashtu do të sigurojë një lidhje të shkurtër për në Gjakovë (kjo lidhje do të shtrihet pjesërisht në territorin e Deçanit, e cila është gjithashtu dhe kryesisht me rëndësi strategjike për Junikun).
- Lidhja me Deçanin përmes Vokshit që kalon afër fshatit Dranoc. Rruga që lidh është praktike për të gjitha automjetet e terrenit. Dranoci është një zonë e rëndësishme e trashëgimisë dhe ka nevojë të jetë i lidhur në funksion të zhvillimit të një qasje ndërkomunale të trashëgimisë dhe të turizmit natyror (lidhja do të shtrihet në territorin e Deçanit e cila është gjithashtu me rëndësi strategjike për Junikun).
- Lidhja direkte me Shqipërinë nëpërmjet rrugëve malore duke shfrytëzuar ish bazën ushtarake e cila ekziston. Është praktike për të gjitha automjetet e terrenit përtej sektorëve të gjata. Ajo mund të zhvillohet si pjesë e programit të qasjes pyjore/malore dhe të bashkëpunimit ndër-kufitar.
- Ekzistojnë gjithashtu edhe rrugët sezonale, të cilat shfrytëzohen për bujqësi dhe meqë këto rrugë ndodhen në pronësi private kjo paraqet një problem në zhvillimin e sektorit të bujqësisë.

Mungesa e rrugës tranzit e cila do të shërbente për transport të rëndë, rrjeti i brendshëm i rrugëve është relativisht i kompletuar, i cili kërkon mirëmbajtje të vazhdueshme. Qasja deri në Bjeshkë është mirë, mungesa e transportit publik, ofrimi i kushteve më të mira për lëvizshmërinë e banorëve (shtigjet e këmbësorëve, trotualet, sinjalizimet etj) por edhe turistëve janë po ashtu një sfidë e veçantë për tu ballafaquar. Meqë turizmi shihet si një potencial i ardhshëm për zhvillim, një rëndësi e veçantë duhet t'i kushtohet edhe infrastrukturës përcjellëse që e ndihmon zhvillimin e këtij sektori (rregullimi i vijave të ecjes deri në zonat turistike, vendkampingjet, etj).

3.9 INFRASTRUKTURA PUBLIKE DHE SOCIALE

Punësimi dhe papunësia: Ashtu sikur në tërë Kosovën, shkalla e papunësisë edhe në komunën e Junikut është e lartë dhe paraqet një aspekt shqetësues. Nga të dhënat e marra në terren nga anketimi del se nga popullsia aktive për pune (të moshës 19-64 vjeç) vetëm 22.76% e tyre janë të punësuar respektivisht të papunë janë 77.24% e popullsisë aktive. Nga 22.76% e të punësuarve, 4.03% janë femra ndërsa 18.73% meshkuj që do të thotë se raporti i punësimit sipas gjinisë është gati F:M=1:5.

Në mungesë të punësimit në kapacitete të mirëfillta prodhuese një numër i të punësuarve kanë gjetur mundësinë e punësimit në bizneset e vogla private. Përveç mosfunksionimit të kapaciteteve prodhuese, faktorë tjerë që kanë ndikuar më së shumti në rritjen e shkallës së papunësisë janë:

- Procesi i privatizimit (Pronat e Ndërmarrjes Shoqërore Ereniku)
- Kushtet e vështira gjeografike dhe ekonomike
- Mungesa e investimeve në infrastrukturë
- Mungesa e investimeve në sektorin e bujqësisë
- Mungesa e politikave të nivelit Qendror në krijimin e vendeve të reja të punës
- Mosfunksionalizimi i objektit industrial Junitex (Lagjja Agim Ramadani).

Të dhënat komunale për vitin 2023, tregojnë se numri i të punësuarve në sektorin publik është 167. Krahasuar me vitin 2009, numri i shërbyesve civil është rritur për 26 persona.

Të ardhurat: Të ardhurat kryesore vijnë nga përpunimi dhe tregtimi i produkteve bujqësore dhe blegtorale, dhe operimi i kompanive të vogla të ndërtimit. Mirëpo duke pasur parasysh numrin e madh të junikasve që gjenden jashtë vendit (përgjithësisht në Zvicër dhe Gjermani), konsiderohet që ndihma ekonomike që vjen nga jashtë përbën gjithashtu një burim të ardhurash të rëndësishme për komunën. Sipas anketimit, rezultatet mbi të ardhurat mesatare familjare janë si vijon:

Varfëria dhe asistenca sociale: Sipas të dhënave nga Qendra për Punë Sociale e komunës së Junikut, gjithsej janë 135 individë (41 familje) e popullsisë rezidente në Junik që jeton në varfëri. Kjo vlerë tregon se kemi të bëjmë me shkallë të mesme të varfërisë. Rritjes së shkallës së varfërisë i kanë kontribuar: shkalla e lartë e papunësisë, shkatërrimi masiv gjatë luftës sidomos për vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj, etj.

Strehimi: Komuna e Junikut nuk ka probleme të pastrehëve dhe e gjithë popullata kanë strehim adekuat, duke marrë parasysh edhe atë se Lagjja „Agim Ramadani” është duke u shfrytëzuar në një formë si banim social dhe strehim për banorët e zhvendosur nga fshatrat Jasiq dhe Gjocaj.

Migrimi: Në mungesë të regjistrimit të popullsisë, nuk dihet numri i saktë zyrtar i familjeve që jetojnë në diasporë. Sipas anketimit të bërë në terren për nevojat e këtij plani del se me tepër se 50% e popullsisë së Junikut jeton jashtë Kosovës dhe interesimi për të migruar jashtë në kërkim të kushteve më të mira për jetë dhe gjetjen e mundësive për punësim është ende prezent.

Organizimi i shoqërisë civile: Shoqëria civile në komunën e Junikut nuk është mirë e organizuar dhe si e tillë nuk është edhe shumë aktive. Ndoshta një gjendje e tillë ndodh për shkak se Juniku është komunë e re dhe se deri më tani nuk ka pasur kapacitete të zhvillohet ky sektor me rëndësi për shoqërinë.

3.9.1 Inventar i ndërtimeve dhe shërbimeve mjekësore, arsimore, postës, administratës publike etj.

Gjendja në arsim dhe shërbimet arsimore

Procesi edukativo-arsimor në komunën e Junikut zhvillohet në nivelet: parashkollorë (3-5) parafillor (5-6), përfshirë fëmijët me nevoja të veçanta, fillor (klasat 1-5), shkolla e mesme e ulët (6-9) dhe arsimi i mesëm i lartë X-XII.

Normativa në raport nxënës - mësimdhënës janë:

SHML - Gjymnazi "Kuvendi i Junikut" në Junik është e organizuar në tri drejtime: Drejtimi Shkencat natyrore, Drejtimi Shkencat Shoqërore-Gjuhësore dhe Drejtimi i Mjekësisë së përgjithshme, paralele e ndarë e Shkollës e mesme e mjekësisë "Hysni Zajmi" Gjakovë. Në vitin shkollor 2024/2025 do të kemi edhe drejtimin për Hotelieri dhe Turizëm.

Në SHFMU "Edmond Hoxha" Infrastruktura shkollore ekziston e mir, duke pasur parasysh që kemi objektin e ri me sipërfaqe rreth 4000 m² në dhjetor të viti 2023 mësimi ka filluar në objektin e ri. Objekti i vjetër nr. 1 i shkollës është nën mbrojtje të përkohshme si trashëgimi kulturore, pasi objekti është liruar, planifikohet të ketë ridestinin si objekt multifunksional. Ndërsa, objekti nr.2 i SHFMU, planifikohet që kati përdhese të adaptohet në objekt për çerdhe-kopsht, punimet janë duke vazhduar, planifikohet që gjatë këtij viti 2024 të përfundojnë punimet.

Çerdhe-Kopshti për fëmijë për grupmoshat 3-5 vjeç është duke funksionuar në kuadër të SHFMU "Edmond Hoxha", ky institucion është krijuar edhe me ndihmën e organizatës SAVE the Children nga viti 2016. Fëmijët janë të sistemuar në një objekt i cili nuk i plotëson kushtet infrastrukturore për qëndrim tërë ditë, prandaj qëndrimi është prej orës 8:00-12:00.

Mësimi në SHFMU organizohet në një ndërrim. Gjithashtu edhe mësimi në SHML (Gjymnazi) organizohet në një ndërrim vetëm para dite.

Komuna akoma nuk e ka të organizuar transportin urban, prandaj Transporti i nxënësve është organizuar, nga lagjja Agim Ramadani-SHFMU dhe SHML dhe anasjelltas.

Tab. 16 Pasqyron përfshirjen e numrit të fëmijëve, nxënësve, personelit administrativ, teknik dhe mësimdhënësve për të gjitha nivelet e Institucioneve Edukativo Arsimore në komunën e Junikut, për vitin 2023-2024.

Nr.	Niveli shkollor	Nr. nxënësve	Meshkuj	Femra	Mësimdhënës	Meshkuj	Femra	Administrata	Pastrues-roje
1.	Parashkollorë	26	11	16	2		2	2	5
2.	Parafillor	26	16	10	1		1		
3.	Nxënës me nevoja të veçanta	7			4		4		
4	Arsimi Fillor i Mesëm i Ulët	439	241	203	37	8	29		
5	Arsim i Mesëm i Lartë	159	81	78	16	11	5	1	3
	Totali	667	349	307	70	19	41	3	8

Nxënësit me nevoja të veçanta, janë të integruar në të gjitha nivelet e arsimit parauniversitar, përveç në raste që duhet të kenë trajtim të veçanta në shkolla speciale.

Shënime për nivelin e analfabetizmit nuk ka meqë nuk janë bërë ende statistika për shkallën e analfabetizmit.

Sistemi për përkujdesje shëndetësore

Shërbimet shëndetësore parësore ofrohen nga Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare (QKMF) e cila gjendet në qytetin e Junikut dhe numëron gjithsej 33 punëtorë të sistemuar në shërbim 24/7. Nga ky numër, nëntë (9) janë mjekë, dy (2) stomatologë dhe pjesa tjetër staf i mesëm dhe staf ndihmës. QKMF ofron të gjitha shërbimet e kujdesit parësor shëndetësor si dhe shërbime Stomatologjike.

Qasja dhe gravitimi i banorëve deri tek QKMF është e lehtë, dhe madje shfrytëzohet edhe nga banorët e disa fshatrave të Deçanit dhe Gjakovës. Duke e marrë parasysh kriterin se për 2000 banorë nevojitet 1 mjek dhe 2 motra medicinale, QKMF në Junik e plotëson këtë kriter.

Kuadri aktual mjekësor i plotëson nevojat për shërbimet e nevojshme për dy ndërrime, mirëpo për mbulimin e shërbimit 24/7 jemi detyruar që të kontraktojmë shërbimet shëndetësore deri në plotësimin e stafit të nevojshëm.

Shërbimet dytësore ofrohen nga spitalet rajonale të Pejës dhe Gjakovës.

Objektet e religjionit: Në Junik gjenden 12 objekte kulti, të cilat janë të shpërndara në gjithë territorin. Ndër to bëjnë pjesë edhe dy xhami, prej të cilave Xhamia më e vjetër është ajo që gjendet në lagjen Krasniq e cila daton prej vitit 1570. Ndërsa Xhamia tjetër është "Xhamia e Qendrës". Aktualisht në Junik ekziston edhe një Teqe e cila u dedikohet besimtarëve Halvetije-Xhaferie. Në përgjithësi, këto objekte plotësojnë nevojat e banorëve dhe po ashtu paraqesin dhe objekte me vlera kulturo-historike.

Infrastruktura

SHFMU "Edmond Hoxha" përpos objektit të ri të shkollës, ka edhe sallë për edukatën fizike, ka mungesë të terrenit të jashtëm sportive e cila është parapare që të ndërtohet në vitet në vijim.

Në gjimnazin "Kuvendi i Junikut" që nga viti 2010 mësimi zhvillohet në objektin e ri. Shkolla ka teren sportiv të edukatës sportive.

3.9.2 Inventar i ndërtimeve dhe shërbimeve për veprimtari sociale, kulturore, sportive, për komunitetin, parqeve publike etj.

Kultura - Në Komunën e Junikut nuk janë të organizuar institucionet si: muze, teatër dhe kinema, kjo vjen si pasojë e mungesës së infrastrukturës. Këto institucione së fundmi është duke u planifikuar të jenë të organizuara në objektin e vjetër nr. 1 SHFMU.

Aktivitete kulturore janë të organizuara kryesisht nga Institucionet Komunale, ndërsa nga OJQ apo individ nuk ka aktivitete të veçuara organizative.

Rinia – Për zhvillimin e aktiviteteve rinore ka mungesë të hapësirës ku mund të zhvillohen aktivitetet, në kuadër të kësaj gjithashtu mendohet që hapësirat e nevojshme për këtë kategori të krijohen në objektin e SHFMU nr.1. Një ndër sfidat është largimi i të rinjve jashtë dhe brenda vendit.

Sporti - Në kuadër të projekteve zhvillimore, janë duke u zhvilluar projekte infrastrukturorë si: palestër, salla në shkollë të edukatës fizike, terrene të jashtme sportive dhe kënde lojërash për fëmijë. Aktivitetet sportive organizohen kryesisht në kuadër të klubeve të organizuara si OJQ. Gjithashtu kemi një shkollë të futbollit që është e organizuar për mosha të reja.

Komuna është duke i përkrahë dhe do të mbështesë në vazhdimësi aktivitetet në fushën e Kulturës, Rinisë dhe Sportit me subvencione për zhvillimin e aktiviteteve të tyre për gjatë viteve.

Varrezat: Çështja e varrezave është një çështje brengosëse e Komunës për arsye se ato janë të shpërndara gjithandej. Është ndërtuar një lokacion i dedikuar vetëm për varreza, mirëpo qytetarët janë duke hezituar në shfrytëzimin e këtij lokacionit.

Mediat lokale: Në Junik nuk ka ndonjë radio apo televizion lokal e as edhe ndonjë korrespondent të gazetave të përditshme kosovare. Prandaj, qytetarët e Junikut kryesisht informohen nga televizionet apo radiot publike dhe private.

3.9.3 Vlerësimi i nevojave për ndërtime në të ardhmen për të gjitha shërbimet publike dhe sociale

Gjendja sociale në Junik në aspektin e varfërisë dhe strehimit sipas treguesve të dhënë është më e mirë krahasuar me trendin në përgjithësi, mirëpo, migrimi, punësimi i të rinjve dhe shkalla e lartë e papunësisë dhe ofrimi i infrastrukturës sociale dhe shërbimeve përkatëse më afër qytetarit mbetin ende një sfidë e veçantë për komunën e Junikut.

Arsimi:

Institucionet parashkollore: Arsimi parashkollorë në Junik zhvillohet në kuadër të shkollës fillore.

Institucionet për arsim fillor: Për popullsinë e parashikuar dhe duke u bazuar në analizat e Profilit, në Junik arsimi fillor gjendet brenda parametrave të pranueshëm.

Institucione për arsim të mesëm: Nëse nisemi nga kriteri një shkollë e mesme për 18 000 banorë, nevojat për arsim të mesëm plotësohen me hapësirat e shkollës ekzistuese.

Institucionet për arsimim profesional: me PZHK rekomandohet krijimi i kushteve për drejtimet profesionale në fushën e turizmit, artizanateve, gastronomisë, agrikulturës etj. pasi që këto lami do të jenë të nevojshme pas fillimit të zbatimit të Kornizës Zhvillimore.

Objektet shëndetësore:

Objekti i QKMF-së mbulon me shërbime gjithë territorin e Junikut dhe më gjërë dhe nuk ka nevojë për objekte të reja të shëndetësisë në Junik

Objektet e religjionit:

Analizat nga profili kanë treguar se objektet ekzistuese të religjionit kanë kapacitet të mjaftueshëm dhe plotësojnë nevojat aktuale të banorëve.

Objektet për kulturë, sport dhe rekreacion:

Mungesa e këtyre hapësirave është adresuar si çështje e cila në mënyrë indirekte ka ndikim edhe në rritjen e migrimit të të rinjve. Koncepti i zhvillimit hapësinor parasheh ofrimin e këtyre hapësirave. Trendet e reja të projektimit të këtyre hapësirave, tregojnë tendencë të shfrytëzimit maksimal dhe propozojnë adaptimin e objekteve ekzistuese në objekte multifunksionale të cilat mund të shfrytëzohen për muze, shtëpi kulture, bibliotekë, ofrimin e qendrave rinore apo edhe atyre të komunitetit etj. Juniku nuk ka mjaft hapësirë në pronësi publike prandaj parim themelor i planifikimit të këtyre hapësirave duhet të jetë ai i shfrytëzimit maksimal të hapësirës duke përkrahur projektimin e objekteve multifunksionale. Koncepti propozon sigurimin e hapësirave për sport dhe rekreacion dhe përkrah propozimet

e dala nga PZHU. Hapësirat shkollore po ashtu mund të sigurojnë hapësira për sport dhe rekreacion me shfrytëzim të organizuar jashtë orarit mësimor.

Objektet për çështje sociale dhe punësim:

Juniku si Komunë ka nevojë për ngritjen e objekteve që adresojnë çështjet sociale përfshirë edhe ato për punësim. Analizat nga anketimi në terren të bëra për nevojat e PZHK-së, kanë treguar gjithashtu edhe për prezencën e të moshuarve që jetojnë vetëm duke adresuar kështu nevojën për përkujdesje ndaj tyre. Për plotësimin e nevojave të kësaj kategorie, është e nevojshme të sigurohet si fillim një zyre me personel i cili do të ofronte shërbim përkujdesjeje ndaj pleqve, kurse më vonë pas ndonjë analize detaje rreth kësaj problematike mund të paraqitet ndoshta edhe nevoja për ndërtimin e shtëpisë së pleqve.

3.10 MJEDISI DHE SIPËRFAQET ME RREZIKSHMËRI

Gjendja e mjedisit në komunën e Junikut, sa i përket ndotjes mund të thuhet në përgjithësi se është relativisht e mirë.

3.10.1 Ndotja e ajrit

vjen kryesisht nga qarkullimi i automjeteve dhe pluhuri.

3.10.2 Ndotja e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë

(Me menaxhimin e mbeturinave nga Komuna tani nuk kemi probleme me mbeturina dhe kemi një ambiente të pastër).

3.10.3 Degradimi i tokës

Degradime nuk kemi aq të larta siç janë në Komunat tjera, por me një kujdes në mirëmbajtjen e lumenjve këto degradime evitohen).

3.10.4 Ndotja nga zhurmat

Komuna e Junikut, pasi që është komunë e vogël, me zhurma nuk kemi probleme

3.10.5 Përmbytjet

Lumi Erenik është shumë i shpejtë dhe paraqet rrezik të vërshimit. Sasia e ujit në lumin Erenik rritet sidomos në muajt Mars, Prill, Maj nga shkrirja e borës, kurse në muajt Tetor dhe Nëntor nga reshjet e shiut dhe kjo paraqet mundësinë e daljes së lumit nga shtrati. Vërshimi i fundit me përmasa të mëdha ka qenë në vitin 1979 si dhe këto të viteve, 2010, 2022 dhe 2023, të cilat karakterizohen me demtime të mëdha të shtratit të lumit Erenik, brenda zonës urbane.

Faktor tjetër që shkaktojnë vërshime janë edhe aktivitetet e nxitura nga njeriu sidomos nxjerrja e rërës nga lumenjtë.

Fatmirësisht, në komunën e Junikut nuk ka shumë ndërtime afër shtratit të lumit, megjithatë kjo nuk nënkupton mosmarrjen e masave për parandalimin e vërshimit dhe mbrojtjen në rast rreziku. Rregullimi i shtratit të lumit Erenik ka ndikuar në masë të madhe në zvogëlimin e dëmeve për shkak të erozionit.

3.10.6 Erozioni dhe sedimentimi

Zonat erozive ku intensiteti është më i madh e të cilat duhet të kenë trajtim të veçantë janë ato zona ku ka prerje të pyjeve ilegale të drunjve.

Rreziku nga erozioni është prezent edhe në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj, ku ka rrëshqitje të dheut (informata këto nga banorët se nuk ka studime të bëra për këtë zonë) si dhe në sipërfaqet afër brigjeve të lumenjëve. Një shkaktar i erozionit në tokat e zhveshura dhe të pjerrëta janë reshjet e vjeshtës nënkuptohet kur ato janë të furishme. Zonat erozive ku intensiteti është më i madh duhet të kenë trajtim të veçantë.

Parandalimi i aktiviteteve erozive kërkon marrjen e masave konkrete si: ndalimi i prerjes së pyjeve, zëvendësimi i drunjve të prerë me mbjelljen e fidaneve të reja, ndalimi i shfrytëzimit të materialeve inerte që shkaktojnë erozion, etj.

3.10.7 Rrëshqitjet e tokës, Prerja e pyjeve:

Në pyjet e Junikut, dukuria e prerjes së drunjve është prezente sidomos e shprehur tek pyjet në sektorin publik (në lokacionet Bjeshka e Goqit, Zharrë, Kështjella e Junikut (Gradinë) dhe Zalli i Rupës. Pasojat nga kjo, përveç humbjes së masës drurore, paraqiten edhe në çrregullimin e ekosistemit, prishjen e peisazhit, paraqitjen e erozionit në këto zona etj. Komuna nuk posedon të dhëna se sa janë humbjet e masës drurore nga prerja e pyjeve, meqë me pyjet aktualisht menaxhon Agjencia Pyjore e Kosovës. Një brengë tjetër që ka të bëjë me shkatërrimin e pyjeve është edhe prezenca e insekteve të rrezikshme dhe epidemisë që ka prekur drurin e gështenjës (40% e gështenjave janë të sulmuara nga i ashtuquajti kancer i gështenjës).

3.10.8 Tërmetet

Nga pikëpamja sizmike, pjesa më e madhe e territorit të Kosovës konsiderohet si zonë me rrezik sizmik mesatar ($0.0g < PGA < 0.24g$). Sipas të dhënave probabiliteti i tërmeteve në Kosovë është një dridhje prej 5-8 shkallë të Rihterit që ndodh pas një periudhe të caktuar përafërsisht 50-80 vite. Juniku, bën pjesë në rajonin me aktivitet sizmik prej 6-7 shkallë të Merkaliit parametër ky që tregon se duhet marrë me seriozitet marrjen e masave mbrojtëse ndaj tërmeteve (në ndërtimet e reja). Tërmeti i fundit në komunën e Junikut ishte ai i vitit 1985.

3.10.9 Sipërfaqet me ndotje të lartë - Ndryshimet klimatike

Edhe pse, nuk ka studime dhe analiza në këtë problematikë efektet e ndryshimeve klimatike janë të dukshme. Gjatë dekadave të fundit në gjithë globin janë vënë re ndryshime të motit me rritje të temperaturave, pakësimi të reshjeve, erëra të forta dhe përmbajtje nga uji apo edhe thatësira. Të gjitha këto janë shenja të ndryshimeve klimatike të përshpejtuara ose siç quhet ndryshe, të ngrohjes globale. Padyshim që as Kosova, dhe në këtë rast komuna e Junikut, nuk i shpëton prekjes nga ky fenomen me ndikim direkt mbi gjithë sektorët e zhvillimit, e sidomos në bujqësi, turizëm dhe prodhim të energjisë, dhe si rezultat edhe mbi jetën e banorëve. Efektet e ndryshimeve klimatike janë të dukshme. Shfrytëzimi i veturave, prerja e drunjve për djegie më tepër se sa që mbillen janë dukuri gjatë të cilave shkaktohet tepërcë e dioksid karbonit në ajër. Një prej arsyeve se pse shfrytëzohen

më shumë drunjtë për nxemje është se nuk ekziston sistemi i ngrohjes alternative të ngrohjes në Junik. Problem tjetër është furnizimi i dobët me energji elektrike në Junik dhe rrjeti i vjetër elektrik, që rezulton me ndërprerje të shpeshta të energjisë elektrike.

3.10.10 Sipërfaqet e rrezikuara nga zjarri

Në Junik, në dhjetëvjeçarin e fundit ndodhja e zjarreve është shtuar si në numër e po ashtu edhe në sipërfaqen e prekur (shih kutinë 3-Statistikat e zjarreve) duke shkaktuar dëme në njerëz dhe të mira materiale. Numri më i madh i zjarreve është në pyje, fusha e ngastra bujqësore.

Shkaqet e zjarreve janë në radhë të parë me karakter: Antropogjenik (pakujdesia e njerëzve), djegia për kullota; vënia e zjarreve me qëllim e interesa personale dhe si dhe shkaqet natyrore (kushtet klimatike p.sh. temperaturat e larta etj). Duke marrë parasysh dhe faktin që viteve të fundit një numër i konsiderueshëm i banorëve të zonave afër pyjeve dalin në stane me bagëti gjithashtu edhe një pjesë e popullatës dalin për rekreacion dhe pushime, kjo shton edhe rrezikun për shëndetin publik të banorëve nga zjarri si dhe dëme ekonomike e mjedisore. Gjithashtu, muajt: Mars, Prill dhe Korrik dhe Gusht, janë muajt që paraqesin muajt me rreze më të mëdha ndaj zjarrit.

Komuna e Junikut, në kuadër të Drejtorisë për Shërbime Publike ka themeluar: Njësinë Zjarrfikëse që operon me një zyrtar për shpëtim dhe tre zjarrfikës. Detyra kryesore e kësaj strukture është kontrolli i zbatimit të ligjit dhe rregulloreve për parandalimin dhe mbrojtjen nga zjarri. Duke iu referuar edhe obligimeve që dalin nga Legjislacioni, komuna e Junikut e ka të hartuar Planin e vlerësimit të rrezikut 2015.

3.10.11 Masat e nevojshme të parandalimit dhe mbrojtjes

Përkundër faktit që gjendja mjedisore është relativisht e mirë në Junik, sidomos krahasuar me gjendjen në komunat tjera, kjo nuk nënkupton se nuk duhet marrë veprime për mbrojtje dhe parandalim të ndotjes dhe degradimit të tij.

Parandalimi dhe mbrojtja nga fatkeqësitë natyrore (tërmeti, vërshimet, rrëshqitja e dheut, erërat dhe zjarret etj) dhe dukuritë që shkatërrojnë vlerat natyrore dhe shkaktojnë ndotje në mjedis si: prerja e pakontrolluar e pyjeve, mbeturinat dhe derdhjet e ujërave të zeza në ambiente të hapura dhe lumej, ndotja nga gazrat e automjeteve, etj paraqesin një aspekt sfidues për komunën e Junikut në përmirësimin e situatës mjedisore.

Menaxhimi i matur i vlerave natyrore, ruajtja e biodiversitetit dhe shfrytëzimi i tyre në favor të zhvillimit të turizmit, janë sfida me të cilat Komuna e Junikut do të ballafaqohet në të ardhmen. Masat e parandalimit dhe mbrojtjes paraqiten edhe në Vlerësimin Strategjik Mjedisor.

3.11 ASETET E TRASHËGIMISË NATYRORE, KULTURORE DHE TURISTIKE

3.11.1 Asetet e trashëgimisë natyrore

Pozita gjeografike, relievi, malet e larta, grykat, lumenjtë, peisazhet dhe kullosat së bashku me florën dhe faunën që zhvillohet në to, paraqesin një bazë të mirë të zhvillimit të trashëgimisë natyrore për t'i mundësuar kështu komunës së Junikut të bëhet një vend atraktiv për t'u vizituar dhe zhvilluar në të ardhmen. Vet qyteti i Junikut konsiderohet si një "qytet i mbështjellë nga natyra" për shkak se natyra depërton në pjesë të konsiderueshme të saj. Zonat që paraqiten si hapësira me vlerë të rëndësishme natyrore dhe potencial zhvillimi të turizmit janë:

Peisazhet: Peisazhet hidrografike (Liqejtë e Gjeravicës, Uji Leqe-Leqe, Lumi Erenik, Lumi i Qetë (Trava) dhe Liqeni i Zemrës), peisazhet fushore (fusha e Junikut) dhe ato kodrinore apo malore (Gjeravica, Maja e Gusanit, Maja e Rupës, Rrasa e Zogut, Kanioni i Junikut, Jedova, Moronica) paraqesin vlera të rëndësishme natyrore dhe potencial për zhvillimin e turizmit.

Bjeshkët e Junikut janë pjesë përbërëse e Alpeve Shqiptare (Bjeshket e Junikut janë brenda parkut kombëtarë "Bjeshkët e Nemuna").

Në vitin 2013 hyn në fuqi LIGJI NR. 04/L - 086 PËR PARKUN KOMBËTAR "BJESHKËT E NEMUNA". Parku Kombëtar "Bjeshkët e Nemuna" - përfshinë sipërfaqen prej 62.488 ha. dhe shtrihet në territorin e komunave: Junik, Deçan, Pejë, Gjakovë dhe Istog në kufijtë e përcaktuar me këtë ligj.

Punët për administrimin e Parkut Kombëtar "Bjeshkët e Nemuna" i kryen Drejtoria për Administrimin e Parkut kombëtar "Bjeshkët e Nemuna" me seli në Pejë.

Biodiversiteti: Në zonën e Junikut ka lloje relikte të faunës dhe florës përfshirë edhe lloje endemike barishtore autoktone me vlera të larta shkencore dhe farmaceutike. Për shkak të faunës së zhvilluar e sidomos të shumë llojeve të shpendëve prezent, Alpet Shqiptare në kuadër të cilave përfshihen edhe Bjeshkët e Junikut, janë evidentuar në listat ndërkombëtare si IBA (Important Bird Area) dhe Librin e Kuq të Evropës. Llojet e florës: Studimet në këtë zonë kanë evidentuar këto lloje të florës të cilat janë dhe/apo duhet të përfshihen në listat ndërkombëtare për t'u mbrojtur.

Vlen të theksohen:

- llojet autoktone të drunjve pyjor:
 - o pyjet e ahut dhe bredhit (që rriten në lartësinë mbidetare 1300-1500 m)
 - o Bredhi, Arneni i Bardhë që është endem dhe relik (rritet në lartësi mbidetare 1500-2000m)
 - o Pinetum Mugo (kërleka) që luan rol me rëndësi në ruajtjen e tokës nga erozioni rritet në lartësinë mbidetare deri 2000 m

- o në pyjet e dushkut në lartësinë 300-900 m dominojnë Çarri, Shpardhi, Bunguta, Bungu, Gështenja. Të pranishëm janë edhe Acer Intermedium (pafti i Hirkanisë), Acer Tataricum (Ulëza), Ostrya Carpinifolia (Mëlleza) si dhe lloje tjera si Panja e Malit, Dardha e Egër, Qershia, Lajthia, Thana, Murrizi Njëthelbor, si dhe shumë bimë barishtore.

Të propozuara për t'u përfshirë në Librin e Kuq të Kosovës i cili do të hartohet janë: Gështenja, Kërleka, Arneni, Bungbuta, Draba e Korabit, Gentiana Lutea (Sanëza), Zambaku Shqiptar, Cerasti Dinarik, Burgulli Maqedonas etj.

- **Në mbrotje rigoroze** duhet të jenë: *Arneni*, *Kërleka*, *Pafti i Hirkanisë*, *Bangëbuta*, *Sanza*, etj.
- **Në kontroll të shfrytëzimit:** Në përgjithësi e gjithë flora dhe vegjetacioni i Alpeve Shqiptare është në rrezik nga shkatërrimi dhe zhdukja, prandaj komuna duhet të marr masa në parandalimin e dukurive negative të shkaktuara nga faktori antropogjen. Ndaj e prerjes ilegale të pyjeve, parandalimi i djegieve aksidentale, janë disa masa. Komuna duhet që në suaza të kompetencave të saj të ketë një kontroll të shfrytëzimit të bimësisë dhe vegjetacionit.

Llojet endemike barishtore të Ballkanit me vlera shkencore dhe farmaceutike, që gjenden në Gjeravicë janë *Draba Karabensis* (*Draba e Korabit*) /në rrezik të zhdukjes/; *Cerastinum Dinarcicum* (*Cerasti Dinarik*) /në rrezik të zhdukjes së plotë/; *Sempervivum Macedonicum* (*Burgulli Maqedonas*); *Lilium Albanicum* (*Zambaku Shqiptar*), *Rumex Balcanicus* (*Lëpjeta e Ballkanit*), *Gentiana Lutea* (*Sanza*) etj. Burgulli Maqedonas gjendet në listën e Kuqe Evropiane, UNESCO (1991) /për shkak të rrezikut nga zhdukja/.

Llojet e faunës karakteristike për Alpet Shqiptare ku përfshihen edhe Bjeshkët e Junikut janë: *Iloje të Ujë tokësorëve*, *Zvarranikëve*, *Shpendëve*, *Gjitarët*. I regjistruar në Librin e Kuq, është *Gjeli i Egër i Madh* (*Tetrao Urogallus*), që është i rralluar meqë është shumë i ndieshëm ndaj zhurmës dhe pranisë së njeriut dhe jeton në Gjeravicë. Pastaj *Bonasa Nonasia* prezente në Bjeshkët e Junikut; *Familja Accipitridae*- shpend grabitqar me disa lloje të saj por e vecuar me *Shqiponjën e Malit* (*Ilojin Aquila Chrysetos*) e cila ka trup të fuqishëm dhe fluturim elegant dhe një madhësi prej 76-89 cm, që jeton në malet e larta dhe shkëmbinjtë e thepisur në Bjeshkët e Junikut. Në territorin e Alpeve Shqiptare, jetojnë edhe gjitarët *Ariu i Murrme* të cilit i kanoset rreziku i ekzistencës (është i ndieshëm në zhurmën e sharrave, praninë e njeriut, prerja e pyjeve, etj). Në zvogëlim e sipër janë *Kaprolli*, *Rrëqebulli*, *Dhia e Egër*, *Macja e Egër* etj.

Për fat të keq, menaxhimi i dobët i këtij resursi natyror shkakton probleme të mëdha në tërë habitatin e saj dhe rrezikon degradimin e mëtutjeshëm.

Zonat me potencial zhvillimi të turizmit natyror: Shpatijet e përshtatshme për zhvillimin e sporteve dimërore dhe rekrejuese (ngjitje në bjeshkë), Liqejtë e bukura të Gjeravicës, Eko-fshaterat në bjeshkët e Junikut, burime e rrjedha lumejsh, gryka, pyje të larta dhe një faunë e shumëllojshme e bëjnë Junikun zonë atraktive me mundësi të zhvillimit të turizmit gjatë gjithë vitit. Sipas konceptit të punuar nga

Ministria e Tregtisë dhe Industrisë, lokalitetet me potencial të rëndësishëm të zhvillimit të turizmit bazuar në trashëgiminë natyrore janë:

Zonat me potencial zhvillimi të turizmit natyror: Shpatijet e përshtatshme për zhvillimin e sporteve dimërore dhe rekreative (ngjitje në bjeshkë), Liqejtë e bukur të Gjeravicës, burime e rrjedha lumejsh, gryka, pyje të larta dhe një faunë e shumëllojshme e bëjnë Junikun zonë atraktive me mundësi të zhvillimit të turizmit gjatë gjithë vitit. Sipas konceptit të punuar nga Ministria e Tregtisë dhe Industrisë, lokalitetet me potencial të rëndësishëm të zhvillimit të turizmit bazuar në trashëgiminë natyrore janë:

- Hapësira urbane me trashëgiminë kulturore (kullat, mullinjtë, valavicat)
- Lokalitetin Moronica që paraqet potencial të mirë për pushim dhe rekreacion. Fauna e pasur e kësaj zone ofron mundësi për ndërtimin e një kopshti zoologjik.
- Shtirja e Lumit Erenik ofron mundësi të mira për ngritjen e një qendre për sport e rekreacion dhe në veçanti zhvillimin e sporteve ujore,
- Lokaliteti Jedova- potencial për zhvillimin e turizmit alpin, turizmit rekreativo-kurativ, gjueti etj.
- Lokalitetet e Eko-fshatrave: Gropa e Erenikut, Qershiza, Pllaqica, Bjeshka e Tropojës, Bjeshka e Dobroshit, Berishë, për shkak të pozitës gjeografike paraqet një lokalitet me vlera të larta turistike si dhe mundësi për zhvillimin e bashkëpunimit ndërkufitar mes Kosovës, Shqipërisë dhe Malit të Zi. Gjithashtu ka mundësi për zhvillimin e ekoturizmit.
- Lokaliteti Burimi i Erenikut dhe Liqejtë e Gjeravicës ofrojnë mundësi për zhvillimin e ekoturizmit, turizmit alpin për shkak të Majës së Gjeravicës si dhe aplikimin e gjuetisë dhe bashkëpunim ndërkufitar.
- Lokalitetet Gjocaj dhe Jasiq, janë lokalitete të cilat ofrojnë mundësi për zhvillimin e turizmit rural dhe ekoturizmit, zhvillimin e gjuetisë dhe turizëm konferencial.

Lokalitetet Zharra dhe Livadhi i madh, për shkak të karakteristikave gjeomorfologjike, paraqesin potencial për zhvillimin e turizmit rural dhe ekoturizmit, turizmit konferencial, si dhe mundësi për ngritjen e një Qendre rekreative-rehabilituese.

3.11.2 Asetet e trashëgimisë kulturore

Sipas Ligjit për Trashëgiminë Kulturore në kuadër të trashëgimisë kulturore përfshihen: trashëgimia arkitekturale, arkeologjike, peisazhet kulturore si dhe trashëgimia shpirtërore

- Trashëgimia arkitekturale (monumentet; ansamblet ose tërësia e ndërtesave; hapësirat arkitekturale konservuese të cilat dallohen për nga vlerat historike, arkeologjike, artistike, shkencore, me interes shoqëror ose teknik)

- Trashëgimia arkeologjike (ndërtimet, strukturat dhe grupet e ndërtesave, vendbanimet e zhvilluara, objektet e luajtshme, monumentet e llojeve të ndryshme dhe përbërjeve të tyre, të gjetura në tokë ose nën ujë.
- Pejzazhet kulturore nënkuptojnë një fushë, ashtu siç perceptohet nga njerëzit, karakteri i të cilës është rezultat i veprimit dhe ndërveprimit të faktorëve natyrorë dhe/ose njerëzorë; një komponentë esenciale e ambientit të njerëzve, një shprehje e diversitetit të trashëgimisë së përbashkët të tyre kulturore e natyrore, dhe një krijues i identitetit të tyre.
- Trashëgimia shpirtërore e cila përfshin format e shprehjes kulturore të traditave ose të zakoneve popullore, të gjuhës, festave, riteve, valles, muzikës, këngës dhe shprehjes artistike.

Juniku, karakterizohet me vlera të shumta të trashëgimisë kulturore dhe asaj shpirtërore. Llojet e trashëgimisë që mund të hasen në Junik janë: trashëgimia arkitekturale, arkeologjike si dhe ajo shpirtërore. Trashëgimia kulturore e Junikut lidhet shumë me zhvillimin historik të tij.

Në kaptinën e historikut u cek se Juniku paraqet një vendbanim të lashtë ilir. Dëshmi të kësaj janë materialet arkeologjike të zbuluara tek vendbanimi ilir i quajtur "Kështjella e Junikut (Gradina e madhe dhe Gradina e vogël), vendbanim ky që ndodhet në grykën e Lumit Erenik, gjurmët e të cilit lokalitet ekzistojnë edhe sot.

Në periudhën e feudalizmit, Juniku paraqitet si një qendër e rëndësishme tregtare. Në atë periudhë, ndërtohet Xhamia e Qokut dhe Xhamia në Qendër të Junikut, që edhe sot paraqesin objekte me vlera të rëndësishme kulturo-historike.

Trashëgimia me të cilën Juniku spikatet janë: kullat-banesa të fortifikuara familjare, tipike për rrafshin e Dukagjinit, pasuar me shtëpitë e gurit, objektet tradicionale-përcjellëse për shërbime dhe mullinjë dhe valavica.

Kullat- janë objekte tradicionale me bazë katrore dhe elemente përcjellëse arkitektonike sikurse dysheklleku, shkallët e jashtme etj. Në Junik kullat më të vjetra janë ato të lagjes Qendër, që datojnë nga fundi i shekullit të XVIII-të. Kullat përveç interesit arkitektonik, kanë luajtur edhe një rol të rëndësishëm shoqëror. P.sh. Kulla "Oda e Junikut" ishte njëkohësisht institucion juridik, shoqëror dhe politik. Aty u mbajtën tubime të ndryshme me rëndësi jo vetëm për Junkun, por edhe për tërë Kosovën. Kulla si banesë e fortifikuar është i vetmi tip arkitekturor banesë të shqiptarët që përfaqësohet në treva të caktuara në të gjitha shtresat popullore dhe pikërisht për këtë kulla edhe quhet banesë e të gjitha shtresave shqiptare.

Shtëpi guri- janë objekte tradicionale me bazë kryesisht drejtkëndëshe dhe e ndërtuar gjithmonë afër kullës si nevojë e zgjerimit të kapacitetit për banim ku rrallë hasen elemente arkitektonike të kullave. Paraqitet zakonisht më e thjeshtë se kulla.

Pozllom (objekte tradicionale për shërbime)- janë struktura fizike brenda oborreve të shtëpive që shërbejnë për nevoja ekonomike. Një nga karakteristikat kryesore të hapësirave për banim është prania e funksionit të prodhimtarisë me karakter bujqësorë/blegtoral. Për këtë arsye në pothuajse çdo oborr, brenda mureve rrethuese gjenden edhe objekte që u dedikohen strehimit të kafshëve, apo

ruajtjen/deponimin e produkteve dhe materialeve të lidhura me aktivitetin bujqësor/blegtoral. Kështu, në kategorinë e objekteve tradicionale për shërbime mund të renditen pozllomet, koshet dhe hambaret të cilat janë të lidhura ngushtë me funksionin rezidencial duke qenë se ata janë pjesë e sistemit të prodhimit për vet-konsumim.

Mullinjët- janë objekte ekonomike tradicionale që shërbejnë për bluarje të grurit dhe misrit. Mullinjët kanë qenë përgjatë shekujve objekte karakteristike për Junikun. Sot kanë mbetur tre të tillë në gjendje relativisht të mirë. Ata gjinden në lagjet Gacafer, Krasniq dhe Berishë. Dy nga mullinjët janë akoma në gjendje pune dhe gjithashtu ata funksiononin edhe gjatë luftës. Këto objekte duhen konservuar duke pasur parasysh vjetësinë e tyre: mullinjët në lagjet Berishë dhe Gacafer kanë përkatësisht rreth 950 dhe 580 vjet që ekzistojnë. Përpos vlerave historike, ata mbartin gjithashtu vlera të identitetit por edhe ekonomike duke qenë se ata strehojnë aktivitete prodhimit. Përveç mullinjve si objekte tradicionale me karakter ekonomik janë edhe valavicat dhe sharrat me ujë.

Burimi: PZHU (2009)

Përgjegjësia kryesore për inventarizimin, dokumentimin dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, sipas Ligjit për Trashëgimi Kulturore është kompetencë qendrore, gjegjësisht e Këshillit të Kosovës për Trashëgimi Kulturore si organ i Kuvendit të Kosovës dhe Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sporteve (MKRS) me institucionet e saja gjegjëse që, në rastin e Junikut mbulohet nga Qendra Rajonale e Trashëgimisë Kulturore në Pejë (QRTK-PE). Të dhënat zyrtare në lidhje me objektet e trashëgimisë kulturore në Junik janë ato të QRTK-PE dhe deri sot vetëm 4 kulla janë nën mbrojtje ligjore. Sipas listës së inventarizimit të vitit 2002/2003 të QRTK-PE, Juniku paraqitet me një mori objektesh dhe kompleksesh me vlera të trashëgimisë kulturore.

Duke parë që situata në terren që nga viti 2003 kur edhe është bërë inventarizimi ka ndryshuar, është parë e nevojshme që ajo listë të rishikohet. Për nevojat e PZHU në vitin 2009, është bërë hulumtim në terren nga hartuesit e planit me ç'rast krijohet evidenca për trashëgiminë kulturore për zonën urbane, me gjithsej 193 objekte të tilla.

Tab. 17 Objektet e trashëgimisë kulturore në zonën urbane (burimi Plani Zhvillimor Urban, 2007)

Numri i objekteve	Shtëpi guri	Kullë	Objekte tradicionale për shërbime	Mullinj,	Vajavica,
Në zonën urbane	91	11	63	3	2

Kurse për nevojat e Planit Zhvillimor Komunal është zhvilluar edhe një hulumtim në terren nga ekipet e hartuesve të Planit, për të krijuar edhe evidencën për numrin dhe gjendjen aktuale të tyre apo dhe shkallën e dëmtimit jashtë zonës urbane

Nga evidentimi i përgjithshëm i objekteve jashtë zonës urbane (166) janë gjithsej 30 sosh që kanë vlera të trashëgimisë (kulla-5, shtëpi guri-18, pozllom tradicional-6, hambar-1). Gjendja aktuale e tyre është si vijon:

- o Tri nga 5 kullat janë të shkatërruara kurse dy të tjerat kanë dëmtim të lartë;
- o 14 shtëpi guri nga 18 të evidentuara janë të shkatërruara, 2 shtëpi guri kanë dëmtim të lartë, njëra ka dëmtim mesatar kurse vetëm një shtëpi guri është e padëmtuar. Hambari i vetëm jashtë zonës urbane është në gjendje me dëmtim të ulët
- o 93% e këtyre objekteve janë të pashfrytëzueshme, kurse funksioni kryesor i tyre është banim

Gjendja aktuale në Junik tregon se nuk mund të flitet më për një kompleks kullash meqë një numër i madh kullash janë degraduar ose janë zhdukur plotësisht. Shkaqet kryesore të rrënimit të kullave në Junik përfshijnë:

- Luftërat sidomos kjo e fundit, gjatë së cilës u shkatërruan një numër i konsiderueshëm kullash me qëllim zhdukjen e trashëgimisë së kulturës shqiptare.
- Pronarët e kullave të cilët kanë transformuar kullat për t'iu përshtatur nevojave të jetesës bashkëkohore. Në këtë mënyrë shumë kulla kanë humbur elementet karakteristike ndërtimore dhe arkitektonike. Këto veprime vijnë edhe si pasojë e mos interesimit shoqëror dhe institucional ndaj kullave si objekte me vlerë kulturore dhe historike për shqiptarët.
- Faktori kohë ka ndikuar poashtu në degradimin e kompleksit të kullave. Sot në Junik ekzistojnë shumë rrënoja kullash nga të cilat mund të ketë mbetur vetëm ndonjë mur ose ndonjë grumbull gurësh. Ndërkaq ndodh shpesh që në oborret ku ndodhen këto rrënoja jeta ka vazhduar dhe janë ngritur shtëpi me dy apo tri.
- Ndertimi i kullave : Kulla e Rrucajve dhe Kullat e Hoxhajve të cilat përdoren si bibliotekë komunale dhe muze komunal kanë ndikuar sadopak në ruajtjen dhe konservimin e tyre.

Në vitin 2023, me vendim të MKRS, sillet vendim me të cilin Aprovohet Lista e Trashëgimisë Kulturore për Mbrotjtje të përkohshme. Në këtë listë, objektet që gjinden në Junik, prezantohen në tabelën në vijim.

II.Kategoria :Trashegimia Arkitekturore

A:Nenkatgoria:Monument /Ansambel

Nr.	Emertimi	Periudha t	Komuna	Nr.Unik
1	Kulla e Sadik Shehut	Shek.XIX	Junik	2829
2	Kulla E Brahim Hoxhes	Shek.XVII I	Junik	2830
3	Kulla e Jah Ymerit	Shek.XIX	Junik	2831
4	Kulla Tafe Hoxhes	ShekXIX	Junik	1562
5	Kulla e Rame Zyber Krasniqit	Shek.XIX	Junik	3155
6	Teqja e madhe ame e Tarikatit Alije –Halvetije ne Junik	Shek.XX	Junik	3156
7	Tyrbja e Dades Hate	Shek.XIX	Junik	3166
8	Xhamia e Qokut	1580	Junik	1552
9	Kulla e Rruste Zeqirit	Shek.XIX	Junik	3158
10	Tyrbja e Sheh Osmait	Shek.XIX	Junik	3159
11	Kulla e Osmon Lollunit	Shek.XIX	Junik	3160
12	SH.F. Edmon Hoxha	Shek.XX	Junik	3168
13	Kroni i Hoxhajve		Junik	3302
14	Kulla e Kukajve	Shek.XIX	Junik	2613
15	Kulla e Nur Shalës	Shek.XIX	Junik	3299
16	Mulliri i Sallajve	Shek.XIX	Junik	3300
17	Tyrbja e Dervish Hajdarit	Shek.XX	Junik	3297
18	Tyrbja e Dervish Sadikut	Shek.XX	Junik	3298
19	Kulla e Halit Hoxhes	Shek.XIX	Junik	4137
20	Kulla e Sadik Rrucës	Shek.XIX	Junik	3303

IV.Kategoria:Peisazhet Kulturore

Nr	Emertimi	Peridhat	Komuna	Nr.Unik
21	Gjeravica		Junik	3153
22	Liqenet e Gjeravices		Junik	3301
23	Moronica(park me pisha)		Junik	3307
24	Kroni i priftit		Junik	3305

Trashëgimi Kulturore nën mbrotjtje të përhershme nuk ka.

Konkluzion: Prezenca ende e disa vlerave të trashëgimisë kulturore (me theks të veçante kullave) është mundësi e mirë për Junikun për të zhvilluar turizmin kulturor dhe ofruar mundësi për tu ranguar në një vend të veçantë në ofertën turistike në Kosovë dhe rajon.

Sa i përket zonës urbane vërehet se lista e inventarizuar ka pësuar ndryshime të theksuara ku gjysma e tyre sot nuk ekzistojnë fare. Alarmante paraqitet edhe gjendja ku prej vitit 2007 kur është bërë edhe përditësimi i parë i informatave nga lëmia e trashëgimisë kulturore e deri në vitin 2010 në Junik plotësisht zhduken 3 kulla të tjera, ndërsa, nga viti 2010 deri në vitin 2023 janë të zhdukur edhe 2 kulla të tjera. Kjo tregon një trend ku komuna bashkë me institucionet relevante qendrore duhet të jetë më vigjilente sa i përket gjendjes dhe trajtimit të trashëgimisë kulturore.

Kjo merr përmasa më të mëdha sepse Komuna parasheh që nëpërmjet këtyre aseteve kulturore të synojë stimulimin e zhvillimit lokal.

Sa i përket zonave jashtë zonës urbane, në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj vërehet një shkatërrim i madh i bërë kryesisht gjatë luftës së fundit. Edhe pse shkatërrimet janë të mëdha dhe këto vendbanime janë gati të shpopulluara këto zona paraqesin potencial të madh të zhvillimit të turizmit bazuar në trashëgiminë kulturore dhe natyrore.

Përkundër gjithë kësaj, sot ende ekzistojnë një numër i konsiderueshëm i këtyre vlerave që tentojnë t'i rezistojnë kohës dhe zhvillimeve që sjell ajo.

Ruajtja e këtyre vlerave nga degradimet, shfrytëzimi i tyre në favor të zhvillimit ekonomik të komunës dhe promovimi i tyre paraqet një sfidë të veçantë për zhvillimin e ardhshëm hapësinor të Junikut.

3.12 VENDBANIMET

Komuna e Junikut ka tri vendbanime: qytetin e Junikut dhe dy fshatrat Jasiq dhe Gjocaj. Zona urbane e Junikut ka sipërfaqe prej 520 Ha dhe ndodhet në terren me pjerrësi të vogël e cila ndërpritet nga përrenj të vegjël (jaze) që sjellin ujin nga lartësitë dhe e shpërndajnë në fushë. Si elemente identifikuese të zonës urbane janë lumi Erenik dhe Lumi i Qetë (Trava). Nga ana jug-lindore ky element vjen dhe zgjerohet në formën e një hinke, formë të cilën e thekson edhe më shumë relievi kodrinor i përbërë nga kodrat periferike të Moronicës dhe Kodra e Diellit (Rogopeçit). Me të drejtë qyteti i Junikut konsiderohet "qytet i mbështjellë nga natyra". Rritja urbane është vërejtur të ndodhë në pjesën e Junikut të ri mbi lagjen Agim Ramadani dhe përreth disa bërthamave, që aktualisht janë edhe qendrat e lagjeve të sotme me origjinë fisnore. Qyteti i Junikut ka gjithsej 12 njësi urbane nga të cilat 10 njësi janë të banuara ndërsa 2 prej tyre janë zona natyrore dhe bujqësore. Kjo bën që Juniku të konsiderohet si *vendbanim policentrik*.

Mund të përjashtohet vetëm njësia Gacafer, e cila ka një shtrirje lineare të orientuar kah lumi Erenik. Me kalimin e viteve shtrirja e këtyre njësive tenton në një bashkim të tyre, por, që akoma nuk është bërë i mundur për shkak të hapësirave të gjelbërta që ekzistojnë mes tyre të cilat edhe sot përdoren për kullota apo prodhime bujqësore.

Fshatrat Jasiq dhe Gjocaj të shtrira në sipërfaqe prej 308 Ha, janë gati plotësisht të zbrazëta nga popullata me vetëm 7 shtëpi të banueshme. Vendosija e popullatës nga këto dy vendbanime është bërë kryesisht në lagjen "Agim Ramadani". Arsye të pse banorët e këtyre dy fshatrave janë larguar plotësisht duke lënë këto vendbanime me gjithsej disa shtëpi të shfrytëzuara shpjegohen me zhvendosjen nga lufta e fundit; mungesën e infrastrukturës fizike dhe sociale në këto vendbanime; kërkimin e kushteve më të mira të jetesës në qytet. Kjo bën që pjesa e madhe e popullatës së komunës së Junikut (rreth 79%) jetojnë në zonën urbane të Junikut.

3.13 BANIMI

Komuna e Junikut, sipas të dhënave të Entit Statistikor, ka gjithsej 1.427 objekte ndërtimi në Zonën Urbane dhe 38 objekte në fshatrat Jasiq dhe Gjocaj. Zona e banimit në zonën urbane zë sipërfaqe prej 121,99 Ha apo 23% të sipërfaqes urbane. Përderisa në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj, zona e banimit zë sipërfaqe prej rreth 36 Ha.

3.13.1 Analiza e nevojave për Banim dhe identifikimi i numrit të njësive banimore në bazë të rritjes së parashikuar të popullsisë

Marrë parasysh që trendet aktuale po tregojnë tendenca të zvogëlimit të ekonomive familjare dhe nga ana tjetër sipas trendit të rritjes së popullsisë në nivel të Kosovës prej 1.4% , Juniku në vitin 2032+ pritet të ketë popullsi me rreth 7400 banorë rezidentë pa përfshi diasporën, pra një rritje prej 1000 banorësh. Kjo nënkupton se ka nevojë për rritjen e fondit të banimit. Analizat e bëra nga kjo PZHK, rekomandojnë dendësim të banimit në kuadër të sipërfaqeve ekzistuese të lagjeve (nuk rekomandohet ndërtim i lartë). Dendësimi parashihet kryesisht në zonën qendrore të Junikut, si dhe rritje të etazhitetit. Kjo poashtu nënkupton se pjesa e banimit (sidomos përdhësa) do të mund të shfrytëzohet për aktivitete ekonomike. Në zonat periferike nga qendra urbane, PZHK propozon një dendësim të lehtë.

Presupozohet që rreth 80% e volumit ndërtimor të jetë banim individual ku sipërfaqja e banimit për banor është tendencialisht më e madhe sesa sipërfaqja ndërtimore në një banim kolektiv, i cili presupozohet të përbëjë rreth 20% të volumit ndërtimor. Bazuar në këtë arsyetim është simuluar shpërndarja e volumit ndërtimorë. Aktualisht në Komunën e Junikut, sipas të cilës mesatarja e banimit për frymë vendoset diku mes 22-30 m² për frymë. Ekonomia familjare mesatare supozohet të zvogëlohet në 4,5 frymë. Gjithashtu nevojat për banim influencohen edhe nga diaspora e madhe të cilën e ka Juniku. Supozohet se nevojave për banim nga diaspora i shtohen edhe 20% për shtëpi individuale dhe 30% për banim kolektiv.

Sipërfaqja e nevojshme e tokës ndërtimore për akomodimin e numrit të shtuar të banorëve të Junikut në **banim kolektiv** si dhe parametrat e supozuar shprehen në tabelën në vijim:

Nevojat e reja për Banim Kolektiv (20 %) nga totali		
Parametri	Vlera	
Numri i banorëve rezident	200 banorë	260 banorë
Banorë nga diaspora (30%)	60 banorë	
Dendësia	200 banorë/Ha	
Familja mesatare	4.2 anëtarë	
Sipërfaqja e tokës e nevojshme për akomodim në 8 vitet e ardhshme		1.2 Ha

Nevojat e reja për Banim Kolektiv (20 %) nga totali		
Parametri	Vlera	
Numri i banorëve rezident	200 banorë	260 banorë
Banorë nga diaspora (30%)	60 banorë	
Dendësia	200 banorë/Ha	
Familja mesatare	4.2 anëtarë	
Sipërfaqja e tokës e nevojshme për akomodim në 8 vitet e ardhshme		1.2 Ha

Pra, në banim kolektiv duhet të akomodohen 60 – 65 njesi banimore

Sipërfaqja e nevojshme e tokës ndërtimore për akomodimin e numrit të shtuar të banorëve të Junikut në **banim individual** si dhe parametrat e supozuar shprehen në tabelën në vijim:

ne tabelen ne vijim.

Nevojat e reja për Banim Individual (80 %) nga totali		
Parametri	Vlera	
Numri i banorëve rezident	800 banorë	960 banorë
Banorë nga diaspora (20%)	160 banorë	
Dendësia	80 banorë/Ha	
Madhësia e parcellës mesatare	450m ²	
Familja mesatare	4.8 anëtarë	
Sipërfaqja e tokës e nevojshme për akomodim në 8 vitet e ardhshme		13.3 Ha

Pra, në banim individual duhet të akomodohen 200 – 210 njesi banimore

Në Junik, duke marrë parasysh projeksionet e popullsisë dhe të ekonomive familjare, ky plan parashef shtim të tokës ndërtimore për banim prej 14.5 – 15Ha.

Është detyrë e Hartës Zonale të Komunës që të përcaktojë saktësisht sasinë e tokës për zhvillim duke u bazuar në rritjen e numrit të ekonomive familjare dhe dendësive neto të çdo zone territoriale në veçanti.

3.13.2 Analiza e kushteve të Banimit si dhe rekomandimet për përmirësimin e tyre

Lloji dhe tipologjia e objekteve të banimit: Objektet e banimit që dominojnë në Junik janë ato të tipit individual dhe të rrethuara me oborr përkatës i cili ka hapësirën e mjaftueshme për të organizuar brenda tij edhe funksione tjera përveç atij të banimit si p.sh bujqësisë dhe blegtorisë, parkimit, depozitimit/ruajtjes së produkteve etj.

Në kuadër të objekteve të banimit, komuna e Junikut ka edhe numër të konsiderueshëm të objekteve që prezantojnë vlera të trashëgimisë kulturore (sidomos kullat dhe shtëpitë e gurit- të elaboruara më gjerësisht në pjesën e trashëgimisë kulturore). Gjendja aktuale e tyre nuk është e mirë për shkak të intervenimeve që janë bërë në to me qëllim të përmirësimit të kushteve të banimit por edhe nga shkatërrimet gjatë luftës me ç'rast është humbur krejtësisht edhe një pjesë e tyre. Prandaj ruajtja dhe mbajtja e tyre në funksion të banimit, paraqet një aspekt sfidues.

Etazhiteti: Etazhiteti në 96% të objekteve sillet prej 1-3 etazhe (prej kësaj 58% janë shtëpi njëkatëshe, 33% shtëpi dy-katëshe dhe 9% shtëpi tre-katëshe). Komuna e Junikut aktualisht disponon një numër të vogël të banesave të tipit kolektiv.

Ndërtimet pa leje: Sikurse në gjithë Kosovën, edhe në Junik fenomeni i ndërtimeve pa leje është prezent sidomos në zonën urbane. PZHK sugjeron zhvillimin e një vlerësimi mbi ndërtimet pa leje, krijimin e bazës së të dhënave me informatat për secilën ngastër në lidhje me statusin formal të ndërtimit apo posedimit të lejes dhe tutje përcaktimin e kriterëve për legalizim apo mos-legalizim. Komuna e Junikut ka filluar të trajtojë ndërtimet pa leje në bazë të ligjit për trajtimin e objekteve të ndërtuara pa leje.

3.13.3 Analiza e ndërtesave të zbrazëta si dhe mundësia e ripërdorimit të tyre

Një problematikë në vete paraqet boshatisja e shtëpive në dy fshatrat Jasiq dhe Gjocaj dhe zhvendosja e popullsisë në zonën urbane (lagjen "Agim Ramadani"). Aktualisht, në këto dy fshatra jetojnë vetëm 7 familje. Kthimi i popullsisë në këto dy vendbanime është i lidhur ngushtë edhe me investimet në infrastrukturën fizike dhe sociale.

PZHK, poashtu për këto dy fshatra, në mënyrë që të bëhet ripopullimi dhe kthimi i banorëve, propozon këtë zonë si zonë të dedikuar për turizëm malorë dhe kulturorë.

3.13.4 Trendet e ndërtimit si dhe çmimet mesatare të ndërtesave për banim

Pavarësisht ndryshimeve në numër të popullsisë në Komunën e Junikut, kërkesa për banim është relativisht e lartë. Rritja e popullsisë nuk është faktori i vetëm që ndikon

në kërkesen për njësi të reja banimi. Blerja e banesave nga mërgata, ndryshimi i numrit të anëtarëve të familjes i cili është në zbritje, krijimi i çifteve të reja dhe diaspora janë faktorët tjerë kryesor që ndikojnë në rritjen e kërkesës për njësi të reja të banimit.

Çmimet mesatare të një njësie banimi në objektet kolektive rezultojnë të jetë nga 550€ deri në 700€ për m². Sigurisht që çmimet ndryshojnë varësisht nga lokacioni i njësisë të banimit. Zona qendrore e qytetit është pjesa më e kërkuar për banim, dhe rrjedhimisht çmimet janë më të larta.

3.13.5 Identifikimi i tokës së mjaftueshme për banim, përfshirë banimin për familjet me të ardhura më të ulëta

Si edhe u cek më lartë, në Junik, duke marrë parasysh projeksionet e popullsisë dhe të ekonomive familjare, ky plan parashef shtim të tokës ndërtimore për banim prej 14.5 – 15Ha. Kjo tokë, pasi që brenda zonës urbane ka mjaft tokë të pandërtuar, definohet brenda kufijve të zonës urbane ekzistuese.

Pasi që, MMPHI është në proces të hartimit të planit për Banim të qëndueshëm dhe ate Social, përcaktimin e lokacioneve për banim për familjet me të ardhura të ulëta Komuna do të përcaktoj së bashku me MMPHI dhe ate në kuadër të zonës banuese të përcaktuara me këtë PZHK.

3.14 VENDBANIMET JOFORMALE

LIGJI NR. 04/L-174 PËR PLANIFIKIMIN HAPËSINOR, vendbanimet joformale (VJF) i definojnë ato vendbanime ku banorët nuk gëzojnë të drejtat e tyre për një standard të përshtatshëm të jetesës, të banimit dhe nuk kanë zotërim ligjor të pronës ose qasje adekuate në shërbimet publike dhe qeverisje, si dhe jetojnë në një mjedis me rrezikshmëri të lartë.

Rregullimi i vendbanimeve joformale është po ashtu edhe një çështje prioritare për implementimin e partneritetit Evropian për Kosovën.

Në kontekstin e Junikut, komuna ka të miratuar PZHK-ne, PZHU-në si dhe Planet Rregulluese Urbane: “Qendra e Junikut”, “Njesia Gacafer” dhe “Njesia Krasniq-Bajraktar”. Projektet e parapara për realizim që rrjedhin nga këto plane, e që një pjesë e tyre është realizuar apo dhe janë në realizim e sipër tentojnë të sigurojnë kushte më të mira për jetesë për banorë dhe pjesëmarrje në qeverisje; sigurimin e pronës, përmirësimin dhe ofrimin e një qasje të mirëfilltë në infrastrukturë edhe pse me një pjesë të këtyre shërbimeve komuna e Junikut është në pozicion më favorizues krahasuar me komunat tjera në Kosovë.

Duke marrë në konsideratë karakteristikat e mësipërme në kontekstin e Junikut është vërejtur se vendbanimi Lagjja “Agim Ramadani”, mund të konsiderohet si Vendbanim Joformal meqë ka të bëjë me zotërim joformal të pronësisë. Kjo lagje zë një sipërfaqe diku rreth 14,13 Ha me gjithsej 142 objekte ndërtimore të cilat zënë sipërfaqe prej 13 290 m² dhe rreth 720 banorë. Objektet janë pronësi shoqërore dhe aktualisht menaxhohen nga Agjencia Kosovare e Pronës (AKP) dhe janë kryesisht objekte banimi me etazhitet P+0. Lagjja ka infrastrukturë teknike (ujësjellës,

kanalizim, telefoni fikse) dhe qasje në infrastrukturën sociale (shkolla, QKMF etj.) në parametra të pranueshëm. Për këtë vendbanim, komuna do të fillojë trajtimin ashtu siç është paraparë me udhëzimet e Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor. Trajtimi i këtij VJF lidhet ngushtë me aspektin e sigurisë dhe rindërtimit të shtëpive të dëmtuara gjatë luftës në vendbanimet e tyre.

3.15 SHFRYTËZIMI I TOKËS

Nga sipërfaqja prej 7777 Ha, sa ka komuna e Junikut, afërsisht 3197 Ha (41%) janë pyje dhe 4277 Ha (55%) janë tokë bujqësore (këtu përfshihen 653 Ha arë, 648 Ha livadh, 50 ha janë pemishte të larta dhe të imta intensive), kurse 40 ha janë pemishte të vjetra të shpërndara nëpër parcela të vogla -bushqet rrethe shtëpive), kurse me vreshta nuk kemi të mbjellë ,vetëm neper oborre si peme dekoratave ne shtrat pjergulla) 4% janë të tjera (rrugë, përrenj, lumenj, objekte ndërtimi, varreza etj). Juniku ka toke bujqësore sa mesatarja e Kosovës për koke banori diku 0.17ha për koke banori dhe pse ende nuk janë bere matjet e tokave bujqësore, ku dihet se ka humbje ne tokat bujqësore me ndërtime te shtëpive dhe depove e objekteve tjera. Kalkulimet në nivel të Kosovës tregojnë së çdo vit humbet rreth 5000 Ha tokë bujqësore (kjo e dhënë nuk dihet saktë në komunën e Junikut). Evidente janë vetëm faktet vizuale që tregojnë se toka bujqësore në Zonën Urbane po humbet nga fragmentimi i parcelave (oborreve të shtëpive), ndërtimet, ndotjet e ndryshme etj.

Shikuar nga aspekti morfologjik, sipërfaqja e komunës së Junikut përbëhet nga disa njësi funksionale me karakteristika të ndryshme (shih fig. 5).

Fig 5: Njesitë funksionale në Junik

1. Njësia Urbane / e Banimit /
2. Njësia Fushë
3. Njësia Pyje
4. Parku Nacional Bjeshket e Nemura

1. Njësia Urbane / e Banimit/ dhe funksioneve administrative-shërbyese: Ndodhet në lartësi mbidetare prej 450-600 m dhe përfshinë Zonën Urbane me 520 Ha. Është zonë administrative, arsimore, banuese, e shërbimeve sociale dhe atyre ekonomike-tregtare. Të dhënat nga PZHU tregojnë së pjesa më e madhe e sipërfaqes së kësaj njësie është zonë e gjelbër dhe banimi (rreth 504 Ha) kurse pjesën tjetër e zënë funksionet ekonomike-tregtare, shërbimet sociale dhe të

servisimit. Tipi i objekteve të banimit është individual dhe kolektive me oborre të mëdha brenda së cilave zhvillohen edhe aktivitete tjera bujqësore, depozitimit të materialeve, etj (shih më gjerësisht kaptinën e banimit). Aktualisht struktura e prodhimit bujqësor në këtë zonë dominohet nga kultura e misrit dhe e grurit që së bashku zënë rreth 40% të sipërfaqes së tokës së punueshme ,kurse, pjesa tjetër është livadh.

Analiza e pronësisë: Pronësia: private, shoqërore (nën menaxhimin e AKP-së) dhe komunale.

Numri i konsiderueshëm i pronave komunale (Juniku ka 159 324 m² nga sipërfaqja urbane) është parë si një potencial i mundshëm për të investuar në krijimin e hapësirave publike.

Pjesa më e madhe e pronave në këtë njësi është në pronësi private (S=5 059 085 m²) dhe karakterizohet me forma të çrregullta me parcela të formave dhe madhësive nga më të ndryshmet. Brenda territorit të qendrës mund të dallojmë parcela minimale 200-300 m² dhe maksimale 6000-7000 m².

Pronat nën AKP (S=227 571 m²) janë ish- pronat e ndërmarrjeve shoqërore në proces ndërimi të pronësisë. Këto sipërfaqe shtrihen kryesisht përgjatë lumit Erenik dhe në pjesën veriore të qendrës. Për vetë statusin transitor që përfaqëson ky tip pronësie, mund të paraqesin potencial për përdorim për shërbime dhe hapësira publike.

2. Njësia Fushë: Kjo zonë përfshinë parcelat në jug-lindje të Junikut dhe ndodhet në lartësi mbidetare prej 450-600 m. Prania e peisazheve hidrografike të lumejve Erenik dhe Travë si dhe ato fushore paraqesin një mundësi të shfrytëzimit të kësaj zone për sport e rekreacion, hapësira publike, turizëm, zhvillimin e aktiviteteve ekonomike-tregtare etj. Për shkak të plleshmërisë së tokës, po ashtu kjo zonë ofron potencial për kultivimin e kulturave bujqësore si dhe për kullosa.

Analiza e pronësisë: Pronësia në këtë zonë është kryesisht private.

3. Njësia Pyje: Zona e pyjeve përfshin një territor përafërsisht prej 3400 Ha pjesa me e madhe e kësaj zone i takon parkut nacional Bjeshket e Nemura. Në kuadër të kësaj zone ndodhen dy fshatrat Jasiq dhe Gjocaj që aktualisht janë gati të depopulluara. Për shkak të karakteristikave morfologjike, kjo zonë shfrytëzohet për zhvillimin e aktiviteteve blegtorale, pemëtarisë, bujqësisë dhe po ashtu paraqet potencial për zhvillimin e turizmit e sidomos atij rural.

Analiza e pronësisë: Pronësia në këtë zonë është e përzier (shoqërore dhe private)

4. Njësia Bjeshkë: Kjo zonë përfshin një sipërfaqe të madhe (rreth 4.000 Ha) dhe shtrihet në lartësi mbidetare mbi 1750m kjo zone i takon parkut nacional Bjeshket e Nemuna. Është zonë e zhveshur ndaj edhe nuk ka mundësi për kultivimin e kulturave vegjetative. Ajo që e bën karakteristike këtë zonë është pika më e lartë e Gjeravicës me lartësi mbidetare me 2656m, e cila gjithashtu edhe është pika më e lartë në Kosovë. Duke marrë parasysh këto karakteristika, kjo zonë mund të shfrytëzohet për kullosa dhe zhvillimin e turizmit malor (sidomos alpinizmit).

Analiza e pronësisë: Kryesisht shoqërore.

Kategorizimi i tokës bujqësore të kulturës arë:

Toka bujqësore e kulturës arë (gjithsej 653 Ha) është e klasifikuar si vijon:

Tab. 18 Kategorizimi i tokës bujqësore të kulturës arë:

Kategoria	Ha
Kategoria I	32
Kategoria II	116
Kategoria III	181
Kategoria IV	40
Kategoria V	265
Kategoria VI	14
Kategoria VII	5
Total	653

Fig 6: Shfrytëzimi i tokës sipas HILUCS

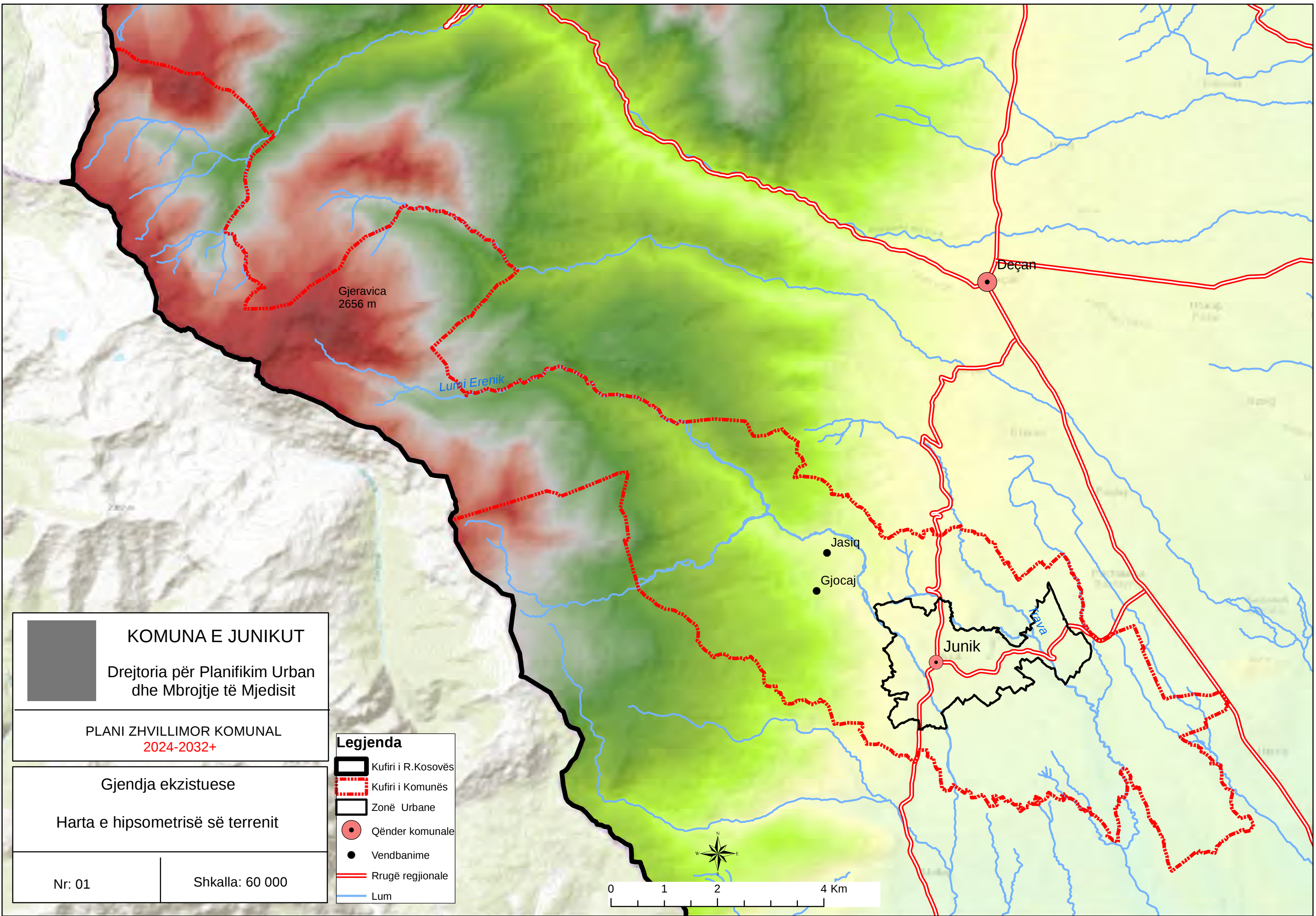
Kodi Hilucs 1	Klasa Hilucs 1	Kodi Hilucs 2	Klasa Hilucs 2	Klasa Hilucs 3	Sip Ha	%
5	Banim	5.1	Banim i përhershëm	Banim i individual	176.3	2.27
1	Prodhim parësor	1.1	Bujqësi	Tokë e punueshme	1386.2	17.83
1	Prodhim parësor	1.1	Bujqësi	Kullose	2636.7	33.91
1	Prodhim parësor	1.1	Bujqësi	Livadhe	175.6	2.26
1	Prodhim parësor	1.2	Pyltari	Pyltari	3280.0	42.18
2	Prodhim dytësor	2.1	Industri e lëndës së parë	Industri e lëndës së parë	6.9	0.09
1	Prodhim parësor	1.3	Miniere dhe gurorë	Miniere dhe Gurorë tjetër	12.0	0.15
4	Rrjetet e transportit logjistikës dhe infrastrukturës publike	4.1	Rrjete të transportit	Infrastruktura e transportit rrugor	55.7	0.72
3	Prodhim tretësor	3.3	Shërbim komunitetit	Shërbim arsimorë	2.1	0.03
				Shërbim administratës	0.5	0.01
3	Prodhim tretësor	3.3	Shërbim komunitetit	Shërbim fetarë	1.7	0.02
3	Prodhim tretësor	3.3	Shërbim komunitetit	Shërbim shëndetësi	0.3	0.00
3	Prodhim tretësor	3.3	Shërbim komunitetit	Shërbim tjetër Varreza	9.5	0.12
3	Prodhim tretësor	3.1	Shërbimi tregtar	Shërbimi tregtar	1.2	0.02
3	Prodhim tretësor	3.4	Shërbim kulturor argetues rekreativ	Infrastruktura sportive	0.2	0.00
3	Prodhim tretësor	3.4	Shërbim kulturor argetues rekreativ	Shërbim kulturor	0.2	0.00
6	Shfrytëzim tjetër	6.3	Tokë ujore	Tokë ujore	30.9	0.40
				Total:	7776	100.00

Konkluzion: Gjendja e Junikut sa i përket banimit është relativisht e mirë. Kërkesa për sipërfaqe të reja të banimit nuk është dhe aq e madhe meqenëse ka mundësi të rritjes së dendësisë së banimit në kuadër të zonës urbane duke plotësuar hapësirat boshe në zonat e ndërtuara ekzistuese (ashtu siq është paraparë me PZHU). Shtimi i fondit të banimit duke pasur kujdes në mos-humbjen e fondit të tokës bujqësore (sidomos asaj të kategorisë I-IV që mbrohet me ligj) si dhe duke tentuar që tipologjitë ekzistuese tradicionale të banimit e që janë karakteristike për Junikut të ruhen është një aspekt sfidues.

Dihet që Komuna e Junikut posedon një fond të konsiderueshëm të objekteve të banimit me veçori të trashëgimisë kulturore, me kullat si objekte banimi ekzistenciale tipike shqiptare (shih më gjerësisht kaptinën trashëgimia kulturore), prandaj ruajtja, shfrytëzimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i tyre është poashtu sfidë në vete.

Depopullimi i vendbanimeve Jasiq dhe Gjocaj paraqet një sfidë, zgjidhja e së cilës është mjaft komplekse, meqë ngërthen në vete gërshetimin e shumë aspekteve të zhvillimit atij social, ekonomik, infrastrukturor.

Ofrimi i kushteve më të mira për jetesë, banorëve në këto vendbanime në mënyrë që t'u mundësohet kthimi i tyre në shtëpi (pronat e veta do të duhej të jenë një ndër synimet dhe prioritetet strategjike të Komunës), pasi që këto dy fshatra kanë potencial për zhvillimin e turizmit rural.

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024-2032+

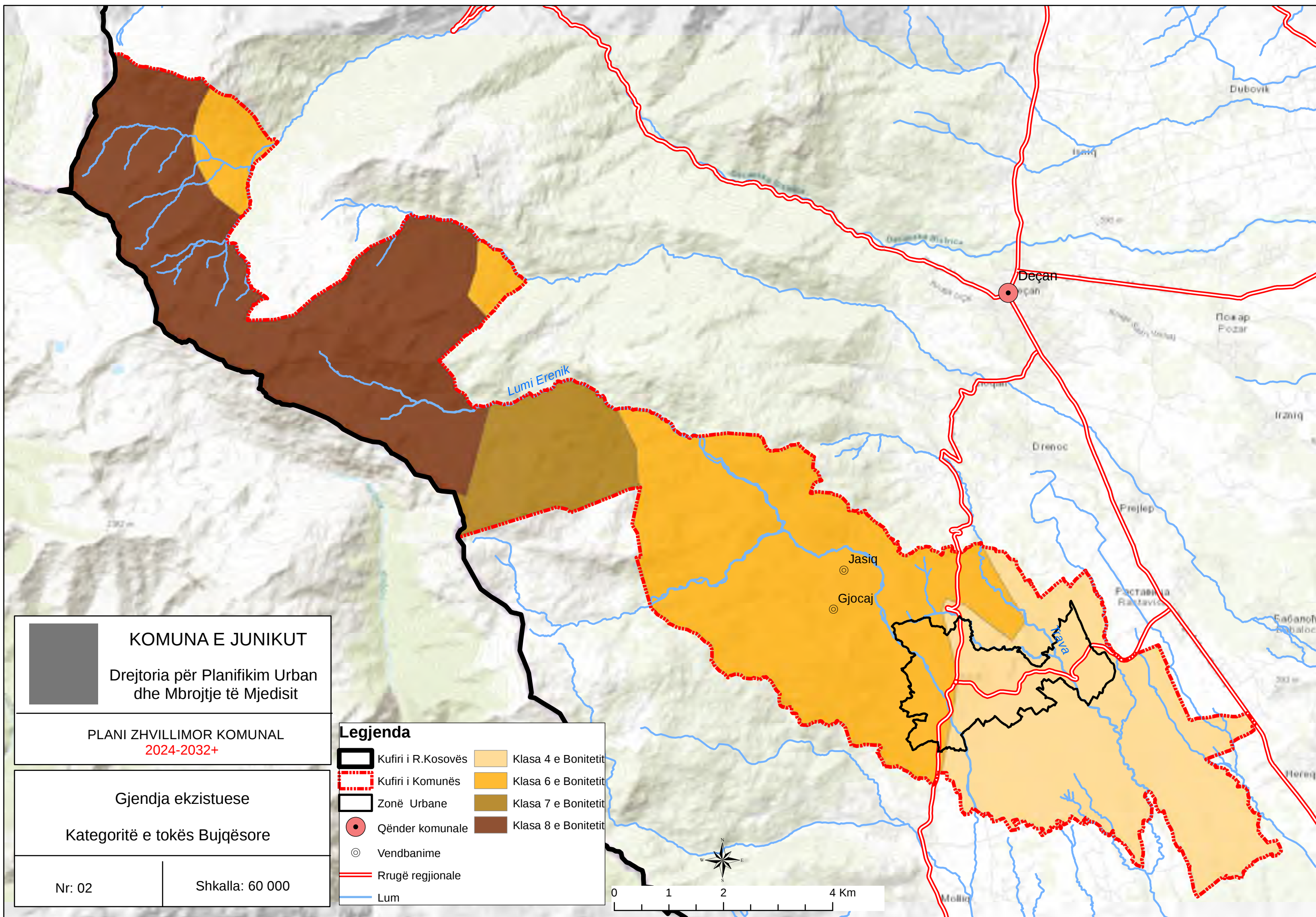
Gjendja ekzistuese
Harta e hipsometrisë së terrenit

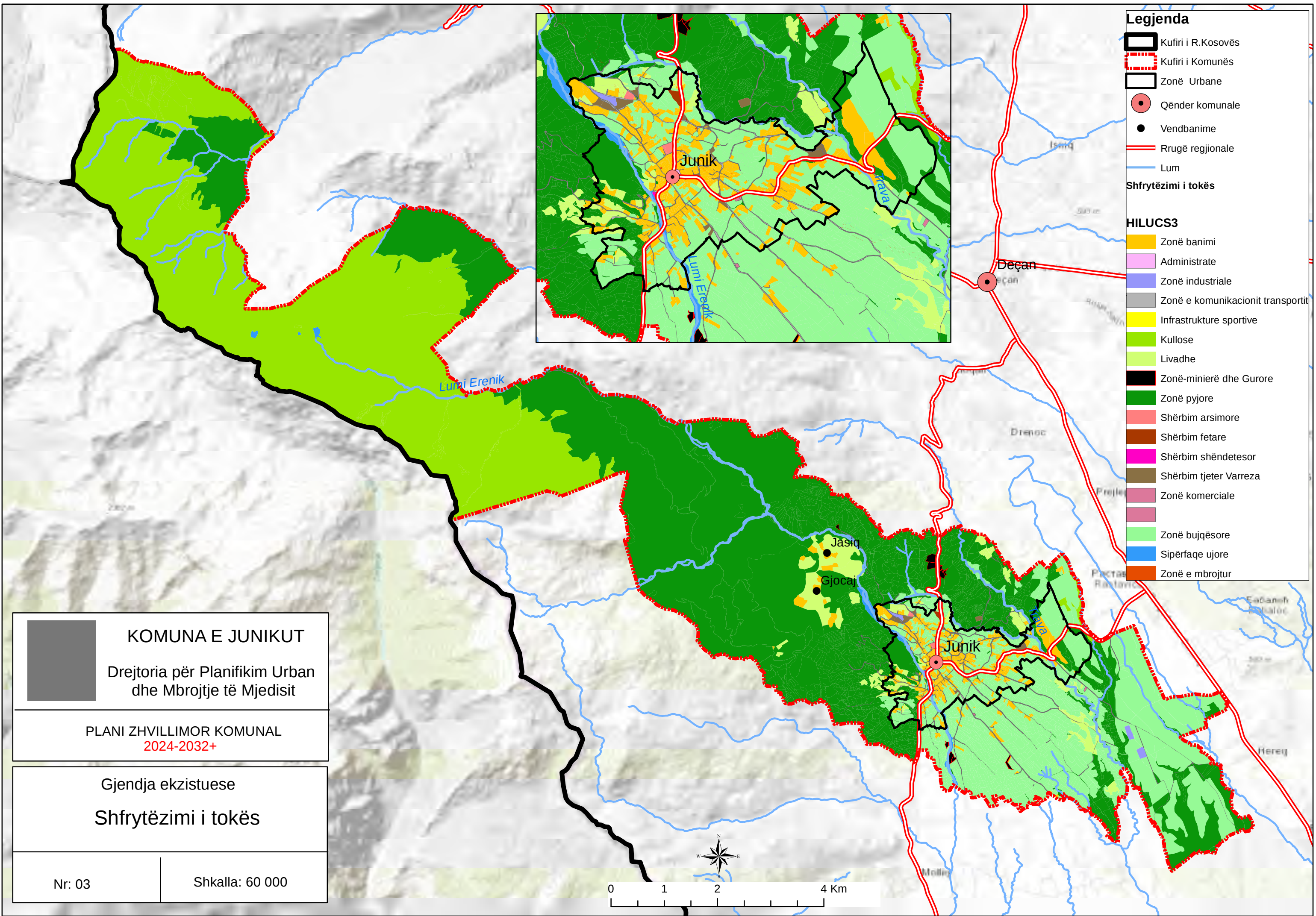
Nr: 01

Shkalla: 60 000

- Legjenda**
- Kufiri i R.Kosovës
 - Kufiri i Komunës
 - Zonë Urbane
 - Qënder komunale
 - Vendbanime
 - Rrugë regjionale
 - Lum

Legjenda

Kufiri i R.Kosovës

Kufiri i Komunës

Zonë Urbane

Qënder komunale

Vendbanime

Rrugë regjionale

Lum

Shfrytëzimi i tokës

HILUCS3

Zonë banimi

Administrate

Zonë industriale

Zonë e komunikacionit transportit

Infrastruktura sportive

Kullose

Livadhe

Zonë-minierë dhe Gurore

Zonë pyjore

Shërbim arsimore

Shërbim fetare

Shërbim shëndetësor

Shërbim tjetër Varreza

Zonë komerciale

Zonë bujqësore

Sipërfaqe ujore

Zonë e mbrojtur

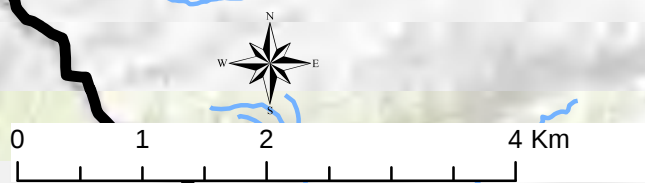
KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

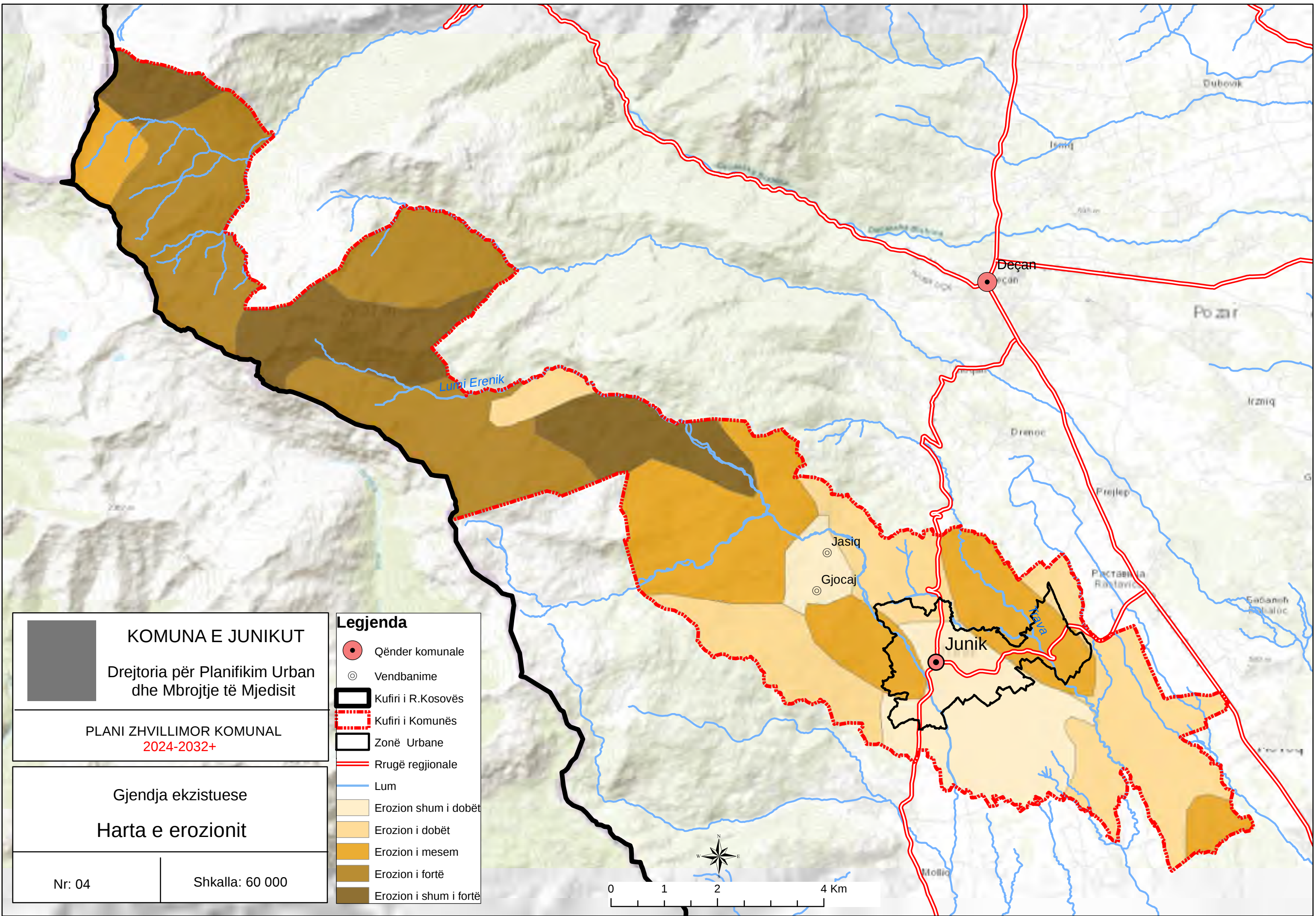
PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024-2032+

Gjendja ekzistuese
Shfrytëzimi i tokës

Nr: 03

Shkalla: 60 000

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL

2024-2032+

Gjendja ekzistuese

Harta e erozionit

Nr: 04

Shkalla: 60 000

- Legjenda**
- Qënder komunale

Vendbanime

Kufiri i R.Kosovës

Kufiri i Komunës

Zonë Urbane

Rrugë regjionale

Lum

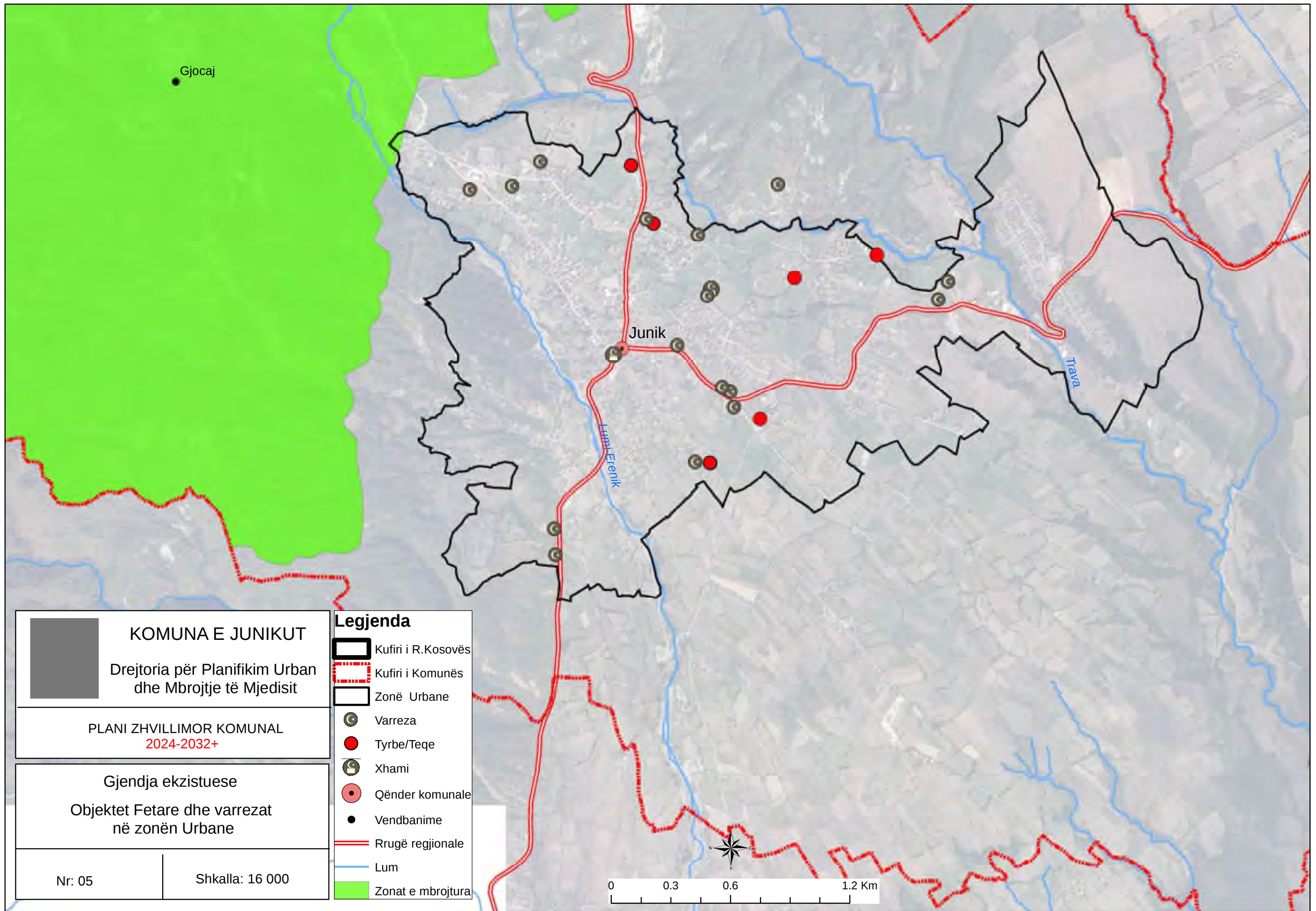
Erozion shumë i dobët

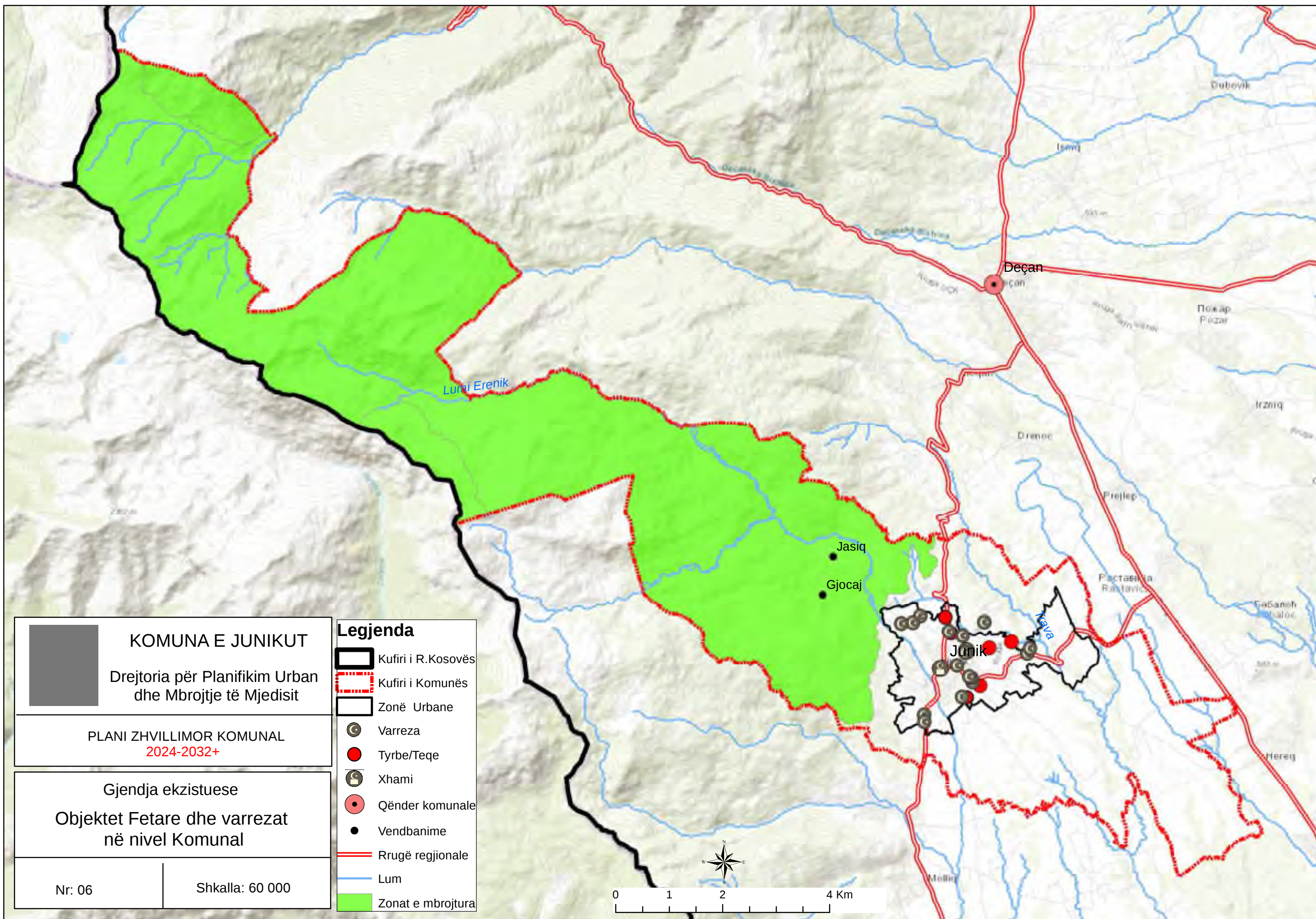
Erozion i dobët

Erozion i mesëm

Erozion i fortë

Erozion i shumë i fortë

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL

2024-2032+

Gjendja ekzistuese

Dendësia e popullsisë

Nr: 07

Shkalla: 60 000

Legjenda

Kufiri i R.Kosovës

Kufiri i Komunës

Zonë Urbane

Qënder komunale

Vendbanime

Rrugë regjionale

Lum

Dendësia e Popullsisë

nuk janë të banuara

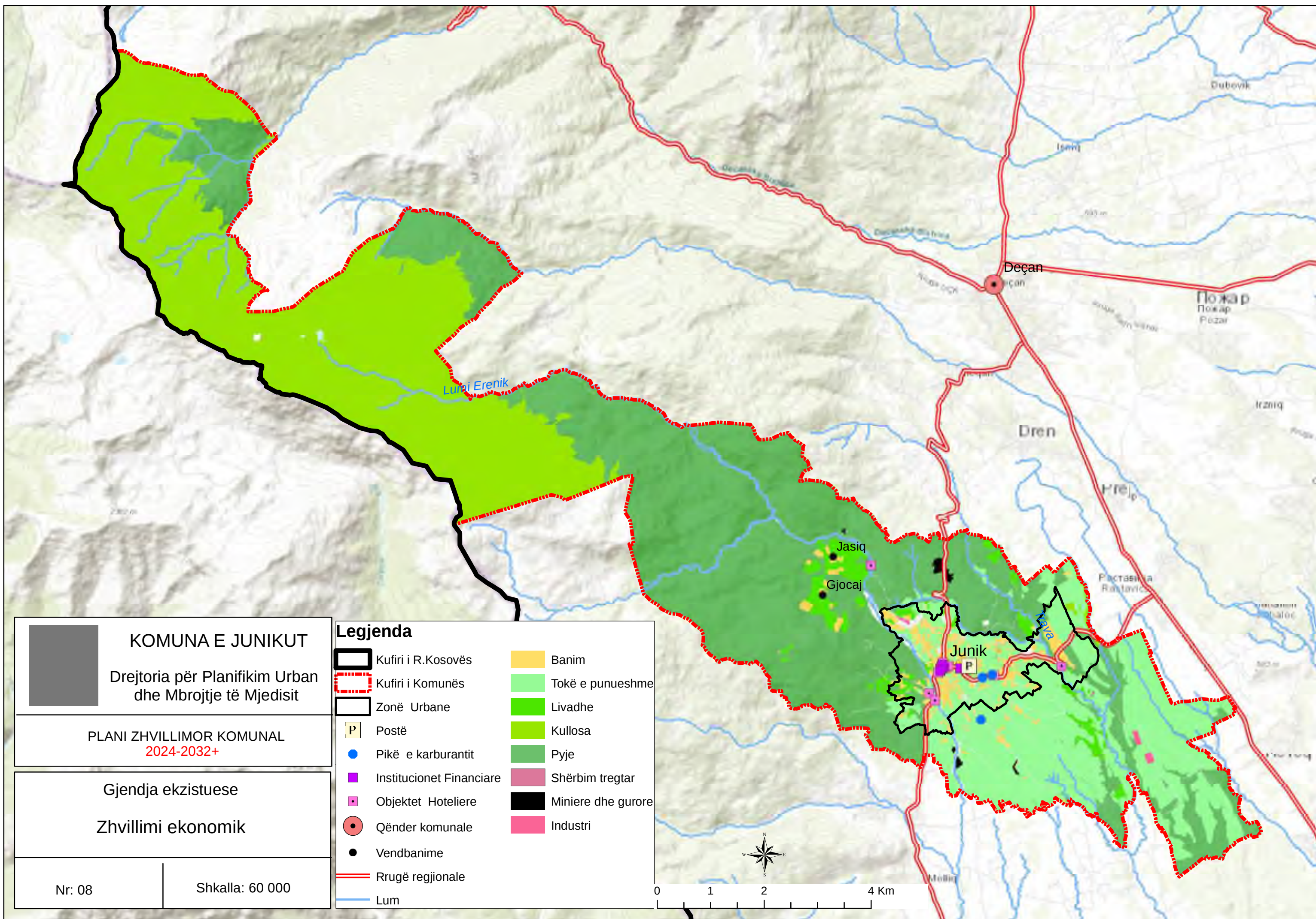
1 deri 50 banorë

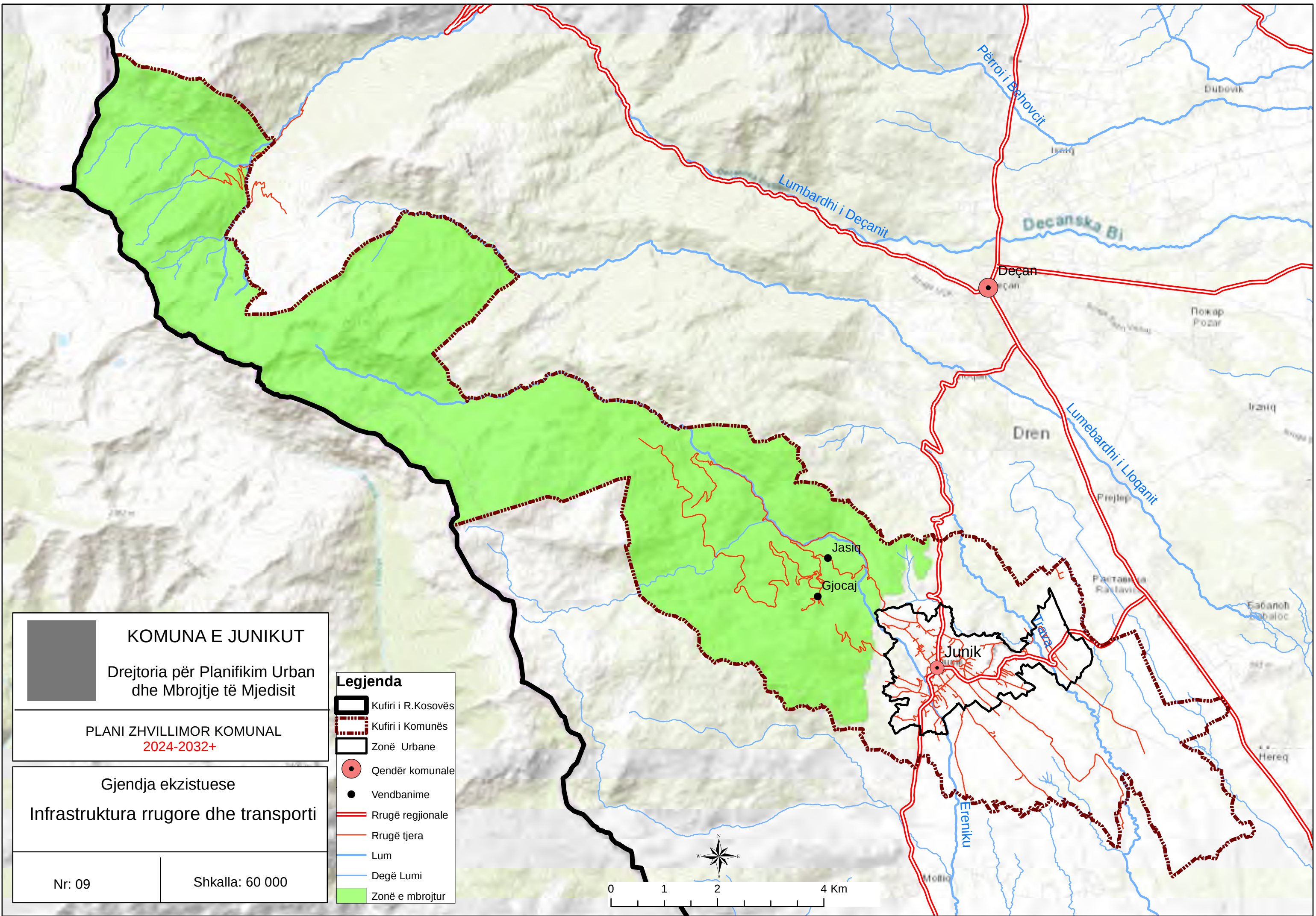
51 - 100 banorë

101 - 500 banorë

Mbi 500 banorë

This map illustrates the Junik Municipality, highlighting its administrative boundaries and population density. The municipality's boundary is marked by a red dashed line, while the border with the Republic of Kosovo is shown as a thick black line. The map uses a color-coded system to represent population density: light yellow for areas with 1 to 50 inhabitants, orange for 51 to 100, darker orange for 101 to 500, and dark orange for areas with more than 500 inhabitants. The town of Junik is marked with a red dot and is surrounded by a black outline. Other nearby towns like Deçan, Gjiçaj, and Jasiq are also labeled. The map includes a scale bar (0 to 4 km) and a north arrow. Various geographical features such as rivers (Lumi Erenik, Lumi i Junikut) and mountains (Drenoc, Prejlep) are depicted. The map is titled 'KOMUNA E JUNIKUT' and 'PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL 2024-2032+'. It is prepared by the 'Drejtoria për Planifikim Urban dhe Mbrojtje të Mjedisit' and shows the 'Gjendja ekzistuese' (existing situation) of 'Dendësia e popullsisë' (population density).

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

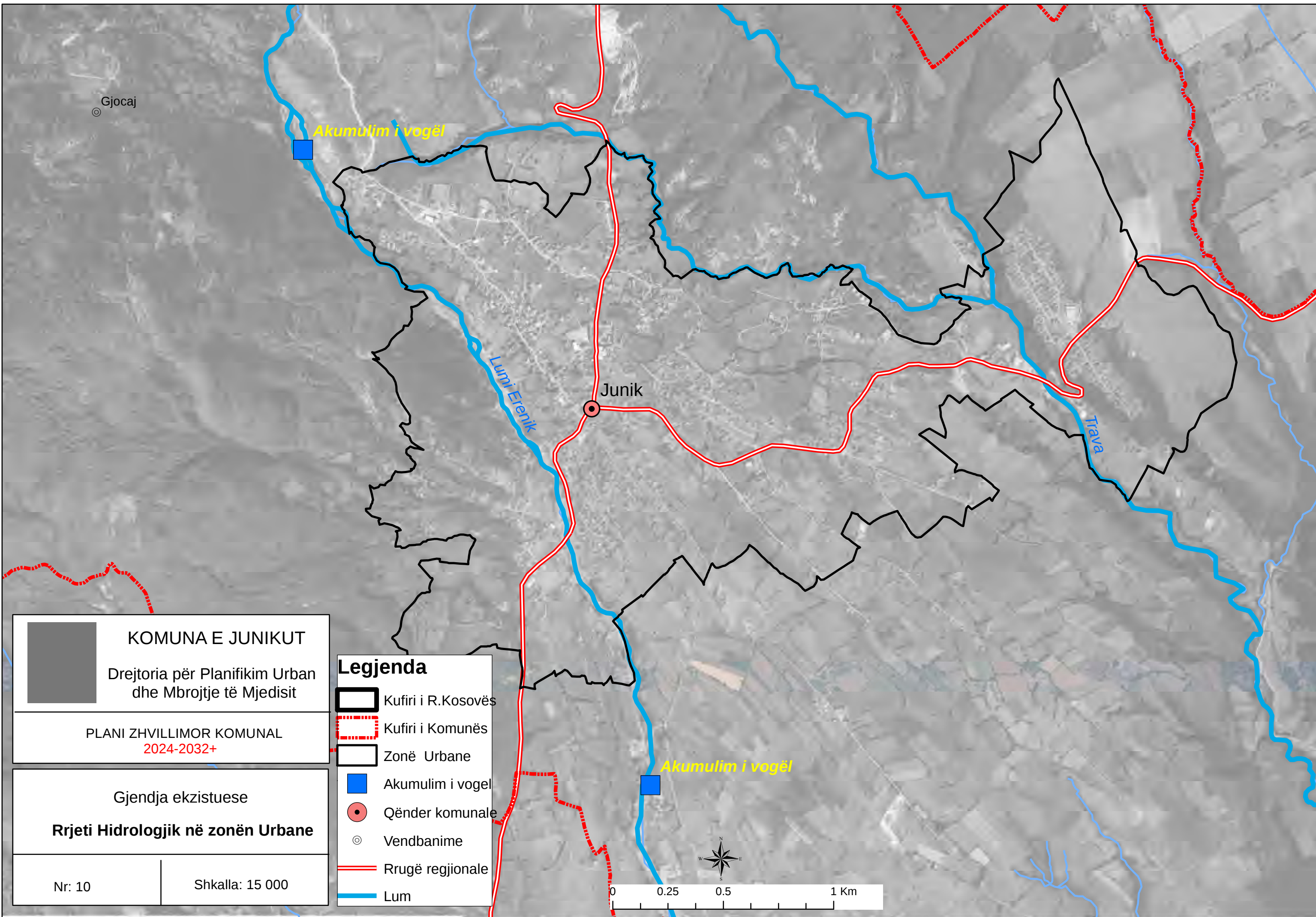
PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024-2032+

Gjendja ekzistuese
Infrastruktura rrugore dhe transporti

Nr: 09

Shkalla: 60 000

- Legjenda**
- Kufiri i R.Kosovës
 - Kufiri i Komunës
 - Zonë Urbane
 - Qendër komunale
 - Vendbanime
 - Rrugë regjionale
 - Rrugë tjera
 - Lum
 - Degë Lumi
 - Zonë e mbrojtur

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL

2024-2032+

Gjendja ekzistuese

Rrjeti Hidrologjik në nivel Komunal

Nr: 11

Shkalla: 60 000

Legjenda

Qënder komunale

Kufiri i R.Kosovës

Kufiri i Komunës

Zonë Urbane

Vendbanime

Rrugë regjionale

Akumulim i vogël

Lum

N

W

S

E

0

1

2

4 Km

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL

2024-2032+

Gjendja ekzistuese

Menaxhimi i Mbeturinave

Nr: 12

Shkalla: 60 000

Kufiri i R.Kosovës

Kufiri i Komunës

Zonë Urbane

Qendër komunale

Vendbanime

Rrugë regjionale

Rrugë tjera

Lum

Degë Lumi

Deponi ilegale e madhe

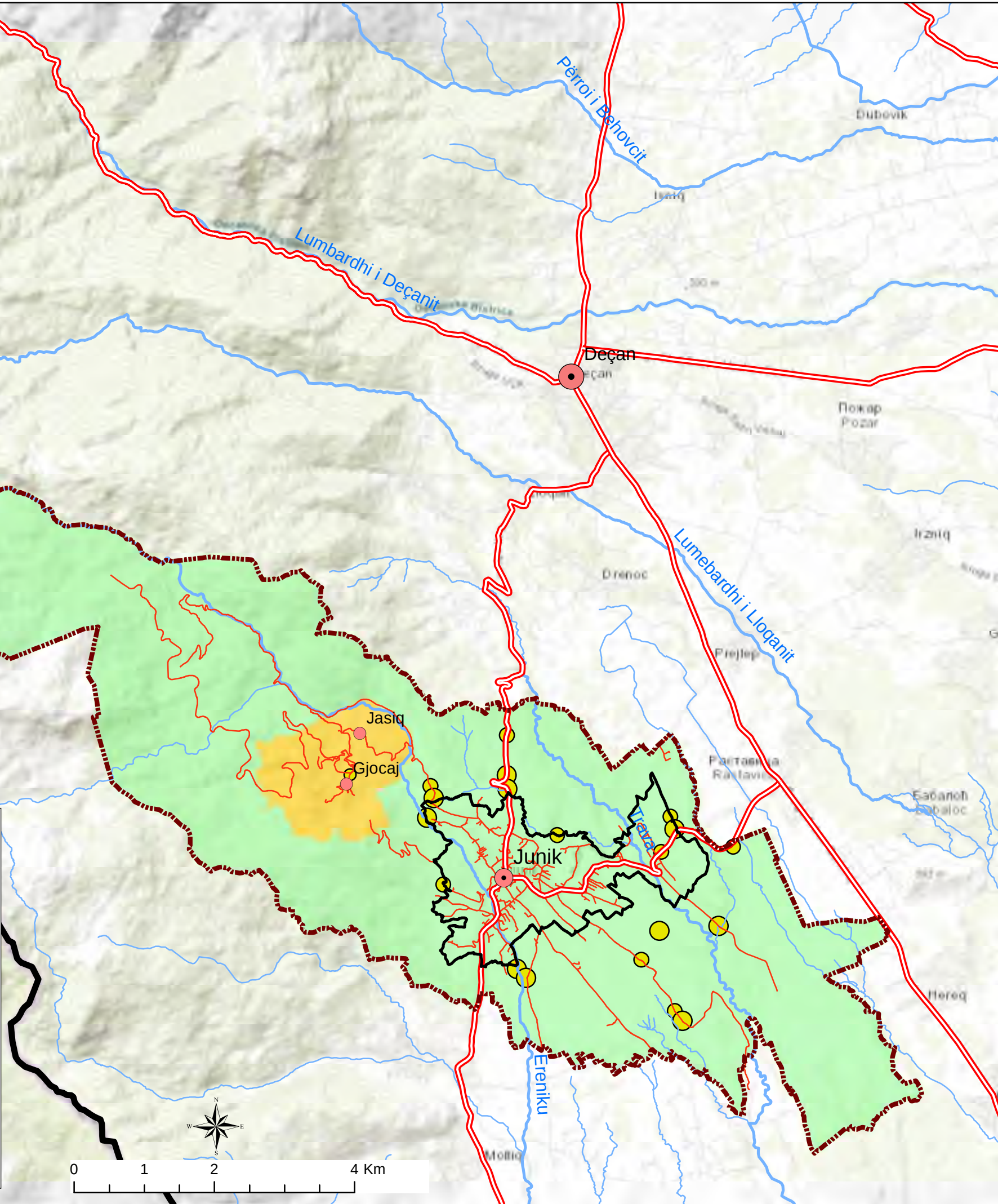
Deponi ilegale e mesme

Deponi ilegale e vogël

Mbulushmeria për menaxhimin e mbeturinave

Nuk ka qasje në shërbim të mbeturinave

Mbi 50 % qasje në shërbim të mbeturinave

Gjocaj

Lumi Erenik

Junik

Tiava

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024-2032+

Gjendja ekzistuese
Infrastruktura Sociale
në zonën Urbane

Nr: 13

Shkalla: 15 000

Legjenda

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Zonë Urbane
- Stacioni i policisë
- Poste
- Objekti i Komunës
- QMF
- Shkolle fillore
- Shkolle e Mesme
- Qënder komunale
- Vendbanime
- Rrugë regionale
- Lum

0 0.25 0.5 1 Km

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL

2024-2032+

Gjendja ekzistuese

Rrjeti i Kanalizimit

Nr: 15

Shkalla: 60 000

Legjenda

Kufiri i R.Kosovës

Kufiri i Komunës

Zonë Urbane

Qënder komunale

Vendbanime

Rrugë regjionale

Rrjeti i kanalizimit

N

W

S

E

0

1

2

4 Km

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024-2032+

Gjendja ekzistuese

Rrjeti i Kanalizimit

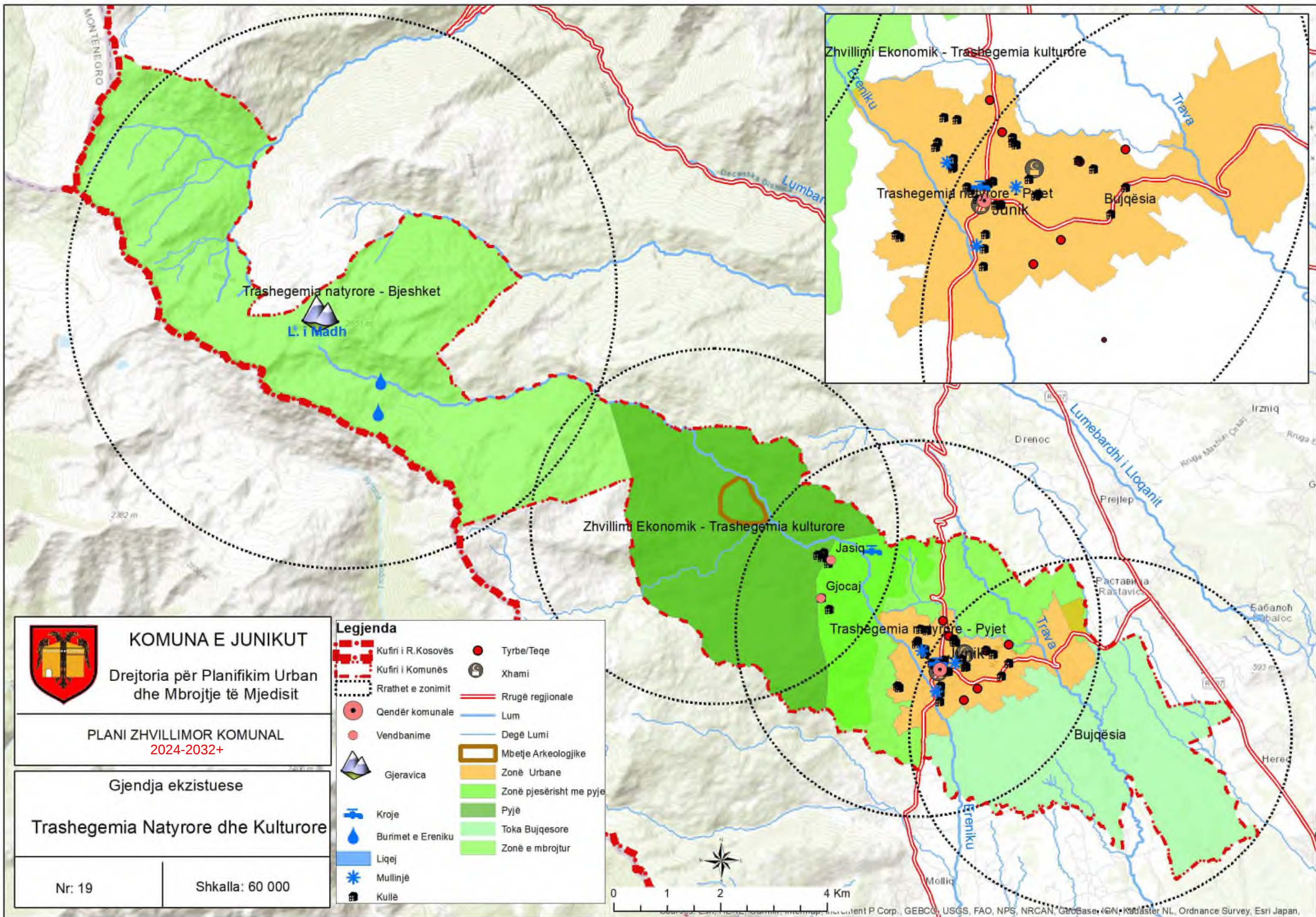
Nr: 16

Shkalla: 60 000

Legjenda

- Kufiri i Komunës
- Zonë Urbane
- Qënder komunale
- Vendbanime
- Rrugë regjionale
- Rrjeti i Ujësjiellësit

4 KORNIZA E ZHVILLIMIT HAPËSINOR

4.1 VIZIONI PËR TË ARDHMEN E KOMUNËS

Deklarata e Vizionit për komunën e Junikut është zhvilluar gjatë një punëtorie dhe

DEKLARATA E VIZIONIT

“Juniku, Park etnografik, vend i traditës, që ruan, zhvillon dhe promovon vlerat e tij njerëzore, kulturore, historike dhe natyrore; me arsimim cilësor dhe mirëqenie sociale; me turizëm, bujqësi (agroindustri) dhe infrastrukturë të zhvilluar; mjedis të pastër, të qëndrueshëm dhe të sigurtë për të gjithë”

paraqet një version të integruar të deklaratave të vizionit të zhvilluara më herët për komunën e Junikut duke marrë për bazë:

1. Dokumentin e Integruar të Vizionimit, i cili paraqet deklaratën e vizionit dhe përmbledh shënime dhe konkludimet e ndryshme të krijuara gjatë punëtorisë së suksesshme të vizionimit të mbajtur në vitin 2007 dhe pranuar nga opinioni i gjerë junikas,
2. Strategjinë Zhvillimore Lokale të Komunës së Junikut, hartuar në vitin 2009,
3. Planin Hapësinor të Kosovës, respektivisht vizionin për Zonën e Verdhë ku bën pjesë komuna e Junikut,

4.1.1 Parimet e përgjithshme për zhvillim

Parimet janë vlera të propozuara dhe të dakorduara të cilat duhet respektuar në të ardhmen. Parimet të cilat Plani Zhvillimor i komunës së Junikut i ka përcaktuar si më të rëndësishme për t'u marrë parasysh gjatë hartimit por edhe pas miratimit të Planit janë:

Subsidiariteti / Plani Hapësinor do të udhëzoj për zbatimin e tij në nivel komunal vetëm për çështjet të cilat nuk mund të trajtohen më mirë dhe nuk janë në përgjegjësi të autoriteteve komunale. Procesi i diskutimit të këtij dokumenti do të kontribuojë në eliminimin e ndonjë konflikti të mundshëm për zbatimin e Planit Hapësinor të Kosovës.

Zhvillimi i baraspeshuar / Komuna duhet që në mënyrë të njëtrajtshme të trajtoj të gjithë hapësirën komunale dhe në këtë mënyrë i vënë detyrë vetës për identifikimin e të ardhmes.

Bashkëpunimi ndërkomunal / PZHK e mbështetë me qëllim të mbrojtjes dhe shfrytëzimit racional të vlerave të përbashkëta si dhe përfitimit nga projektet e përbashkëta. Po ashtu, PZHK mbështet zhvillimet e ardhshme të cilat krijojnë një partneritet urban-rural sipas të cilit funksionet e qytetit dhe ato të fshatrave e plotësojnë njëra tjetrën e assesi të konkurojnë njëra- tjetrën.

Zhvillimi i Planifikuar Hapësinor / Çdo pëllëmbë e hapësirës së Junikut duhet të trajtohet me gjuhën e planifikimit dhe të bazohet në vendimet e planifikimit. Proces i cili duhet të bazohet në rregullat urbane dhe Ligjin për Planifikim Hapësinor të Kosovës.

Zhvillimi i qëndrueshëm / Shpreh zhvillimin e qëndrueshëm social dhe ekonomik, të bazuar në resurset natyrore, humane, teknologji bashkëkohore, treg konkurrues dhe zbatim të standardeve mjedisore.

Zhvillimi Kompakt / PZHK duhet të ketë motiv mbrojtjen e tokës bujqësore duke shtuar densitetin e tokës ndërtimore.

Promovimi i turizmit / si veprimtari ekonomike.

Transparencë në planifikim dhe qasje e të gjithë pjesëmarrëseve në të dhëna.

Konzervimi i integruar / Është parim themelor që trajton ruajtjen, përmirësimin, rehabilitimin dhe përdorimin në një vazhdimësi të qëndrueshme të trashëgimisë kulturore, përfshirë trashëgiminë arkitekturore, arkeologjike dhe të luajtshme.

Integritet Europiane / Planifikimi urban duhet të jetë i hartuar në atë mënyrë që të konsistojë në kriteret integruese të Kosovës në BE.

4.2 QËLLIMET DHE OBJEKTIVAT

Pjesa e definimit të qëllimeve dhe objektivave paraqet një vazhdimësi të vizionit. Bazuar në përparësitë dhe mangësitë si dhe duke marrë parasysh mundësitë dhe potencialin zhvillimor dhe sfidat zhvillimore, Plani Zhvillimor Komunal për periudhën për të cilën hartohet ka përcaktuar qëllimet dhe objektivat sipas fushave tematike të përcaktuara.

PZHK ka marrë në konsideratë edhe rekomandimet e definuara nga Plani Hapësinor i Kosovës për Zonën e Verdhë në kuadër të së cilës gjendet edhe Juniku e që në fokus kanë :

- Zhvillimin e turizmit kulturor, rekreativ, tradicional fshatar me ruajtjen dhe zhvillimin e trashëgimisë natyrore e kulturore,
- Ruajtjen e tokës bujqësore dhe parandalimi i shtrirjes së vendbanimeve në tokën bujqësore,
- Mbrojtja e lumenjve dhe pyjeve nga degradimi.

Kurse orientimet afatgjata për zhvillimin e zonës urbane sipas Planit Zhvillimor Urban 2009-2023+ në fokus kanë mbrojtjen e trashëgimisë natyrore dhe kulturore, zhvillimin e saj në funksion të turizmit historiko-kulturor, turizmit natyror dhe agroturizmit si dhe promovimin e saj në këtë zonë; dendësimin e qendrave të banuara ekzistuese duke respektuar strukturën shoqërore dhe identitetin e komunitetit banues; zhvillimin e infrastrukturës bazë: rrugë, ujësjellës, kanalizime, telekomunikacion, si përgjigje ndaj nevojave ekzistuese dhe zhvillimeve të parashikuara; zhvillimin e aktiviteteve dhe shërbimeve shoqërore si dhe zhvillimin e ekonomisë me synim fuqizimin e sektorit privat, ruajtjen e strukturës së ekonomive të vogla familjare etj.

Dokumenti i strategjisë së zhvillimit lokal 2009, rëndësi i jep zhvillimit të bujqësisë, rregullimit dhe zhvillimit të infrastrukturës rurale përfshirë edhe shërbimet, menaxhimin më të mirë të mjedisit dhe resurseve natyrore, sistemit të ujitjes, menaxhimit të tokës, bashkëpunimit brenda dhe jashtë Kosovës si dhe zhvillimit të resurseve njerëzore përfshirë vetëdijësimin.

Qëllimet dhe objektivat e përcaktuara me PZHK përmes një procesi konsultativ gjithëpërfshirës, paraqesin një përfshirje të synimeve të përcaktuara nga dokumentet e lartpërmendura dhe kanë një radhitje sipas fushave tematike: **Demografia dhe çështjet sociale, zhvillimit ekonomik, mjedisi dhe shfrytëzimi i tokës, infrastruktura teknike dhe sociale** si dhe aspektin e ngritjes së kapaciteteve në planifikim hapësinor.

4.2.1 Qëllimet dhe Objektivat sipas fushave tematike

Objektivat dhe qëllimet strategjike janë prezantuar në tabelat në vijim në varshmëri nga Fushat Tematike Relevante.

Demografia dhe qështjet sociale		
	Qëllimet	Objektivat
1	Përmirësimi i gjendjes sociale dhe ekonomike	- Ulja e shkallës së papunësisë - Ulja e nivelit të migrimit - Ngritja e kapaciteteve profesionale - Sigurimi i punës sezonale
2	Përmirësimi i kualitetit të jetës përmes ngritjes së hapësirave dhe objekteve publike	- Ofrimi i kushteve më të mira arsimore, kulturore dhe sportive si dhe hapësirave rekreative, kulturore, dhe arsimore (bibliotekë, qendër rinore, teatër, salla dhe hapësira sportive etj) - Ngritja e kualitetit të hapësirave publike (sheshe, fushe lojëra, etj)
3	Zhvillimi i shoqërisë informative të organizuar dhe pjesëmarrëse në vendimmarrje	- Ofrimi i qasjes më të lehtë në informata - Krijimi i të dhënave bazike socio-ekonomike - Përkrahja e organizimit të shoqërisë në formë shoqatash, organizatash joqeveritare apo të grupeve të caktuara të cilat promovojnë zhvillim - Avancimi i rolit të gruas për të qenë kontribuuese në zhvillimin ekonomi dhe punësim

Zhvillimi Ekonomik		
	Qëllimet	Objektivat
1	Zhvillim i qëndrueshëm ekonomik në të gjitha sferat por në veçanti bujqësi, turizëm, pylltari, energji alternative	- Avancimi i sektorit të bujqësisë dhe agrobiznesit-fuqizimi edhe i sektorit privat në këtë fushë veprimtari - Zgjerimi dhe shtrirja e sistemit të ujitjes në tokat bujqësore - Qasje më e lehtë në tokat bujqësore - Promovimi i produkteve bujqësore të Junikut duke ofruar qasje në tregjet lokale dhe rajonale - Rritja e sektorit të blegtorisë së imët (në veçanti bletarisë) - Menaxhimi i qëndrueshëm i pyjeve duke fuqizuar kapacitetet komunale dhe strukturat tjera - Zhvillimi i energjisë alternative (hidro-energjetika, biomasa) - Zhvillimi i sektorit të turizmit dhe shërbimeve turistike - Ndikimi në organizim dhe vetëdijësim
2	Rritja e bashkëpunimit ndërkomunal dhe ndërkufitar	- Rritja e bashkëpunimit nder komunal dhe ndërkufitar

Infrastruktura Teknike dhe Sociale		
	Qëllimet	Objektivat
1	Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës fizike sipas kushteve teknike bashkëkohore në tërë territorin e Komunës dhe më gjerë	- Qasje e lehtë në Bjeshkët e Junikut - Krijimi i lidhjeve me dy shtetet fqinje
2	Përmirësimi gjegjësisht shtrirja e transportit publik urban dhe ndërrurban me shërbime dhe elemente përcjellëse si dhe infrastrukturës adekuate për këmbësorë	- Lëvizshmëri më e mirë përmes hapjes së vijave urbane - Në periudhën 10 vjeçare të bëhet hapja e vijave të reja ndër-urbane me komunat tjera - Brenda 5 viteve të përmirësohen shërbimet e transportit publik dhe taksive duke ofruar një vendlokacion të përshtatshëm për stacion të autobusëve dhe vendqëndrim për taxi - Lehtësim i qarkullimit për këmbësorë dhe persona me nevoja të veçanta përmes ngritjes së sigurisë në trafik (shenjëzimi horizontal, vertikal, punimi i trotuareve....)
3	Përmirësimi dhe shtrirja e shërbimeve publike konform standardeve bashkëkohore në gjithë territorin e Komunës së Junikut	- Në periudhë afatshkurtër lagjia «Agim Ramadani» të kyçet në rrjetin e ri të ujësjellësit - Ngritja e kapaciteteve me energji elektrike me një trafo stacion 100/10 kW në periudhë afatshkurtër - Përmirësimi i menaxhimit të mbeturinave përmes themelimit të një ndërmarrjeje komunale - Promovimi i shfrytëzimit të energjisë alternative për sistemin e ngrohjes dhe shtrirjen e tij
4	Konsolidimi i strukturave të Planifikimit Hapësinor në Komunë	- Zhvillimi i kapaciteteve komunale njerëzore dhe organizative në fushën e planifikimit hapësinor dhe kontrollin e zhvillimeve - Zhvillimi i bazës së të dhënave për planifikim hapësinor - Ndërgjegjësimi i popullsisë për fushën e planifikimit hapësinor - Zhvillimi i metodave që thjeshtojnë procedurat e marrjes së lejeve urbanistike dhe ndërtimit
5	Mbrojtja dhe funksionalizimi i trashëgimisë kulturore	- Ngritja e kapaciteteve komunale (humane/organizative) për mbrojtjen dhe zhvillimin e trashëgimisë - Data baza dhe inventarizimi i gjithë fondit të trashëgimisë kulturore të komunës - Mbrojtja, jetësimi (funksionalizimi) i vlerave të trashëgimisë kulturore - Vetëdijësimi, promovimi dhe marketingu i vlerave kulturore-historike të Junikut

Mjedisi dhe Shfrytëzimi i Tokës		
	Qëllimet	Objektivat
1	Mbrojtja dhe shfrytëzim racional i tokës bujqësore	- Mbrojtja e tokës bujqësore (sidomos asaj të kategorisë I-IV) nga zhvillimet aktuale - Rritja e shfrytëzueshmërisë së tokës bujqësore - Ngritja e vetëdijësimit për mbrojtjen e këtij resursi dhe zhvillimin e tij
2	Trajtimi i vendbanimeve	- Trajtimi i vendbanimit joformal - lagjes “Agim Ramadani” - Krijimi i kushteve për kthimin e popullsisë në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj
3	Trajtimi i banimi dhe ndërtimeve	- Trajtimi i hapësirave ekzistuese dhe atyre të reja të banimit dhe ndërtimit
4	Mbrojtja dhe zhvillim i qëndrueshëm mjedisor	- Zvogëlimi i ndotjes së lumenjve dhe tokës nga mbeturinat dhe ujërat e zeza - Mbrojtja e pyjeve nga degradimi i vazhdueshëm dhe prerjet ilegale duke fuqizuar strukturat komunale dhe komunitetin për menaxhim të qëndrueshëm të pyjeve
5	Mbrojtja nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera	- Mbrojtja nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera me theks të veçantë mbrojtja nga zjarri dhe erozioni por dhe nga vërshimet e termetet - Ngritja e çështjes së deminimit si një problem ende aktual - Shfrytëzimi i resurseve mjedisore të ripërtërishme dhe alternative për zhvillim lokal - Mbrojtja nga ndryshimet klimatike
6	Ruajtja e peisazheve dhe biodiversitetit	- Ruajtja e peizazheve dhe biodiversitetit

4.3 KONCEPTI I ZHVILLIMIT HAPËSINOR

Zhvillimet e ardhshme hapësinore janë hartuar në bazë të zonave funksionale ekzistuese të Junikut e të cilat dallohen në bazë të karakteristikave gjeografike, atyre historike zhvillimore si dhe karakteristikave tjera vepruese.

Ato 4 zona janë:

1. **Zona 1_** Pjesa e Bjeshkëve, ku më së shumti vjen në shprehje trashëgimia natyrore. Ka nevojë për lidhje të reja të infrastrukturës së turizmit malorë por gjithsesi duke i mbrojtur vlerat natyrore
2. **Zona 2_** Pjesa e Pyjeve, gjithashtu më së shumti vjen në shprehje trashëgimia natyrore. Kjo zonë gjithashtu ka potenciale të turizmit si dimërorë ashtu edhe verorë si dhe agroturizmit, turizmit rural, eko turizëm etj. Kjo zonë është gjithashtu e përshtatshme për Blegëtori, bujqësi etj.
3. **Zona 3_** paraqet zonën ku është i koncentruar banimi në tri venbanimet - qytetin e Junikut dhe dy fshatrat Jasiq dhe Gjocaj. Në kuadër të kësaj zone kemi edhe koncentrimin e zhvillimit të aktiviteteve ekonomike si dhe potencialet e trashëgimisë kulturore.
4. **Zona 4_** është karakteristike për potencialin për zhvillim të bujqësisë.

Fig 7: Koncepti i zhvillimit hapësinorë

Punimi i 4 skenarëve është punuar fillimisht në fusha tematike veç e veç pasuar me punëtorinë për integrimin e skenarëve për të identifikuar konfliktet dhe sinergjitë në mes të fushave. Për skenarët e propozuar janë shpallur 3 Diskutime Publike dhe Skenari i përzgjedhur është rezultat i këtij procesi. Datat e diskutimeve publike janë si në vijim:

- Bizneset, 26.04.2021
- Shoqëria civile, 27.04.2021
- Qytetarët, 28.04.2021

Raportet e shqyrtimeve janë detajuar në "Kap. 1.4 Informata mbi procesin e planifikimit" të këtij dokumenti

4.3.1 Skenarët e propozuar hapësinor

Skenari i “trendit”

Skenari i Trendit është një analizë e trendëve zhvillimore të Komunës së Junikut. Natyrisht që edhe ky skenar ka përparësitë e veta por kryesisht ky skenar tregon një mori mangësish.

Të gjitha aktivitetet, duke filluar nga ato ekonomike, infrastruktura fizike dhe shërbimet publike janë të koncentruara kryesisht në zonën urbane. Kjo bën që dy fshatrat Jasiq dhe Gjocaj të braktisen krejtësisht dhe shtrirja e banimit të shkojë në drejtim të zonës me tokë bujqësore. Toka bujqësore si një resurs i rëndësishëm do të vazhdojë të humbet.

Degradimi i mjedisit (ndotja e lumenjve dhe tokës, prerja e pyjeve, etj) mund të sjell pasoja të rënda ekologjike (erozionit dhe humbjen e biodiversitetit). Trashëgimia kulturore do të vazhdojë të shkatërrohet dhe kjo do të ketë pasoja të rënda meqë Juniku mëton të jetë një vend i rëndësishëm i zhvillimit të trashëgimisë kulturore (kullave me theks të veçantë), përfshirë këtu edhe trashëgiminë shpirtërore që lidhet me ruajtjen dhe vazhdimin e traditave dhe zakoneve të trevës. Kjo më tej do të sjell limite në mundësinë e zhvillimit të turizmit kulturor. Lëvizja e banorëve të Junikut do të mbetet e vështirësuar dhe Juniku në përgjithësi nuk do të jetë lehtë i qasshëm edhe për vizitorë.

Nëse zhvillimet në komunën e Junikut vazhdojnë sipas trendit aktual, konfliktet paraqiten në mes banimit dhe ruajtjes së tokës bujqësore dhe zhvillimit të sektorit të bujqësisë si dhe në përgjithësi shfrytëzimit racional të hapësirës. Ky trend do të favorizojë edhe më tej zbrazjen e fshatrave Jasiq dhe Gjocaj. Sipas këtij skenari, sektorët e ndryshëm do të vazhdojnë të zhvillohen në vete pa ndonjë harmonizim dhe nuk do ta ndihmojnë zhvillimin e sektorëve tjerë. Zhvillimet do të jenë të koncentruara në zonën urbane duke krijuar dallime të mëdha në zhvillim mes qytetit dhe fshatrave.

Investimet në infrastrukturë fizike do të jenë të orientuara më shumë në aspektin intern (asfaltimit të rrugëve brenda komunës) se sa krijimit të mundësive për lidhje të reja. Në njëfarë mënyre ky trend i zhvillimit do ta mbaj Junikun në izolim duke mos ofruar mundësi hapjeje sidomos ndaj rajonit dhe duke mos i dhënë mundësinë që përparësitë e tij krahasuese të vijnë në shprehje.

Prandaj, ky Skenar nuk do të zhvillohet më tutje

+ Përparësitë e Skenarit të “ Trendit”

- Përcillet trendi i zhvillimit
- Qasja e mirë në qytet
- Bashkëpunim komunal në nivel të kënaqshëm
- Kullotat do të mbeten të njëjta
- Kostoja e përballueshme e infrastrukturës teknike dhe sociale
- Burimet natyrore/ujit nuk do të dëmtohen
- Korridoret e gjelbërimit sigurojnë qasje në gjelbërimin e qytetit,
- Bukuritë e Gjeravicës nuk do të dëmtohen
- Trend i zhvillimit të qasjes në zonat malore dhe Gjeravicë në nivel relativisht të mirë
- Koncentrimi i aktiviteteve ekonomike në zonën urbane nuk implikon ofrimin e infrastrukturës fizike dhe sociale

- Mangësitë e Skenarit të “ Trendit”

- Zgjerimi i ndërtimit në tokën bujqësore edhe pse brenda zonës urbane ka mjaft hapësira të lira
- Fshatrat Jasiq dhe Gjocaj në rrezik të zbrazjes
- Shfrytëzim joracional i resurseve natyrore
- Degradim i vazhdueshëm i lumenjve në komunë (ndotja e lumenjve, nxjerrja e inerteve në lumin Erenik)
- Shfrytëzim i pamjaftueshëm i Potencialit të pyjeve
- Rrezik nga zvogëlimi i prodhimit të bujqësorë; mund të vazhdojë ndërrimi i destinimit të tokës
- Blegtoaria dhe bletaria do të vazhdojnë trendin e zvogëlimit
- Nuk ofron mundësi për zhvillimin e turizmit dhe përcaktimin e hapësirave turistike sidomos Bjeshkëve-turizmi malor
- Nuk do të shfrytëzohet potenciali uhor për ujitje dhe shfrytëzim të turizmit
- Koncentrimi i aktiviteteve ekonomike vetëm në zonën urbane
- Hudhja e mbeturinave në mënyrë ilegale përgjatë rrugës Junik-Rastavicë
- Mungesa e infrastrukturës adekuate për zhvillim të llojeve të turizmit veror/dimëror/alpin etj
- Zhvillimi ekonomik i paqëndrueshëm dhe jo premtues për rritje ekonomike dhe gjenerim të vendeve të reja të punës
- Mungesa e një qendre informative
- Trend i dëmtimit të trashëgimisë kulturore dhe natyrore
- Qasje e vështirë në Bjeshkët e Junikut
- Lëvizje e vështirësuar për qytetarë/vizitorë
- Qytetarët nuk do të kenë shërbime publike të mjaftueshme

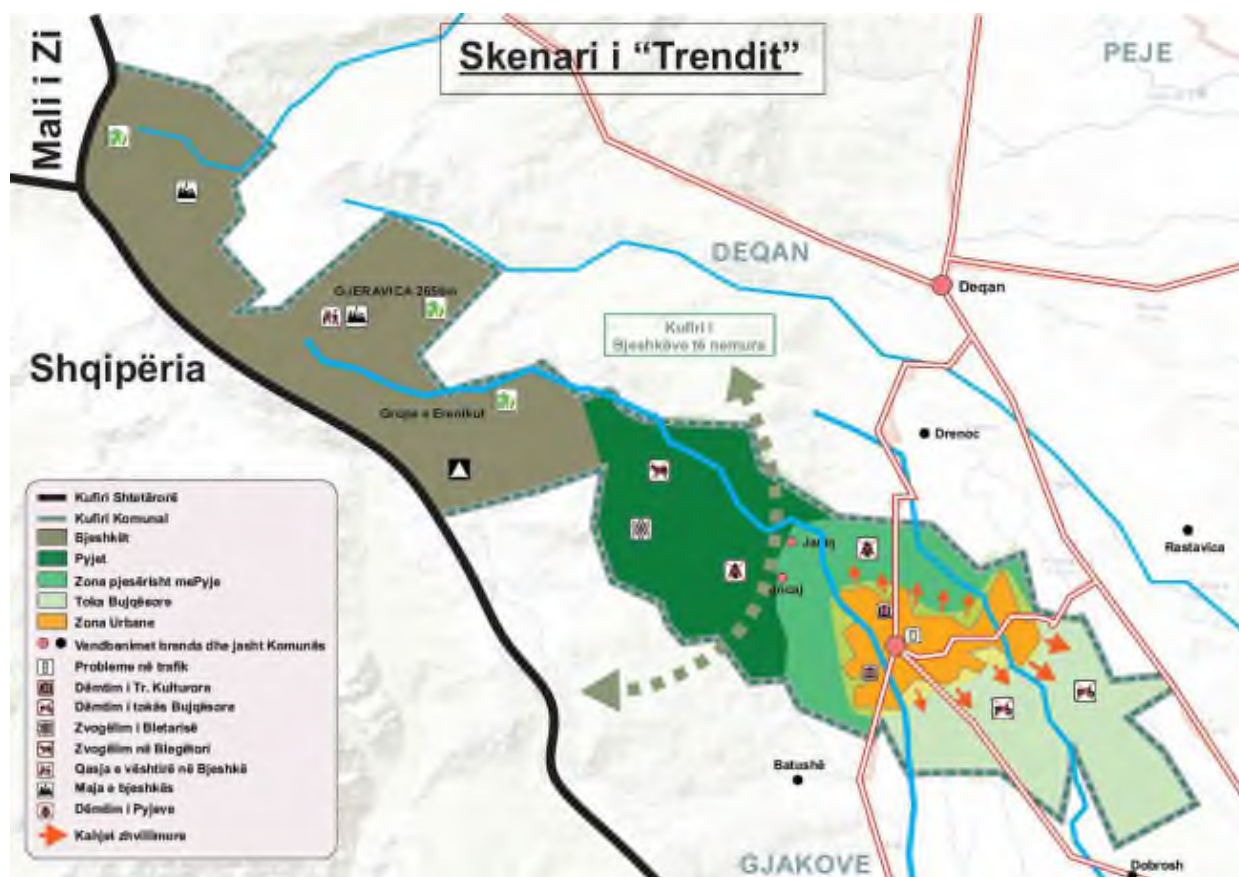

Fig 8: Skenari i "TRENDIT"

Skenari “Qendrorë”

Ky Skenarë karakterizohet me ndërtimin e një Unaze rreth zonës urbane e cila do të lidhte të gjitha rrugët Rajonale si dhe interne të Junikut. Kjo rrugë njëkohësisht do të paraqiste kufirin ndërmjet zonës Urbane dhe tokave bujqësore dhe atyre jo ndërtimore të Komunës.

Njëkohësisht Zona Urbane do të përjetonte një dendësim në zonat e lira të qytetit. Dendësimi njëkohësisht do të nënkuptonte edhe ngritje në lartësi të objekteve.

E gjithë kjo ndërmarrje do të lidhej me zhvillimin ekonomik vetëm të zonës urbane duke shkaktuar në këtë mënyrë depopulimin total të fshatrave përreth.

Skenari “ Qendrorë” do ti tejkalonte mundësitë financiare, prandaj edhe do të rrezikoheshin investimet në lami tjera zhvillimore si që janë turizmi, bujqësia, blegtoria etj.

Nga ana tjetër, kufizimi i ndërtimit brenda Unazës do të shkaktonte edhe depopulimin e Fshatrave Gjocaj dhe Jasiq, por edhe do të mbronte tokën bujqësore si dhe pyjet.

Ky Skenar nuk do të zhvillohet më tutje por do të shfrytëzohen disa anë pozitive që rrjedhin nga bazamenti i tijë.

+ Përparësitë e Skenarit “Qendrorë”

- Do të formohet një ambient Urban me dendësimin e ndërtimeve
- Me fillimin e ndërtimit më të dendur, mund të zhvillohet industria e “ndërtimit” e cila do të sillte me vete edhe punësim.
- Kullotat nuk do të dëmtohen
- Centralizimi institucional
- Do të mbrohet toka bujqësore
- Burimet natyrore/ujit nuk do të dëmtohen
- Bukuritë e Gjeravicës nuk do të dëmtohen
- Koncentrimi i aktiviteteve ekonomike në zonën urbaneddo të zhvillonte përfundimisht edhe infrastrukturën teknike dhe sociale

- Mangësitë e Skenarit “Qendrorë”

- Koncentrim në zhvillimin urban dhe Shfrytëzim jo i mjaftueshëm i tokës bujqësore dhe resurseve tjera që ofron komuna
- Fshatrat Jasiq dhe Gjocaj të zhduken
- Rreziku i shkatërrimit të trashëgimisë kulturore dhe shpirtërore
- Mungesa e infrastrukturës adekuate për zhvillim të llojeve të turizmit veror/dimëror/alpin etj
- Zhvillimi ekonomik i bazuar vetëm në ndërtimtari i paqëndrueshëm dhe jo premtues për rritje ekonomike dhe gjenerim të vendeve të reja të punës
- Struktura qendrore e qytetit krijon distanca të shkurtra brenda zonës urbane.
- Blegtoria dhe bletaria do të vazhdojnë trendin e pandryshuar

- Nuk ofron mundësi për zhvillimin e turizmit dhe përcaktimin e hapësirave turistike sidomos Bjeshkëve-turizmi malor
- Koncentrimi i aktiviteteve vetëm në zonën urbane
- Qasje e vështirë në Bjeshkët e Junikut
- Ndrimi i mënyrës tradicionale të jetesës
- Investime shumë të mëdha si në infrastrukturën rrugore, ashtu edhe në ato teknike dhe sociale.

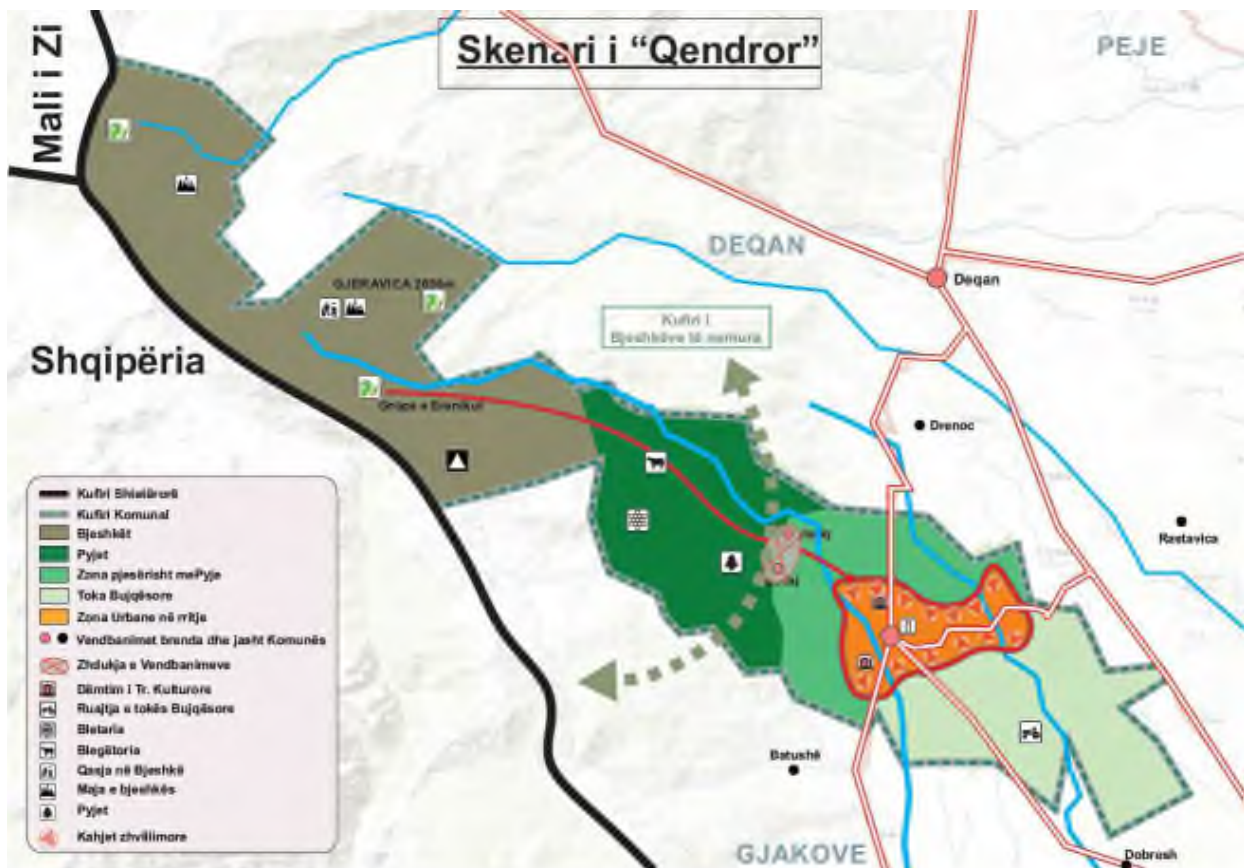

Fig 9: Skenari i "QENDRORE"

Skenari i “Unifikimit”

Skenari i Unifikimit” parasheh zhvillime të balansuara si në zonën urbane ashtu edhe në zonën rurale. Në këtë skenar do të ndodhte “Unifikimi” zonës urbane me atë rurale.

Vet qyteti i Junikut do të densifikohej dhe ndërtimet në drejtimin Jug-Juglindje do të ndërpreheshin në tërësi. Zhvillimet do të ndodhnin në anën Veriore dhe Veriperendimore.

Fshatrat Gjocaj dhe Jasiq do të përfitonin nga afërsia si me qytetin ashtu edhe me zonën malore të komunës.

Pra, në njërin anë do të zhvillohej një zonë ekonomike dhe banuese-hoteliere, e cila do ta përkrahte turizmin kulturorë ndërsa në anën tjetër do të zhvillohej një zonë turistike për ta përkrahur turizmin malorë.

Si rrjedhojë fshatrat Gjocaj dhe Jasiq do të pësonin rritje si në popullatë, ashtu edhe në infrastrukturë teknike dhe sociale.

Në drejtim të fshatit Voksh, në anën veriore do të zhvillohet një zonë industriale e cila tanimë ka marrë rrugë.

Si pasojë e këtyre zhvillimeve do të pësonin pyjet, nëse zhvillimet nuk do të kontrolloheshin.

Ky Skenar do të zhvillohet më tutje në kombinim me skenarë dhe elemente të skenarëve tjerë.

+ Përparësitë e Skenarit “Unifikimit”

- Do të formohet një ambient Urban me dendësimin e ndërtimeve
- Zhvillimi komunal nuk do të ndodhte vetëm në zona urbane, por të zgjerohej edhe në zona rurale.
- Do të ndodhte decentralizimi institucional me formimin e disa pjesëve institucionale në fshatrat Gjocaj dhe Jasiq
- Do të mbrohet toka bujqësore
- Me fillimin e ndërtimit më të dendur, mund të zhvillohet industria e “ndërtimit” e cila do të sillte me vete edhe punësim.
- Bukuritë e Gjeravicës nuk do të dëmtohen
- Do të shfrytëzoheshin kapacitetet e plota turistike, kulturore dhe natyrore të Junikut
- Unifikimi i aktiviteteve ekonomike në zonën urbane dhe rurale do të zhvillonte përfundimisht edhe infrastrukturën teknike dhe sociale
- Do të fillonte rritja dhe balansimi i zhvillimeve ekonomike ndërmjet Zonës Urbane dhe Rurale.
- Do të ndërpritej zbrazja e fshatrave Gjocaj dhe Jasiq.
- Industria do të koncentrohej dhe lokalizohej në zonë të caktuar

- Mangësitë e Skenarit “Unifikimit”

- Zgjerimi i ndërtimit në kullota dhe pyje
- Orientimi i zhvillimit të zonës urbane përgjatë aksit rrugor Junik-Voksh dhe kah zona kodrinore si dhe fshatrat Jasiq dhe Gjocaj
- Fshatrat Jasiq dhe Gjocaj do të humbin nga mënyra tradicionale e jetesës
- Rreziku i shkatërrimit të trashëgimisë kulturore dhe shpirtërore
- Zhvillimi ekonomik i bazuar vetëm në ndërtimtari i paqëndrueshëm dhe jo premtues për rritje ekonomike dhe gjenerim të vendeve të reja të punës
- Turizmi masiv/ i pakontrolluar mund të ndikojë negativisht në shkatërrimin e bukurive natyrore
- Mungesa e pronës publike ku parashihet zhvillimi i aktiviteteve ekonomike dhe infrastrukturës fizike (mund të ketë probleme shpronësimi)
- Struktura lineare e qytetit krijon distanca të gjata brenda zonës urbane.
- Blegtoria dhe bletaria do të vazhdojnë trendin e pandryshuar
- Rrezik për humbje dhe degradim të pyjeve
- Ndrimi i mënyrës tradicionale të jetesës
- Investime shumë të mëdha si në infrastrukturën rrugore, ashtu edhe në ato teknike dhe sociale.
-

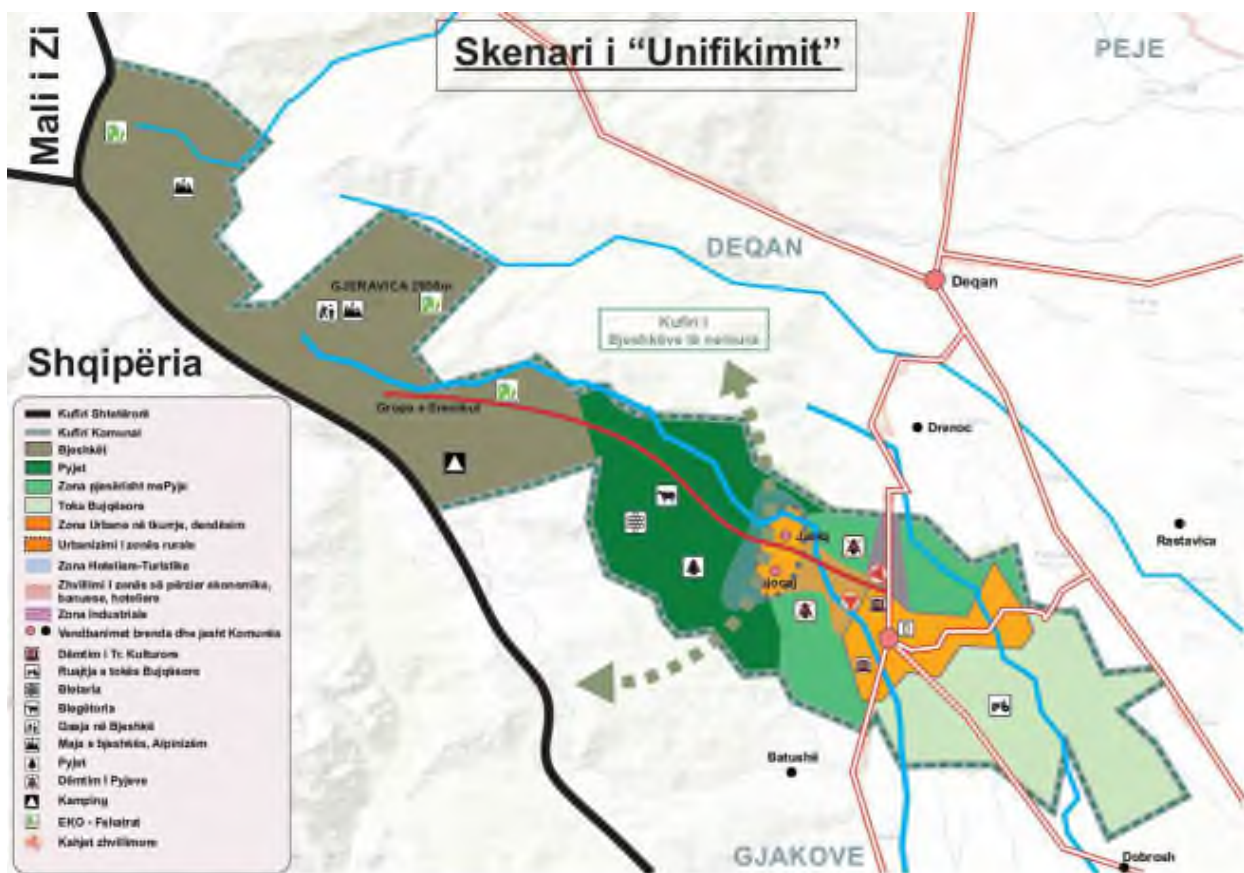

Fig 10: Skenari i "UNIFIKIMIT"

Skenari i “Përzgjedhur”

Në Diskutimet Publike lidhur me Skenarët e Planifikimit, është bërë edhe identifikimi i Skenarit të Përzgjedhur.

Ky skenar parasheh një zhvillim të qytetit si promotor i zhvillimit por nuk lë anash as zhvillimin e dy fshatrave Jasiq dhe Gjocaj. Sipas këtij skenari ato paraqiten si vende atraktive për zhvillim si fshatra turistike dhe si zona atraktive për orientimin e banimit në të ardhmen në këtë pjesë.

Ky skenar parasheh shtrirjen e infrastrukturës fizike si dhe shërbimeve publike në zonat ku kjo mungon. Potenciali natyror mund të shfrytëzohet më racionalisht duke penguar kështu degradimin e tij. Kalimi i disa kompetencave si dhe disa ndërmarrjeve publike tek komuna do të kenë ndikim shumë pozitiv në përmirësimin e gjendjes mjedisore.

Ky skenar pengon shtrirjen e banimit në tokë bujqësore duke lënë mundësi, jo vetëm të ruajtjes së tokës bujqësore por zhvillimit të këtij sektori. Zonat përgjatë lumenjve, Liquejtë e Gjeravicës si dhe bukuritë e rralla natyrore të Bjeshkëve të Junikut paraqiten si pika atraktive për turizëm.

Si rrjedhojë fshatrat Gjocaj dhe Jasiq do të pësonin rritje si në popullatë, ashtu edhe në infrastrukturë teknike dhe sociale.

Ky skenar duke u përputhur edhe me deklaratën e vizionit, e parasheh Junikun me mundësi të zhvillimit të turizmit kulturor dhe natyror . Mangësitë dhe kërkesat e këtij skenari janë adresuar, duke theksuar sidomos nevojën për zbatim të ligjeve dhe rregulloreve, nevojën për resurse financiare marrë parasysh buxhetin e limituar të komunës, nevojën për resurse njerëzore dhe avancimin e kapaciteteve të tyre për t'iu përgjigjur zhvillimeve të ardhshme të komunës në fushat e caktuara si prioritare, nevojën për bashkëpunim dhe bashkërendim të zhvillimeve mes niveleve të ndryshme qeveritare dhe më gjerë.

Ky skenar i zhvillimit ka më shumë sinergji se sa konflikte në mes sektorëve të ndryshëm andaj është edhe skenari i parapëlqyer për zhvillimin e mëtejshëm hapësinor. Megjithatë gjatë zhvillimit të mëtejshëm të tij duhet tentuar që edhe ato konflikte të minimizohen nëse s'ka mundësi të eliminohen plotësisht.

Ky Skenar do të zhvillohet më tutje në kombinim me skenarë dhe elemente të skenarëve tjerë.

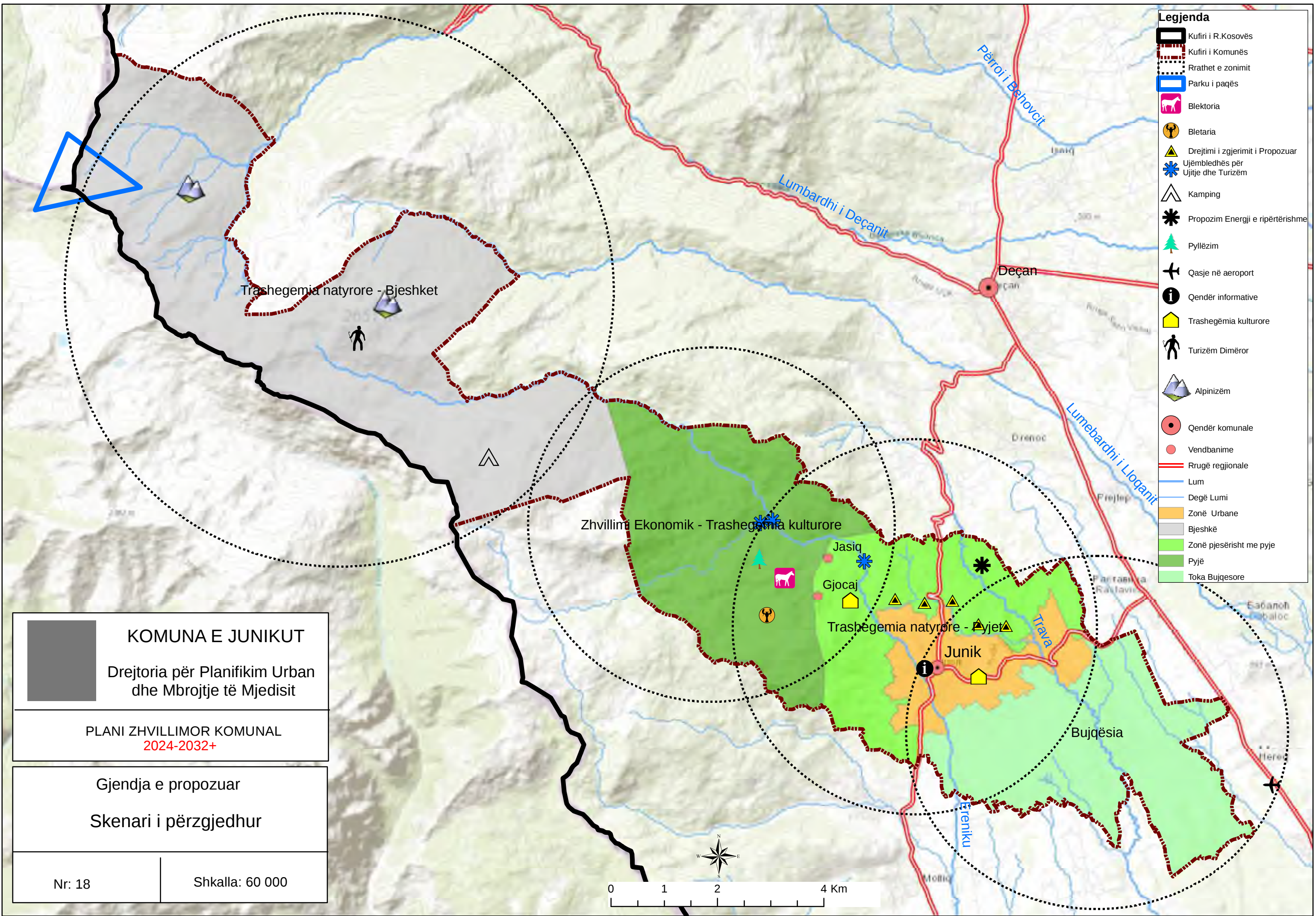
Vërejtje: Zona për shfrytëzim të përkohshëm për prodhim të energjisë nuk gjindet në këtë skenarë pasi që është aprovuar pas mbajtjes së këtij Diskutimi Publik. Kërkesa ka ardhur nga investuesi i cili e kishte edhe aprovimin për këtë veprimtari.

+ Përparësitë e Skenarit të “Përzgjedhur”

- Krijimi i një qendre informative për bazën e të dhënave për komunë e Junikut
- Do të formohet një ambient Urban me dendësimin e ndërtimeve
- Mbrojtja e trashëgimisë kulturore dhe natyrore
- Qyteti i Junikut do të jetë promotor i zhvillimit ekonomik
- Përmirësimi i infrastrukturës fizike do të mundësojë qasje të lehtë në Junik dhe Bjeshkë
- Mbrojtje të tokave bujqësore
- Orientimi i zhvillimit të zonës urbane përgjatë aksit rrugor Junik-Voksh dhe kah zona kodrinore si dhe fshatrat Jasiq dhe Gjocaj
- Krijimi i potencialeve turistike në fshatrat Jasiq dhe Gjocaj
- Zhvillimi komunal nuk do të ndodhte vetëm në zona urbane, por të zgjerohej edhe në zona rurale.
- Do të ndodhte decentralizimi institucional me formimin e disa pjesëve institucionale në fshatrat Gjocaj dhe Jasiq
- Promovimi i resurseve natyrore përmes turizmit
- Rritje të bashkëpunimit ndërkufitar (përmirësim i bashkëpunimit me Shqipërinë; krijojmë mundësi ndërlidhjeje me Malin e Zi- Parku i Paqes; Fuqizohet bashkëpunimi ndërkomunal)
- Inicimi i bashkëpunimit ndërshtetëror për politikën mjedisore
- Standardi më i lartë i shërbimeve publike
- Mbrojtja nga degradimi i mëtutjeshëm i lumenjve në komunë
- Krijimi i infrastrukturës funksionale të turizmit në përgjithësi (shtigjet e ecjes, teleferikët, shtigjet e skijimit, shenjëzimi, orientimi i turistëve)
- Unifikimi i aktiviteteve ekonomike në zonën urbane dhe rurale do të zhvillonte përfundimisht edhe infrastrukturën teknike dhe sociale
- Do të fillonte rritja dhe balancimi i zhvillimeve ekonomike ndërmjet Zonës Urbane dhe Rurale.
- Zhvillim i qëndrueshëm ekonomik
- Industria do të koncentrohej dhe lokalizohej në zonë të caktuar
- Përmirësim të transportit publik dhe shërbimet e tij; përparësi do ti jipet këmbësorëve duke krijuar zgjidhje alternative për vetura (tranziti); zvogëlohet nevoja për përdorim të veturave sidomos brenda territorit të komunës
- Ngritje e zhvillimit ekonomik në zonën urbane (krijimi i zonës industriale); ndërlidhje me aktivitete ekonomike jashtë zonës urbane (zonën urbane dhe rurale plotësojnë njëra tjetrën)

- Mangësitë e Skenarit të “Përzgjedhur”

- Fshatrat Jasiq dhe Gjocaj do të humbin nga mënyra tradicionale e jetesës
- Rreziku i shkatërrimit të trashëgimisë kulturore dhe shpirtërore
- Zhvillimi ekonomik i bazuar vetëm në ndërtimtari i paqëndrueshëm dhe jo premtues për rritje ekonomike dhe gjenerim të vendeve të reja të punës
- Turizmi masiv/ i pakontrolluar mund të ndikojë negativisht në shkatërrimin e bukurive natyrore
- Mungesa e pronës publike ku parashihet zhvillimi i aktiviteteve ekonomike dhe infrastrukturës fizike (mund të ketë probleme shpronësimi)
- Rrezik për humbje dhe degradim i pyjeve
- Mungesa e pronës publike ku parashihet zhvillimi i aktiviteteve ekonomike dhe infrastrukturës fizike (mund të ketë probleme shpronësimi)
- Kërkesë madhe në resurse humane, financiare dhe në bashkërendim në mes të niveleve të ndryshme.

- Legjenda**
- Kufiri i R.Kosovës
 - Kufiri i Komunës
 - Rrathet e zonimit
 - Parku i paqës
 - Blektoria
 - Bletaria
 - Drejtimi i zgjerimit i Propozuar
 - Ujëmbledhës për Ujitje dhe Turizëm
 - Kamping
 - Propozim Energji e ripërtërishme
 - Pyllëzim
 - Qasje në aeroport
 - Qendër informative
 - Trashegëmia kulturore
 - Turizëm Dimëror
 - Alpinizëm
 - Qendër komunale
 - Vendbanime
 - Rrugë regionale
 - Lum
 - Degë Lumi
 - Zonë Urbane
 - Bjeshkë
 - Zonë pjesërisht me pyje
 - Pyjë
 - Toka Bujqesore

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL

2024-2032+

Gjendja e propozuar

Skenari i përzgjedhur

Nr: 18

Shkalla: 60 000

4.4 KONCEPTI I ZHVILLIMIT HAPËSINOR I SKENARIT TË PËRZGJEDHUR

Strukturimi i konceptit kryesor të Zhvillimit Hapësinor është bazuar në reflektimin e gjendjes aktuale dhe integritit të zhvillimeve të planifikuara. Logjika hapësinore dhe integrimi i kërkesave të planifikimit hapësinor rrjedhin drejtpërsëdrejti nga vizioni i komunës së Junikut, qëllimeve dhe objektivave, përmes tërësive të zgjidhjeve të planifikuara, të prezantuara në mënyrë të përgjithshme përmes përshkrimit tekstual dhe hartave konceptuale hapësinore për të gjitha strategjitë sektoriale dhe propozimet zhvillimore për komunën Junikut.

Koncepti i Zhvillimit Hapësinor përcakton bazën kryesore të zhvillimit dhe shfrytëzimit të tokës të paraqitur në hartat tematike të PZHK-së.

Koncepti në nivelin e hapësirave mbështet modelin e zhvillimit kompakt dhe të baraspeshuar duke promovuar intensitet të lartë zhvillimor dhe të shfrytëzimit të tokës, duke kontrolluar zgjerimet dhe rritjet e mëtutjeshme përmes përcaktimit të zgjerimeve të Zonës Urbane.

4.4.1 *Prioritetet strategjike që rrjedhin nga Skenarët*

Prioritetet strategjike të përcaktuara nga ana e komunës, Shoqërisë Civile, Komunitetit të Biznesit etj. sipas fushave tematike janë e që rrjedhin nga skenarët:

Mjedisi dhe shfrytëzimi i tokës

- Hartimi i Hartës Zonale të komunës së Junikut
- Hartimi i Planeve Rregulluese të Hollësishme dhe revidimi i Tyre për tërë territorin e Komunës.
- Trajtimi i vendbanimeve rurale komunale në bazë të koncepteve të zhvillimit hapësinor.
- Mbrojtja e Parkut Kombëtarë dhe zonave malore
- Mbrojtja e tokës së vlefshme bujqësore
- Mbrojtje e resurseve nëntokësore

Demografia dhe Çështjet Sociale

- Përmirësimi i infrastrukturës për edukim në varësi me nevojat e komunitetit
- Krijimi i infrastrukturës për objektet kulturore dhe sportive

Zhvillimi ekonomik

- Zonat Industriale dhe tregtare
- Krijimi i zonave turistike.

Infrastruktura teknike

- Krijimi i Ujëmbledhësve për Ujitje dhe Shfrytëzim turistik
- Fizibiliteti lidhur me furnizimin me energji për ngrohje
- Përmirësim i rrjetit rrugor me infrastrukturë përcjellëse
- Siguri dhe rregullim të komunikacionit urban këmbësorik
- Krijim dhe përmirësim i kualitetit të hapësirave publike në pjesën urbane dhe rurale të Junikut (varrezat, stacioni i autobusëve, vend parkimet, hapësirat e gjelbëruara, rehabilitimi i hapësirave tregtare urbane dhe rurale).

4.4.2 Zhvillimet e planifikuara sipas Fushave

Zhvillimi ekonomik i propozuar

Koncepti i zhvillimit hapësinorë shef si prioritetin kryesorë fushën e zhvillimit ekonomik për Komunën e Junikut. Sferat të cilat në veçanti mund të jenë potenciale të zhvillimit ekonomik janë:

- Turizmi me veprimtaritë përcjellëse
- Bujqësia (përfshirë edhe Blegtorinë), Agroindustria
- Pylltaria me industrinë e drurit
- Si dhe, me fillimin e realizimit të kësaj Strategjie zhvillimore, potencial do të ishte edhe Industria e Ndërtimit me elementet përcjellëse.

Turizmi dhe veprimtaritë përcjellëse: - Për mundësitë dhe potencialet zhvillimore të cilat i sjellë turizmi në Komunën e Junikut në këtë Koncept zhvillimorë janë cekur të gjitha resurset. Në kapitullin Plani i Veprimit do të ceken detajisht të gjitha veprimet për zhvillimin e mëtutjeshëm të kësaj lamie. Potencialet dhe Lokalitetet e propozuara ceken në tabelën në vijim.

Tab. 19 Lokalitetet turistike dhe potenciali turistik dhe objektet e propozuara

Zona e Junikut			Zona Gryka e Junikut			Zona Gryka e Zharres
Moronica	Hapsira urbane	Lugina e Erenikut	Kështjella e Junikut - Gradina, Jedova	Gropa e Erenikut, Rrasa e Zogut	Burimi i lumit Erenik, Liqejtë e Gjeravicës	Gjocaj, Jasiq, Zhara
Turizmi i lokalitetit;	Turizëm kulturorë	Turizëm rekreativ, sportet ujore	Turizëm rekreativo-kurativ, sportet ujore, gjuetia, alpinizmi	Eko-turizmi, Turizëm malor, Turizëm ndërkufitar, ecja, shëtitja, kampimi, kalërimi, skijimi, liqe akumulues	Eko-turizëm, turizëm alpin (Maja e Gjeravicë), turizmi ndërkufitar, sportet malore (ngjitja në bjeshkë)	Turizmi rural, Eko-turizëm, Turizmi konferencial, Turizmi kulturor, Turizmi rekreativ, Agroturizëm, Turizmi rehabilitues, gjuetia

Bujqësia dhe agroindustria:

Kultivimi i drithërave: Bujqësia paraqet një veprimtari të rëndësishme dhe potencial zhvillimor në Junik por fatkeqësisht shënon kultivim të ulët të rendimenteve bujqësore. Konkurrenca joreale në treg, qasja e vështirë në tokat bujqësore, mos-organizimi i fermerëve, kreditë jo të favorshme, kapacitete të pamjaftueshme njerëzore në komunë në këtë fushë, mosinteresi i të rinjve për t'u marrë me këtë profesion etj., janë disa arsye të ngecjes së zhvillimit të bujqësisë. Koncepti i zhvillimit të ardhshëm hapësinor i komunës, e vendos mbrojtjen e tokës bujqësore dhe zhvillimin e bujqësisë si prioritet të larta të zhvillimit të ardhshëm.

Kultivimi i frutave: Kultivimi, grumbullimi i frutave me theks të veçantë atyre pyjore (gështenjat, boronicat) dhe plasimi i tyre në tregjet e jashtme si dhe bimëve më veti shëruese është një mundësi zhvillimi.

Agro-industria: Krahës ruajtjes së këtij resursi, korniza e zhvillimit hapësinor rëndësi i kushton edhe zhvillimit të agroindustrisë në lokacionin e përcaktuar si zonë për prodhimtari në PZHU si dhe tregut të gjelbër gjithashtu. Fuqizimi i sektorit të bujqësisë në kuadër të komunës, ngritja e kapaciteteve organizative të fermerëve, fushata vetëdijesimi etj., janë disa aspekte tjera zhvillimore të bujqësisë.

Blegtoria: Nga fusha e blegtorisë, bletaria është parë si veprimtari më shpresëdhënëse dhe potencial për zhvillim pasuar me prodhimin e mjaltes. Zhvillimi i kësaj veprimtarie lidhet ngushtë me prodhimtarinë e pemëtarisë.

Tab. 20: Zhvillimi i kulturave bujqësore sipas zonave:

Zona 1: Bjeshtë	Zona 2: Pyjet	Zona 3: Vendbanimet, banimi, funksionet administrativo-shërbyese	Zona 4: Bujqësia
Bimët mjekësore;	Blegtoria (Bletaria); Pemëtaria; Bimët mjekësore;	Perimekultura; Pemëtaria;	Drithëra; Perimekultura; Kullosat;

Pylltaria me industrinë e drurit:

Potenciali i shfrytëzimit të drunjëve në favor edhe të zhvillimit të industrisë së drurit dhe përpunimit final nuk është hulumtuar ende. Aktualisht ky potencial shfrytëzohet për nevoja të ngrohjes dhe menaxhohet nga Agjencia e Pyjeve të Kosovës. Korniza e zhvillimit hapësinor, në zhvillimin e kësaj fushe ekonomike, fokusin e ka në menaxhimin e këtij resursi nga Komuna dhe ngritjen e kapaciteteve njerëzore dhe organizative për menaxhim të qëndrueshëm të pyjeve, pyllëzim dhe ripyllëzim të zonave të zhveshura si dhe hulumtimin për zhvillimin e industrisë së drurit dhe përpunimin final. Për të arritur këto duhet të aplikohen praktikrat që përfshijnë shumë palë në interes në modalitetet e shumëllojshme të menaxhimit të pyjeve si dhe të aplikohet menaxhimi i sektorit privat dhe decentralizimi i përgjegjësisë që kanë të bëjnë me pyjet.

Industria e ndërtimit:

Me fillimin e realizimit të strategjisë së propozuar, e cila parasheh zhvillime si në aspektin Turistik, ashtu edhe në atë Bujqësor dhe Kulturorë, do të fillon të rritet mirëqenia. Si rezultat do të kemi ndalimin e depopullimit si dhe interesimin për ngritjen e potencialeve Hoteliere, gastronomike si dhe atyre të nevojave për Banim.

Kjo natyrisht sjell me vete edhe zhvillimin e mëtutjeshëm të industrisë së ndërtimit me elemente përcjellëse tregti me materiale ndërtimore, gurëthyes etj.)

Infrastruktura teknike

Përbrenda kufijve urban, infrastruktura rrugore është trajtuar në PZHU ekzistuese prandaj ky Plan më tepër është fokusuar në hapjen e rrugës lokale për në Bjeshkë, si për qasje me automjete ashtu edhe për këmbësorë.

Ky Plan gjithashtu merr parasysh edhe planet për infrastrukturë teknike të propozuar dhe realizuar nga Komunat tjera e Komuna e Junikut mund të ketë dobi dhe mund ti shfrytëzojë. Ato janë:

- Lidhja hekurudhore e propozuar Gjakovë – Deqan – Pejë.

Edhe pse niveli i shërbimeve publike në territorin e komunës është në nivel të kënaqshëm, prioritet i lartë i jepet edhe përmirësimit të shërbimeve publike në gjithë territorin e komunës së Junikut me theks të veçantë kompletimit të rrjetit të kanalizimit dhe ujësjellësit, ndërtimit të kolektorit të ujërave të zeza dhe menaxhimit më të mirë të mbeturinave. Në lidhje me rrjetin e telekomunikimit përfshirë telefoninë, televizionin, internetin si dhe rrjetin energjetik, korniza e zhvillimit hapësinor propozon kryesisht përmirësime të këtyre shërbimeve aty ku është e mundur, pasi këto shërbime janë në nivel të kënaqshëm.

Infrastruktura publike dhe sociale

Sa i përket infrastrukturës sociale, duke pasur parasysh prognozat demografike, PZHK parasheh zhvillime si në vijim:

Arsimi: - Institucionet parashkollore: Arsimi parashkollorë në Junik zhvillohet në kuadër të shkollës fillore.

Institucionet për arsim fillor: Për popullsinë e parashikuar dhe duke u bazuar në analizat e Profilit, në Junik arsimi fillor gjendet brenda parametrave të pranueshëm.

Institucione për arsim të mesëm: Nëse nisemi nga kriteri një shkollë e mesme për 18 000 banorë, nevojat për arsim të mesëm plotësohen me hapësirat e shkollës ekzistuese.

Institucionet për arsimim profesional: me PZHK rekomandohet krijimi i kushteve për drejtimet profesionale në fushën e turizmit, artizanateve, gastronomisë, agrikulturës etj. pasi që këto lami do të jenë të nevojshme pas fillimit të zbatimit të Kornizës Zhvillimore.

Objektet shëndetësore: - Objekti i QKMF-së mbulon me shërbime gjithë territorin e Junikut dhe më gjërë dhe nuk ka nevojë për objekte të reja të shëndetësisë në Junik

Objektet e religjionit: - Analizat nga profili kanë treguar se objektet ekzistuese të religjionit kanë kapacitet të mjaftueshëm dhe plotësojnë nevojat aktuale të banorëve.

Objektet për kulturë, sport dhe rekreacion: - Mungesa e këtyre hapësirave është adresuar si çështje e cila në mënyrë indirekte ka ndikim edhe në rritjen e migrimit të rinjve. Koncepti i zhvillimit hapësinor parasheh ofrimin e këtyre hapësirave. Trendet e reja të projektimit të këtyre hapësirave, tregojnë tendenca të shfrytëzimit maksimal dhe propozojnë adaptimin e objekteve ekzistuese në objekte multifunkionale të cilat mund të shfrytëzohen për muze, shtëpi kulture, bibliotekë, ofrimin e qendrave rinore apo edhe atyre të komunitetit etj. Juniku nuk ka mjaft hapësirë në pronësi publike prandaj parim themelor i planifikimit të këtyre hapësirave duhet të jetë ai i shfrytëzimit maksimal të hapësirës duke përkrahur projektimin e objekteve multifunkionale. Koncepti propozon sigurimin e hapësirave për sport dhe rekreacion dhe përkrah propozimet e dala nga PZHU. Hapësirat shkollore po ashtu mund të sigurojnë hapësira për sport dhe rekreacion me shfrytëzim të organizuar jashtë orarit mësimor.

Objektet për çështje sociale dhe punësim: - Juniku si Komunë ka nevojë për ngritjen e objekteve që adresojnë çështjet sociale përfshirë edhe ato për punësim. Analizat nga anketimi në terren të bëra për nevojat e PZHK-së, kanë treguar gjithashtu edhe për prezencën e të moshuarve që jetojnë vetëm duke adresuar kështu nevojën për përkujdesje ndaj tyre. Për plotësimin e nevojave të kësaj kategorie, është e nevojshme të sigurohet si fillim një zyre me personel i cili do të ofronte shërbim përkujdesjeje ndaj pleqve, kurse më vonë pas ndonjë analize detaje rreth kësaj problematike mund të paraqitet ndoshta edhe nevoja për ndërtimin e shtëpisë së pleqve.

Vendbanimet, popullsia, banimi i planifikuar dhe vendbanimet joformale

Juniku duke u bazuar në numrin e banorëve nën 10000 banorë për të cilët ndahet buxheti i komunës nga Ministria e Financave duke marrë parasysh trendin kosovar të shtimit vjetor prej 1.4% për periudhën për të cilën hartohet ky Plan pritet të ketë rreth 11 000 banorë (përfshirë edhe diasporën). Realisht, nëse merret e dhëna e ESK-së për numrin e banorëve rezident në Junik deri në 2029 pritet që në Junik të ketë rreth 7400 banorë (pra pa diasporën), respektivisht rreth 9 700 banorë me diasporën.

Kjo do të thotë se zonat e vendbanimit në 10 vitet e ardhshme duhet të pranojnë edhe rreth 1100 banorë rezident, respektivisht 3000 banorë përfshirë diasporën. Aktualisht indeksi i shfrytëzimit të sipërfaqes së tokës është shumë i madh në

krahasim me numrin e popullsisë (~11 b/Ha në zonën urbane dhe gjithsej vetëm 7 banorë në dy fshatrat Jasiq dhe Gjocaj) që do të thotë se nevoja për zgjerimin e sipërfaqes së ndërtimit nuk është edhe aq e madhe. Analizat nga Plani Zhvillimor Urban propozojnë zhvillimin e vendbanimit të qytetit bazuar në densifikimin e zonës së ndërtuar urbane duke ruajtur po ashtu edhe tipologjinë e ndërtimeve. Korniza e zhvillimit hapësinor e Junikut mundëson shfrytëzim racional të hapësirës, zvogëlon koston e infrastrukturës fizike dhe mundëson shfrytëzimin e infrastrukturës sociale ekzistuese që është në parametrat e pranueshëm. Trendet e zhvillimit janë duke treguar tendenca të shtrirjes së banimit në zonën me tokë bujqësore. Kjo dukuri duhet ndaluar. Për këtë arsye korniza e zhvillimit hapësinor të Junikut propozon mbrojtjen e tokës bujqësore nga ndërtimet dhe propozon zona të reja ndërtimi në fshatrat Jasiq dhe Gjocaj të cilat i parasheh të zhvillohen si fshatra turistike. Rivitalizimi i fshatrave Jasiq dhe Gjocaj në njërën anë, lidhet ngushtë me kthimin e familjeve respektivisht me trajtimin e vendbanimit joformal Lagja "Agim Ramadani" por me parakushtin e krijimit të kushteve për kthim. Gjithashtu ka nevojë edhe për investime në ofrimin e infrastrukturës fizike.

Vendbanimet joformale: - LIGJI NR. 04/L-174 PËR PLANIFIKIMIN HAPËSINOR, vendbanimet joformale (VJF) i definon ato vendbanime ku banorët nuk gëzojnë të drejtat e tyre për një standard të përshtatshëm të jetesës, të banimit dhe nuk kanë zotërim ligjor të pronës ose qasje adekuate në shërbimet publike dhe qeverisje, si dhe jetojnë në një mjedis me rrezikshmëri të lartë.

Rregullimi i vendbanimeve joformale është po ashtu edhe një çështje prioritare për implementimin e partneritetit Evropian për Kosovën.

Në kontekstin e Junikut, komuna ka të miratuar PZHK-ne, PZHU-në si dhe Planet Rregulluese Urbane: "Qendra e Junikut", "Njesia Gacafer" dhe "Njesia Krasniq-Bajraktar". Projektet e parapara për realizim që rrjedhin nga këto plane, e që një pjesë e tyre është realizuar apo dhe janë në realizim e sipër tentojnë të sigurojnë kushte më të mira për jetesë për banorë dhe pjesëmarrje në qeverisje; sigurimin e pronës, përmirësimin dhe ofrimin e një qasje të mirëfilltë në infrastrukturë edhe pse me një pjesë të këtyre shërbimeve komuna e Junikut është në pozicion më favorizues krahasuar me komunat tjera në Kosovë.

Duke marrë në konsideratë karakteristikat e mësipërme në kontekstin e Junikut është vërejtur se vendbanimi Lagjja "Agim Ramadani", mund të konsiderohet si Vendbanim Joformal meqë ka të bëjë me zotërim joformal të pronësisë. Kjo lagje zë një sipërfaqe diku rreth 14,13 Ha me gjithsej 142 objekte ndërtimore të cilat zënë sipërfaqe prej 13 290 m² dhe rreth 720 banorë. Objektet janë pronësi shoqërore dhe aktualisht menaxhohen nga Agjencia Kosovare e Pronës (AKP) dhe janë kryesisht objekte banimi me etazhitet P+0. Lagjja ka infrastrukturë teknike (ujësjellës, kanalizim, telefoni fikse) dhe qasje në infrastrukturën sociale (shkolla, QKMF etj.) në parametra të pranueshëm. Për këtë vendbanim, komuna do të fillojë trajtimin ashtu siç është paraparë me udhëzimet e Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor. Trajtimi i këtij VJF lidhet ngushtë me aspektin e sigurisë dhe rindërtimit të shtëpive të dëmtuara gjatë luftës në vendbanimet e tyre.

Mbrojtja e mjedisit, dhe trashëgimia natyrore dhe kulturore

Mjedisi përfshirë trashëgiminë natyrore, resurset dhe peizazhet, etj - Resurset natyrore të Junikut duhet të shfrytëzohen në shumë lami por duke pasur parasysh që këto zhvillime nuk duhet të shkatërrojnë resurset dhe biodiversitetin e Junikut. Resurset natyrore (Bjeshkët e Junikut, Maja e Gjeravicës, Liqejtë e Gjeravicës, lumenjtë) dhe peisazhet (lumore, fushore, bujqësore) mund të shfrytëzohen për zhvillimin e turizmit dhe aktiviteteve sportive, rekreative madje edhe rehabilituese.

Koncepti zhvillimorë propozon rregullimin e shtretërve të lumenjve me materiale lokale natyrore, ruajtjen e livadheve si dhe mbrojtjen e tokave bujqësore, mbrojtjen e pyjeve nga prerja e pakontrolluar si dhe ripyllëzimin e tyre.

Rreziqet natyrore, fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera - Zonat e rrezikuara nga zjarret, erozioni, vërshimet dhe tërmetet janë identifikuar në pjesën e profilit të këtij dokumenti. Në këto zona duhet të ndermirren veprime dhe masa të menjëhershme të cilat detajisht janë të përshkruara në kapitullin e prioriteteve strategjike dhe planeve të veprimit.

Trashëgimia kulturore - Korniza e zhvillimit të ardhshëm hapësinor e Junikut në fushën e trashëgimisë kulturore vë më shumë në pah nevojën për të pasur zhvillime që ndërlidhen me aspektin e institucionalizimit të trashëgimisë dhe vendosjen e një sistemi funksional për mbrojtjen e saj po nuk lë anash as propozimet për restaurim, promovim, marketing, rëndësinë e krijimit të databazës si dhe përkrahjen e projekteve që promovojnë vlerat e trashëgimisë kulturore përfshirë trashëgiminë shpirtërore (zakonet, doket, ritet, vallet, muzika dhe shprehjet artizanale dhe artistike të Junikut) si dhe ato projekte që ndërlidhen me kultivimin e gastronomisë.

Rekreacioni dhe turizmi - Juniku, si ndoshta asnjë komunë tjetër në Kosovë ka potenciale të zhvillimit të turizmit. Gama e shtrirjes së mundësive turistike nuk kufizohet vetëm me turizëm natyrorë (rekreativ, kurativ, eko-turizmit, ndërkufitar, turizmit alpin, rural dhe atij konferencial) por vazhdon edhe me mundësitë e zhvillimit të turizmit kulturorë i cili lidhet ngushtë me trashëgiminë arkitektonike (kullat tradicionale) si dhe trashëgiminë shpirtërore (ruajtja e traditës).

Lokalitetet me potencial të turizmit natyrorë në komunë janë: Moronica, Lugina e Erenikut, Kështjella e Junikut (Gradina e madhe dhe Gradina e vogël), Jedova, Gropa e Erenikut, Rrasat e Zogut, Burimi i Lumit Erenik dhe Liqejtë e Gjeravicës, Maja e Gjeravicës, Zharra, etj.

Korniza e zhvillimit hapësinorë propozon edhe elementet të cilat i japin kahje zhvillimit të kësaj fushe e të cilat janë:

- **Qasja në këto lokalitete**, lidhet ngushtë me infrastrukturën rrugore, transportin si dhe informatat të cilat përcillen tek turistët për ti vizituar lokacionet në fjalë
- **Akomodimi**, pjesë e së cilës janë shërbimet hotelerike dhe gastronomike dhe
- **Aktivitetet turistike**, të cilat turistët mund të zhvillojnë në këto zona.

Shfrytëzimi i planifikuar i tokës

Zonat e vendbanimit, për periudhën 10 vjeçare të parashikuar duhet të pranojnë dikund edhe rreth 1100 banorë, apo edhe rreth 3000 nëse llogaritet edhe diaspora. Prandaj ky Plan parasheh zgjerim të vogël të zonës urbane.

Rezervat për banim dhe ndërtim të ri parashihen në dy zona:

- Ndërtimet në hapësirat e zbrazëta të zonës ekzistuese – propozohet dendësim i ndërtimit në zonat e “zbrazëta” urbane pasi aty edhe ekziston infrastruktura teknike si dhe shërbimet publike dhe komunale dhe,
- Zona e re ndërtimore jashtë zonës urbane dhe atë në dy lokacione:

- a. Zona banuese në fshatrat Jasiq dhe Gjocaj - Zhvillimi i kësaj zone për banim do t'i kontribuojë ruajtjes së tokës bujqësore andaj hartimi i Planeve rregulluese të hollësishme për këto vendbanime me qëllim të zhvillimit të investimeve imediate në këtë zonë duhet parë si prioritet;

Kjo zonë mund të zhvillohet edhe në aspektin e banimit duke pasur parasysh mundësitë e zhvillimit të turizmit rural, ekoturizmit si dhe blegtorisë.

- b. Zona të reja të ndërtimeve **në funksion të zhvillimit të turizmit dhe rekreimit** (eko-turizmit, turizmit alpin, sportivo-rekreativ dhe atij kurativ (Moronicë, Zhara etj.). Planifikimi i këtyre zonave përmes hartimit të PRRU-ve në harmoni me dispozitat për zbatim të këtij Plani është po ashtu prioritet.

Shënimi i ndërtimeve të rëndësishme, projekteve strategjike ose zonës së veçantë e cila veq është aprovuar në planin hapësinor të Kosovës ose planet e zonave të veçanta

Plani Hapësinor i Kosovës për zonën në të cilën ndodhet Juniku ka përcaktuar “Kullat e Dukagjinit” dhe Parkun Nacional “Bjeshkët e Nemuna” si zona me interes të veçantë për të cilat Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor do të hartojë Planet Hapësinore për Zonat e Veçanta.

Projekte respektivisht veprime të parapara me Projekt Planin Hapësinor të Kosovës të rëndësishme për Junikun janë:

- Ndalimi i ndotjes së lumit Erenik i cili pritët të ketë në fazën e parë trajtim primar
- Ndërtimi i impiantit për trajtimin e ujërave të zeza në 7 qendrat regjionale, në rastin konkret të Junikut me rëndësi është ai i Gjakovës
- Hapja e vendkalimit të ri kufitar me Malin e Zi: Ndërtimi i rrugës Deçan-Mal i Zi (projekt me ndikim indirekt për Junikun)
- Avancimi i Aeroportit të Gjakovës në aeroport civil (projekt me ndikim indirekt në Junikun- PHK).

4.4.3 *Elementet e konceptit të zhvillimit hapësinor*

Koncepti i Zhvillimit Hapësinor për komunën e Junikut u zhvillua duke përdor konceptet hapësinore vijuese për të arritur qëllimet dhe objektivat hapësinore. Në konceptin kryesor të Zhvillimit Hapësinor janë marrë parasysh dhe është reflektuar në gjendjen aktuale dhe zhvillimet e planifikuara. Është caktuar logjika hapësinore dhe është bërë integrimi i kërkesave të planifikimit hapësinor që rrjedhin prej vizionit të komunës së Junikut, qëllimeve dhe objektivave përmes tërësive të zgjidhjeve të planifikuara, dhe në mënyrë të përgjithshme më poshtë janë prezantuar nëpërmjet përshkrimit tekstual të gjitha strategjitë sektoriale dhe propozimet për zhvillim për komunën.

Nyjet - si pjesë të kërkesave nga udhëzimi administrativ ky skenar bazohet në zhvillimin e disa nyejve që i konsideron të rëndësishme. Ky skenar propozon zhvillimin e qendrës urbane të Junikut si nyje kryesore. Nyjet e tjera Gjocaj dhe Jasiqi do të lidhin pjesën Urbane me Zonën turistike.

Korridoret - në kuadër të këtijë skenanri trajtojnë vijat më të rëndësishme të zhvillimit dhe transportit e telekomunikacionit. Përfshijnë linjat e transportit që bëjnë ndërlidhjen e vendbanimeve në mes veti por edhe janë nyje kryesore për lidhjet me Pejë, Deqanin dhe Gjakovën. Korridor i rëndësishëm është linja kah veriu parasheh lidhjen e Gjakovës me aeroportin.

Plotësimi dhe dendësimi - Ky skenarë ofron plotësimin dhe dendësimin e zonës urbane me zhvillime të reja në drejtim perendimorë, gjegjësisht fshatrat Jasiq dhe Gjocaj. Zgjerimi është tërësisht i monitoruar duke i dhënë përparësi turizmit malorë dhe kulturorë.

Mbajtja nën kontrollë - Ky skenarë ofron plotësimin dhe dendësimin e zonës urbane me zhvillime të reja në drejtim perendimorë, gjegjësisht fshatrat Jasiq dhe Gjocaj. Zgjerimi është tërësisht i monitoruar duke i dhënë përparësi turizmit malorë dhe kulturorë.

Mbrojtja - mbrohet toka bujqësore, dhe gjithashtu synohet mbrojtja e pasurive të tjera qoftë nëntokësore, qoftë sipërfaqësore, për tu shfrytëzuar ose marrë masat e duhura sipas planit në funksion të qëndrueshmërisë afatgjate.

Zonat e rritjes - ofrohet ri-zhvillimi i zonave ekzistuese në intensitet më të lartë. Zonat e rritjes përcaktohen duke u bazur në resurse dhe potencial për zhvillim, me mundësi drejt tokës së zbrazët të përshtatshme për plotësim për të siguruar shfrytëzim efektiv të tokës.

5 PRIORITETET E ZHVILLIMIT STRATEGJIK DHE PLANI I VEPRIMIT

Instrumentet e rëndësishme për implementim

Implementimi i projektit të vendbanimeve të tjera, ka si imperativ realizimin e Hartave Zonale të Komunës (cf. Neni 16 Ligji për Planifikimin Hapësinor) dhe Planit Rregullues të Hollësishëm (cf. Neni 17 Ligji për Planifikimin Hapësinor). **Hartat Zonale të Komunës dhe Planet Rregulluese të Hollësishme**, "i përcaktojnë kushtet për rregullimin e hapësirave, si dhe rregullat për lokacionin e ndërtesave në parcela ndërtimore". Përmes themelimit të bazës ligjore për ndërtim, është e përcaktuar korniza për investime private. Si rrjedhim, Planet Rregulluese të hollësishme paraqesin dokumente kyçe për implementimin e zonave të përcaktuara ndërtimore.

Implementimi i projekteve të caktuara për trafik dhe infrastrukturë, kërkon një **studim të qëndrueshëm dhe teknikisht të detajuar**. Për këtë është e nevojshme që të grumbullohen të gjitha informatat e nevojshme të cilat mundësojnë që më saktësi të përcaktohen parametrat teknikë që mundësojnë implementim me kosto të arsyeshme.

5.1 IMPLEMENTIMI I STRATEGJISË

Shtyllat e implementimit të strategjisë janë përcaktimi i **fazave të zhvillimit**. Përmes fazave identifikohet korniza kohore, si dhe ndërvarësia ndërmjet masave, kritereve dhe mundësive për një realizueshmëri të projekteve përkatëse.

Strategjitë tona për zbatimin e Planit Zhvillimor Komunal do të jenë përgatitja e planeve të nevojshme përkatëse, intervenimet konkrete në hapësirë për mbrojtje dhe zhvillim, përgatitja dhe harmonizimi i politikave komunale, krijimi i partneriteteve të nevojshme, menaxhim i informatave, hulumtimet e vazhdueshme dhe monitorimi i zhvillimeve të bazuara në kornizën ligjore.

Për këtë qëllim kemi propozuar pakon e fushëveprimeve dhe prioritetet strategjike. Këto janë të rëndësishme për zhvillimin e ardhshëm të Komunës së Junikut. Këto janë ndarë në projekte për vendbanime, peizazh, trafik dhe infrastrukturë teknike. Radhitja e projekteve të përmendura nuk përcakton prioritetin e tyre.

5.1.1 Resurset e nevojshme financiare, njerëzore dhe hapësinore për arritjen e objektivave dhe planeve

Në përputhje me procedurat buxhetore, të dhëna nga Ministria për Financa, kërkohet përgatitja e dokumentit komplet të Kornizës afatmesme buxhetore komunale. KAB komunale paraqet një mjet të procesit për zhvillimin e buxhetit, që bën ndërlidhjen e resurseve në dispozicion me prioritetet e komunës, në ç'mënyrë demonstroi qëndrueshmërinë e programeve komunale gjatë periudhës së ardhshme tri vjeçare.

5.1.2 Efektiviteti dhe afati kohor

Planet e veprimit janë projekte me prioritet. Ato duhet të implementohen sa më shpejt që të jetë e mundur, sipas kapaciteteve financiare të komunës. Për shkak të ndryshimeve politike dhe ekonomike të pritura në periudhën afatshkurtër dhe afatmesme, kapacitetet e investimeve të komunës mbeten të pasigurta. Duke ditur për këtë fakt, është e nevojshme që të adoptohet një **qasje hap pas hapi e realizimit të projekteve**, e cila e bën përdorimin në maksimum të fondeve që janë në dispozicion për vitin buxhetor në vijim.

Pasi që aktualisht kapacitetet investuese në komunën e Junikut janë të limituara, **faza e parë e zhvillimit** përfshin masat që mund të implementohen pa investime të mëdha. Investimet e mëdha janë të nevojshme në fazat e mëvonshme, që i mundësojnë komunës për të grumbulluar fonde për to.

Ky propozim i Planit Zhvillimor Komunal të Junikut ofron kalimin në mes të gjendjes ekzistuese dhe kornizës hapësinore. Është formuluar pako e strategjive dhe e veprimeve për realizimin e qëllimeve brenda kornizës hapësinore, afatet e caktuara dhe rrjedhat e tjera në proces.

- Strategjitë për zbatim dhe planet e veprimit të shoqëruara me konceptet hapësinore ose parimet;
- Vlerësimi i strategjive, bazuar në kriteret e përcaktuara me parimet për mbrojtje dhe zhvillim, politika dhe ligje;
- Afatet kohore, implikimet financiare, korniza institucionale.

Duke u bazuar në vizionin e komunës, pakoja e strategjive dhe e veprimeve për realizimin e qëllimeve brenda kornizës hapësinore do të zbërthehet në plane veprimi me prioritete strategjike.

5.2 PRIORITETET E ZHVILLIMIT STRATEGJIK SIPAS FUSHAVE TEMATIKE

A: PRIORITETET DHE VEPRIMET PËR ZHVILLIMIN SOCIAL DHE INFRASTRUKTURËN SOCIALE

Nga aspekti i gjendjes sociale sfida më e madhe për komunën e Junikut është niveli i lartë i papunësisë dhe migrimi, krahas përparësive që popullsia është mjaft e re me rreth 51% nën moshën 25 vjeçare dhe 58% e popullsisë aktive për punë. Niveli i punësimit shënon shifrën me vetëm 22.76% të popullsisë aktive të punësuar. Sfidat tjetër, ka të bëjë me mungesën e infrastrukturës sociale, sidomos hapësirave që ndërlidhen me kulturë, sport e rekreacion. Deklarata e vizionit e shpreh këtë aspekt të zhvillimit. Parimet që PZHK promovon janë barazi sociale, kualitet jetësor më të lartë dhe mirëqenie sociale, zhvillim të qëndrueshëm, qasje të integruar në planifikim dhe transparencë ndaj dhe propozon strategjitë për të ofruar zgjidhje në sfidat e lartpërmendura:

1. **VEPRIMI A1: PËRMIRËSIMI I GJENDJES SOCIALE DHE EKONOMIKE**
2. **VEPRIMI A2: PËRMIRËSIMI I KUALITETIT TË JETËS PËRMES NGRITJES SË HAPËSIRAVE DHE OBJEKTEVE PUBLIKE**
3. **VEPRIMI A3: ZHVILLIMI I SHOQËRISË INFORMATIVE, MË TË ORGANIZUAR DHE PJESËMARRËSE NË VENDIMARRJE**

B: PRIORITETET DHE VEPRIMET PËR ZHVILLIMIN EKONOMIK

Siç është potencuar në analizën e gjendjes, Juniku nuk ka ekonomi të zhvilluar sa duhet. Por pozita ndërkufitare që ka, pasuritë natyrore dhe vlerat e trashëgimisë kulturore, janë mundësi e mirë për zhvillimin e ardhshëm ekonomik të bazuar kryesisht në turizëm, bujqësi - përfshirë blegtorinë, pylltari dhe energji alternative (hidro-energjetika, energjia solare prodhimi i biomasës). Sfidat kryesore është si të përfitohet nga asetet natyrore dhe kulturore dhe të shfrytëzohet pozita ndërkufitare në favor të zhvillimit ekonomik por duke mos dëmtuar vlerat dhe mjedisin ku ndodhen ato. Vizioni i zhvillimit të ardhshëm e shpreh qartë këtë aspekt, ndaj dhe synimet kryesore janë që zhvillimi ekonomik të ketë një ngritje në veçanti në sektorët e lartpërmendur. Strategjitë për të arritur këto synime janë:

1. **VEPRIMI B1: ZHVILLIM I QËNDRUESHËM EKONOMIK NË VEÇANTI NË SEKTORËT BUJQËSI, TURIZËM, PASUAR ME PYLLTARI DHE ENERGJI ALTERNATIVE**
 - o Bujqësia dhe agrobiznesi:
 - o Pylltaria:
 - o Turizmi dhe shërbimet turistike
 - o Energjia alternative
2. **VEPRIMI B2: BASHKËPUNIM NDËRKOMUNAL DHE NDËRKUFITAR**

C: PRIORITETET DHE VEPRIMET PËR INFRASTRUKTURË FIZIKE, TRANSPORT DHE SHËRBIME PUBLIKE

Analiza e gjendjes në komunën e Junikut, në lidhje me fushën e infrastrukturës fizike vë në pah nevojën e përmirësimit të lidhjeve ekzistuese me infrastrukturë rrugore mes Junikut me Pejën-Gjakovën (përmes rrugëve regjionale) dhe Deçanin përmes fshatit Voksh si dhe krijimin e lidhjes së re me Shqipërinë dhe Malin e Zi, përmes rrugëve malore. Juniku nuk ka rrugë tranziti, kështu që, të gjitha automjetet e rënda për transportin e mallrave, shfrytëzojnë rrugën nëpër qendër të rrethqarkullimit të Junikut. Sfidë është mungesa e infrastrukturës së këmbësorëve, sinjalistikës si dhe infrastrukturës për transport jo-motorik. Në fushën e shërbimeve publike sfida kryesore ka të bëjë me ofrimin e shërbimeve në zonat ku ato mungojnë si dhe përmirësimin e atyre që nuk ofrojnë shërbime kualitative. Një ndër parimet në të cilat PZHK bazohet është edhe promovimi i interesave të përbashkëta të banorëve të Junikut, me qëllim të ngritjes së kualitetit të jetës, ndaj dhe strategjitë e propozuara në vijim duhet të jenë konform këtij parimi dhe të orientuara drejt zgjidhjes së çështjeve të lartpërmendura.

- 1. VEPRIMI C1: PËRMIRËSIMI DHE ZGJERIMI I INFRASTRUKTURËS FIZIKE SIPAS KUSHTEVE TEKNIKE BASHKËKOHORE NË TËRË TERRITORIN E KOMUNËS DHE MË GJERË**
- 2. VEPRIMI C2: PËRMIRËSIMI DHE SHTRIRJA E TRANSPORTIT PUBLIK URBAN DHE NDERURBAN ME SHËRBIME DHE ELEMENTE PËRCJELLËSE SI DHE INFRASTRUKTURËS ADEKUATE PËR KËMBËSORË**
- 3. VEPRIMI C3: OFRIMI I SHËRBIMEVE PUBLIKE MË CILËSORE PËR BANORËT TË CILAT I KONTRIBUOJNË NGRITJES SË KUALITETIT TË JETËS**

D. PRIORITETET DHE VEPRIMET PËR SHFRYTËZIM TË TOKËS, VENDBANIMET DHE BANIMIN

Profili i zhvillimit hapësinor të komunës së Junikut për këtë fushë, e vë në pah çështjen e humbjes së tokës bujqësore nga zhvillimet aktuale si nga fragmentimi i parcelave, ndërtimet e ndryshme, ndotja etj. Korniza e zhvillimit hapësinor ka përcaktuar zonën me tokë bujqësore si zonë ku, nuk do të lejohen ndërtimet që kanë qëllim banimi, por, vetëm ato të përcaktuara me ligjin e Ndërtimit. Informatat nga Instituti Seizmik, po ashtu, tregojnë të dhëna se kjo zonë është zonë seismike në parametrat seizmik. Deklarata e vizionit e prezanton Junikun si një vend që ruan, zhvillon dhe promovon vlerat natyrore (në këtë rast tokën bujqësore si një resurs të rëndësishëm natyror) ndaj dhe qëllimet dhe objektivat e përcaktuara janë të orientuara kah mbrojtja dhe shfrytëzimi racional i këtij resursi.

- 1. VEPRIMI D1: MBROJTJA DHE SHFRYTËZIMI RACIONAL I TOKËS BUJQËSORE**
- 2. VEPRIMI D2: TRAJTIMI VENDBANIMEVE PËRFSHIRË EDHE VENDBANIMIN JOFORMAL**
- 3. VEPRIMI D3: BANIMI DHE NDËRTIMET**

E: PRIORITETET DHE VEPRIMET PËR MJEDIS, RESURSET NATYRORE DHE ZONAT E RREZIKUARA NGA DEGRADIMI DHE FATKEQËSITË

Të dhënat në profilin e gjendjes tregojnë se, pavarësisht që gjendja mjedisore në Junik konsiderohet si relativisht e mirë, duhet ende të punohet në përmirësimin e saj. Dukuritë që më së shumti paraqesin rrezik mjedisor janë: fatkeqësitë natyrore (tërmeti, vërshimet, rrëshqitja e dheut, zjarret me theks të veçantë në pyje etj) si dhe aktivitetet njerëzore përmes të cilave shkatërrohen vlerat natyrore si: prerja e pakontrolluar e pyjeve, mbeturinat dhe derdhjet e ujërave të zeza në ambiente të hapura dhe lumenj etj. Nga ana tjetër, Juniku ka resurse dhe vlera të shumta natyrore ndaj dhe ruajtja, zhvillimi i matur dhe përfitimi nga trashëgimia natyrore sidomos në sferën e turizmit, është gjithashtu sfidë për zhvillimin e ardhshëm hapësinor. Juniku, sipas deklaratës së vizionit, mëton të jetë një vend i cili ruan, zhvillon dhe promovon vlerat e tij natyrore dhe të ketë një mjedis të pastër dhe të qëndrueshëm, ndaj dhe qëllimet/objektivat e përcaktuara synojnë këtë drejtim të zhvillimit. PZHK i Junikut mbështetet në parimin e promovimit të zhvillimit të qëndrueshëm, i cili, i referohet shfrytëzimit me maturi të resurseve të ndryshme me qëllim që, ato të ruhen dhe përcillen tek gjeneratat e ardhshme. Së këtijmi strategjitë dhe veprimet e propozuara në vijim, duhet të jenë konform këtij parimi dhe të orientuara drejt zgjidhjes së sfidave të lartpërmendura.

1. VEPRIMI E1: MBROJTJE DHE ZHVILLIM I QËNDRUESHËM MJEDISOR

- o Mbrojtja e mjedisit nga ndotja
- o Mbrojtja e pyjeve

2. VEPRIMI E2: MBROJTJA NGA FATKEQËSITË NATYRORE DHE ATO TË SHKAKTUARA NGA NJERIU

- o Mbrojtja nga zjarret
- o Mbrojtja nga erozioni
- o Mbrojtja nga vërshimet:
- o Mbrojtja nga termetet
- o Deminimi
- o Ndryshime klimatike

3. VEPRIMI E3: RUAJTJA E PEISAZHEVE DHE BIODIVERSITETIT:

4. VEPRIMI E4: FUQIZIMI I BASHKËPUNIMIT NDËRKOMUNAL DHE NDËRSHTETËROR PËR MBROJTJEN E MJEDISIT

F: PRIORITETET DHE VEPRIMET PËR TRASHËGIMINË KULTURORE

Siç është vënë në pah në pjesën e profilit, Juniku ka vlera të veçanta të trashëgimisë kulturore me theks të veçantë të trashëgimisë arkitekturale (kullat, shtëpitë e gurit, mullinj), arkeologjike (lokaliteti arkeologjik Kështjella e Junikut (Gradina e madhe dhe e vogel) dhe asaj shpirtërore (traditat, zakonet popullore, ritet, festat etj). Përkundër asaj që një pjesë e konsiderueshme e këtyre vlerave është shkatërruar sot ende ekzistojnë vlera të tilla që tentojnë t'i rezistojnë zhvillimeve aktuale. Ndaj dhe sfida kryesore është se si të ruhen, zhvillohen dhe promovohen edhe më tej këto vlera. Deklarata e vizionit, fuqimisht e shpreh këtë aspekt të zhvillimit: *"Juniku, vend i traditës, që ruan, zhvillon dhe promovon vlerat e tij kulturore, historike...dhe me turizëm të zhvilluar;..."* dhe qëllimet/objektivat e përcaktuara poashtu strategjitë dhe veprimet për të arritur qëllimet/objektivat e përcaktuara janë:

VEPRIMI F1: MBROJTJA DHE FUNKSIONALIZIMI I TRASHËGIMISË KULTURORE

Për arritjen e objektivave të përcaktuara si: identifikimi (inventarizimi) i gjithë fondit të trashëgimisë kulturore të komunës; vetëdijesimi i popullatës mbi vlerat kulturore-historike të Junikut; Mbrojtja trashëgimisë kulturore nga shkatërrimi; si dhe jetësimi/funksionalizimi i vlerave të trashëgimisë kulturore në favor të zhvillimit të turizmit kulturor,veprimet e propozuara janë:

FUNKSIONALIZIMI I TRASHËGIMISË KULTURORE

- Ngritja e kapaciteteve komunale për bashkëpunim dhe koordinim me Qendrën Rajonale për Trashëgimi në Pejë, rreth inventarizimit, mbrojtjes së trashëgimisë dhe monitorimit të zbatimit të Ligjit mbi Trashëgiminë Kulturore . Kjo nënkupton që komuna duhet të ketë staf të punësuar për këtë punë
- Pjesëmarrja aktive e Komunës në aktivitetet e autoriteteve qendrore në hartimin e politikave për ruajtjen, menaxhimin dhe shtimin e fushave të konservuara arkitekturale

BAZA E TË DHËNAVE DHE INVENTARIZIMI

- Propozim lista e inventarizimit të trashëgimisë kulturore dhe databazës krijuar nga komuna për nevojat e PZHK-ë të koordinohet me procesin e inventarizimit me Qendrën Rajonale për Trashëgimi në Pejë dhe mirëmbahet rregullisht

MBROJTJA E TRASHËGIMISË KULTURORE

- Dhënia e statusit të objekteve nën mbrojtje të përhershme dhe përkohshme (se cilat objekte mund të kenë këtë status kjo mund të definohet mbasi të jetë bërë kategorizimi së bashku me Qendrën Rajonale për Trashëgimi në Pejë dhe pas konsultimit me Këshillin e Kosovës për Trashëgimi Kulturore)
- Gjetja e formave të partneritetit publiko-privat të cilat do të ofronin mundësi të konservimit, përfshirë mirëmbajtjen e objekteve me vlera kulturore
- Ndërtimi i Muzeut të Qytetit
- Restaurimi, konservimi i objekteve të vjetra dhe vënia në funksion publik (bibliotekë, qendër informative turistike, rinore, objekte hoteliere etj)
- Shenjëzimi i lokaliteteve atraktive të trashëgimisë kulturore-natyrore për vendas dhe turistë

PROMOVIMI DHE MARKETINGU

- Funksionalizimi i Qendrës Turistike të informimit (përfshirë punësimin dhe ngritjen e kapaciteteve të stafit) si dhe krijimi i mekanizmave promovues të trashëgimisë junikase (OJQ, asociacione, etj) të cilat do të përfshihen në rrjetet lokale dhe ndërkombëtare turistike
- Manifestimi tradicional i Ditës së Kullave të Junikut i cili do të përfshinte edhe forume debatuese të rregullta me pronarë të kullave dhe pjesëmarrës tjerë për ruajtjen dhe funksionalizimin e kësaj trashëgimie, etj
- Publikimet e ndryshme dhe organizime të aktiviteteve qoftë në formë të ekspozitave, panairove, koncerteve, festave apo tjetër ku mund të prezantohet trashëgimia kulturore përfshirë atë shpirtërore (zakonet, doket, ritet, vallet, muzika, kënga dhe shprehjet artistike-artizanatet, zejet etj)
- Përkrahja e Projekteve që stimulojnë zhvillimin e veprimtarisë artizanale dhe kultivimin e kuzhinës tradicionale

Masat:

- Komuna ndërmerr masa stimuluese për jetësimin e resurseve të trashëgimisë kulturore (lirimi nga tatimi në pronë për objektet e trashëgimisë kulturore nën mbrojtje të përhershme apo të përkohshme) /në referencë të Ligjit Neni 5.3/
- Marrja e masave për ruajtjen e zonës së mbrojtur në kuadër të së cilës ndodhen monumentet arkitekturale nën mbrojtje të përhershme apo të përkohshme (neni 6.4)

5.2.1 Analiza e kapaciteteve financuese për zbatimin

Kapacitetet investuese dhe zhvillimore ndahen në ato ekzistuese dhe ato të mundshme që do merren në konsideratë në kuadër të Strategjisë zhvillimore.

1. Kapacitetet ekzistuese përfshijnë:

- Buxhetin komunal,
- Sektorin privat dhe atë publik,
- Burimet natyrore, turistike, kulturore,
- Kapacitetet e infrastrukturës fizike (ndërtesat, pronat, infrastruktura),
- Potencialin njerëzor (rininë).

2. Ndërsa kapacitetet e mundshme përfshijnë:

- Investimet e mundshme të qeverisë,
- Investimet private nga jashtë,
- Fondet ndërkombëtare,
- Paktin e Stabilitetit,
- BE dhe donacionet e tjera,
- Kreditë dhe dhëniet (grantet).

Përshkrimi i projektit, aktivitetet, prioritetet dhe aranzhimet e zbatimit, afatet kohore si dhe implikimet financiare janë të prezantuara në tabelat e kapitullit në vijim.

5.2.1 Analiza e kapaciteteve financuese për zbatimin

Kapacitetet investuese dhe zhvillimore ndahen në ato ekzistuese dhe ato të mundshme që do merren në konsideratë në kuadër të Strategjisë zhvillimore.

1. Kapacitetet ekzistuese përfshijnë:

- Buxhetin komunal,
- Sektorin privat dhe atë publik,
- Burimet natyrore, turistike, kulturore,
- Kapacitetet e infrastrukturës fizike (ndërtesat, pronat, infrastruktura),
- Potencialin njerëzor (rininë).

2. Ndërsa kapacitetet e mundshme përfshijnë:

- Investimet e mundshme të qeverisë,
- Investimet private nga jashtë,
- Fondet ndërkombëtare,
- Paktin e Stabilitetit,
- BE dhe donacionet e tjera,
- Kreditë dhe dhëniet (grantet).

Përshkrimi i projektit, aktivitetet, prioritetet dhe aranzhimet e zbatimit, afatet kohore si dhe implikimet financiare janë të prezantuara në tabelat e kapitullit në vijim.

5.3 PLANI I VEPRIMIT PËR SECILIN PROJEKT, MASË DHE VEPRIM QË DALIN NGA PRIORITETET STRATEGJIKE

Në tabelat e mëposhtme janë dhënë përshkrimet e projekteve, aktivitetet, prioritetet, afatet kohore si dhe aranzhimet për zbatimin e projekteve.

Vërejtje: Ky propozim duhet të trajtohet dhe harmonizohet me politikat komunale

5.3 PLANI I VEPRIMIT PËR SECILIN PROJEKT, MASË DHE VEPRIM QË DALIN NGA PRIORITETET STRATEGJIKE

Në tabelat e mëposhtme janë dhanë përshkrimet e projekteve, aktivitetet, prioritetet, afatet kohore si dhe aranzhimet për zbatimin e projekteve.

Vërejtje: Ky propozim duhet të trajtohet dhe harmonizohet me politikat komunale

FUSHA	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PËRGJEGJËS	PRIORITET	AFATI KOHORË	IMPLIKIMI FINANCIAR
ZHVILLIM SOCIAL DHE INFRASTRUKTURA SOCIALE	Zhvillimi i programit për punësim përfshirë punësimin sezonal	KOMUNA,	LARTË	2024-VAZHDIMËSI	ULËT
	Ngritja e shkollave profesionale në fushat bujqësi, turizëm dhe fushat që ndërlidhen me to	KOMUNA	LARTË	2024-2030	LARTË
	Ndërtim i parqeve dhe këndeve të lojërave për Fëmijë	KOMUNA	LARTË	2024-2025	MESËM
	Ndërtimi i Objektivit për banim social	KOMUNA	ULËT	2025-2026	LARTË
	Ndërtimi i çerdhës së fëmijëve	KOMUNA, DASH	MESËM	2025	LARTË
	Publikimi i rregullt i Buletinit të Komunës	KOMUNA	LARTË	2024-VAZHDIMËSI	MESËM
	Ndërtimi i kabinetit të shkencave natyrore	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
	Ndërtimi i pallatit të kulturës	KOMUNA	ULËT	2025	MESËM
	Rikonstruimi i objektit numër 1 të SHFMU E. Hoxha	KOMUNA	LARTË	2026	MESËM
	Ndërtimi i Ashensorit për persona me aftësi të kufizuar në objektin e QKMF-së	KOMUNA	ULËT	2026	ULËT
	Hapja dhe shënjëzimi i shtigjeve të Kanioni i Lumit Erenik	KOMUNA	MESËM	2024-2026	ULËT
	Studimi i fizibilitetit për Bjeshkët e Junikut	KOMUNA	LARTË	2025	ULËT
	Ndërtimi i këndit për fëmijë në lagjen Gaxherr i epërm.	KOMUNA	LARTË	2025	ULËT
	Rikonstruimi i oborrit në QKMF	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
	Strehimore për Qentë Endacak	KOMUNA	MESËM	2025	ULËT
	Ndërtimi i palestrës sportive në Gjmnazin "Kuvendi i Junikut"	KOMUNA, DASH	ULËT	2027	LARTË
	Ndërtimi i objektit të Shkollës Fillore	MAKRS	MESËM	2024	LARTË
	Ndërtimi i qerdhës për fëmijë	MASHT	MESËM	2024	LARTË
	Blerja e Autoambulancës me pajisjet mjeksore.	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
	Ndërtimi i rrethojave dhe rregullimi i varrezave	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT

FUSHA	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PËRGJEGJËS	PRIORITET	AFATI KOHORË	IMPLIKIMI FINANCIAR
ZHVILLIM I EKONOMIK	Hartimi i programit për zhvillim të bujqësisë	KOMUNA	MESEM	2024	ULËT
	Krijimi i infrastrukturës së këmbësorëve për turistë dhe rekreacion në Bjeshkë * Rregullimi i shtigjeve për ecje dhe ngjitje në bjeshkë, * Rregullimi i shtigjeve për kalërim, * Rregullimi i shtigjeve për zhvillimin e sporteve ekstrem p.sh ngjitjes me motorë, * Shenjëzimi i pikave vrojtuese/soditëse dhe atyre me vlera kulturore * Shenjëzimi i vendeve për kamping	KOMUNA	MESEM	2024-2030+	LARTË
	Ndërtimi i zonës ekonomike- Parku i biznesit	KOMUNA	MESEM	2024+	LARTË
	Zhvillimi i projekteve për shtim të fondit të blegtorisë së imët	KOMUNA	MESEM	2023-VZHDIMËSI	MESEM
	Zhvillimi i programit/aktiviteteve të marketingut "Produktet e Junikut"	KOMUNA, OJQ	MESEM	2023-VAZHDIMËSI	ULËT
	Ngritja e Qendrës Informuese për Turizëm dhe Marketing	KOMUNA	MESEM	2024-2029+	LARTË
	Publikimi i hartave dhe guidave turistike	KOMUNA	MESEM	2024-VAZHDIMËSI	ULËT
	Projekti "Parku i Pagues" në kufirin Shqipëri-Kosovë-Mal i Zi	QEVERIA	ULËT	2024-20330+	LARTË
	Bashkëpunimi me komunat fqinje në projektet me interes të përbashkët: • Ndërtimi i impiantit për trajtimin e ujërave të zeza • Menaxhimi i mbeturinave/rregullimi i deponisë regjionale • Menaxhimi i ujërave • Ruajtja e trashëgimisë/inicimi i propozimit për hartimin e Planit Hapësinor për Kullat e Dukagjinit (zonë me interes të vecantë e deklaruar me PHK) Projekte të zhvillimit ekonomik me theks në turizëm, pylltari, energji alternative, bujqësi etj	KOMUNAT NË REGJION	MESEM	VAZHDIMISHT	MESEM / LARTË
	Parku i Aventurave në Moronicë	KOMUNA	MESEM	2026	MESEM
	Ndërtimi i tregut të gjelbër	KOMUNA	MESEM	2024	MESEM
	Ndërtimi i pishinave verore	KOMUNA	MESEM	2026	LARTË
	Kompleksi rekreativ në Livadhin e Madh	KOMUNA	MESEM	2025	MESEM
	Inkubator biznesi	KOMUNA	LARTË	2026	LARTË
	Themelimi i zonës ekonomike për investitorë të huaj	KOMUNA	LARTË	2026	LARTË
	Ndërtimi i pendës së ujitjes në Qafë të Jasqit- Tofaj- Pepsh	KOMUNA	MESEM	2025	MESEM
	Ndërtimi i sistemit të ujitjes në lagjen Bramatok.	KOMUNA	MESEM	2026	LARTË
	Ndërtimi i pikave vrojtuese panoramike në Bjeshkët e Junikut	KOMUNA	MESEM	2024-2026	ULËT
	Rregullimi i kanaleve të ujitjes në lagjen Hoxhë deri në Fidanishtë	KOMUNA	MESEM	2025	MESEM
	Rregullimi i kanaleve të ujitjes në lagjen Malok i poshtëm	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
	Ndërtimi i Liqenit artificial lokacioni Gropa e Erenikut	KOMUNA	LARTË	2029	LARTË
	Ndërtimi i Qendrës së skijimit	KOMUNA	MESEM	2025	MESEM

Ndërtimi i pikave grumbulluese të produkteve bujqësore	KOMUNA	MESËM	2025	ULËT
Ndërtimi i Bujtinave Turistike	KOMUNA	MESËM	2025	ULËT
Zyra për Informim Turistik	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Parku i Paqes në kufirin Shqipëri-Kosovë-Mali i zi (ndërtimi i kampingut)	KOMUNA,	MESËM	2025	MESËM
Ndërtimi i sistemit të ujitjes në lokacionin Goqaj dhe troje. (Sistem i mbyllur)	KOMUNA	LARTË	2027	LARTË
Ndërtimi i pikës grumbulluese për frutat e Pyjeve (Gështenja, Boronica etj.)	KOMUNA	MESËM	2025	ULËT
Ndërtimi i baseneve rekreative lokacioni Jasiq dhe Moronicë	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Zhvillimi i Infrastrukturës së Integruar në fshatrat Gjocaj dhe Jasiq	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Ndërtimi i murit mbrojtës tek fusha e hapur e sportit në moronicë	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
Ndërtimi i zonës për kamping	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Hapja dhe sinjalizimi i shtigjeve të reja për ecje qarku Moronicë- Zharre-Koshare	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
Ndërtimi i linjës Via-Ferrata në Lokacionin "Shkëmbi i Jedovës"	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Hapja dhe trasimi i rrugëve malore	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
Ndërtimi i shtegut në brendi të Kanionit të Junikut me material metalik dhe druri	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Ndërtimi i pikave vrojtuese panoramike në Beshkët e Junikut	KOMUNA	ULËT	2027	ULËT
Hapja dhe Rregullimi i shtegut për lëshim me Bicikleta "Livadhi i Bahqit-Livadhi i Verrave"	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT

FUSHA	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PËRGJEGJËS	PRIORITET	AFATI KOHORË	IMPLIKIMI FINANCIAR
INFRASTRUKTURA TEKNIKE, TRANSPORTI DHE SHËRBIMET PUBLIKE	Rehabilitimi i rrugëve lokale	KOMUNA	LARTË	2026	MESEM
	Ndërtimi i kanaleve të ujitjes Topilla - Gaxherr	KOMUNA	LARTË	2024	MESEM
	Asfaltimi i rrugëve lokale në lagjet e Junikut	KOMUNA	LARTË	2025	MESEM
	Ndërtimi i rrugës që qon deri në Bjeshkë	KOMUNA	MESËM	2024-2029+	LARTË
	Hapja e rrugëve fushore lokacioni Trojet, Shafrane dhe Gjocaj	KOMUNA	LARTË	2025	ULET
	Mirëmbajtje e rregullt e rrugëve në komunë	KOMUNA	MESËM	2023- vazhdimisht	MESEM
	Ndërtimi i rrethojës dhe rregullimi i oborrit në QKMF dhe QPS	KOMUNA	ULTË	2025	ULTË
	Rregullimi i hapësirave sportive, rekreative, dhe të ambientit në shkollën fillore "Edmond Hoxha"	KOMUNA	MESËM	2024	LARTË
	Ndërtimi i kanalizimit sekondar Bajraktar, 7 shtatori dhe Qender	KOMUNA	LARTË	2025	LARTË
	Ndërtimi i rrjetit elektrik Gjocaj –Gjeravicë	KOMUNA/KEK	ULËT	2024	LARTË
	Ndërtimi i rrjetit të ujësjellësit në Lagjen Agim Ramadani	KOMUNA	LARTË	2022	LARTË
	Rekonstruimi i rrugës "Junik - Rastovic"	KOMUNA	LARTË	2025	LARTË
	Rikonstruimi i rrugës Gaxherr- Bajraktar	KOMUNA	LARTË	2024	LARTË
	Hartimi i programit për trajtimin e ujërave të zeza dhe atyre atmosferik	KOMUNA	MESËM	2024-2029+	ULTË
	Furnizim me gjenerator për objektin e komunës	KOMUNA	ULTË	2024	ULTË
	Vazhdimi i kanaleve të ujitjes në lagjen Miroc	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
	Asfaltimi i rrugëve lokale Junik – Jasiq	KOMUNA	MESËM	2024	MESEM
	Ndriçimi i hapësirave publike përreth lumit Erenik	KOMUNA	ULTË	2025	ULTË
	Ndërtimi i shtegut për biçikleta përreth lumit Erenik	KOMUNA	MESËM	2025	MESEM
	Ndërtimi i linjës Via-Ferrata në Lokacionin "Shkëmbi i Jedovës"	KOMUNA	MESËM	2022	ULËT
	Ndërtimi i ujëmbledhësve në Komunën e Junikut	KOMUNA	MESËM	2024-2029+	LARTË
	Hartimi i projektit për ndërtimin e ujëmbledhësit dhe rrjetit të ujitjes në Junik	KOMUNA	MESËM	2023	ULËT
	Hapja dhe rregullimi i rrugës në fshatin Gjocaj	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
	Ndërtimi i mureve mbrojtëse lokacioni Tofaj dhe Pepsh	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
	Kanalizimi i ujërave të zeza lokacioni Moronicë dhe Lagja Krasniq	KOMUNA	MESËM	2025	ULËT
	Rregullimi i infrastrukturës së oborrit të SHFMU E. Hoxha	KOMUNA	MESËM	2024	MESEM
	Hartimi i projektit për rregullimin e shtratit të lumit Erenik Segmenti Berishe -Nivokaz	KOMUNA	MESËM	2024	ULËT
	Ndërtimi i sheshit të Qendrës së Komunës së Junikut	KOMUNA	MESËM	2026	LARTË
	Ndërtimi i rrethojës dhe Rikonstruimi i oborrit të stacionit të autobusëve	KOMUNA	MESËM	2024	ULËT

Vendosja e shtyllave elektrike dhe ndriçimi publik në lagjen Bramatok	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Vendosja e kamerave të sigurisë në Komunën e Junikut.	KOMUNA	MESËM	2024	ULËT
Zërimi i asamblesë komunale	KOMUNA	MESËM	2024	ULËT
Ndërtimi i rrjetit të ndriçimit publik në rrugët lokale.	KOMUNA	MESËM	2026	mesëm
Rregullimi i infrastrukturës për Deponinë e mbeturinave inerte.	KOMUNA	MESËM	2024	mesëm
Ndërtimi i rrjetit elektrik eficient lokal	KOMUNA	MESËM	2024	ULËT
Infrastruktura rrugore për persona me mobilitet të zvogëluar	KOMUNA	MESËM	2024	ULËT
Gjelbërimi i hyrjeve të qytetit të Junikut me drunjë dekorativ	KOMUNA	MESËM	2024	ULËT
Shndërrimi i hapësirave përgjatë lumit Erenik në zona rekreative	KOMUNA	MESËM	2024	ULËT
Ndërtimi i shtegut për biçiklista	KOMUNA	MESËM	2024	MESËM
Instalimi i pompave termike në objektin e Komunës së Junikut	KOMUNA	MESËM	2025	MESËM
Instalimi i pompave në objektet e Institucioneve tjera Publike në Komunën e Junikut	KOMUNA	MESËM	2026	LARTË
Hapja e Rugëve fushore Qafa e Jasiqit-Fierza	KOMUNA	MESËM	2024	ULËT
Rregullimi dhe kyçja në kanalizim për lagjen Miroc	KOMUNA	MESËM	2025	LARTË
Ndërtimi i rrjetit elektrik në lagjen Isufaj-Moronicë	KOMUNA	MESËM	2025	ULËT
Rregullimi i kanaleve të ujërave të zeza në lagjen Pepsh	KOMUNA	MESËM	2025	ULËT
Ndërtimi i tretoarëve segmenti Qendër-Kallavaj	KOMUNA	MESËM	2025	ULËT
Funksionalizimi i impianteve të ujërave të zeza lokacioni Berishë dhe Gaxherr.	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Ndërtimi i trotuareve në rrugët kryesore	KOMUNA	MESËM	2026	ULËT
Rregullimi i oborrit të zjarfikësve	KOMUNA	MESËM	2025	ULËT
Rregullimi i mbrojtëseve tek Ura në lagjen Berishë	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
Rikonstruimi i urave në disa rrugë të Bjeshkëve (Plaçica e Junikut, Bjeshka e Tropojës)	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Rikonstruimi i Rugës në lokacionin Zalli i Rupës- Plaçica e Junikut.	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Rikonstruimi i rrugës së Bjeshkës "Gropa e Erenikut" Bjeshka e Gacaferit.	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Rikonstruimi i rrugëve në lokacionin Gropa e Erenikut	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Ndërtimi i shtyllave elektrike në lagjen Krasniq	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Ndërtimi i kanalit të ujitjes nga Shkolla Fillore deri në lagjen Kuka	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Asfaltimi, kanalizimi dhe ujësjellësi në fshatin Gjocaj, Jasiq	KOMUNA	MESËM	2027	ULËT
Ndërtimi i ujëmbledhësve në Komunën e Junikut	KOMUNA	LARTË	2028	LARTË
Ndërtim i trotuarit në rrugën Gaxherr- Bajraktar - Pepsh	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Ndërtimi i rrjetit të kanalizimit në Kallavaj	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Ndërtimi i rrugës Gropa e Erenikut Bogiqe (Kufiri Kosovë-Shqipëri-Mali i zi)	KOMUNA	LARTË	2028	LARTË
Ndërtimi i kanalit të ujërave të zeza në lagjen Makaj	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Asfaltimi i Rugëve në Lagjen Pepsh	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Renovimi i objektit të komunës	KOMUNA	LARTË	2024	MESËM
Rikonstruimi i Urës në Rrugën Hasan Prishtina	KOMUNA	LARTË	2024-2026	LARTË
Ndërtimi i objektit të Gjykatës komunale në zona rekrative	KOMUNA	LARTË	2026	LARTË
Ndërtimi i Depos së Komunës	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
Rregullimi i infrastrukturës së oborrit të SHFMU E. Hoxha	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT

Ndërtimi i kanaleve të ujitjes Lagja Pepsh, Krraku dhe Arifaj	KOMUNA	MESËM	2025	MESËM
Ndërtimi i kanaleve të ujitjes	KOMUNA	MESËM	2026	LARTË
Rikonstruimi i shtratit të Lumit Erenik	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Ndërtimi i kanaleve të ujitjes lokacioni Kanali i lugeve deri ne Shafrane	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Vazhdimi i kanaleve të ujitjes në Setkovce	KOMUNA	ULËT	2026	ULËT
Ndërtimi i Kanalit të ujitjes në lagjen Bajraktar (100m)	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
Ndërtimi i kanaleve të ujitjes në Lagjen Krasniq	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
Ndërtimi i kanalit të mbyllur në Goçaj	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
Ndërtimi i sistemit të ujitjes në lagjen Bramatok.	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Ndërtimi i kanalit të ujitjes lokacioni Pepsh Bajraktar	KOMUNA	MESËM	2027	MESËM
Funksionalizimi i pendës së Bramatoqeve lokacioni nën Jaruha	KOMUNA	MESËM	2025	MESËM
Ndërtim i impianteve të ujerave të zeza dhe trajtimi i tyre.	KOMUNA	LARTË	2027	LARTË
Rikonstruimi i rrugës nga Përroi Shqipëtar deri tek Zalli i Rupës	KOMUNA	LARTË	2028	LARTË
Rregullimi i Rrugës tek Bunari i Fushës	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Ndërtimi i tranzitit Botushë-Nivokaz-Dobrosh- Pacaj- Hereq	KOMUNA	LARTË	2027	LARTË
Studimi i Fizibilitetit për shtrirjen e nxemjës qendrore në Qytetin e Junikut.	KOMUNA,	ULËT	2025	ULËT
Ndërtimi i objektit të stacionit të Policisë	KOMUNA,	MESËM	2025	MESËM
Zgjerimi i rrugës "Qendër-Shkollë Fillore- Pepsh- Teqja Halvetije Xhaferije"	KOMUNA,	MESËM	2026	MESËM
Ndërtimi i parkingut nëntokësor	KOMUNA,	MESËM	2027	MESËM
Rekonstruimi i rrugës "Junik - Rastovic"	KOMUNA	MESËM	2024-2026	MESËM
Ndërtimi, asfaltimi dhe ndriqimi i rrugës së Turbisë	KOMUNA	MESËM	2024-2025	MESËM
Ndërtimi i urave metalike mbi Lumin Erenik	KOMUNA	ULËT	2026	ULET
Ndërtimi i fushës sportive në SHFMU "Edmond Hoxha"	KOMUNA	ULËT	2024	MESËM
Ndërtimi i palestrës sportive në Junik	KOMUNA	MESËM	2026	LARTË
Ndërtimi i fushës së Futbollit	KOMUNA	MESËM	2026	MESËM
Ndërtimi i fushës sportive në Lagjen Pepsh	KOMUNA	MESËM	2024	ULET
Hapja dhe sinjalizimi i shtigjeve në parkun Moronica	KOMUNA	ULËT	2024	ULËT
Rikonstruimi i rrjetit kryesor të ujësjellësit në Lagjen Agim Ramadani	KOMUNA	MESËM	2025	MESËM
Ndërtimi i infrastrukturës përcjellëse përgjatë rrugës së Bjeshkës	KOMUNA	MESËM	2026	LARTË
Ndërtimi i shtigjeve për këmbësor në rrugët e Junikut.	KOMUNA	MESËM	2024	ULET
Ndërtimi i kanalit rreth lapidarit në Lagjen Qok	KOMUNA	ULËT	2025	ULËT
Rregullimi dhe Asfaltimi i Rrugës pranë varrezave në Lagjen Pepsh	KOMUNA	ULËT	2025	ULET
Ndërtimi i kompleksit të dëshmorëve	KOMUNA	MESËM	2025	MESËM
Rikonstruimi e Rrugës " Shkelzen Gacaferi"	KOMUNA	LARTË	2027	LARTË

FUSHA	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PËRGJEGJËS	PRIORITET	AFATI KOHORË	IMPLIKIMI FINANCIAR
SHFRYTËZIMI I TOKËS, VENDBANIMET DHE BANIMI	Hartimi i PRRU për zonat Urbane	KOMUNA,	LARTË	2024-2025	MESEËM
	Aktivitete vetëdijesimi për ruajtjen, zhvillimin e tokës bujqësore	KOMUNA, OJQ,	LARTË	2024-VAZHDIMISHT	ULËT
	Hartimi i programit për rregullimin e vendbanimit joformal Agim Ramadani, me fokus rregullimin e çështjeve pronësoro-juridike, dhe krijimin e mundësive për kthimin e sigurtë të banorëve në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj duke krijuar parakushtet e nevojshme për kthim (deminimi i zonës, ndërtimin e shtëpive të shkatërruara gjatë luftës, ofrimi i infrastrukturës fizike (rrugë, ujësjellës, kanalizim) dhe qasje më të lehtë në infrastrukturën sociale).	KOMUNA	LARTË	2024-2026	LARTË
	Hartimi i Planit Rregullues Urban për vendbanimet Jasiq, Gjocaj dhe Zharre. PRU duhet të bazohet në konceptin e zhvillimit të fshatrave si zona banimi të kompletuara me infrastrukturë fizike dhe sociale por edhe si vendbanime me funksionin e zhvillimit të turizmit rural dhe aktiviteteve bujqësore (projekt i njejtë me B1.22)	KOMUNA	MESEËM	2024-2026	LARTË
	Projekti për "Rregullimin e tokës bujqësore" me qëllim të : - krijimit të ngastrave më të mëdha; - përmirësimin e tokës përmes zbatimit të masave agroteknike, agromelioruese dhe hidromelioruese; - rregullimin e qasjes në infrastrukturën publike; - krijimin e ngastrave në formë të rregullt gjeometrike; - rregullimin e marrëdhënieve pronësoro-juridike; - matjet e reja të tokës; krijimi i kadastrit të ri	KOMUNA	LARTË	2024-2027	LARTË
	Hartimi i rregullores dhe programit për rregullimin e ndërtimeve pa leje (në përputhje me dispozitat ligjore)	KOMUNA,	LARTË	2024-2026	MESEËM
	Hartimi i planeve rregulluese Urbane për Gryken e Erenikut me lokalitetet: Gradinë, Jedovë, Liqejt e Gjeravicës dhe Rrasa e Zogut.	KOMUNA,	MESEËM	2024-2025	MESEËM
	Hartimi i Planeve Rregulluese Urbane për Grykën e Erenikut me lokalitetet: Kështjella e Junikut(Gradinë e madhe dhe e vogël), Jedovë dhe Burimi Erenikut, Liqeni Artificial – Gropa e Erenikut, Liqejtë e Gjeravicës dhe Rrasa e Zogut, si zonë ku mund të zhvillohet turizmi rekreativ (sportet ujore, gjuetia, etj), eko-turizmi, turizmi ndërkufitar, alpin.	KOMUNA, DUKM	MESEËM	2024-2027	LARTË
	Rregullimi i shëtitores përgjatë lumit të Qetë (Trava)	KOMUNA,	ULËT	2025	ULËT
	Studimi i fizibilitetit për lokalitetin arkeologjik Kështjella e Junikut (Gradina e madhe dhe e vogël)	KOMUNA,	ULËT	2025	ULËT

FUSHA	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PËRGJEGJËS	PRIORITET	AFATI KOHORË	IMPLIKIMI FINANCIAR
MJEDISI, RESURSET NATYRORE DHE ZONAT E RREZIKUARA NGA DEGRADIMI DHE FAKEQËSITË	Pyllëzimi i hapësirave të zhveshura	KOMUNA	MESEM	2024-2026	MESEM
	Hartimi i planit lokal të veprimit për mbrojtjen e mjedisit	KOMUNA	MESEM	2024	ULET
	Aktivitetet pastrimi dhe sensibilizim opinioni për mbrojtjen e mjedisit	KOMUNA	ULET	2024-VAZHDIMËSI	ULET
	Hartimi i planit operacional për menaxhimin e pyjeve	KOMUNA	LARTË	2024	ULET
	Rregullimi i hapësirave tek parku Moronica	KOMUNA	MESEM	2023	MESEM
	Hapja dhe sinjalizimi i shtigjeve në parkun Moronica	KOMUNA	MESEM	2023	ULET
	Ndërtimi i shtratit të lumit Erenik segmenti Tofaj – qafa e Jasiqit	KOMUNA	MESEM	2024+	LARTË
	Përkrahja e projekteve të Shoqatave dhe OJQ për mbrojtjen e florës dhe faunës (projektet për pasurimin e faunës sidomos drenit të cilit i kanoset rreziku nga zhdukja dhe ushqimi i tyre gjatë dimrit; shtimit të fondit të egërsirave; mbrojtja nga sëmundjet;	KOMUNA	MESEM	2021-VAZHDIMISHT	MESEM
	Ndërtim i parqeve dhe këndeve të lojërave për Fëmijë	KOMUNA	LARTË	2025	ULET
	Rregullimi i shtratit të lumit Erenik Nivokaz – Qafa e Jasiqit (L=4200m)	KOMUNA	MESEM	2026	LARTË
	Rikonstruimi i parkut "Ibrahim Rugova"	KOMUNA	MESEM	2026	MESEM
	Ndërtimi dhe rregullimi i hapësirave rekreative dhe sportive përgjatë lumit Erenik	KOMUNA	LARTË	2024-2026	LARTË
	Pyllëzimi i hapësirave të zhveshura	KOMUNA	MESEM	2025	MESEM
	Rregullimi i hapësirave tek parku Moronica	KOMUNA	ULET	2024	ULET
	Studimi i fizibilitetit për shtratin e lumit Erenik	KOMUNA	ULET	2024	ULET
	Rikonstruimi i kanalit kullues të Valavica	KOMUNA	ULET	2025	ULET
	Ndërtimi i parqeve dhe këndit të lojërave për fëmijë	KOMUNA	MESEM	2024-2026	MESEM
	Ruajtja, Sanimi dhe Rregullimi i burimeve të ujit të pijes në Ekofshatrat-Bjeshkë	KOMUNA	ULET	2025	ULET

FUSHA	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PËRGJEGJËS	PRIORITET	AFATI KOHORË	IMPLIKIMI FINANCIAR
TRASHËGIMIA KULTURORE	Ngritja e kapaciteteve humane/organizative për bashkëpunim dhe koordinim me Qendrën Regjionale për Trashëgimi Kulturor në Pejë (QRTP) rreth inventarizimit, mbrojtjes së trashëgimisë, zbatimit të Ligjit mbi Trashëgiminë Kulturor. Komuna punëson staf dhe trajnime të vazhdueshme	KOMUNA	MESEM	2024-Vazhdimisht	ULET
	Hapja, Gjurmimi dhe Vënia në funksion e vendbanimit të periudhës së bronzit për vizitorët "Gropa e Amonit"	KOMUNA	MESEM	2026	LARTË
	Restaurimi dhe vënia në funksion e monumenteve të vjetra si: Kullat, Mullinjtë dhe Valavicat	KOMUNA	MESEM	2026	LARTË
	Shenjëzimi i lokaliteteve atraktive të trashëgimisë kulturore-natyrore për vendas dhe turistë	KOMUNA	MESEM	2024	ULET
	Ndërtimi i objektit për Trashëgimi kulturor/muzeu i qytetit	KOMUNA	MESEM	2026	MESEM
	Manifestimi tradicional "Ditët e Kullave të Junikut" (përfshin edhe forume debatushë me pronarë të kullave dhe pjesëmarrës tjerë mbi ruajtjen dhe funksionalizimin e kësaj trashëgimie) etj.	KOMUNA, DASH	MESEM	2024-vazhdimësi	ULET
	Projekte që promovojnë-masivizojnë aktivitetet kulturo-sportive	KOMUNA, OJQ	ULËT	2024-VAZHDIMËSI	ULËT
	Rekonstruimi i urës së Gurit lokacioni Moronicë.	KOMUNA	ULËT	2024	ULET

5.4 Procesi i monitorimit dhe vlerësimit

Edhe pse komuna mund të fillojë me zbatimin e planit menjëherë pas aprovimit të tij, një numër i elementeve të përfshira në plan duhet të sqarohen me plane rregulluese. PZHK/PZHU nuk ka definuar përkufizimet, rregullat e ndërtimit, parametrat urbanë kështu që një numër i madh i aspekteve të ndryshme duhen të specifikohen më hollësisht. Për çdo zonë, në zonat urbane dhe në qendrat sekondare, duhet të hartohen plane rregulluese. Të gjitha hulumtimet e nevojshme, si p.sh. studimet mjedisore, studimet në zona të veçanta arkeologjike, si dhe studimet rreth rregullimit të trafikut, janë të nevojshme dhe duhet zbatuar.

Planet hapësinore për zona të veçanta (PHZV)

PHZV-të do të kërkohen për zonat të cilat janë të një niveli me të lartë të interesit dhe të rëndësisë. Sidoqoftë, ato do të hartohen nga niveli qendror. PHZV-të duhet të jenë, për aq sa është e mundshme, në përputhje me udhëzimet dhe synimet e përcaktuara me PZHK.

Përveç rolit udhëzues për zhvillimin e zonës komunale dhe urbane, PZHK definon kushtet e zhvillimit të pjesëve të qytetit – planeve rregulluese për lagjet dhe blloqet urbane. Planet rregulluese të hollësishme nuk duhet të jenë në konflikt me dispozitat e Planit Zhvillimor Komunal.

Dispozitat:

- PZHK duhet të jetë i harmonizuar me Planin Hapësinor të Kosovës dhe Planin Hapësinor të Parkut Kombëtarë "Bjeshkëve të Nemuna", me vendimet për zhvillimet me rëndësi në nivel të Kosovës duhet të respektohen në tërësi.
- PZHK do të jetë plan bazë për Hartën Zonale dhe çfarëdo plani rregullues që do të hartohet për zonat urbane. Planet rregulluese nuk duhet të cenojnë dispozitat e PZHK-së.
- Çfarëdo vendimi për planet rregulluese të hollësishme që mund të jetë në kundërshtim me vendimet e PZHK, kërkon rishikim adekuat dhe miratim në kuvendin komunal.

6 PARAQITJA HARTOGRAFIKE

Legjenda

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- Vendb 2500 - 5000 b
- Vendbanim me pak se 200 b
- Rrugë regjionale
- Brezi mbrojtës I rrugët rajonale 40m
- Brezi mbrojtës II rrugët rajonale 10m
- Lum
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"

M. I ZI

MONTENEGRO

DEÇAN

KOMUNA E DEÇANIT

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar
Harta e zhvillimit
hapësinor të planifikuar

0 0.75 1.5 3 Km

Shkalla: 30 000

GJAKOVË

KOMUNA E GJAKOVËS

Legjenda

- Kufiri i Republikës së Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Vendbanim 2500 - 5000 b
- Vendbanim me pak se 200 b
- Rrugë regjionale
- Rrugë lokale
- Brezi mbrojtës I rrugët rajonale 40m
- Brezi mbrojtës II rrugët rajonale 10m
- Zonë e mbrojtur e lumejve 30 m
- Zona mbrojtëse e liq 200 m
- 5.1 Banim ekzistues
- 5.1 Zonë Banimi për zgjerim(ZB)
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"
- 3.1.1 Shërbim Tregtar me shumicë e pakicë (ZK)
- 2.4.4 Shfrytëzim i përkoshem për prodhim të energjisë
- 2.1 Zonë Industriale (ZI)
- 3.4.4 Zonë rekreative turistike (ZrT)
- 1.3.3 Miniere dhe gurore (ZmS)
- 6.3.2 Sipërfaqe ujore (SU)
- 4.1.1 Rrugë
- 1.2.1 Zonë Pyjore (ZP)
- 1.1.1 Zone bujqësore (Zb)
- 3.3 Zone e shërbimeve të komunitetit (ZSh)

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar

Harta e shfytëzimit
të planifikuar të tokës

0

0.75

1.5

3 Km

Shkalla: 30 000

Legjenda

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- Vendbanim 2500 - 5000 b
- Vendbanim me i vogël se 200 b
- Rrugë regjionale
- Rrugë lokale
- Brezi mbrojtës I rrugët rajonale 40m
- Lum
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KOMUNA E DEÇANIT

GJAKOVË

KOMUNA E GJAKOVËS

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar
Harta e Planit të Infrastrukturës
së transportit

0 0.75 1.5 3 Km

Shkalla: 30 000

Legjendë

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- Vendbanim 2500 - 5000 b
- Vendbanim me i vogël se 200 b
- Rrugë regionale
- Rrjeti i Ujësjetës
- Rrjeti i kanalizimit
- Akumulacione të planifikuara të ujit
- Zonë mbrojtëse e Liq . 200 m
- Lum
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KOMUNA E DEÇANIT

GJAKOVË

KOMUNA E GJAKOVËS

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar

Harta e Planit të
ujësjetës
dhe kanalizimit

Shkalla: 30 000

0 0.75 1.5 3 Km

Legjendë

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- Vendbanim 2500-5000 b
- Vendbanim me pak se 200 b
- Rrugë regionale
- Kanal kryesor për ujitje
- Kanal lokal i ujitjes
- Lum
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- Akumulacione të planifikuar të ujit
- Zonë mbrojtëse e Liqenit 200 m
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"
- Zonat me mundësi për ujitje

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

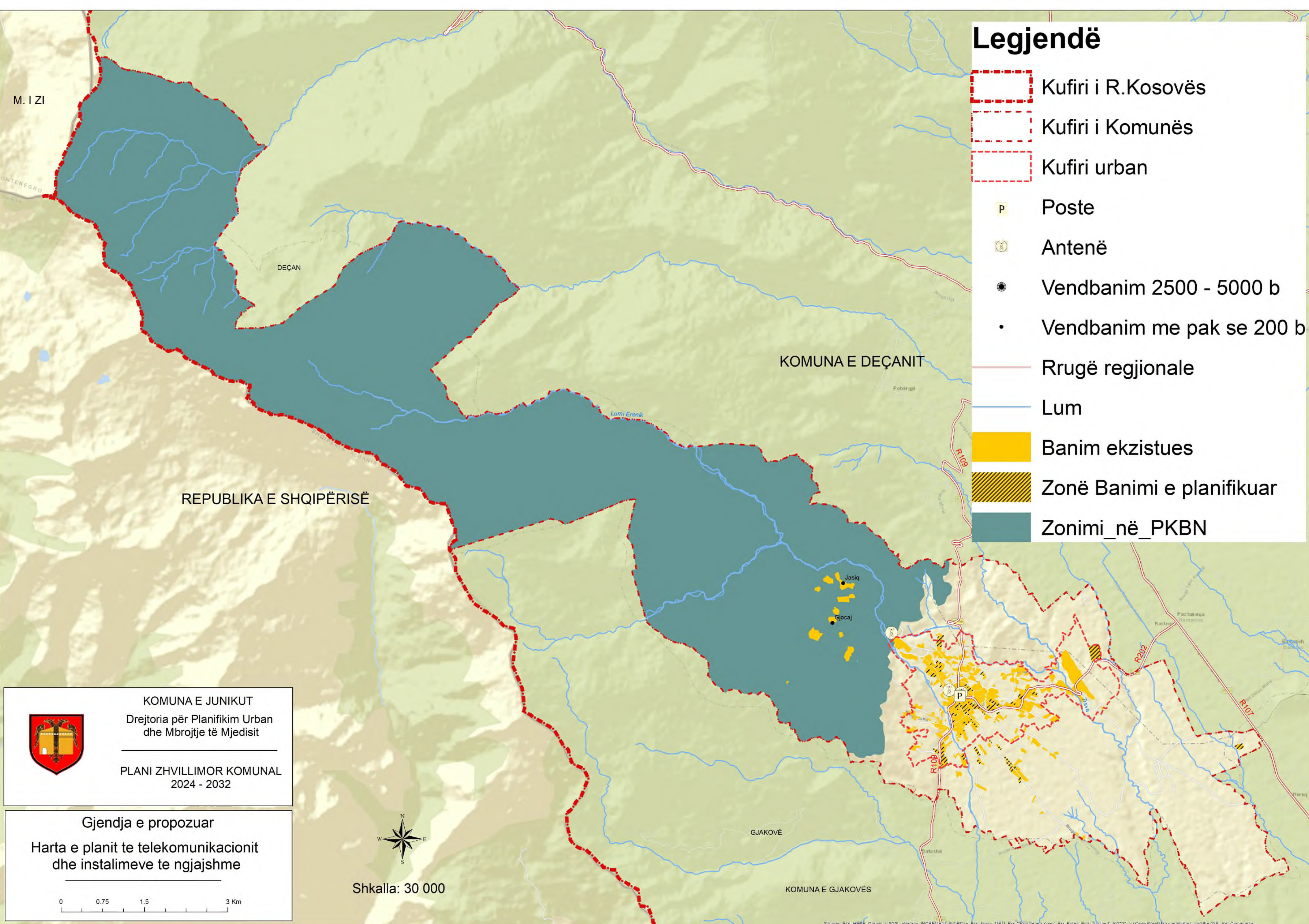
Gjendja e propozuar

Harta e Sistemit të ujitjes
dhe të drenazhimit

Shkalla: 30 000

Legjendë

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- Poste
- Antenë
- Vendbanim 2500 - 5000 b
- Vendbanim me pak se 200 b
- Rrugë regjionale
- Lum
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- Zonimi_në_PKBN

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

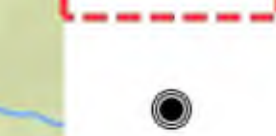
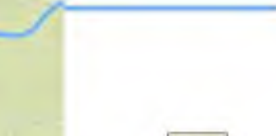
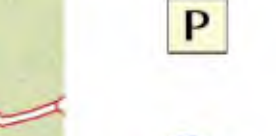
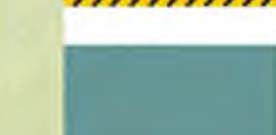
Gjendja e propozuar
Harta e planit te telekomunikacionit
dhe instalimeve te ngjajshme

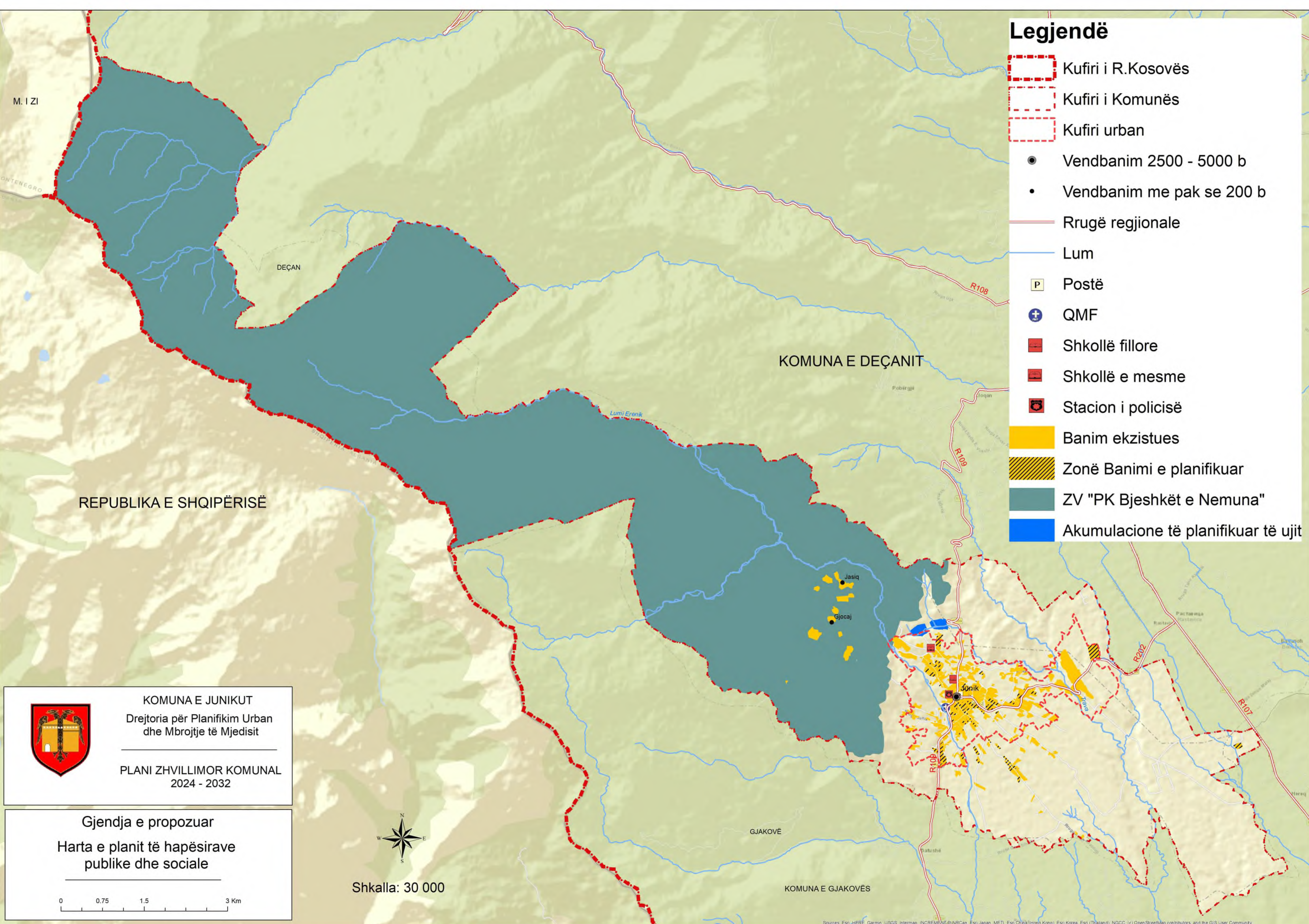
0 0.75 1.5 3 Km

Shkalla: 30 000

Legjendë

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- Vendbanim 2500 - 5000 b
- Vendbanim me pak se 200 b
- Rrugë regjionale
- Lum
- Postë
- QMF
- Shkollë fillore
- Shkollë e mesme
- Stacion i policisë
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"
- Akumulacione të planifikuara të ujit

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar
Harta e planit të hapësirave
publike dhe sociale

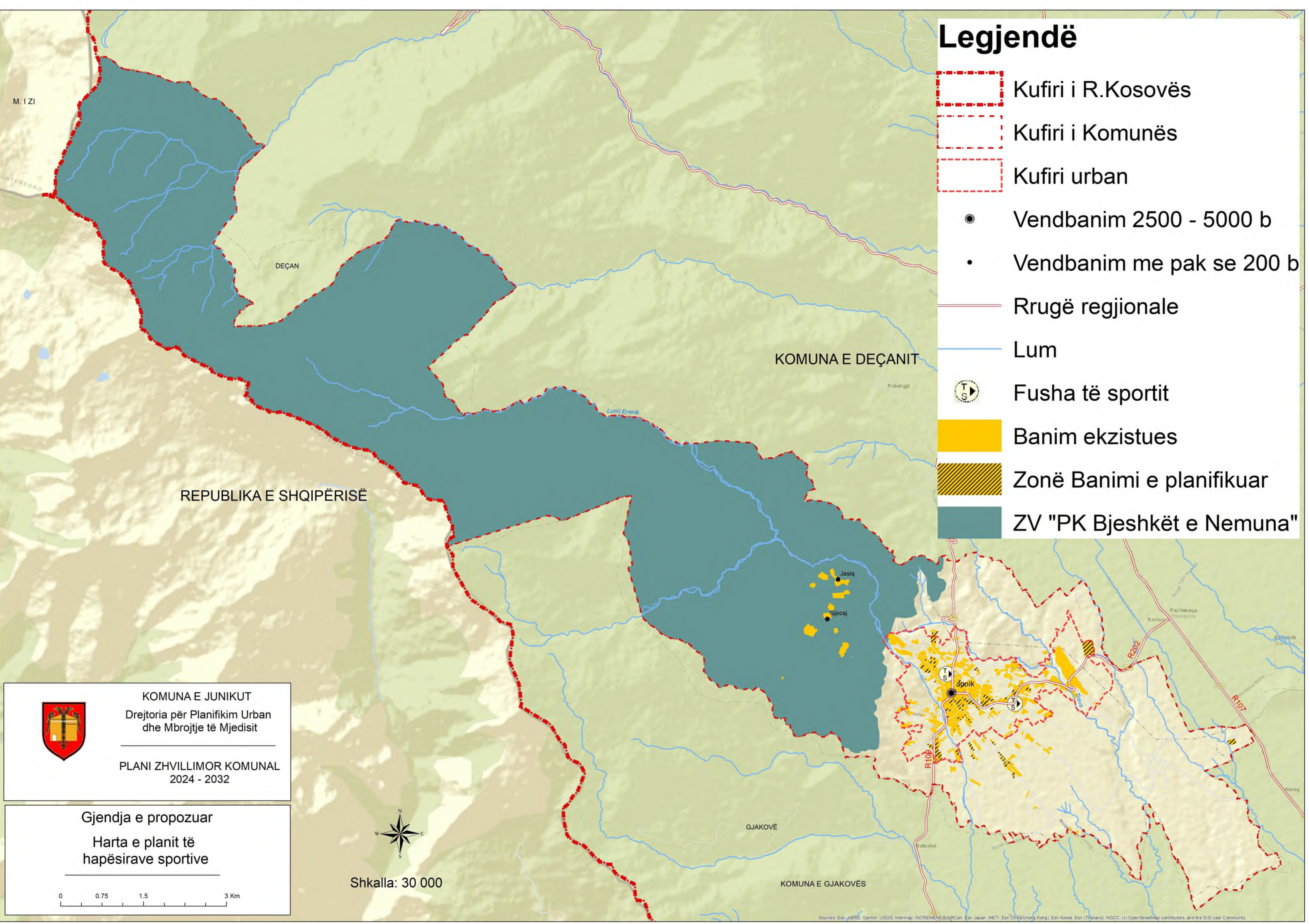
0 0.75 1.5 3 Km

Shkalla: 30 000

Legjendë

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- Vendbanim 2500 - 5000 b
- Vendbanim me pak se 200 b
- Rrugë regionale
- Lum
- Fusha të sportit
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar
Harta e planit të
hapësirave sportive

0 0.75 1.5 3 Km

Shkalla: 30 000

Legjendë

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- Vendbanim 2500 - 5000 b
- Vendbanim me pak se 200 b
- Rrugë regjionale
- Lum
- Zonat rekreative
- Fushë sportive
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"
- Hapësire e gjelbërt

M. I ZI

DEÇAN

KOMUNA E DEÇANIT

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

Lumi Erenik

Jasik

Gjocaj

Çonik

GJAKOVË

KOMUNA E GJAKOVËS

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar
Harta e planit të hapësirave
të hapura publike dhe të gjelbra

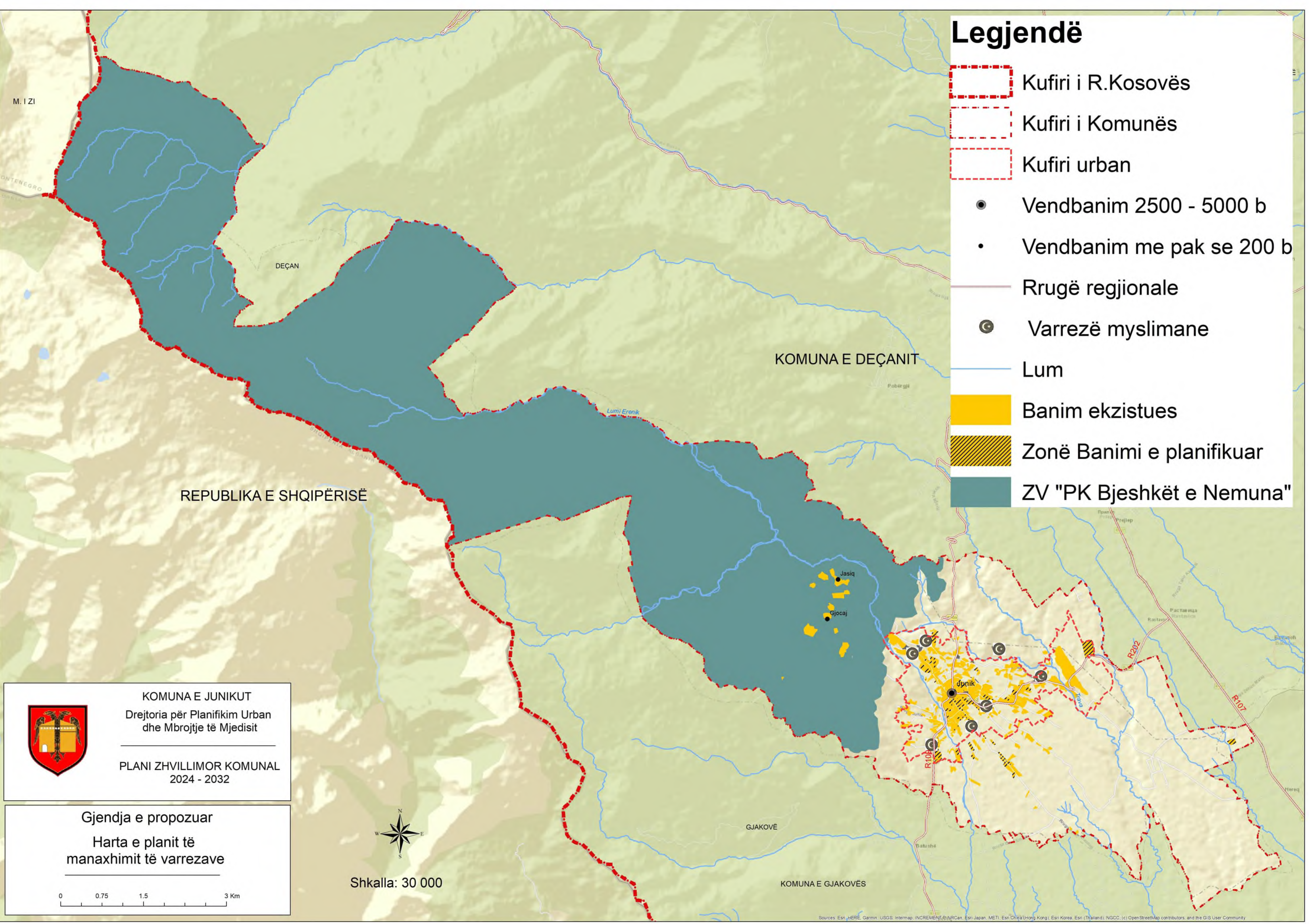
0 0.75 1.5 3 Km

Shkalla: 30 000

Legjendë

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- Vendbanim 2500 - 5000 b
- Vendbanim me pak se 200 b
- Rrugë regjionale
- Varrezë myslimane
- Lum
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"

KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

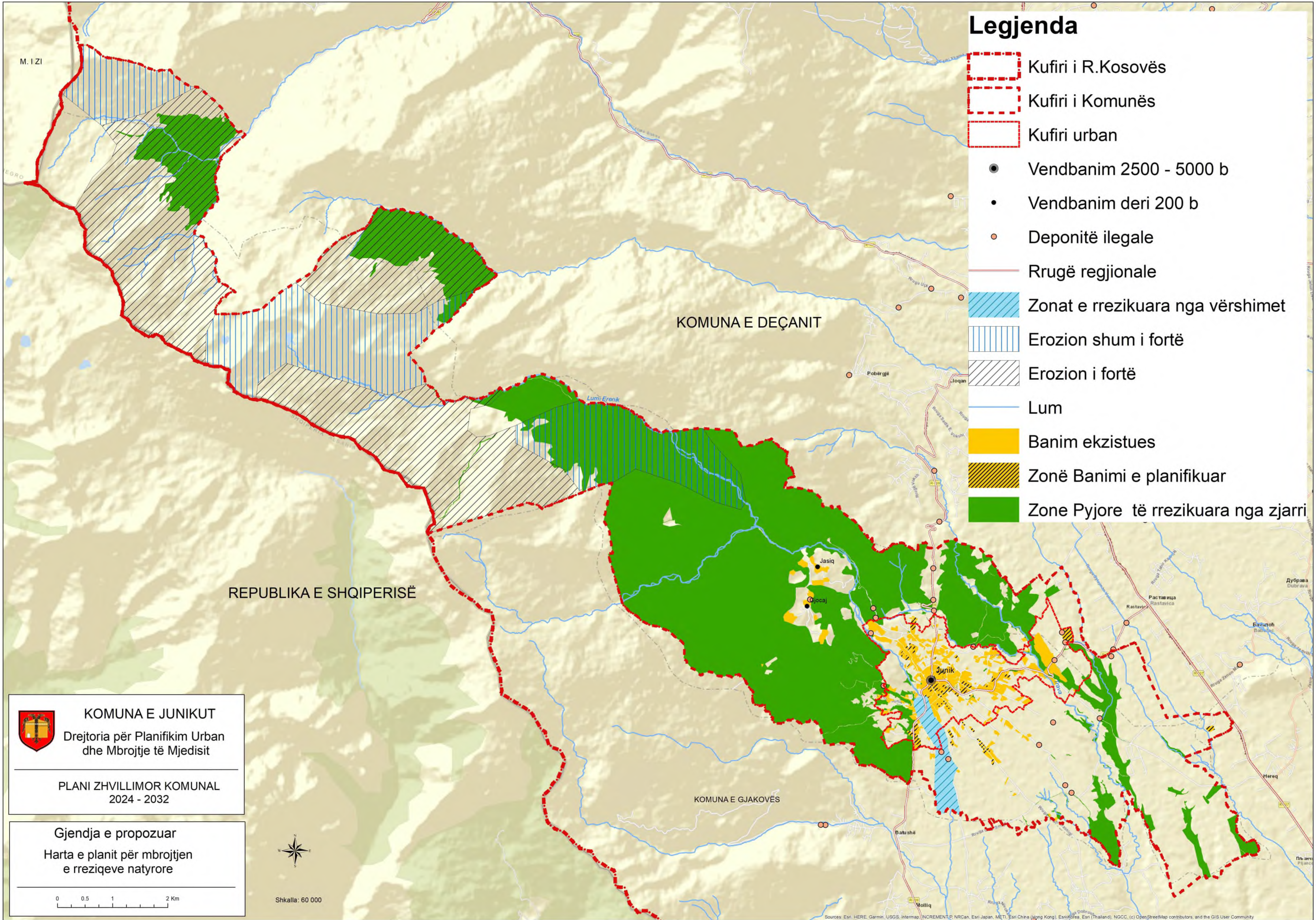
PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar
Harta e planit të
manaxhimit të varrezave

0 0.75 1.5 3 Km

Shkalla: 30 000

KOMUNA E JUNIKUT

Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar
Harta e planit për mbrojtjen
e rreziqeve natyrore

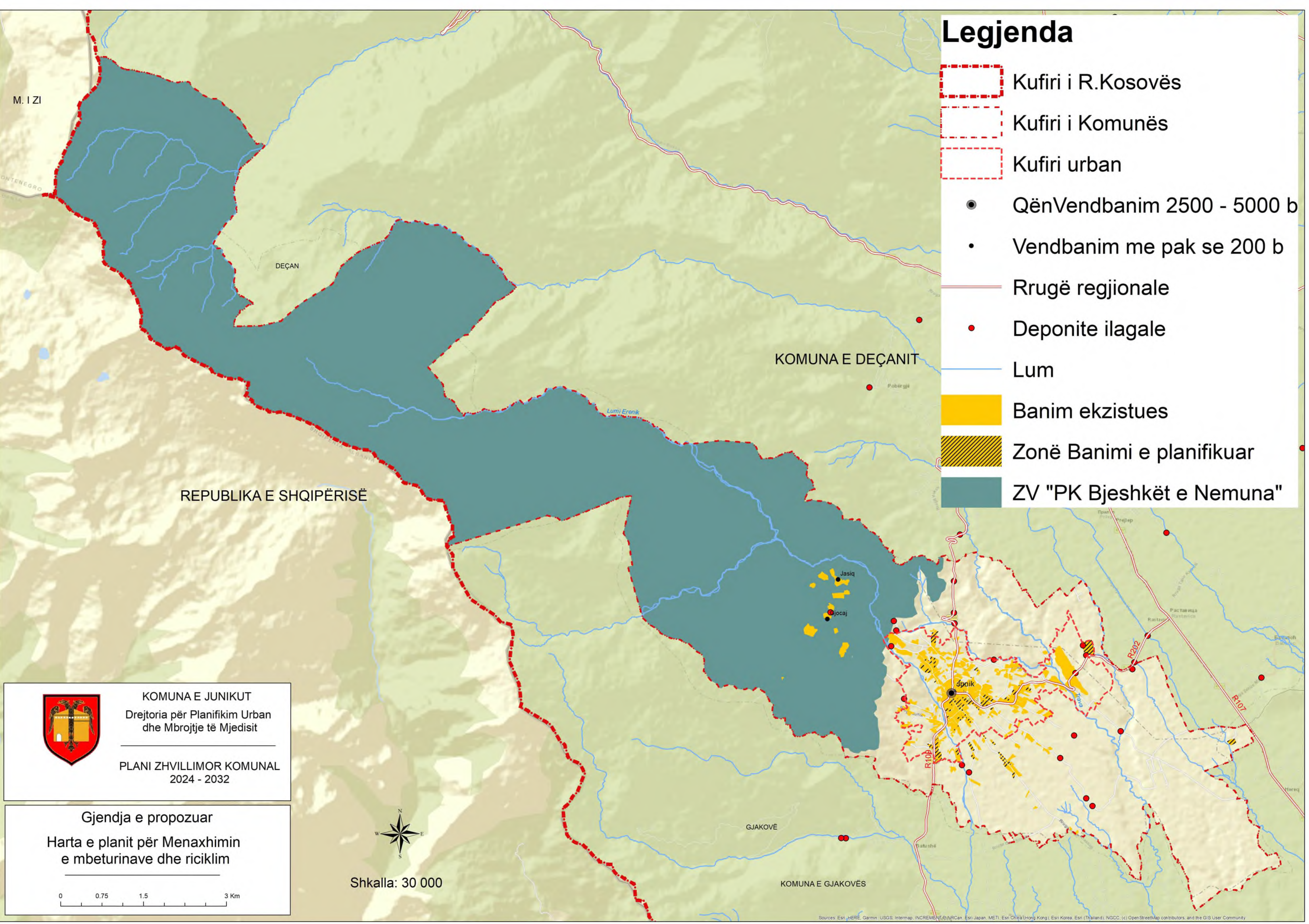
0 0.5 1 2 Km

Shkalla: 60 000

Legjenda

- Kufiri i R.Kosovës
- Kufiri i Komunës
- Kufiri urban
- QënVendbanim 2500 - 5000 b
- Vendbanim me pak se 200 b
- Rrugë regjionale
- Deponite ilagale
- Lum
- Banim ekzistues
- Zonë Banimi e planifikuar
- ZV "PK Bjeshkët e Nemuna"

 KOMUNA E JUNIKUT
Drejtoria për Planifikim Urban
dhe Mbrojtje të Mjedisit

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL
2024 - 2032

Gjendja e propozuar
Harta e planit për Menaxhimin
e mbeturinave dhe riciklim

0 0.75 1.5 3 Km

Shkalla: 30 000